

פרשת האזינו

א) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, רבי יהודה פתח, פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר וגו', בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מה כתיב לעילא. אני ישנה ולבי ער וגו'. אני ישנה, אמרה כנסת ישראל. אני ישנה, מפקודי אורייתא, בזמנא דאזלינא במדברא. ולבי ער, לאעלא לארעא, למעבד להו א נימוסין דהא כל פקודי אורייתא בארעא משתכחין. קול דודי דופק, דא משה. דאוכח להו לישראל בכמה ויכוחין, * בכמה קטטין. דכתיב, א אלה הדברים וגו', ז ממרים הייתם וגו'. ה ובחורב הקצפתם וגו'. הה'ד דופק.

ב) ועכ"ד דמשה אוכח להו לישראל, ברחימותא הוו כל מלוי, דכתיב ז כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך. ובך בחר יי' אלהיך להיות לו לעם וגו' ח בנים אתם ליי' אלהיכם ט ואתם הדבקים ביי'. ועל דא י' ושמעת בקול יי' אלהיך. כ כי מאהבת יי' אתכם. הה'ד ל' פתחי לי אחותי רעיתי. ג) מה כתיב. ט קמתי אני לפתוח לדודי, ב אמרו ישראל בעוד דהוינן

חלופי גרסאות

מסורת ההדר

א) לעיל ואתנן אות נח ציי. ב) (שיר ה) וישלח א ליג נימוסין. ב ישראל אמרו; אמרו לישראל. גט ציי. ג) (דברים א). ד) (שם ט). ה) (שם שמות קכ ציי. ו) (שיר ה) צו נה ציה. ז) (דברים ז) תרומה רכו ציון וי. ח) (שם יד) לך נג ציי. ט) (שם ז) כיב קו ציי. י) (שם כז). כ) (שם ז) אחרימות לח ציי. ל) (שיר ה). מ) (שם) וארא כה ציי.

האזינו השמים

הסולם

מאמר

א) האזינו השמים ואדברה וגו'; ר' יהודה פתח. פתחתי אני לדודי, ודודי חמק עבר וגו'. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מה כתוב למעלה אני ישנה ולבי ער וגו'. אני ישנה, אמרה כנסת ישראל. אני ישנה, ממצות התורה בזמן שהלכתי במדבר. ולבי ער, וגו'. להביאם לארץ לעשות להם חוקים, כי כל מצות התורה נמצאות בארץ. קול דודי דופק, זה משה, שהוכיח את ישראל בכמה ויכוחים בכמה מריבות. שכתוב אלה הדברים וגו', ממרים הייתם וגו'. ובחורב הקצפתם וגו'. ז"ש. דופק.

(דברי דף רפ"ו ע"א * דף רפ"ו ע"ב)

ב) ועכ"ד דמשה אוכח וכו': ועם כל זה, שמשה הוכיח לישראל, כל דבריו באהבה היו, שכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך, ובך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם וגו'. בנים אתם לה' אלקיכם. ואתם הדבקים בה'. ועל כן, ושמעת בקול ה' אלקיך. כי מאהבת ה' אתכם. ז"ש, פתחי לי אחותי רעיתי, בלשון חיבה.

ג) מה כתיב קמתי וגו': מה כתוב קמתי אני לפתוח לדודי. אמרו ישראל, בעוד שהיינו מוכנים ליכנס לארץ ולקבל מצות התורה על ידי משה, מה כתוב, ודודי חמק עבר

עבר

זמינין למיעל לארעא, ולקבלא אינון פקודי אורייתא, על ידוי דמשה, מה כתיב. ודודי חמק עבר, דכתיב, וימת שם משה עבד יי. בקשתיהו ולא מצאתיהו, דכתיב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני, דלא הוה דרא כדרא דמשה, דקב"ה ד שמע לקליהון, ועבד להו נסין ונימוסין, כמה דעבד על ידוי.

(ד) ר' יצחק אמר, קמתי אני לפתוח לדודי, דא קב"ה ו ביומוי דמשה, דכל יומוי לא בעא ז דמלאכא ושליחא לדברא עמיה, ח דכתיב ו אם אין פניך הולכים וגו'. זכאה חולקיה ו דמשה, דקב"ה אסתכם . לרעותיה. ודודי חמק עבר, ביומוי דיהושע, דכתיב, לא כי אני שר צבא יי.

(ה) ת"ח, משה הוה שמע קלא קדישא דמלכא עלאה, ולא אזדעזע, וכ"ש מלאכא, דלא כ בעא. בתר דשכיב מה כתיב. ויאמר לא כי אני שר צבא יי. וכתיב ויפול יהושע אל פניו ארצה. עתה באתי, ביומוי דמשה רבך אתינא, ולא קבלני. ביה שעתא, ידעו ישראל שבחא דמשה. בההוא זמנא בעו ישראל לקב"ה, ולא אזדמן להו הכי כיומוי דמשה, הה"ד בקשתיהו ולא מצאתיהו וגו'.

(ו) האזינו השמים ואדברה, רבי חייא אמר, זכאה חולקיה דמשה, יתיר מכל נביאי עלמא. ת"ח, כתיב ו שמעו שמים והאזינו ארץ כי יי דבר. שמעו שמים, ישעיה דהוה יתיר רחיקא ממלכא. כתיב שמעו שמים. משה דהוה יתיר קריב למלכא, כתיב האזינו השמים.

מסורת הזהר

תלופי גרסאות

(ג) (שם). (ט) (דברים לד) תרומה דצא צ"ש. (ע) (שמות לג) וילך אות ה צ"ח. (פ) (יהושע ה) נשא רכב צ"ו. (צ) (שם). (ק) לעיל אות א צ"א. (ר) (ישעיה א) לעיל ואתחנן אות נח צ"ט.

וגר' ויפול יהושע על פניו ארצה וישתחו וגו' משה וכ"ש מלאכא ולא בעי לחשבה לביה (ליה) ולא עתה באתי ביומוי דמשה רבך אתינא

ג ל"ג מן דכתיב עד דלא. ד עבד ול"ג שמע לקליהון. ה גימוסין ול"ג נסין; נסין ול"ג ונימוסין. ו דכל יומוי דמשה ול"ג ביומוי. ז מלאכא. ח ל"ג דכתיב אם אין פניך הולכים וגו'. ט ל"ג דמשה. י לרעותא דמשה בתר דשכיב מה כתיב ויאמר לא כי אני הוה שמע קלא קדישא דמלכא עלאה ולא אזדעזע קבליה ת"ח כתיב ויאמר לא כי אני שר צבא ה' ולא קבלני. כ מוסיף בעא ולא קבליה.

מאמר

הסולם

האזינו השמים

עבד, שכתוב, וימת שם משה עבד ה'. בקשתיהו ולא מצאתיהו, שכתוב, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. קראתיו ולא ענני, שלא היה דור כדורו של משה, שהקב"ה שמע לקולם, ועשה להם נסים וחוקים, כמו שעשה על ידוי. (ד) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, קמתי אני לפתוח לדודי זה הקב"ה בימיו של משה, שכל ימיו לא רצה שמלאך ושליח ינהג עמו. שכתוב, אם אין פניך הולכים וגו'. אשרי חלקו של משה, שהקב"ה הסכים לרצונו. ודודי חמק עבר. היינו בימיו של יהושע, שכתוב, לא כי אני שר צבא ה'.

(ה) ת"ח משה הוה וכו': בוא וראה, משה היה שומע את קול הקדוש של מלך

מאמר האזינו השמים — שמעו שמים
(ו) האזינו השמים ואדברה: ר' חייא אמר, אשרי חלקו של משה יותר מכל נביאי העולם. בוא וראה, כתוב, שמעו שמים והאזינו ארץ כי ה' דבר. שמעו שמים, הנה ישעיה שהיה

(דפו"י דף רפ"ו ע"ב)

(ז) תאנא, בההוא זמנא דאמר ישעיהו שמעו שמים והאזינו ארץ. כמה
 גרדיני טהירין אזדמנו לתברא רישיה, נפקא קלא ואמר, מאן הוא דין דבעי
 לארעשא עלמין, עד דפתח ואמר, לאו אנא, ולאו דידי, אלא כי יי דבר, ולא
 אנא. במשה מה כתיב. האזינו השמים ואדברה, אנא ולא אחרא. ואדברה בלא
 דחילו. ותשמע הארץ אמרי פי, ולא : מאחרא. זכאה חולקיה. א"ר אבא, באתון
 גליפן דר' אלעזר, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ, הכא אתרמיז שמא
 קדישא עלאה.

(ח) ר' יוסי אמר, ה תו מה בין משה לישעיהו. משה אמר האזינו השמים,
 השמים, נ שמים עלאין, אינון דאשתמודען, דאקרון שמא דקב"ה. ותשמע הארץ,
 ארץ עלאה, ההיא דאשתמודעא, ו ואיהי ארץ החיים. בישעיה כתיב, שמעו
 שמים ולא השמים. האזינו ארץ, ולא הארץ. ו אינון שמים וארץ תתאין. ועם
 כל דא, בעו לאענשא ליה, עד דאמר כי יי דבר, ולא אנא. ומשה אמר כולי האי,
 דכתיב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי.

(ט) רבי יצחק פתח, (ו) כתפוח בעצי היער וגו'. זכאה חולקהון דישראל
 מכל : עמין עכורים, דהא כל שאר עמין אתיהיבו לרברבן ממנו, בשלטנותא
 עלייהו. וישראל קדישין, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דלא יהב לון
 קב"ה לא למלאכא, ולא לשליטא אחרא, אלא הוא אחיד לון לחולקיה, הה"ד
 כי חלק יי עמו. וכתיב, (ז) כי יעקב בחר לו יה. כתפוח בעצי היער, מה תפות

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ל אחרא. ה ל"ג תו. נ ל"ג שמים עלאין. ס ל"ג
 ארץ עלאה. ע ל"ג ואיהי ארץ החיים. פ ל"ג ואינון
 שמים וארץ תתאין. צ שאר עמין ול"ג עכורים.

(ש) (שיר ב) לך עב צ"א. (ת) (תהלים קלה) נח
 מז צ"ב.
 [א] אורות בעלי דינים ממונים על העולם.

האזינו השמים — שמעו שמים

הסולם

מאמר

עס ה' הידיעה, השמים, היינו השמים העליונים
 אלו הנודעים, הנקראים שמו של הקב"ה.
 ותשמע הארץ, היינו ארץ העליונה, אותה
 שנודעת, שהיא ארץ החיים, דהיינו מלכות.
 בישעיהו כתוב, שמעו שמים ולא השמים.
 האזינו ארץ, ולא הארץ. כי הם שמים וארץ
 תחתונים. ועם כל זה, רצו להענישו, עד שאמר,
 כי ה' דבר, ולא אני. ומשה אמר כל כך, שכתוב
 האזינו השמים ואדברה, ותשמע הארץ אמרי
 פי, שהם ז"א ומלכות כנ"ל, ולא פחד, ולא רצו
 להענישו.

שהיה יותר רחוק מן המלך, כתוב, שמעו
 שמים. משה שהיה יותר קרוב למלך, כתוב
 האזינו השמים.

(ז) תאנא בהאי זמנא וכו': למדנו
 באתה שעה שאמר ישעיהו, שמעו שמים
 והאזינו ארץ, כמה בעלי דין נזדמנו לשבור
 ראשו, יצא קול ואמר, מי הוא זה שרוצה
 להרעיש עולמות. עד שפתח ואמר לא אני
 ולא שלי אלא כי ה' דבר, ולא אני. במשה
 מה כתוב, האזינו השמים ואדברה, אני ולא
 אחר. ואדברה, בלא פחד. ותשמע הארץ
 אמרי פי, ולא מאחר. אשרי חלקן. א"ר אבא
 באותיות חקוקות דר' אלעזר, אמר, האזינו
 השמים ואדברה ותשמע הארץ כאן נרמו
 שם הקדוש העליון, דהיינו ה' שבהאזינו,
 ה' שבהשמים, ו' של ואדברה. ה' שבהארץ.

מאמר תפוח ושושנה
 (ט) ר' יצחק פתח כתפוח וגו': רי"פ.
 כתפוח בעצי היער וגו'. אשרי חלקם של
 ישראל מכל העמים עכורים, כי כל שאר העמים
 ניתנו לשרים ממונים שישלטו עליהם. וישראל
 הקדושים, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם
 הבא, שלא נתן אותם הקב"ה לא למלאך ולא
 לשליט

(ח) ר' יוסי אמר וכו': רי"א. עד מה
 בין משה לישעיהו, משה אמר האזינו השמים
 (ושרי זף רפ"ו ע"ב)

מתפרשא בגונוני, על כל שאר אילני חקלא, כך קב"ה מתפרש ואתרשיי על כל חיליק עלאין ותתאין, בגי' כ' א' י' צבאות שמו, אות הוא בכל חילא דלעילא.

(י) ת"ח, קב"ה כתפוח, דאית ביה תלת גונונין. כ"י כשושנה מאן א"ר אבא, שושנה סתם, שושנה דאתכלילת בשית טרפי, שושנה דא ר גווינה חוזר וסומק. וכלא ה הוא תרין גווני, סומק וחוזר, הכי כ"י.

(יא) קב"ה כתפוח, כ"י כשושנה. דהכי אמרה כ"י, תחת התפוח עוררתיק. תחת התפוח (ב) באן אתר היא. אלא אלין אבהתין דאמרן. ר' יוסי אמר, דא יובלא. ר' אבא אמר, כלא שפיר, אלא אלין אבהן דקאמרן, אלין אינון ג' גווני, דמתחברן בתפוח.

(יב) ר' יצחק אמר, באן אתר אתכלילת כ"י בשושנה. באינון נשיקין דרחימותא, דאתדבקת במלכא עלאה, נטלה תרי שושנים, כד"א א שפתותיו שושנים. ובגי' כ' אמרה ת כ"י, ה' ישקני מנשיקות א פיהו. בגין דאתכלילת בשושנים, ב בתרי שפון דיליה.

(יג) ר' יהודה אמר, קב"ה שמים אקרי. ובגין דאקרי שמים, כל אינון דקיעין דאתכלילן בשמא דא, ג כד מתחברן כחדא, אקרו שמים, ואקרו שמא דקב"ה. מאן אינון דקיעין. ד שבעה אינון. כמה דתנינו, וילון, רקיע, שחקים,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א (ישעיה מו) סקודי עב צ"ט. ב (שיר ת) משפטים
פנו צ"ל. ג (שיר ה) ויחי עה צ"א. ד (שם א)
ב"ב פה צ"א.
א מוסיף שושנה סוגה. ר ל"ג גווינה. ס דו גווינה
חוזר וסומק. ת ל"ג כ"י. א מוסיף פיהו כד"א
(בראשית מ"א) ועל פיק ישק כל עמי. ב ל"ג
ג מוסיף שבעה אינון דכד. ד ל"ג שבעה אינון.
בתרי שפון דיליה.

תפוח ושושנה

הסולם

מאמר

אלא אלו הם האבות שאמרנו, שהט חג"ת הנקראים אבות. ר' יוסי אומר זה יובל. דהיינו בינה, שנקראת תפוח. ר' אבא אמר הכל יפה, כי אלו האבות שאמרנו, הם ג' צבעים שמתחברים בתפוח. פירוש, שהם בחינת ג' קוין שבבינה, והם בחינת חג"ת שבז"א. וע"כ אפשר לומר שתפוח הוא ז"א. ואפשר לומר שהוא בינה.

לשליט אחר, אלא הוא אחז אותם לחלקו. ז"ש, כי חלק ה' עמו. וכתוב, כי יעקב בחר לו יה. כתפוח בעצי היער, מה תפוח נבדל בצבעיו מכל שאר אילנות השדה, כך הקב"ה נבדל ונרשם על כל הצבאות העליונים והתחתונים. משום זה ה' צבאות שמו. שפירושו, אות הוא בכל הצבא שלמעלה.

(יב) ר' יצחק אמר וכו': ר"א באיזה מקום נכללה כנסת ישראל בשושנה. היינו באלו נשיקין של אהבה שהמלכות נתדבקה במלך העליון, ז"א, אז לקחה מב' שפתותיו, ב' שושנים, כש"א שפתותיו שושנים. ומשוב זה אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. כי אז נכללת בשושנים בב' שפות שלו. הנקי וטונט.

(י) ת"ח קב"ה כתפוח וכו': בוא וראה, הקב"ה הוא כמו תפוח, שיש בו ג' צבעים לבן אדום ירוק. הרומזים על חסד גבורה ת"ת. כנסת ישראל, שהיא המלכות, היא כשושנה. מהי שושנה. א"ר אבא שושנה סתם, שושנה שנכללת משה עלים, שושנה זו צבעיה לבן ואדום. וכולו הוא ב' צבעים אדום ולבן המוריס על דין חסד. כך היא כנסת ישראל, שהיא המלכות.

מאמר ד' רקיעין וד' ככבי לכת
(יג) ר' יהודה אמר וכו': ר"א הקב"ה
שהוא ז"א, נקרא שמים, ומשום שנקרא שמים,
כל אלו הרקיעים, הנכללים בשם הזה
כשמתחברים

(יא) קב"ה כתפוח כ"י וכו': הקב"ה
הוא כתפוח. כנסת ישראל היא כשושנה. כי
כך אמרה כנסת ישראל, תחת התפוח עוררתיק.
שואל תחת התפוח, באיזה מקום הוא. ומשיב
נפ"י דף רפ"ז ע"ב (י) דף רפ"ז ע"א

זבול, מעון, מכון, ערכות. ובאגדתא דבי רב המנונא סבא, הכי תנינן. ר' יצחק אמר, הני ברייתא דבי רב המנונא סבא הכי, וסגיאין אינון בכל הני גווני. (יד) כמה דתנינן, אר"ש, תנינן ה באינון ו ברייתא, ז דלגבי דכל הני שבעין כתרין דמלכא. לקבליהון שוויין ז רקיעין, וז' ככביא דרהטין ואזלין, וקרי לון שמהן בשמהן. ואע"ג דשוויין כלהו כסאי דרקיעין, דשבעה ככביא, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ושון אלין לקביל אלין, בכסויא דמלין. לגבי אינון דכתיב, ה יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בככבים. כלהו מלין מתכסיין, ואע"ג דלאו אורחי דאורייתא. ה ואנן בתר אורחין דאורייתא קא אזלינן, כמה דכתיב ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו, כמה דמליל קב"ה, אזלינן, ובהדיה אזלינן, כמה דכתיב ו והלכת בדרכיו. (טו) אמר רבי יוסי, פשיטין מלין ו אלין לגבי חברייא, ואשתמודען מלי בהו, ואע"ג דאתכסיין. א"ל והכי תנן, כמה דא"ר יהודה א"ר חייא לקמן. והכי אוליפנא מאינון ברייתא, דתנא ביומוי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלמותא, ובאתרין סגיאין אשתמודען מלי דאינון ברייתא. (טז) אר"ש, ארימית ידי בצלו לקדישא עלאה, דמלין אלין אתגליאו על

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה ל"ג באינון. ו מוסיף ברייתא דלבר. ז ל"ג דלגבי. ה קא אזלי ולי"ג מן ואנן עד כמה. ט ל"ג אלין. י קרינן. (ה) (ישעיה מו) יתרו לו צ"צ. ו (כראשית כו) צו פא צ"ט. ז (דברים כח) זהר חדש פח ס"ד של"ת.

הסולם

ד רקיעין וז' ככבי לכת

מאמר

בשמות ההם. אע"פ שאינם בדרכי התורה אלא לשון החזים בככבים, ואנו, אחר דרכי התורה אנו הולכים, דהיינו לרמוז על כל דבר ולכסות, בלשון התורה, כמ"ש ויקרא להם שמות כשמות אשר קרא להן אביו. דהיינו כמו שהקב"ה מדבר אנו הולכים, דהיינו בלשון התורה, ועמו אנו הולכים, כמ"ש, והלכת בדרכיו. פירוש. ר"ש היו מתרעם על אותם הברייתות, המבארים סדרי חכמת הקבלה ע"פ שמות מחכמות חיצוניות. ולא ע"פ שמות שבתורה, ושבשיר השירים, כדרכו של ר' שמעון.

כשמתחברים יחד נקראים שמים. ונקראים שם הקב"ה. מה הם אלו הרקיעים הנכללים בשמים, ומשיב, שבעה הם כמו שלמדנו. וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערכות. ובאגדתא דרב המנונא סבא למדנו כן. בלשון הזה, ר' יצחק אמר אלו הברייתות של ר' המנונא סבא כך הם, דהיינו שמדברים מדברים וחתונים ורומזים עליונים. דהיינו כמו כאן שמדברים מו' רקיעים ורומזים על ז"א. שיש לו ז' ספירות. ורבות המה הברייתות המדברות בכל אלו הדרכים.

(טו) א"ר יוסי פשיטין וכו': אר"י דברים אלו דהיינו השמות החיצונים הנ"ל, פשוטים אצל החברים, והדברים מזבנים להם, אע"פ שנתכסו בשמות זרים. א"ל, וכך למדנו, כמו שא"ר יהודה א"ר חייא לפנינו. וכך למדנו מאלו הברייתות, שלמדנו, בימיו של שלמה המלך עמדה הלבנה במילואה, דהיינו שהמלכות היתה במלואה פנים בפנים עם ז"א, וע"כ התרבתה אז החכמה, ובמקומות רבים הבינו הדברים של אלו הברייתות.

(יד) כמה דתנינן אר"ש וכו': כמו שלמדנו, א"ר שמעון, למדנו באלו הברייתות, אשר כלפי כל אלו שבעים ספירות של המלך, משימים כנגדם ז' רקיעים, וז' ככבי לכת הרצים והולכים, וקוראים אותם שמות בשמות הגשמיים, ואע"פ שהם משימים הרקיעים כולם בכיסוי, דהיינו שקוראים בשמות המרמזים על הפנימיות בהעלם. ושבעת הככבים, שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה, עושים אלו ז' ספירות העליונים, כנגד אלו שמות הכוכבים, ברצונם לכסות הדברים דהיינו כנגד אלו שכתוב בהם יעמדו נא ויושיעוך הוברי שמים החוזים בככבים. ומכסים כל הדברים

(טז) אר"ש ארימית ידי וכו': א"ר שמעון, ארימית ידי בתפלה להקדוש העליון, שדברים

(דעו"י דף רט"ו ע"א)

ידי, בהוא עלמא, כמה דאתכסיו בלבאי. ולית אנן באינון ארחין דאינון ברייתי, אורחי דאורייתא נקטינון.

(יז) תאנא א"ר יהודה, מאן לך רב בחכמתא כדוד מלכא, ושלמה מלכא בריה, בהאי כ כתרא דאשתמודע בברייתי אלין. וסיהרא קרייה דוד מלכא צדק, דהא דיליה הוא, דכתיב (מ) פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. שלמה מלכא הכי נמי, ואיהו אתקרי צדק, ושמשא ז דאתקרי בברייתי ברית, איהו אקרי משפט. ואינון כרסי יקרא דמלכא, דכתיב (ס) צדק ומשפט מכון כסאך. צדיק וצדק הכי נמי בחד דרגא הוו. תאנא, ז' כתרין אוקמוה, תשעה אקרון. ואפילו באינון ברייתי, שבעה רקיעין אינון תשעה הוו.

(יח) אר"ש, עד אימתי יקרון חברייא בהני מלין. הא אנן בתר קב"ה אזלינו, ואנן ידעי מלין, והא אתגלי על ידן מלה דא, מה דלא אתגלי לקדמאי. מכאן ולהלאה, כל אינון מלין, וכל אינון ברייתי, סליקו להו לאינון דלא עאלו ונפקו, ו ובניהון אתיין לשאלא. וכד ישאלון, יימרון חברייא, ווי לדרא דר"ש בן יוחאי אסתליק מניה. אבל ת"ח מכאן ולהלאה, לא יהא דרא כדרא דא, ולא אורייתא אתגלי על חברייא.

(יט) ת"ח, דרא בתראה דנפקו ממצרים, ידעו כלא, דהא משה גלי לון כל אינון מ' שנין דהוו במדברא, כמה דאמינא. תאנא א"ר יצחק, ואף משה לא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים קיז) ב"א שלט צ"ג. ט) (שם פס) נח כ אתרא. ז דאקרי ול"ג בברייתי. ט ובגנייתון * ז צ"ה. בגייון.

מאמר

הסולם

רקיעין וד ככבי לכת

דהיינו עם חכמה ובינה. ואפילו באלו הברייתות, שבעה דקיעים הם תשעה. (יח) אר"ש ע"ד אימתי וכו': א"ר שמעון עד מתי יקראו החברים בדברים אלו, דהיינו בברייתות, הרי אנו הולכים אחר הקב"ה. ואנו יודעים הדברים, שבחכמת הקבלה, ודבר זה נתגלה על ידנו מה שלא נתגלו לראשונים. מכאן ולהלאה, כל אלו הדברים וכל אלו הברייתות הניחו אותם לאלו שלא נכנסו ויצאו, דהיינו שנכנסו בחכמה, ולא יצאו ממנה, כי לא הבינו אותה. ובניהם יבואו לשאול בחכמה, וכשישאלו יאמרו להם החברים. אוי לאותו הדור שר"ש בן יוחאי נסתלק ממנו. אבל בוא וראה, מכאן ולהלאה לא יהיה דור כדור הזה, והתורה לא תתגלה ע"י החברים. מאמר משה גלי ביומא דסליק מעלמא (יט) ת"ח וד"א בתראה וכו': בוא וראה דוד האחרון שיצא ממצרים ידע הכל, כי משה גילה להם כל אלו מ' שנה שהיו במדבר, כמו שאמרת:

שדברים אלו, דהיינו חכמת הקבלה, נתגלו על ידי בעולם ההוא, כמו שהיו מכוסים בלבי. ואין אנו משתמשים באלו הדרכים של אותם הברייתות, אלא דרכי התורה אנו מחזיקים לבאר החכמה, כנ"ל.

(יז) תאנא א"ר יהודה וכו': למדנו א"ר יהודה, מי לך גדול בחכמה כדוד המלך ושלמה המלך בנו, בהשגת אותה הספירה הנודעת בברייתות אלו, דהיינו ספירת המלכות. והלבנה, שהיא מלכות, קראה דוד המלך צדק, כי שלו היא, שהיה מרכבה למלכות, שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה. שלמה המלך ג"כ קראה צדק. והיא נקראת צדק, והשמש, שנקרא בברייתות, ברית, דהיינו יסוד, הוא נקרא משפט. והם כסא הכבוד של המלך, ז"א, שכתוב צדק ומשפט מכון כסאך, כי צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם ג"כ במדרגה אחת. וע"כ כוללם ואמר, צדק ומשפט מכון כסאך. למדנו ז' ספירות, חג"ת נה"מ הו תשע (דמו"ד דף רס"ו ע"א)

גלי דא, אלא בההוא יומא דהוה סליק מן עלמא, דכתיב ה בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, בההוא יומא ממש, ועכ"ד לא אמר, עד דיהבו ליה רשותא. דכתיב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכד גלי, לא אמר האזינו ישראל, אלא האזינו השמים.

(כ) א"ר יוסי, כתיב את השירה, וכי שירה נ אקרי. א"ר יצחק שירה ודאי, מה * שירה אתמשכא ברוח הקדש מעילא לתתא, אוף הכי מלין אלין אתמשכן ברוח הקדש מעילא לתתא, ובג"כ אמר משה שירה.

(כא) ת"ח, כולי האי אמר משה, וקרא לעלאין, עד לא יימא מלה, דכתיב האזינו השמים. יערוף כמטר וגו'. וכל כך למה. משום כי שם יי אקרא. עד דיימא מלה, ארעיש כלהו עלמין.

(כב) תאנא, בההיא שעתא דאמר משה האזינו השמים ואדברה, אתרגישו עלמין. נפק קלא ואמר, משה משה, אמאי את מרעיש עלמא כלא. את בריה דבר נש, ובגינך אתרגיש עלמא. פתח ואמר כי שם יי אקרא. בההיא שעתא אשתתקו, ואציתו מלוי. *

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

נ אתקרי. ס ובג"כ. ע בדפו"י כתבו חסר: כאן שיך כשחלה רשביי וכו' עיין בסוף הספר סימן ח"י.

י (דברים לא) תרומה רצא צ"ק. כ (שם)

משה גלי ביומא דסליק מעלמא

הסולם

מאמר

(כא) ת"ח כולי האי וכו': בוא וראה, כל כמה אמר משה וקרא לעליונים, מטרם שהתחיל לומר מלה. שכתוב, האזינו השמים. יערוף כמטר לקחי וגו'. וכל כך למה. משום כי שם ה' אקרא. ומטרם שאמר דבר זה, הרעיש כל העולמות.

(כב) תאנא בתחוא שעתא וכו': למדנו, בשעה ההיא שאמר משה האזינו השמים ואדברה, נודעזעו העולמות. יצא קול ואמר, משה משה, למה אתה מרעיש כל העולם. אתה, בן אדם, ובשבילך ירעש העולם. פתח ואמר, כי שם ה' אקרא. באותה שעה נשתתקו והקשיבו לדבריו.

תאנא

שאמרתי. למדנו, א"ר יצחק, ואף משה לא גילה זה, אלא ביום ההוא שנסתלק מן העולם. שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. ביום ההוא, שנסתלק מן העולם, ממש. ועכ"ז לא אמר עד שנתנו לו רשות. שכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. וכשגילה, לא אמר האזינו ישראל, אלא האזינו השמים.

(כ) א"ר יוסי, כתיב וכו': אר"י כתוב, את השירה, דהיינו כתבו לכם את השירה הזאת. וכי שירה נקראת, היה צריך לומר את התורה. א"ר יצחק, שירה ודאי היא. מה שירה נמשכה ברוח הקודש ממעלה למטה, אף דברים אלו כך שנמשכו ברוח הקודש ממעלה למטה. ומשום זה אמר משה שירה.

(דפו"י דף רפ"ו ע"א *) דף רפ"ו ע"ב

האדרא זוטא קדישא

(כג) תאנא בההוא יומא פ דר"ש בעא לאסתלקא מן עלמא, והוה מסדר מלוי, אתכנשו חבריאי לבי ר"ש, והוה קמיה ר' אלעזר בריה, ור' אבא, ושאר חבריאי, והוה מליא ביתא. זקיף עינוי ר"ש, וחמא דאתמלי ביתא. בכה ר"ש ואמר, בזמנא אחרא כד הוינא בבי מרעי, הוה רבי פנחס בן יאיר קמאי, ועד דברירנא דוכתאי ב אוריכו לי עד השתא. ג וכד תבנא, אסחר אשא מקמאי, ומעלמין לא אתפסק, ולא הוה עאל בר נש, אלא ברשותא. והשתא חמינא דאתפסק, והא אתמלי ביתא.

(כד) עד דהוה יתבי, פתח עינוי ר"ש, וחמא מה דחמא, ואסחר אשא בביתא, נפקו כולהו, ואשתארו רבי אלעזר פ בריה, ורבי אבא. ושאר חבריאי יתבו אבראי. אר"ש לרבי אלעזר בריה, פוק חזי, אי הכא רבי יצחק, דאנא מערבנא ליה, פ אימא ליה דיסדר מלוי, ויתיב לגבאי, זכאה חולקיה.

(כה) קם ר"ש, ויתיב, וחיין, וחדי. אמר, אן אינון חבריאי. קם רבי אלעזר, ואעיל לון. יתבו קמיה. זקיף ידוי ר"ש, ומצלי צלותא, והוי חדי, ואמר, אינון חבריאי דאשתכחו בבי אדרא, יזדמנון הכא. נפקו כלהו, ואשתארו רבי אלעזר פ בריה, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי פ יוסי, ורבי חייא. אדהכי, עאל רבי יצחק, א"ל ר"ש, כמה יאות חולקך, כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא, יתיב רבי אבא ה בתר כתפוי, ורבי אלעזר קמיה.

(כו) אר"ש, הא השתא ד שעתא דרעותא הוא, ואנא בעינא למיעל בלא

חלופי גרסאות

פ דאתכנשו חבריאי לבי ר' שמעון והוה מסדר מלוי לאסתלקא מן עלמא. צ ל"ג בריה. ק ל"ג אימא ליה: ד ל"ג בריה. ש מוסיף יוסי ב"ר יעקב. ת אכתפוי ולא גרסינן בתר. דרך אמת ב [הפתינו ג] וכפ. וזרחי. ד] שעת רצון.

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא

הסולם

מאמר

ויחי אות קנט) אמור לו, שיסדר דבריו, וישב אצלי. אשרי חלקו.
(כה) קם ר"ש ויתיב וכו': קם ר' שמעון, וישב, וצחק, ושמת. אמר, איפוא הם החברים. קם ר' אלעזר, והכניסם. ישבו לפניו. נשא ידיו ר' שמעון, והתפלל תפלה, והיה שמח. ואמר אלו החברים שהיו נמצאים בבית האדרא, דהיינו באדרא רבא, יזדמנו כאן. יצאו כולם, ונשאר רבי אלעזר בנו, ור' אבא, ור' יהודה, ור' יוסי, ור' חייא. בתוך כך נכנס ר' יצחק, אמר לו ר"ש, כמה יפה חלקך, כמה שמחה צריכה להתוסף לך ביום הזה. ישב ר' אבא, ואורי כתפוי, ור' אלעזר לפניו.

(כו) אר"ש הא השתא וכו': א"ר שמעון, הנה עתה שעת רצון היא. ואני רוצה לבא בלי כושה לעולם הבא. והנה דברים קדושים שלא גליתי עד עתה. אני רוצה לגלות לפני השכינה, שלא יאמרו, שבחרון נסתלקתי מן העולם

(כג) תאנא כההוא יומא וכו': למדנו, באותו יום שר"ש רצה להסתלק מן העולם, והיה מסדר דבריו נתאספו החברים אצל ר"ש, והיו לפניו ר' אלעזר בנו ור' אבא ושאר החברים, והיה הבית מלא. נשא ר"ש עינוי וראה שנתמלא הבית. בכה ר"ש ואמר, בזמן אחר כשהייתי חולה, היה לפני ר' פנחס בן יאיר, ועד שבררתי מקומי בגן עדן, חיכו לי עד עתה, וכשחזרתי, היתה אש מסוככת לפני, ומעולם לא נפסק, ולא נכנס אדם אלי אלא ברשות. ועתה אני רואה שנפסק האש, והנה נתמלא הבית.

(כד) עד דהוה יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים, פתח עינוי ר"ש, וראה מה שראה. ואש סוככה את הבית. יצאו כולם, ונשאר ר' אלעזר בנו, ור' אבא, ושאר החברים ישבו מבחוץ. אר"ש, לר' אלעזר בנו, צא וראה אם ר' יצחק ישנו כאן, כי אני ערבתי לו (כנ"ל רס"י דף רפ"ז ע"ב)

כסופא לעלמא דאתי. והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא, בעינא לגלאה קמי שכינתא, א דלא ימרון דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא. ועד כען טמירן הוו בלבאי, למיעל בהו לעלמא דאתי.

כז) וכך אסדרנא לכו, רבי אבא יכתוב, ורבי אלעזר ברי ילעי, ושאר חברייא ירחשון בלביהו. קם רבי אבא מבתר כתפוי. ויתיב רבי אלעזר בריה ג קמיה, א"ל קום ברי, דהא אחרא יתיב בההוא אתר, קם רבי אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש, ויתיב. פתח ואמר, ג לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, הכי הוא ודאי, אינון דאקרון מתים, דהא קביה חי אקרי, והוא שארי בין אינון דאקרון חיים, ולא עם אינון דאקרון מתים. וסופיה דקרא כתיב, ולא כל יורדי דומה, וכל אינון דנתחין לדומה, בגיהנם ישתארו. שאני אינון דאקרון חיים, דהא קביה בעי ביקריהון.

כט) אר"ש, כמה שניא שעתא * דא מאדרא. דבאדרא אזדמן קביה ורתיכוי. והשתא, הא קביה הכא, ואתי עם אינון צדיקייא דבגנתא דעדן, מה דלא אערעו באדרא. וקביה בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר מיקרא דיליה, כמה דכתיב בירבעם, דהוה מקטר ומפלח לע"ז, ג וקביה אוריך ליה. וכיון דאושית ידיה לקבלי דעדו נביאה, אתייבש ידיה, דכתיב ט ותיבש ידו וגו'. ועל דפלת לע"ז לא כתיב, אלא על דאושית ידיה לעדו נביאה. והשתא קביה בעי ביקרא ו דילן, וכלהו אתאן עמיה.

ל) אמר, הא רב המנונא סבא ה הכא, וסחרניה ע' צדיקי גליפן

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז (תהלים קטז) ויגש טז צ"א. ט (מ"א יג) בשלח א עד לא. ב ליג קמיה. ג ליג וקביה אוריך לית. ד דילהון; מוסיף דילן הכא. ה ליג הכא. קיז צ"ק.

יומא דר"ש בעא לאסתלקא מעלמא

הסולם

מאמר

כט) אר"ש פמח שניא וכו': איד שמעון, כמה משונה שעה זו, מאדרא רבא שבפרשת נשא, כי באדרא נזדמן חקביה ומרכבותיו. ועתה הרי חקביה כאן, שבא עם הצדיקים שבגן עדן, מה שלא קרה באדרא. והקביה רוצה בכבודם של הצדיקים יותר מכבוד של עצמו, כמ"ש בירבעם שהיה מקטר ועובד לעבודה זרה. והקביה המתין לו, ולא הענישו, וכיון שהושיט ידו כנגד עדו הנביא, נתיבשה ידו. שכתוב ותיבש ידו וגו'. ועל שעבד עבודה זרה לא כתוב, אלא על מה שחושיט ידו לעדו הנביא. ועתה חקביה רוצה בכבוד שלנו, שהצדיקים כולם שבגן עדן באו עמו.

ל) אמר הא רב וכו': אמר, ר"ש, הרי רב המנונא סבא כאן, ופכיב לו ע' צדיקים חקוקים בעטרות, ומטאירים כל אחד ואחד מותר זיו עתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים, תעא בא בשמחה לשמוע אלו הדברים שאני

אמר

העולם. ועד עתה היו נסתרים בלבי, כדי ליכנס בהם לעולם הבא.

כז) וכך אסדרנא לכו וכו': וכך אני מסדר אתכם, רבי אבא יכתוב, ור' אלעזר בני ילמוד בפה, ושאר החברים ידובבו בלבם. קם ר' אבא מאחורי כתפוי. והיה ר' אלעזר בנו יושב לפניו, א"ל ר"ש, קום בני, כי אחר ישב במקום זה. קם ר' אלעזר.

כח) אתעטף ר"ש ויתיב וכו': נתעטף ר"ש בלבשו, וישב. פתח ואמר, לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה. לא המתים יהללו יה, כך הוא ודאי, שחם נקראים מתים, כי חקביה נקרא חי, והוא שורה בין אלו הנקראים חיים, דהיינו הצדיקים, ולא עם אלו הנקראים מתים, דהיינו הרשעים. וסוף הכתוב מוכיח שכתוב, ולא כל יורדי דומה, דהיינו כל אלו היורדים למלאך דומה, שישארו בגיהנם. אבל לא כן אלו הנקראים חיים. שהם צדיקים, אשר חקביה רוצה ביקרם.

טמ"א דף רפ"ו ע"ב ט' דף רפ"ח ע"א

ו בעיטרין, ז מנהרין כל חד ׀ וחד מזיהרא דזיוא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. והוא אתי למשמע ׀ בחדוותא, אלין מלין דאנא אימא. עד דהוה יתיב, אמר, הא רבי פנחס בן יאיר הכא, אתקיננו דוכתיה, אודעזעו חברייא דהו תמן, וקמו. ויתבו בשיפולי ביתא. ורבי אלעזר ורבי אבא, ׀ אשתארו ׀ קמיה ׀ דר״ש. אר״ש, ׀ באדרא אשתכחנא דכל חברייא הו אמרי, ואנא עמהון. השתא ׀ אימא אנא בלחודאי, וכלהו צייתין למלווי עלאין ותתאין. זכאה חולקי יומא דין.

(לא) פתח ר״ש ואמר, ׀ אני לדודי ועלי תשוקתו. כל יומין דאתקטרנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטרנא ביה בקב״ה, ובג״כ השתא ועלי תשוקתו. דהוא וכל סיעתא קדישא דיליה, ׀ אתו למשמע בחדוה, מלין סתימין, ושבחה דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, פריש ואתפרש ׀ מכלא, ולא פריש, דהא כללא ביה ׀ מתדבק, והוא מתדבק בכלא ׀ הוא כללא.

(לב) ׀ עתיקא דכל עתיקין, סתימא דכל סתימין, אתתקן ולא אתתקן. אתתקן, בגין לקיימא כללא. ולא אתתקן, בגין דלא שכיה.

(לג) כד אתתקן, אפיק ט׳ נהורין, דלהטין מניה, מתקונוי. ואינון נהורין מניה, מתנהרין ׀ ומתלהטין, ואזלין ומתפשטין לכל עיבר. ׀ כבוצינא ׀ דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר. ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ו בעטרוי. ז ל״ג מנהרין ׀ ל״ג וחד. ׀ אחדוותא. י תבו. ׀ (שיר ז) לך צא צ״ב. ׀ ל״ג אשתארו. ל עמיה. ׀ ל״ג דרש. ׀ מוסיף אלו כמה דהוייא באדרא. ׀ ל״ג אימא. ע דאתו. ׀ מוסיף כ ל״ג אשתארו. ׀ מתדבקן. ׀ מוסיף הוא, הוא כללא. ׀ מוסיף עתיקא קדישא. ׀ מתלהטין אולין ול״ג מניה מתנהרין. ׀ מוסיף כבוצינא עלאה. א דמתפשטין.

מאמר

הסולם

ט׳ נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא

אומר. בעוד שהיה יושב, אמר, הרי ר' פנחס בן יאיר כאן, התקיננו מקומו. נודעזעו החברים שהיו שמה, וקמו וישבו בירכתי הבית. ור' אלעזר ור' אבא נשארו לפני ר' שמעון. א"ר שמעון, באדרא רבא, נמצאנו, שכל החברים היו אומרים, ואני עמהם. עתה אני אומר בלבדי וכולם יקשיבו לדברי, עליונים ותחתונים. אשרי חלקי ביום הזה.

(לא) פתח ר״ש ואמר וכו' : פר״ש ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו. כל הימים שהייתי קשור בעולם הזה, בקשר אחד נקשרתי בהקב״ה, ומשום זה עתה, ועלי תשוקתו. שהוא וכל המחנה הקדושה שלו באו לשמוע בשמחה דברים סתומים ושבחה עתיקא קדישא. הסתום מכל הסתומים הפרוש ונבדל מכל, ואינו נבדל, שהרי הכל מתדבק בו, והוא מתדבק בכל, הוא אכל.

מאמר ט׳ נהורין דלהטין מתקוניה דעתיקא (לב) עתיקא דכל עתיקין וכו' : העתיק שבכל עתיקים, שהוא הנקרא רישא דלא (דס״י דף רפ״ח ע״א)

אחידע, הסתום מכל סתומים, התתקן ולא התתקן. התתקן כדי לקיים הכל, כי הוא פרצוף הראשון דאצילות, וע״י תקונוי, נתקיים הכל. אבל מבחינת עצמו לא נתתקן, כי התקונים שלו אינם מגלים כלום מבחינתו, והוא לא שכיה. כלומר, בלתי מושג.

(לג) כד אתתקן אפיק וכו' : כשנתתקן הוציא ט׳ אורות, שהם ט׳ ספירות כח״ב חג״ת נה״י דאריך אנפין, אשר לבושיו הם אר״א וזו״ן. והם לוחטים ממנו, מרישא דלא אחידע, מתקונוי, ואלו ט׳ אורות מאירים ממנו, בחסדים, ולוחטים ממנו בגבורות, והולכים ומתפשטים לכל עבר, הן לחכמה והן לחסדים, כמו נר שמתפשטים ממנו אורות לכל עבר, וכשיקרבו לדעת אותם האורות המתפשטים, לא נמצא אלא הנר בלבדו. כלומר שאין הנר והאורות המתפשטים מן הנר ב' דברים, שהרי לאור המתפשט מן הנר אין לו שום מציאות ושליטה בפני עצמו, אלא כל מציאותו הוא תוך הנר, ואם תקח הנר למקום אחר יהיו אורות

למנדע לון, לא נ שכיח אלא נ בוצינא בלחודוי. כך הוא עתיקא קדישא, ז הוא בוצינא עלאה, סתימא דכל סתימין. ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן, דמתגליין, וטמירן. ואינון אקרן שמא קדישא. ובג"כ כלא חד.
 (לד) ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי, דאינון דרגין דאתבריאן, ה ועתיקא קדישא ו אתגלי ז בהו, בכל חד וחד. משום דאינון תקונין דעתיקא קדישא. לאו השתא עידנא להני מלין דהא אמינא לון ה באדרא קדישא. וחמינא מה דלא ידענא הכי, ה ועד השתא אסתים בלבאי מלה. והשתא אנא

חלופי גרסאות

ג שכיחי. ג מוסיף לאותו בוצינא; מוסיף בוצינא חדא. ד ל"ג הוא. ה דעתיקא; ועתיקו. ו דאתגלי. ז בה; בהו ובכל. ח ואסתים ול"ג ועד השתא.
 ירך אמת ה בחור הקדוש אשר בו היו מתאספים הפרושים רשבי וחביריו לנגלות סודי פירות רש"י לעיל באדרא דנזיר ע"ש.

הסולם

מאמר

ז מה שחושב רק ט' ספירות בא"א ואינו אומר עשר ספירות. הוא מטעם כי מיתוק המלכות בכינה נעשה בראשונה בפרצוף א"א. כי המלכות עלתה לכינה דרדל"א. והוציאה א"א. שהוא בחינת כינה ותו"מ דרדל"א לחוק. והוא נתתקן לפרצוף בט' ספירות. והמלכות שלו היא עטרת יסוד. ומלכות העקרית שלו היא בכינה דרדל"א. וע"כ אין בו אלא ט"ס. ועי' לעיל (בזהר בראשית א, אות ב') בהסולם) שם בארנו אלו ב' הפרצופין באורך. ולפי שעלתה המלכות לכינה דרדל"א נעשה זכר ונקבה בדרדל"א. המכונים עתיק ונוקביה. וכן בא"א יש זכר ונקבה כמ"ש שם. גם צריך שתדע, שאלו ט"ס דא"א כוללים כל הפרצופין שבאצילות. כי כח"ב ה"ס ג' רישין שלו. וחגית ה"ס ג' רישין לא"א. ונה"י ה"ס ג' רישין לזו"ן. כי אי אפשר לומר שהכונה היא לט' ספירות דא"א בלבד, כי גם הם אינם מושגים לתחתונים. ואיך אומר עליהם. נהורין דמתפשטן דמתגליין וכר' אלא הכונה היא על התפשטותם לאר"א וישסרית וז"ל. וזכור הקדמת ר"ש לאדרא רבא בהמשל של הבוצינא ונהורין דמתפשטין מניה. אשר אין שום שינוי מציאות בכל המדרגות והשיפיים שאנו דורשים באצילות. אלא אין כאן אלא א"ס ב"ה בלבדו יחיד ומיוחד. והמדרגות המתפשטות יש להן ערך כאורות המתפשטים מן הנר. ולא תכשל ח"ו בזמן ומקום וריכוזי מחמת הבחנות המדרגות שתמצא להלן. ושם לעיין היטב לעיל במבוא לספר הזהר, כי אין כאן חמקום להאריך בזה.

האורות המתפשטים במקום אחר. ולא ישאירו משוה מהם במקום הא'. כך הוא עתיקא קדישא. הוא נר עליון סתום מכל סתומים. ואינו מושג זולת האורות המתפשטים ממנו. שמהם מתגלים זממה נסתרים. והם הנקראים שם הקדוש. אבל האורות המתפשטים מן עתיקא קדישא אין להם שום מציאות ח"ו בפני עצמם, אלא כל מציאותם היא בתוך עתיקא קדישא. אע"פ שהם מושגים ועתיקא קדישא אינו מושג. דהיינו כדמיון האורות המתפשטים מן הנר. ומשום זה הכל אחד.

פירוש. תחילת כל הספירות הוא הכתר. ונקרא עתיקא מלשון ויעתק משם. כי הוא נשגב ומרומם ואין בו שום השגה, כי בו מתלבש אין סוף ב"ה. ויש ב' פרצופין בסוד הכתר. הא' נקרא רישא דלא אתיידע. והב' נקרא אריך אנפין. ודרל"א הוא בחינת הנסתר לגמרי. ומאריך אנפין מתחיל הגילוי. ולפי שיש שינוי בין ב' פרצופין האלו. הוא מזהיר על היחוד והאחדות. וממשיל אותם כמו הנר והאורות המתפשטים ממנו. כן התפשטו ט' ספירות דא"א מן רישא דלא אתיידע, ואינם ח"ו שום תוספות במציאות. כי כל מציאות ה"ס דא"א הם בתוך רישא דלא אתיידע כמו שכל מציאות האורות המתפשטים מן הנר אין להם מציאות חוץ מן הנר, אלא שהם נתנים. להנות בני אדם מאור הנר. כך ט' אורות דא"א יש בהם תקונים כלפי בני אדם שיכלו להשיגם. כאפן שההבדל בין המדרגות הוא הבדל בערך בני אדם והשגתם. ולא כלום מבחינת המציאות. כי הכל הוא אין סוף. כמו הנר והאורות המתפשטים. וזהו ענין עמוק מאד. ולעיל, במבוא לספר הזהר, בארנו הדברים. ומשם תבין הענין.

(לד) ומה דאמרי חברנא וכר'; ומה שאמרו החברים, בספרים הראשונים שאלו השינוים המתפשטים ממנו ית' הם מדרגות

שגברא

(דפו"י דף רס"ח ע"א)

בלחודאי אסהידנא קמי מלכא קדישא, וכל הגי זכאי קשוט דאתו למשמע מלין אלין.

לה) גולגלתא * דרישא חוורא, לאו ביה שירותא וסיומא. ון קולטרא דקטפוי, * אתפשט ואתנהיר, ומניה ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי. מהאי קולטרא דקטפא, * דהיא גולגלתא חוורא, נטיף טלא כל יומא, לההוא זעיר אנפין, לאתר דאתקרי שמים, וביה זמינין מיתייא לאחייא לזמנא דאתי. דכתיב * ויתן לך האלהים מטל השמים. ואתמלייא רישיה * ומההוא זעיר אנפין, נטיף לחקל תפוחין. וכל חקל תפוחין, * נהירין מההוא טלא.

לו) האי עתיקא קדישא טמיר וגניז. וחכמתא עלאה סתימאה, בההוא גולגלתא * משתכת, ודאי בהאי עתיקא, לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי, בגין דאיהו רישא לכל רישא. * חכמתא עלאה, * דאיהי רישא, ביה סתים, ואקרי

מסורת הזוהר

ט (בראשית כז) הקסהין קצב צ"א.

* תורא דרישא, * דאתפשט. * דהאי, * ל ל"ג מן ומההוא עד וכל. * נטיפין, * נ מוסיף משתכח ולא משתכת. * מוסיף ראשיתא דההוא חכמתא. * ל"ג דאיהי רישא.

דרך אמת ון קליטת הדיבוק שנתפשט ומאיר מסוד עולם האצילות וקיספא הוא מלשון דיבוק וקיסוף.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

להחיות לעתיד לבא. שכתוב ויתן לך האלקים מטל השמים דהיינו טל ז"א, הנקרא שמים, ונתמלא ראשו. ומזעיר אנפין זה נוטף לחקל תפוחין, שהוא המלכות. וכל חקל תפוחין מאיר מטל הזה. קולטרא פירושו חיבור ואיחוד, כמו קלוט (חולין סט): דקוטפוי, היינו דהשפעותיו, שהוא מלשון קטפא דגוזא (ע"ז עב): שהיא לשון נטיפות.

שנבראו, כלומר שהם מתהוים מחמת תקונים שנבראו, ועתיקא קדישא נתגלה בהם בכל אחד ואחד, משום שהם תקונים של עתיקא קדישא. כלומר שהם מיני כיסויים על הארת א"ס ב"ה, שע"י כיסויים הללו יש יכולת בתחתונים להשיגו. זה הוא שנברא ודאי כלפי האדם. אבל באור עצמו ח"ו אין שינוי. כי בדומה לאדם המתכסה כלפי חביריו, שאין האדם עצמו מתפעל כלום מחמת הכסויים, אלא האחרים מתפעלים. אין עתה הזמן לאלו הדברים, כי כבר אמרתי אותם באדרא קדישא. ועתה אני רואה מה שלא ידעתי כך, ועד עתה היה סתום בלבי הדבר. ועתה אני בלבדי מעיד לפני המלך הקדוש, ולפני כל אלו צדיקי אמת שבאו לשמוע דברים האלו.

מאמר גולגלתא דעתיקא

לה) גולגלתא דרישא חוורא זכרי: הגלגלתא, דהיינו כתר, של ראש הלבן, דהיינו דראש א"א, שכולו לבן, שה"ס שלישת החסד. אין בו התחלה וסיום לגילוי החכמה, שה"ס חכמה עלאה וחכמה תתאה, להיות השפעת החכמה והשפעת החסדים מאחדים בו, לאור אחד של חסדים. איחוד השפעותיו, מתפשט ומאיר ממנו. וממנו יורשים הצדיקים ארבע מאות עולמות חסדים לעולם הבא. מן איחוד והשפעות, שהוא ראש הלבן, נוטף טל, דהיינו שפע, כל יום, לזעיר אנפין, שהוא המקום שנקרא שמים, ובו, בסל הזה, עתידים המתים (תשרי דף רס"ח צ"א)

פירושו. בראש א"א, שנקרא ראש הלבן, יש י"ג חוורת' דהייני י"ג מיני חסדים, שה"ס ג' קוין שבכל אחד חריב תור"מ, עם הכולל אותם. וה"ס ג' היות, ב' היות מימין ושמאל דראש, והויה אחת באמצעם לאחורי הראש. והטל שנוטף מראש א"א לז"א, הוא מד' אותיות הויה שבאמצע, שהוא הבחינה שכנגד ז"א, שהוא קו אמצעי, ואלו ארבע אותיות הויה, הן חריב תור"מ, כנ"ל, שמבחינת בינת שספירותיה בסוד מאות, הן ארבע מאות. וכיון שהצדיקים מקבלים טל זה לא מבחינת גולגלתא דא"א עצמו, אלא מבחינת עולם הבא, שהוא בינה, ע"כ הם נבחנים אצלם לארבע מאות עולמות. ח"ש, ומזיח ירתון צדיקיא ד' מאה עלמין דכסופין לעלמא דאתי, דהיינו מבינה הנקראת עלמא דאתי. אבל בגלגלתא דא"א עצמו, כל ספירה היא במספר אלף רבוא (כנ"ל אד"ר אות ט"ז).

לו) האי עתיקא קדישא זכרי: עתיקא קדישא זה, שהוא א"א, הוא נסתר וגנוז. וחכמתא עליונה

מוחא עלאה. מוחא סתימא. מוחא פ דשכיך ושקיט. ולית דידע ליה, בר איהו. (לז) תלת רישין אתגלפן, דא, לגו מן דא. ודא, לעילא מן דא. רישא חדא, חכמתא סתימאה, דאתכסייא, ולא פ מתפתחא. וחכמתא דא סתימאה, רישא פ לכל ר רישיה, דשאר חכמות. רישא עלאה, עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. רישא דכל רישא, פ רישא דלאו רישא. ולא ידע, ולא אתידע, מה דהוי ברישא דא, דלא אתדבק בחכמתא, ולא בסוכלתנו. ועל פ האי אקרי, פ ברח לך אל מקומך. פ והחיות רצוא ושוב. (לח) ובגין כך עתיקא קדישא אקרי, אין. דביה תלייא אין. ת וכל אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ (במדבר כד) ספרא דצניעותא יח אות כה. פ דשקיט ושכיך. צ מפתחא. ק דכל. ו רישא. פ (יחזקאל א) ספרא דצניעותא ס אות יא אות פ דא. א כל; וכל. כה פנחס שטו צ"ק להלן את קיא ציון י. תקוני נהר תכ"א ס: ת"מ פ. תמ"ה פכ: ת"ע קיס: קכח: קלא. נהר חדש ו ס"ב שכ"ז לט ס"ג שמ"ג סה ס"א ש"ח תקונים חדשים קטו ט"ב של"ט.

ג רישין דעתיקא

הסולם

מאמר

התקון והבידור לתקן פרצופי אצילות, הנה כל הוץ ביותר, דהיינו שלא יצויר בו אחיזה לקליפות, הוא נברר תחילה. וז"ס התקון של ג' רישין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, כי תחילה נברר רישא דלא אתידע שהוא פרצוף עתיק, והוא בחינת לעילא מן דא, כלומר, שאין לו שום חיבור עם ספירת החכמה, שכלפי הכתר נקראת החכמה כורסיא דשביבין (לעיל באד"ר אות י"ד) משום שממנה מתפשטות חכמה עלאה וחכמה תתאה. שבאצילות שבחכמה תתאה יש בה אחיזה לקליפות. ונמצא משום זה שברד"ל אין שום גילוי לחכמה. וז"ש רישא דלאו רישא וכו' דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו, שאין בו שום גילוי לחכמה ובינה, אלא הוא כולו בשליטת החסדים. ואחר שנתקן ראש העליון הזה, הוץ מכולם, נתקנו ב' ראשים, דא לגו מן דא היינו חכמה סתימאה, לפנינו מן הגלגלתא, כי תחלה נתקנה הגלגלתא, שהיא ג"כ בחינת כתר, וג"כ כולו בשליטת החסדים, כמו רישא דלא אתידע אלא שהוא הכתר שיש לו חיבור עם החכמה בשיעור דא לגו מן דא. שפירושו, שהחכמה מסובבת ומתקיימת מאותו הכתר. וע"כ ראש הזה אינו זך, כמו רד"ל. ואחר שני ראשים אלו שיצאו בבחינת חסדים, יצאה חכמה סתימאה, שהיא ראש להתפשטות אור החכמה, על הדרכים שיתבארו לפנינו. ולפיכך צריכים לג' ראשים, שלכל ראש פעולה מיוחדת, וכל עליון מגין על התחתון שלו.

עליונה הסתומה דא"א, נמצאת בגולגלתא ההוא, שהוא כתר דא"א. ודאי שבעתיקא היה לא נגלה אלא הראש בלבד, שהוא ג"ר דא"א, המכוננת ראש, אבל ז"ס תחתונות דא"א מלובשות באו"א וז"ן דאצילות והן אינן מגולות, משום שהוא הראש לכל הראשים כי כל פרצופי האצילות מתקשרים בו, שאו"א מלבישים חג"ת שלו, וז"ן נה"י שלו. אבל שאר הפרצופין דאצילות אינם מלובשים בתחתון שלהם, אלא ג"ס תחתונות לבד, שהן נה"י, אבל כח"ב חג"ת שלהם מגולים. חכמה עליונה, שהוא ראש, כמ"ש לפנינו, סתום בו, בראש א"א, ונקרא מוח העליון, מוח הסתום, מוח שוכך ושוקט. ואין מי ששיג אותו חוץ ממנו עצמו.

מאמר ג' רישין דעתיקא

(לז) תלת רישין אתגלפן וכו': ג' ראשים נחקקו זה לפניו מזה, דהיינו חכמה סתימאה בפנים הגלגלתא. וזה למעלה מזה, דהיינו רישא דלא אתידע, למעלה מגלגלתא. ומפרש, ראש אחד הוא, חכמה סתימאה, שנתכסה ואינה נפתחת. וחכמה זו הסתומה, היא ראש לכל ראש של שאר חכמות. וזהו ראש הראשון ממטה למעלה. ראש הב', הוא ראש העליון, עתיקא קדישא הסתום מכל סתום, שהוא גלגלתא דא"א. ראש הג' העליון על הכל, הוא ראש דכל ראש, ראש שאינו ראש, כלומר כי ראש יורה שהוא התחלה להתפשטות ולהשגה, וראש הזה אין ממנו שום השגה. כי לא ידע ולא נודע מה שיש בראש הזה, כי לא נתדבק לא בחכמה ולא בתבונה. וע"ז נקרא ברח לך אל מקומך. והחיות רצוא ושוב. דהיינו משום שאין שם השגה.

(לח) ובגין כך עתיקא וכו': ומשום זה נקרא עתיקא קדישא, שהוא גלגלתא דא"א. בשם אין. משום שבו, ברישא דלא אתידע תלוי

פירוש. אחר שבירת הכלים כשהתחיל (דפריי וף רס"ח ע"א פ') וף רפ"ח ע"ב)

שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה * נפקין. וכלהו זן ב שעיעין, בשקולא. ולא אתחזי קדלא.

(לט) כלא הוא, בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי. כלא בחידו, ולא שניא מרחמי לעלמין. בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכת. בגין דהאי חכמתא סתימאה, דביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע. והוא עתיקא, כליל לון, ושליש על כלא.

(מ) חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא, הוא ארחא * דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי, דכתיב * וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. ועיד כתיב, * אז תתענג על יי. ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין, דתליין בזעיר אנפין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ט (ישעיה נח) ב"א א תליין. ב יתבין. ג ביה ד ושלש לון. ה דנהרין. ויא צ"ב.

דרך אמת ז חלקים ותוליש אחורי העורף והכל רחמז לסוד נעלם.

ג רישין דעתיקא

הסולם

מאמר

י"ב בחינות. ועם כללות עתיקא קדישא השולט עליהם הן י"ג בחינות. שמי"ג בחינות אלו יצאו י"ג תקונים בדיקנא דא"א. הנקראים י"ג מדות הרחמים (כמ"ש להלן אות נ"ט) וכן י"ג בחינות בשערות ראש דא"א. שמונה בחינות מהם, שהם ד' בחינות דקו ימין וד' בחינות דקו שמאל, הם על הגלגלתא לצד פנים. וד' בחינות דקו האמצעי, הם על הגלגלתא מצד אחורי הראש.

מאמר אורחא דפלגותא דשערי

(מ) חד ארחא דנהיר וכו': דרך אחד מאיר באמצע התחלקות השערות. היוצאים ממוח הסתום, שהוא חכמה סתימאה, דהיינו בין ד' בחינות השערות שבקו ימין דראש, לבין ד' בחינות השערות שבקו שמאל דראש, כנ"ל בדבור הסמוך, והוא דרך שמאירים בו הצדיקים לעולם הבא. שכתוב וארח צדיקים כאור נגה וגו'. וע"כ כתוב, אז תתענג על ה'. ומארח הוה מאירים כל שאר הדרכים התלויים בו"א. שהם תרי"ג ארחין.

פירוש. כל התקונים הנאמרים כאן בא"א אינם פועלים אלא בו"א. כי ז"א מתקן על ידיהם. ובין ב' הקוין ימין ושמאל שבא"א, יש דרך לבן הפנוי משערות, כלומר שמצד אחד, אין בו אחיזה לשום דינים שבעולם, שזה יורה היותו פנוי משערות. ומצד הב', הוא כולל ימין ושמאל בבת אחת, שהרי הוא מתוקן בין ב' הקוין ימין ושמאל. ולפיכך דרך הזה משפיע לדרך שבין ימין ושמאל דו"א, אשר השמאל שבשערות ראשו הם בחינת דינים, ועכ"ז, יש מציאות קו אמצעי, הכולל ימין ושמאל דשערות ראש דו"א, שאין בו דינים כלל, מציאת התבללות קו האמצעי, והוא

מטעם

תלוי אין, כלומר כיון שראש הזה גלגלתא קרוב לרדל"א, שהוא אפס ההשגה, אין השגה גם בו, וע"כ נקרא אין. שיוורה שאין בו השגה כלל. ומשום זה כל אלו השערות והנימין שעל הגלגלתא, אינם מגלגלתא, כיון שאין בו שום אחיזה לדינים, אלא שיוצאים מן מוחא סתימאה, שלחיותו ראש להתפשטות החכמה, כי ממנו מתפשטת חכמה עלאה, שבסוף מתגלה החכמה בהמלכות, כבר יש שם מקום לדינים, והשערות הם שורש הדינים. מלשון, בשערה ישופני. וע"כ יוצאים ממוחא סתימאה שערות ראש ושערות דיקנא. אמנם כאן אין שום דינים בהשערות, אלא שורשים בלבד, וע"כ כולם חלקים, כלומר רכים בלי דין, והן שוות זו לא במשקל שיה. מפני שכאן הכל הוא אור אחד של רחמים. והעורף אינו נראה, כי עורף סרמז על דין ואחוריס, בסו"ה כי פנו אלי עורף ולא פנים.

(לט) כלא הוא בגין וכו': הכל הוא משום שעתיקא זה, הוא באור אחד, דהיינו בשליטת החסדים, ע"כ, אין שם שום מקום לגילוי דין, וכולו הוא בשמחה, ואינו משתנה מהארת הרחמים לעולם. כלומר אע"פ שאנו מבחינים בו ג' קוין ימין ושמאל אמצע, אינו משתנה כלל מבחינת קו ימין, והוא בבחינת רחמים וחסדים לעולם. והוא נמצא בי"ג מדות ארחמים, משום שחכמה סתומה זו שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע שהן י"ב. והוא עתיקא עצמו, כולל אותם ושולט על הכל. וע"כ ביחד עמו הן י"ג מדות.

פירוש. כי חכמה סתימאה יש בה ג' קוין, שכל קו יש בו ד' ספירות חריב תרי"מ, שהן (תפריי דף רשיח ע"ב)

(מא) האי עתיקא סבא דסבין, כתרא עלאה, לעילא. דמתערין ביה כל עטרין, וכתרין, ומתנהרין. וכל שאר בוצינין מניה מתלהטן ומתנהרין. והוא, הוא ה] בוצינא עלאה, טמירא דלא אתידע.
(מב) האי ה עתיקא אשתכח בתלת רישין, וכלילן בחד רישא. והוא רישא עלאה, לעילא לעילא. ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, און

חלופי גרסאות

ו מוסיף מתנהרין [וכל] בוצינין מניה מתלהטן (ומתנהרין). ז ל"ג וכל שאר בוצינין מניה מתלהטן ומתנהרין. ח מוסיף עתיקא קדישא. ט והוא. י ל"ג און הכי.
דרך אמת ח] ניצוץ עליו.

עתיקא אשתכח כב — כב' והוא חד

הסולם

מאמר

גלגלתא דא"א הכולל בתוכו גם חכמה סתימאה. (ב) ואותו הראש שהוא למעלה מן זה, דהיינו הראש דלא אתידע כך כל שאר הנרות סתומים בשנים. שה"ס קו האמצעי, שבו חסד וגבורה, שאינם מתיחדים להכריע בין ימין ושמאל, ע"ד שנתבאר באו"א עלאין לעיל (באדרא רבא אות קפ"א) שהם נמשכים מב' ראשים רדל"א וגולגלתא דא"א. עוד עתיקא קדישא נרשם ונסתם באחד, דהיינו שכל האורות שבו נכללים בשלימות אור החסדים בלבד. והוא אחד והכל הוא אחד. כך כל שאר הנרות, מתקדשים ומתקשרים ונחזרים באחד, והם אחד.

ויש פירוש אחר כאן. אשר עתיקא הוא שם כולל לג' רישין רדל"א, גלגלתא, וח"ס, אשר א"ס מתלבש בהם. ואומר, כמו שעתיקא כלול בג' רישין, רדל"א, וגלגלתא, וחכמה סתימאה, כך שאר בוצינין אשתכחו בתלת, שהם חב"ד חג"ת נה"י, ולפי שדעת כלולה מחכמה ובינה וכן ת"ת כלול מחסד וגבורה, וכן יסוד מנצח והוד, שכל אחד מהם נמצאו שנים שנים ע"כ אמר, עתיקא קדישא אתרשים בתרין, שהם רדל"א וראש א"א, כך כל שאר בוצינין כליל בתרין. (עי' מאמרי רשב"י בספד"צ דף י"ד).

ויש עוד פירוש אחר. כי סוד ג' רישין דא"א ה"ס תקון ב' ל' צ' דצלם. ופירושם. כי לעת גדלות בעת שהי' יוצאת מאויר וחזר להיות אור החכמה (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד ע"ש) יש בזה ג' מדרגות, מדרגה א' היא בחינת ג"ר דבינה, שהוא חפץ חסד ולא חכמה, וע"כ אין הי' יוצאת מאויר שלה לעולם. והיא סוד ב' דצלם. מדרגה ב', היא ז"ת דבינה, שהיא צריכה חכמה כדי להשפיע לזו"ה, וע"כ יוצאת הי' מאויר שלה, וחוזר בה אור החכמה, אבל לא לעצמה, אלא להשפיע לזו"ה, מפני שכל הבינה הן הג"ר והן ז"ת הם בחינת

אור

מטעם היותו מקבל מאורחא דפלגותא דשערי דא"א, אשר בו גם הקו שמאל אין בו דין כנ"ל. ומדרך הזה דפלגותא דשערי דו"א מקבלים הצדיקים לעולם הבא, אשר ע"כ הם עולים תמיד במדרגות הקדושות עד שזוכים לגמר התקון. שזס"ה וארח צדיקים כאור גנה הולך ואור עד נכון היום. (ועי' באד"ר אות ל"ג).

(מא) האי עתיקא סבא וכו': עתיקא זה, שהוא א"א, זקן הזקנים, שממנו נמשכים או"א עלאין, הנקראים זקנים. שהוא כתר עליון למעלה, דהיינו כתר דא"א, שמתעטרים בו כל העטרות, דהיינו כל המוחין, כי המוחין מכוונים עטרות, שהם ז' תקוני הראש שיתבארו לפנינו, וי"ג תקוני דיקנא, והכתרים מאירים ממנו, שהם או"א, וכל שאר הנרות, דהיינו ז' תחתונות שיש בהן דינים, מתלהטים ממנו ומאירים, ועם כל זה, הוא עצמו, הוא נר עליון נסתר שאינו נודע.

מאמר עתיקא אשתכח בג' — כב' והוא חד

(מב) האי עתיקא אשתכח וכו': עתיקא זה, דהיינו א"א, נמצא בג' ראשים, שהם גלגלתא, או"א, וחכמה סתימאה (כנ"ל באד"ר אות כ"ג בהסולם) וכלולים בראש אחד, שהם בכללם, ראש אחד של א"א, וראש עליון הוא, דהיינו הרישא דלא אתידע שהוא ראש עתיק, הוא למעלה למעלה, דהיינו למעלה מג' ראשים דא"א, ומשום שעתיקא קדישא נרשם בג' ראשים, שהם סוד ג' קוין, שכתרא הוא ימין ומו"ס הוא שמאל, ואו"א הוא קו אמצעי, אף כך כל שאר הנרות המאירים ממנו, דהיינו הפירות, נרשמו בג', כי יש ג' קוין בראש שנקראים חב"ד, וג' קוין בתוך, שנקראים חג"ת, וג' קוין בסוף, שנקראים נה"י. עוד, נרשם עתיקא קדישא בשנים, כי כללו של עתיק הוא בשנים, א) הוא כתר עליון של כל העליונים, שהוא תראש של כל הראשים, שהוא (דפרי דף רפ"ח ע"ט)

הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה, כלילן בתלת. עוד, עתיקא אתרשים בתרין. כללא דעתיקא בתרין. הוא כתרא עלאה דכל עלאין, רישא דכל רישי. וההוא דהוי לעילא מן דא, דלא אתידע. כך כל שאר בוצינין, סתימין בתרין. עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד, והוא חד, וכלא הוא חד. כן כל שאר בוצינין, מתקדשין, מתקשרין, ומתהדרין בחד, ואינון פ חד. (מג) מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא, דלא אתידע פשיט חד ט טורנא ב בסימא, יאה, דאתכליל

חלופי גרסאות

כ מוסיף עתיקא קדישא. ל בוצינין. ט ל"ב כך. ו וכל. ט ל"ג מתקשרין. ע ל"ג ומתהדרין; מוסיף ומתהדרין ומתבבין. פ חדא. צ מוסיף וכלא הוא מצחא. ק גאה בסימא; בסימא גאה. דרך אמת ט טלשון עסרה ותכשיט.

מאמר

הסולם

עתיקא אשתכח בגי -- בבי והוא חד

הווי שעלתה לבינה דכתר, שמחמתה נעשו ב' פרצופין בכתר, נשארית תמיד ברדל"א, שהוא ג"ר דכתר, ואינה יוצאת משם לעולם. ודק בחצי כתר התחתון, שהוא א"א שהוא ו"ק דכתר, בו יוצאת ה' מאויר, במוחא דאוירא שבו, כנ"ל. ולפיכך נמשך מכאן לכל הפרצופין דאצילות, שנחלקים כמוהם לג"ר ו"ק, אשר בג"ר דכל פרצוף, אין ה' יוצאת מאויר, אלא רק בו"ק דכל פרצוף (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף ט"ד ד"ה וטעם ע"ש). זה אמרו, עתיקא קדישא אתרשים בתרין וכו' שהוא דאש דלא אתידע שהוא ג"ר דכתר וראש א"א בכללו, שהוא ו"ק דכתר, שאין החכמה מתגלה בג"ר אלא בו"ק, כנ"ל, כך כל שאר בוצינין פתימין בתרין, שכל פרצוף ופרצוף מתחלק כך לג"ר ו"ק, אשר בג"ר, החסדים מכוסים מחכמה, ובו"ק החכמה מתגלה, כנ"ל ושאר הדברים הם כמו שנתבארנו לעיל.

מאמר מצח הרצון דא"א

(מג) מצחא דאתגלי בעתיקא וכו' :

המצח שנתגלה בעתיקא קדישא, דהיינו בא"א, נקרא רצון. כי ראש העליון הזה, הסתום למעלה, שאינו נודע, פשט שליטה אחת מתוקה ונאה, שנכלל במצח. ומשום שהוא רצון כל הדצונות נתתקן במצח, ונתגלה בהכרעה. וע"כ נקרא מצח הזה רצון. פורנא פירוש שליטה, כי על סרני פלשתים, מתרגמינן פורני. וכן אין הקב"ה בא בפורניא, שפירשו בשליטת זרוע וכח (ע"ג).

פירוש. כי עיקר ההבחן שבסוד המצח הוא, משום שהוא מתגלה. כמ"ש מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא. והפירוש הוא, שמתגלה משערות ראש שכיסו אותו בעת

קטנות

אור החסדים. ומדרגה זו נק' ל' דצלם. ויש מדרגה ג' צ' דצלם, שהוא בחינת ז"ן, שבהם מתגלה החכמה מחזה ולמטה, כי שם מקום גילוי של החכמה. וז"ס התקון של ג' רישין דא"א. כי כתר וחכמה דראש א"א אין עסק בהם, ותחילת העסק בבינה דראש א"א, אשר ג"ר רבינה מכונים גלגלתא, שבהם אין ה' יוצאת מאויר והם בבחינת חסדים, וה"ס ב' דצלם. וז"ת רבינה דראש א"א מכונים מוח דאוירא, שבו יוצאת ה' מאויר, ומגלה החכמה, אבל לא לצרכו, כי הוא מאיר רק בחסדים כדרך הבינה. וה"ס ל' דצלם. וז"ן דראש א"א ה"ס ראש הג' הנקרא חכמה סתימאה דא"א, ששם מקום גילוי החכמה ממש. וה"ס צ' דצלם. ולפי שבראש דא"א הוא שליטת החסדים, ע"כ נסתמה החכמה בו ואינה מתגלה כלל. וע"כ נק' חכמה סתימאה.

זה אמרו, ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת, דהיינו בגי בחי' ב' ל' צ' דצלם אופי הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילן בתלת, כי בכל פרצוף ופרצוף נבחנים אלו ג' בחינות ב' ל' צ' כמו בגי רישין דא"א. ומלבד זה, יש עוד הבחן גדול בב' הפרצופין עתיק וא"א, כי באמת הם עשר ספירות דפרצוף אחד שהוא פרצוף הכתר, אלא מתוך התקון של עלית המלכות לבינה, שנעשה בכל הפרצופין, עלתה המלכות דכתר לבינה דכתר, וסיימה שם פרצוף הכתר, ונשאר כו"ח וחצי בינה בפרצוף הכתר, וחצי בינה ותרי"מ יצאו ממדרגת כתר וכתר חכמה וחצי בינה שנשארו בכתר, נקרא פרצוף עתיק, או רדל"א, ואלו בינה ותרי"מ דכתר, שיצאו לחוץ מן הכתר, נתתקנו לפרצוף א"א. והמלכות (דשו"י דף רפ"ח ע"ב)

במצחא. ובגין - דההוא רעזא דכל רעין, אתתקן במצחא, • ואתגלייא בבוסיטא. • האי מצחא אקרי רצון.

חלופי גרסאות

ר דאקרו. • דאתגלייא; אתגליף בפסיטא; דאתגלייא בבוצינא. ת לא גרסינן האי מצחא אקרי רצון.

עתיקא אשתכח בגי - בבי והוא חד

הסולם

מאמר

ובגדלות מתפנות השערות מן המצח, והמצח נתגלה מן השערות. וז"ש, מצחא דאתגלי, דהיינו שנפנו ממנו השערות, ונתגלה. שזה יורה שיצאה הי' מאויר שלו, כנ"ל. ונתבאר בדבור הסמוך, שאע"פ שבל" דצלם יוצאת הי' מאויר וחזר אור החכמה להפרצוף, עכ"ז אין הל' דצלם לוקחת החכמה לצורך עצמה, מחמת היותה ז"ת רבינה, וכל ספירת הבינה אפילו ז"ת שלה ג"כ הן בבחינת כי חפץ חסד הוא, אלא שמוציאה הי' מן האויר ומתגלית החכמה בשביל ז"א, להיותה שורש לז"א. כנ"ל ע"ש. ונמצא, שאע"פ שמתגלה החכמה כל' דצלם, עכ"ז היא בוחרת יותר בחסדים ואינה מקבלת החכמה לעצמה, ונמצא שגם בעת גדלות אחר שכבר יצאה הי' מאויר דראש א"א, והמצח נתפנה משערות ונתגלה, עם כל זה אין במצח אלא הארת החסדים בלבד, כי אין מקבל חכמה לצרכו, כמבואר. וכל ההפרש בו בין קטנות לגדלות הוא, כי בקטנות, נמצאים החסדים בו שלא ברצונו, אלא בהכרח בשליטה, מחמת מיעוט הי' שנכנסה באור ועשתה אותו אויר, אבל בגדלות אחר שיצאה הי' מאויר, וחזר אור החכמה להפרצוף, והמצח דוחה אור החכמה ובוחר באור החסדים, הרי החסדים נמצאים בו ברצון. באפן, שבשעה שהמצח מכוסה בשערות, נמצאים שם החסדים שלא ברצון, וכשנתגלה המצח מן השערות נמצאים שם אור החסדים ברצון.

והנה תחילת עליית המלכות אל הבינה מתחיל בפרצוף הכתר דאצילות, שמחמתה נעשו ב' פרצופין, רדל"א וא"א, כנ"ל בדבור הסמוך ע"ש. שע"ז נתמעט גם פרצוף א"א, וגם בו עלתה הי' לאויר שלו וכן בכל המדרגות. וזה אמרו, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא, רצון אקרי. ומפרש הטעם, למה נקרא רצון, ואומר, דחא רישא עלאה דא פתיים לעילא דלא אתידע, דהיינו חצי פרצוף הכתר העליון, הנקרא רישא דלא אתידע, פשיט חד טורנא כפימא יאה דאתכליל במצחא. היינו שהוריד שליטת המלכות שנכנסה בבינה, אל ראש א"א, שמחמת

זה

קטנות, וצריך שתדע, ששורש השערות באות מקומא דאוירא שבתוך ראש דא"א, שה"ס הפרסה שנעשתה בע"ס דראש א"א, מחמת עליית המלכות לבינה. שהוציאה בינה ותו"מ דראש לחוץ, והניחה את הראש בכתר וחכמה דכלים, ונפש רוח דאורות, שה"ס הי' שנכנסה באור ועשתה אותו לאויר. כנ"ל בדבור הסמוך. וממיעוט הזה של אור החכמה, שנתמעט לבחינת אויר שהוא חסדים, יצאו השערות, שה"ס דינים, ואע"פ שאמרנו לעיל ששערות באות מחכמה סתימאה (כנ"ל אות ל"ח) הנה זה אמור רק לחלק בין הארת החסדים לבין אור החכמה, להורות שאין דינים נמשכים כלל מאור החסדים, אלא מאור החכמה, שהוא חכמה סתימאה דא"א. אמנם ודאי שאין השערות באות משלימות החכמה, אלא ממיעוט החכמה, והיינו מן הפרסה שבראש, שה"ס הי' שנכנסה באור, ומיעטה הראש מן אור החכמה, שנעשה לאויר, וממיעוט הזה יצאו השערות על הגלגלתא, סביב סביב, אלא שנפסקו מלצמוח על המצח, ויש להבין זה, למה נפסקו.

והענין הוא, כי כמו שנתבאר סוד ג' רישין דא"א, שה"ס ג' בחינות הנקראים מ' ל' צ' דצלם, שהם בחינות פנימיות הראש, כן יש אלו ג' בחינות בחיצוניות הראש, אשר עצם הגלגלת ה"ס מ' דצלם, שבו אין הי' יוצאת מאויר לעולם, וסוד המצח והפנים ה"ס ל' דצלם, שבו יוצאת הי' מאויר לעת גדלות וחזר אור החכמה אל הפרצוף, ולפיכך כיון שהשערות באות מן הי' שנכנסה לאור, ע"כ נקבע מקומם על הגלגלתא, שה"ס מ' דצלם שמשם אין הי' יוצאת מאויר אפילו בשעת גדלות, מה שאין כן המצח, שה"ס ל' דצלם, אשר בעת גדלות יוצאת הי' מאויר שבו ואור החכמה חוזר למקומו, אי"כ אי אפשר שיהיו בו שערות בקביעות, כי בגדלות נתבטל בו שורש השערות, שה"ס הי' שנכנסה לאויר ז"ל, אין שערות צומחות במקום המצח, ועכ"ז יש הפרש בין עת קטנות לגדלות, כי בעת קטנות נמשכות השערות מגלגלתא, ומכסות את המצח, שהוא מטעם הי' שיש באויר המצח.

(דטרי דף רס"ה ע"ב)

מד) וכד א רצון דא אתגלייא, רעוא דרעוין אשתכח בכלהו עלמין, וכל צלותין דלתתא מתקבלין, ומתנהרין אנפוי דזעיר אנפין, וכלא ברחמי אשתכח, ב וכל דינין אתטמרן ואתכפיין.
מה) בשבתא בשעתא דצלותא דמנחה, דהוא עידן דכל דינין מתעריין.

חלופי גרסאות

א לא גרסינן רצון. ב מוסיף ובגין דכל

עתיקא אשכח בני — בני הוא חד

הסולם

מאמר

בהם מעלת שניהם, כי להיותם משפיעים החכמה לז"א, נחשבים בעצמם כמו חכמה, וכחם יפה להכניע החצונים כמו חכמה, ולהיותם רק חסדים, אין שום אחיזה להשפעתם, כי אור החסדים אינו מתעבה כלל בדרתו לתחתונים. כי לא היה הצמצום רק על אור החכמה בלבד, ולא על אור החסדים.
מד) וכד רצון וכו': וכשנגלה הרצון הזה בהמצא, רצון הרצונות נמצא בכל העולמות, דהיינו שהארה השלמה הזו מגיע לכל העולמות, וכל התפלות שלמטה מתקבלות. ומאירים פניו של ז"א. והכל נמצא ברחמים, וכל הדינים מסתתרים ונכנעים. משום שיש בו ב' המעלות של חכמה ושל חסדים, כמיש בדבור הסמוך ע"ש.

מה) בשבתא בשעתא דצלותא וכו': בשבת, בשעת תפלת המנחה, שבחול הוא הזמן, שכל הדינים מתעוררים, משום שאז מתגלה החכמה שבקו שמאל, הנה בשבת מתגלה המצא הזה דא"א, בבחינת הרצון להארת החסדים, ונכנעים כל הדינים, ונמצאים רחמים בכל העולמות, משום שיש בו מעלת שניהם (כנ"ל באות מ"ג) ומשום זה נמצא שבת בלי דין לא למעלה ולא למטה, ואפילו אש של גיהנם נשקע במקומו, והרשעים נחים. וע"כ מתוספת נשמה של שמחה בשבת, פירוש, כי היום נחלק, משהאיר היום עד חצות הוא שליטת הרחמים, ומחצות היום והלאה הוא שליטת הדין, שאז זמן תפלת המנחה, ומן הדין הזה, יוצאים כל הדינים שבליילה, ולפיכך גם בחצי יום הראשון אין בחינת הארת רחמים גמורים, כי יש אחיזה לחיצונים גם בימין מפני חסרון הגדלות שבהם. כי הגדלות אינה יוצאת בשלמות מחמת אחיזת הדינים של שעת המנחה, משא"כ ביום השבת שאפילו בשעת המצאה אין שם דין, מחמת הארת מצא הרצון, שיש בו מעלות שניהם, מעלת חכמה מפני שהוא המשפיע חכמה אל ז"א, ובהיותו אור החסדים אין שום ניסקה ממנו

זה יצא אור החכמה דא"א ונעשה לאור, שבוה השליט דל"א אור החסדים במצא דא"א. וע"כ נקרא זה בשם פורנא, שהוא לשון שליטה, שזה יורה שהחסדים הם שלא מחמת בחידה חפץ, אלא בהכרח בשליטה, ונקרא בשם פסימא, שהוא לשון המתקה, כי על ידי עלית המלכות לבינה, נמתקת המלכות מן הדינים שבה, ברחמי הבינה, ונקרא בשם יאה כי שם גבו יסוד דעתיק, שה"ס ויהי יוסף יפה תואר וגו' ולולא המתקה זו דמלכות שעלתה לבינה, לא היתה המלכות ראויה לקבל יופי הזה (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר). והטעם שאנו מיחסים תקון זה של עלית המלכות לבינה, דהיינו י' שנכנסה באור, דוקא במצא, ולא במקום אחר, לזה אומר, שהוא כגין דהוא רעוא דכל רעוין אתתקן כמצאה, כי מיעוט הזה נעשה שם בכונה, כדי לגלות הארת החסדים מן המצא בבחינת רצון של כל הרצונות, שהוא המקום שבו יוצאת הי' מן האור, והחכמה חוזרת אל הראש, ואשר גם אז, המצא דוחה הארת החכמה ובוחר בתסדים, לפיכך, הוא המקום שבו נגלה לכל, שהארת החסדים שבו, הוא בדעוא דרעוין, ולא מחמת שליטה, כבקטנות, ח"ש ואתגליא ככוסמא, שאז נתגלה הרעוא דרעוין של החסדים בכח ההכרעה שבמצא, שהכריע והחשיב החסדים על החכמה, שזה גילה לכל, הרעוא דרעוין הנמצא בתסדים, ולפיכך האי מצאה אקרי רצון, כי בו מתגלה הרעוא דרעוין, כמבואר, וזהו יסוד האדינ"ל, בזמר של שלש סעודות, שאז מתגלה המצא, אומר, חדו השתא כחאי שעתא, והיינו בשעה זו שנתגלה המצא, שאז נתגלה רביה רעוא, שהארת החסדים שבו, היא מחמת תשוקה ורצון, ולית זעפון, ולא משום כח ושליטה מחמת עלית המלכות לבינה, שהרי עתה כבר יצאה מבינה, ועם כל זה הוא דוחה חכמה, שאז מחמת תשוקת החסדים הגדולים, ואלו החסדים חשובים הרבה יותר מחכמה, כי יש (דפ"י דף וי"ח ע"ב)

אתגלייא האי מצחא, ואתכפיין כל דינין, ואשתכחו רחמין, בכלהו עלמין. ובג"כ אשתכח שבת בלא דינא, לא לעילא ולא לתתא. ואפילו אשא דגיהנם, אשתקע באתריה, ונייחין חייביא. ועל דא אתוסף נשמתא דחדו בשבתא.

מו) ובעי בר נש למחדי בתלת סעודתי דשבתא, דהא כל מהימנותא, וכל כללא דמהימנותא, ביה אשתכח, ובעי בר נש לסדרא פתורא, ולמיכל תלת סעודתי דמהימנותא, ולמחדי בהו.

מו) אמר רבי שמעון, אסהדנא עלי לכל ה אלין דהכא, דהא מן יומאי לא בטילנא אלין ג' סעודתי, ובגיניהון לא אצטריכנא לתעניתא בשבתא. ואפילו ביומי אחריני לא אצטריכנא, כ"ש בשבתא. דמאן דזכי בהו, זכי למהימנותא שלימתא. חד, סעודתא דמטרוניתא. וחד, סעודתא דמלכא, ו קדישא. וחד, סעודתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ובההוא עלמא יזכי בהו לאלין. האי רצון כד אתגלייא, ז כל דינין ה אתכפיין משולשליהון. מח) תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד, כללא דכל תקונין. והיא חכמה עלאה, סתימאה. כללא דכל שאר, והאי אקרי עדן עלאה. סתימא.

חלושי גרסאות

ג ל"ג בכלהו עלמין. ד אשתכח. ה מוסיף אלן אינון. ו ל"ג קדישא. ז מוסיף נהרין כל. ח ואתכפיין. ט מוסיף סתימא דכל סתימין.

תלת סעודתי דשבתא

הסולם

מאמר

בליל שבת, כי בלילה הוא ממשלת המלכות. ואחת היא סעודתו של המלך הקדוש. שהוא ז"א, והיינו בסעודת המנחה. שאז עולה ד"א לעתיקא קדישא. ואחת היא סעודתו של עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים. שהוא בסעודת הבקר. שבשבת מאיר אז עתיקא קדישא באמצעית או"א עלאין. ח"א מקבל הארת עתיקא קדישא מאו"א עלאין. אבל במנחת שבת ז"א עצמו עולה לעתיקא קדישא ומקבל הארתו. וע"כ נקראת הסעודה על שם הז"א. ובבוקר על שם עתיקא קדישא. ובעולם ההוא יזכה האדם לאלו המדרגות. רצון הוה שבמצת. כאשר נגלה. נכנעים כל הדינים בכבליהם. פירוש. שאינם מתבטלים לגמרי, אלא כמו שנקשרים בכבלים במשך יום השבת. ואחר השבת חוזרים לתפקידם.

ממנו לקליפות. ונמצא שכל הקליפות נכנעים ממנו ומסתתרים, להיותו אור החכמה. ואין שום דין נוהג שם כי בהארת החסדים השלמים, אין הדינים נאחזים. וז"ש, ובג"כ אשתכח שבת בלא דינא וכו', כיון שבשעת שליטת הדין, דהיינו במנחת שבת, מאיר אז מצח הרצון. כבר נתבטל הדין מכל יום השבת. ואין שליטה אלא לחסדים, וז"ש, ואפילו אשא דגיהנם אשתקע, כי כיון שנתבטל שורש הדין אין עוד לדינים ולעונשים במה להאחז. כי בחסדים השלמים אין להם אחיזה.

מאמר תלת סעודתי דשבתא

מו) ובעי בר נש וכו': וצריך האדם לשמוח בשלש סעודות בשבת. כי כל האמונה, וכל כלל האמונה נמצא בו. וצריך האדם לסדר שלחנו, ולאכול ג' סעודות האמונה, ולשמוח בהן.

מו) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, אני מעיד עלי את כל אלו שבכאן. שמימי לא בטלתי ג' סעודות אלו. ובשבילם לא הייתי צריך לתענית בשבת. ואפילו בימים אחרים שזל חזל לא הייתי צריך להתענות. כל שכן בשבת. כי מי שזוכה בהם, זוכה לאמונה שלמה. ואלו הן. אחת היא סעודתה של המלכה. דהיינו (דפו"י דף רפ"ה ע"ב)

מאמר חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

מח) תקונא דעתיקא קדישא וכו': התקון של עתיקא קדישא. הוא, שנתתקן בתקון אחד שהוא כלל כל התקונים. והוא, חכמה עליונה הסתומה, דהיינו ראש הג' דא"א, שהוא הכלל של כל השאר, והוא נקרא עדן העליון הסתום, והוא מוח של עתיקא קדישא. ומוח הוה מתפשט לכל צד, נממנו מתפשט עדן

והוא מוחא דעתיקא קדישא. והאי מוחא אתפשט לכל עיבר, מניה אתפשט
 • עדן אחרא. ומהאי עדן אתגלף.

מט) והוא • רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע, כד פשיט
 חד כ טורנא, דהוה • מתתקן • לאתנהרא, בטש בהאי • מוחא, ואתגלף,
 לאתנהיר בכמה נהירין, ואפיק, וארשים • כבוסיטא דא, בהאי מצחא.
 • ואתרשים ביה חד נהורא, דאקרי רצון. והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא,
 עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא, ואקרי חסד עלאה. • ודא איהו נוצר חסד.
 ובהאי רצון כד אתגלייא, מסתכלין מארי דדינא ומתכפיין.

חלופי גרסאות

• לעדן. כ גזנא. ל ליג מתתקן. ס לאנהרא. נ מצחא. ס כבוסינייא. ע דאתרשים. פ ליג ודא איהו נוצר חסד.

מאמר

הסולם

חכמה סתימאה דא"א וחכמה שנגלתה

ולא לעצמו, כי לעצמו הוא בוחר בחסדים,
 וע"כ נקרא מצח הרצון.

ע"ן אחר, שהוא או"א עלאין, שהם עדן תחתון,
 ומעדן שהוא נגלפת החכמה, ובאה להתגלות
 בישטו"ת, ובז"א, ובמלכות, שה"ס חכמה תתאה,
 שבה החכמה מתגלית.

מאמר דל"א פשיט חד טורנא דאתכליל במצחא
 מט) וזהו רישא סתימא וכו': ואותו
 ראש הסתום שבראש עתיקא דלא אתיידע.
 דהיינו ראש הא' כשפשט שליטה אחת שהיא
 מתוקנת להאיר, בטש על ידה במוח ההוא
 דהיינו בחכמה סתימאה דא"א, ונחקק, דהיינו
 שנתמעט לבח"י הקטנות, ואח"כ קבל גם
 הגדלות על ידי אותו הטורנא, והאיר בכמה
 אורות, דהיינו הן בחסדים והן בחכמה, והחכמה
 סתימאה הוציאה הארתו ורשמה כמו הכרעה
 הוה במצח הזה, ואז נרשם במצח אור אחד
 שנקרא רצון, ורצון הזה נתפשט למטה, ב"ג
 תקוני דיקנא דא"א, עד המקום שנתישב
 בדיקנא שנקרא חסד עליון, וזה הוא התקון
 שנקרא נוצר חסד, דהיינו תקון הח' ד"ג ת"ד,
 וכשנתגלה רצון הזה ע"י תקון הזה נוצר חסד,
 מסתכלים בעלי הדין ונכנעים.

פירוש הזהר חוזר לבאר כאן ענין מצח
 הרצון, ביתר הרחבה, ומבאר תחילה שאור
 החכמה הוא כלל כל התקונים והמוחין, כי כל
 מוחין דג"ר שבפרצופין באים מחכמה, וחסדים
 בלי חכמה הם ו"ק בלי ראש, וז"ש, תקונא
 דעתיקא וכו' כללא דכל תקונין, והיא
 חכמה עלאה סתימאה, כללא דכל שאר.
 כי החכמה היא כלל כל המוחין, ואח"כ מבאר,
 שחכמה זו דא"א נסתמה, ורק בינה שחזרה
 לחכמה, היא המאירה לתחתונים, שה"ס או"א
 וישטו"ת, וז"ש, והאי אקרי עדן עלאה
 סתימא, שאינו מתפשט לתחתונים והוא
 מוחא דעתיקא קדישא, כלומר, שאינו מאיר
 אלא לעצמו, והאי מוחא אתפשט לכל
 עיבר, שהארתו מתפשטת בראש א"א עצמו לכל
 צד, דהיינו למצח דא"א ולשערות רישא
 ודיקנא, אבל כדי להאיר לתחתונים, מניה
 אתפשט עדן אחרא, דהיינו בינה החוזרת
 לחכמה, שהיא סוד או"א, הנקראים חכמה
 עלאה, ונק' ג"כ חכמה, דל"כ נתיבות, ומהאי
 עדן אתגלף, ומן או"א נחקקה החכמה ונתגלתה
 בישטו"ת וז"א ומלכות, כי עדן התחתון שהוא
 או"א, הוא בחינת אמצעי בין חכמה סתימאה
 לתחתונים, שאו"א בלבדם מקבלים מדיקנא,
 שהדיקנא מקבל ממו"ס, ומשפיעים לתחתונים,
 (וע"י להלן אות ס"ב), ואחר שביאר אשר
 החכמה סתימאה מאירה ומתפשטת בראש א"א
 לכל עבר, הולך ומבאר להלן איך המצח מקבל
 ממנו החכמה לעת גדלות כדי להשפיע לזו"ן,
 (ספרי דף רפ"ח ע"ב •) דף רפ"ט ע"א)

פירוש, כמו שנתבאר לעיל (באות מ"ג)
 שרישא דלא אתיידע מעלה המלכות לבינה
 דא"א, וממעטו מג"ר כדי להמתיק המלכות
 בבינה בסוד נקודת המפתחא, כדי שע"יז תוכל
 המלכות לקבל חכמה בעת גדלות, ע"ש, וז"ש
 והוא רישא וכו' דלא אתיידע, כד פשיט
 חד טורנא, דהיינו שהעלה המלכות לבינה,
 שע"יז נתמעט הראש דא"א מחכמה ובא
 לחסדים, ואומר דהוה מתתקן לאתנהרא,
 שרדל"א תקן שליטה זו דקטנות כדי להאיר
 אח"כ את הגדלות ויהיו זו"ן ראויים למוחי
 (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ולפיכך ע"י
 הטורנא זו שתקן, בטש בהאי מוחא ואתגלף,
 דהיינו

ג) עינוי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן. דאשגחין תדירא, ולא נאים. דכתיב ה' לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ישראל קדישא, בגין כך לא י אית ליה גבינין ער עינא, ולא כסותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז לא גרסינן אית ליה.

ה (תהלים קכא) בשלח מד ז"א.

פקיחו דעינין

הסולם

מאמר

דל' שה"ס ג"ר דפנים. אין החכמה מתגלה שם כנ"ל, אלא בל' שה"ס תג"ת. ע"כ העינים נבחנו ל"ק דחכמה. דהיינו לחסד וגבורה, והחוטם לת"ת.

וכבר ידעת שכל הדינים נאחזים באור החכמה, וכל תאות הקליפות והס"א היא לינק ממנו (כנ"ל נזו דף מ"ח ד"ה ת"ז). וע"כ הם צריכים שמירה מפני הסטרא אחרא, שלא יינקו מהם, ושמירה זו ה"ס הכסות שעל העין, שבזמן שליטת שמאל בלי ימין, הכסות מכסה ומעלמת אור החכמה שבשמאל, שה"ס העינים. וכן נודע, שמשום תוקף השמירה, מופיעים דינים בעת הארת החכמה, המענישים לכל הנוגע בהם (כנ"ל אדרא רבא אות רי"ט) וז"ס השערות שבגבות העינים, שהם הדינים להבריה הס"א. אמנם כל זה נהוג בעינים דז"א, שיש שם הארת החכמה דשמאל, משא"כ בעיני א"א, שאין בהן רק שליטת החסדים, וכיון שבחסדים אין אחיזה לס"א, אין העינים שלו צריכות שמירה שה"ס הכסות שעל העינים ואינן צריכות שעדות שבגבות עינים.

וז"ש עינוי דרישא דעתיקא קדישא, תרין בחד שקילן, כי בז"א עין ימין הוא חסד, ועין שמאל ה"ס הארת החכמה, וע"כ הן שתיים, משא"כ בא"א שאין שם שליטה אלא לחסדים נמצא שאין שום הפרש בין עין ימין לעין שמאל שתהיינה נבחנו משום זה לשתיים, וז"ש תרין בחד שקילן, שהן כמו עין אחת, כי החכמה שבעין שמאל נכללת בחסד שבעין ימין, ואין שם אלא אור החסדים. דאשגחין תדירא ולא נאים, כי בז"א בזמן שהארת חכמה שבשמאל שולטת בלי ימין, מסתלקים ממנו המוחין, שה"ס שינה. (כנ"ל באד"ר אות ר"ז) מה שאין זה בעינים דא"א, כי שם לא יארע לעולם שהשמאל ישלט בלי ימין, כנ"ל בגין כך לא אית ליה גבינין על עינא ולא כפותא. כי בשליטת החסדים אין אחיזה לס"א ואינם צדיכים לשמרם מפניהם. כנ"ל.

הוא

דהיינו שמיעט אותו וחקק אותו כי המיעוט נקרא בשם חקיקה. אבל ע"י חקיקה זו באה אח"כ הגדלות ע"י הורדת המלכות מן הבינה, ואז, ואתנהיר בכמה נהירין, שחזר אליו אור החכמה, והאיר הן בחכמה והן בחסדים. ואז הוציאה חכמה סתימאה הארת החכמה והארת החסדים אל המצח דא"א, והמצח הכריע חשיבות אור החסדים, ואור החכמה דחה בשביל זו"ן, (כמ"ש לעיל אות מ"ג ע"ש) וז"ש זאפיקו, שהוציא האורות דחכמה וחסדים, זארישים כבוסיטא דא בהאי מצחא, שע"י זה שהמצח הכריע לקבל החסדים ולדחות החכמה, נרשמה הכרעה זו בהמצח, ואתרשים ביה חד נהורא דאקרי רצון, שהכרעה זו שעשה להעדיף את החסדים על החכמה אע"פ שיש לו חכמה, היא נקראת בשם רצון. כלומר אותה קבלת החסדים שהיו מתחילה ע"י שליטה של עלית המלכות לבינה, נעשה עתה לרצון (כמ"ש לעיל באות מ"ג באורך ע"ש), בוסיטא פירושו הכרעה לפי הענין, והוא מלשון הסט, כמו המסיט (ובין ה').

מאמר פקיחו דעינין

ג) עינוי דרישא דעתיקא וכו': העינים של ראש עתיקא קדישא, שהוא א"א, שתי העינים שקולות כאחד, והן משגיחות תמיד ואינן ישנות, שכתוב, לא ינום ולא ישן שומר ישראל. דהיינו ישראל הקדוש, שהוא ז"א. משום זה אין לו גבות עינים, ואין לו כסות על העינים.

פירוש, כי נתבאר לעיל, שגלגלתא ופנים, ה"ס מ' ל' צ' דצלם, שגלגלתא הוא מ' ב' והפנים הוא ל'. אמנם הם נכללים זב"ז, וכל אחד מהם כולל מל"צ, שיש מל"צ דם' ויש מל"צ דל', וכן דצ', ונמצא, שאע"פ שהפנים הוא ל' דצלם, יש בו מל"צ, אשר ב' אזנים ומצוא ה"ס מ' דל' וה"ס ג"ר, וב' עינים וחוטמא, ה"ס ל' דל', וה"ס חג"ת, וכיון שהל' ה"ס גילוי חכמה, ולא ה"ס ע"כ מכונים עינים, כי אור הדאיה, ה"ס חכמה, אלא כיון שבמ' (דפ"י דף רס"ט ע"א)

נא) ההוא מוחא אתגליף * ונהר בתלת חורין * דעינא, בחורא חזא
מסתחין עינין * דזעיר אנפין, דכתיב * רוחצות * בחלב. * דהוא חורא
קדמאה. ושאר חורין אסתחין ונהרין לשאר בוצינין.

נב) מוחא אקרי נביעא דברכתא, נביעא דכל ברכאן מניה אשתכחו.
ובגין דהאי מוחא להיט בג' חורין דעינא, * בעינא תלא ביה ברכתא, דכתיב
* טוב עין הוא יבורך, דהא במוחא * תליין חורו דעינא. * האי עינא כד
אשגח בזעיר אנפין, * אנהרן כלהו בחדו. עינא דא, הוא * כלא ימינא, * לית
ביה שמאלא. עינין דתתא, ימינא ושמאלא, תרי, בתרי גזנין.

נג) בצניעותא דספרא אוליפנא, דהא * עלאה, * תתאה. * עלאה,
* תתאה. * עלאה, * תתאה. כל אלין עלאין, בעתיקא תליין. * תתאין, בזעיר
אנפין אינון. לאו תליין, אלא אינון ממש. ובעתיקא קדישא תליין. דהא שמא
דעתיקא אתכסייא מכלא, ולא אשתכח. אבל אלין אתוון דתליין בעתיקא.
בגין דיתקיימו * אינון * דלתתא. דאי לאו הכי לא יתקיימו.

נד) ובגין כך, שמא קדישא סתים וגלייא. * ההוא דסתים לקבליה
* דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. וההוא * דאתגלייא בזעיר אפין. ובגין כך,

מסורת הוור

חלופי גרסאות

א) (שיר ה) משפטים קסט צ"י. ת) (משלי כב) ק ואנהירי; ואתנהירי. ד דעילא; ודעילא. * בוציר.
ת מסיף בחלב יישובות על מלאת. א דהנא; בהנא.
ויקהל קנב צ"ק.
ב אקרי טוב עין הוא יבורך תלי ביה ברכתא. ג אתגליין. ד והאי. ה עלמין; אנפין; אתנהרן אנפין. ו ליג כלא
ז ליג לית ביה שמאלא. ח ותתאין. ט כלהון. י לתתא. כ וההוא. ל עתיקא; דעתיקו. ט דתלייא; אתגלייא בגיניה
דתלייא; דאתגלי בגיני דההוא [ההוא דאתגלייא] דתלייא.

מאמר

הסולם

סקיחו דעינין

נא) ההוא מוחא אתגליף וכר: מוח
הזה דהיינו חכמה סתימאה דא"א, נחקק, בעת
קטנות, ומאיר, לעת גדלות, בג' מיני לבן
שבעין, (כמ"ש באדרא רבא נשא אות מ"ב
ע"ש) שהם ג' מיני חסד, שבג' קוין שבהן
בלבן אחד שבהן, רוחצות עינים דזעיר אנפין,
שכתוב רוחצות בחלב, שהי"ס החסד, שנקרא
חלב, הוא מלבן הראשון שבג' מיני לבן
דעינין דא"א, דהיינו בחינת קו ימין שבהן,
ושאר מיני לבן, מרחיצים ומאירים בשאר
הגרות, דהיינו בשאר המדרגות.
נב) מוחא אקרי נביעא וכר: המוח,
שהוא חכמה סתימאה, נקרא מבוע הברכות,
שהוא המבוע שכל הברכות יוצאות ממנו,
ומשום שמוח הזה לוחט בג' מיני לבן שבעין,
ע"כ תלויה הברכה בעין, שכתוב, טוב עין
הוא יבורך, כי הלבן שבעין תלוי במוח. עין
היא כשמשגיחה בז"א, מאירים כולם בשמחה.
עין זו, אע"פ שיש בה ג' קוין ימין שמאל
ואמצע, עכ"ז, היא כולה ימין ואין בה שמאל
(כמ"ש לעיל באד"ר אות מ"ב) אבל עינין
(דמ"ו דף רמ"ט ע"א)

שלמטה, דהיינו דד"א, הן ימין ושמאל, שתיים,
בשתי בחינות, שהימין הוא חסד, והשמאל הוא
גבורה בהארת אכמה.
נג) בצניעותא דספרא אוליפנא וכר:
למדנו בספרא דצניעותא, כי יש * עליונה
* תחתונה, * עליונה ו* תחתונה, *
עליונה * תחתונה, כל אלו העליונות תלויות
בעתיקא, והתחתונות הן בז"א, ואינון תלויות
בו, אלא שהן בו ממש. כי ד"א נקרא הויה,
ובו נוהג סוד האותיות, ובעתיקא קדישא
הן רק תלויות, דהיינו שטארשי ד' אותיות
הויה הם בו, ולא אותיות הויה ממש. כי
השם של עתיקא מתכסה מן הכל, ואינו ממש.
אבל אלו אותיות הויה, תלויות בעתיקא,
כדי שיקימו אלו האותיות שלמטה, שאם לא
כן, לא היו מתקיימות אלו שלמטה.
נד) ובגין כך שמא וכר: ומשום
השם הקדוש, הוא סתום וגלוי, (כנ"ל שלח
אות מ"ד) אותו הסתום, דהא כנגד עתיקא
קדישא הסתום מכל, ואותו הגלוי הוא בוציר,
אנפין, ומשום זה כל הברכות צריכות להישא
בסתום

כל ברכאן , בעיין סתים וגלייא. אלין אתוון סתימן דתליין ם בעתיקא קדישא. (נה) חוטמא, בהאי חוטמא, י בנוקבא ם דפרדשקא דביה, נשיב רוחא דחיי לזעיר אפיין. ובהאי ם חוטמא, ץ בנוקבא דפרדשקא, תלייא ם ה, לקיימא ה' אחרא דלתתא. ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, ואקרי רוחא דחיי. ך ובהאי רוחא, זמינין למנדע חכמתא, ם בזמנא דמלכא משיחא. דכתיב, ם ונחה עליו רוח יי רוח חכמה ובינה וגו'. האי חוטמא, חייין מכל סטריין, חדו שלימא. נחת רוח. אסוותא. בחוטמא דזעיר אנפיין ם כתיב, ם עלה עשן באפו וגו'. והכא כתיב ם ותהלתי אחטם לך.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (ישעיה יא) וירא נ צ"א. (ב) (ש"ב כב) נשא סס נ ל"ג בעיין. ם ל"ג בעתיקא קדישא; מוסיף בע"ק צ"י. (ג) (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל. תליין אמאי תליין [י] לקיימא י דלתתא; ודא בגולגלתא במצחא בעינין תלייא י (אמאי) אמא תלייא לקיימא לי דלתתא. ם בפרדשקא. ם דחוטמא; נוקבא דחוטמא. ץ נוקבא. ם א. ר דבהאי. ם לזמנא. ת מוסיף כמה דאוקיימנא דכתיב. דרך אמת י בנקב החלון וכבר בארתיו לעיל בפרשת בראשית ובריש ספרא דצניעותא ע"ם.

מאמר

הסולם

חוטמא דא"א

בסתום ובגלוי. כלומר שצריכות להיות בלשון נוכח, כמו ברוך אתה. וצריכות להיות בלשון נסתר, אשר קדשנו וצוננו. שהיא סתומה, כנגד אלו האותיות הסתומות התלויות בעתיקא קדישא, והיא גלויה, כנגד האותיות שבו"א.

מאמר חוטמא דא"א

(נה) חוטמא, בהאי חוטמא וכו': החוטם. של א"א. בחוטם הזה. בנקב החלון שבו. נושב רוח החיים לז"א. ובחוטם הזה. בנקב החלון תלויה ה' לקיים ה' אחרת למטה. ורוח הזה יוצא ממוח הסתום, ונקרא רוח החיים. וברוח הזה עתידים לדעת חכמה בזמן מלך המשיח. שכתוב, ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וגו'. חוטם הזה הוא חיים מכל הצדדים, שמחה שלמה, נחת רוח, ורפואה. בחוטם דז"א כתוב, עלה עשן באפו וגו'. וכאן כתוב, ותהלתי אחטם לך.

פירוש. כבר נתבאר שב' עינים וחוטמא ה"ס חג"ת, דהיינו ג' קוין, ונמצא החוטם שהוא ת"ת. המיחד ב' הקוין חסד וגבורה, שה"ס ב' עינים. ונודע, שההשפעה אינה באה מב' הקוין שבקצוות, אלא מקו האמצעי המיחדם וכולל את קו הימין וקו השמאל. נמצא שבחינת הארת החכמה שבעינים מתגלה בימין ושמאל שבחוטם. גם נודע שימין ושמאל דקו האמצעי הם ז"א ומלכות, שהימין שבו הוא חג"ת נה"י, והשמאל שבו הוא מלכות, וכמו שאנו אומרים בדעת, כן הוא בת"ת. וד"ס ב' הנקבים שבחוטם שהוא קו האמצעי, (דמוי דף רפ"ס ע"א)

שנקב הימין שבו ה"ס ז"א, ונקב השמאל שבו ה"ס המלכות.

וז"ש, בהאי חוטמא, בנוקבא דפרדשקא דביה, דהיינו בנקב ימין דחוטם, נשיב רוחא דחיי לז"א, משפיע רוח החכמה הנקרא רוח החיים. כי אור החכמה נקרא אור החיה. אל ז"א, כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה בעליון, וע"כ ז"א למטה, מקבל מבחינת ז"א שבחוטם, וז"ש, ובהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא, דהיינו נקב שמאל שבחוטם, תליא ה', שהיא מלכות, כי בחינת השמאל שבחוטם היא מלכות. לקיימא ה' אחרא דלתתא, דהיינו המלכות שלמטה מקבלת הארת החכמה ממלכות זו הכלולה בחוטם. שה"ס התכללות העין השמאלית בחוטם, כנ"ל. ומפרש למה נקרא רוח החיים, ואומר, ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה, כי העינים ה"ס הארת החכמה המקובלת מחכמה סתימאה, והחוטם הוא התכללות העינים, כנ"ל. וע"כ, ואקרי רוחא דחיי, כי אור החכמה, נקרא אור החיה. בסו"ה והחכמות תחיה בעליה. האי חוטמא חייין מכל סטריין וכו', כי אפילו הימין שבו, הוא ג"כ אור החכמה, משום שהימין ושמאל כלולים זה מזה. בחוטמא דז"א כתיב עלה עשן באפו, ששם מתקבצים כל הדינים (כנ"ל באדרא רבא נשא אות רפ"ג ע"ש) והכא כתיב, ותהלתי אחטם לך. אחטם, הוא לשון חוטם דהיינו שיסתום החרון שבחוטם, ויארין

נו) ובספרא דאגדתא, דבי רב ייבא סבא, אוקים, ה' בפומא, * והכא * לא מתקיימא הכי, ולא ב' אצטרפא, אע"ג דבחד סלקא, אלא בה' דינא תליא, ודינא בחוטמא תליא, דכתיב עלה עשן באפו. ואי תימא, הא כתיב ואש מפיו תאכל. עקרא דרוגזא בחוטמא תליא.

נז) כל תקונין דעתיקא קדישא, במוחא שקיט וסתיים מתתקנו. וכל תקונין דזעיר אנפין, בחכמה תתאה מתתקנו. דכתיב, ה' כלם בחכמה עשית, ו ה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה'. ז' ה' דהכא, דינא אתער מנה. ה' ודהכא רחמי גו רחמי.

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא, תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. ו מהאי דיקנא, מזלא, יקירותא דכל יקירין, מזלי עלאי ותתאי. כלהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א ו ה' הכא, ב אצטריכנא, ג והוא. ד ל"ג ה', ה הכא ; ודכ"י, ז מההוא ; מהאי מזלא יקירא.

ד) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג.

הסולם

מאמר

ב' חכמות, הסתומה והגלויה

(כח"ש באד"ר אות מ"ב ע"ש) וכן השערות דא"א, אע"פ שנמשכו מחכמה סתימאה הן לבנות, משום שחכמה סתימאה נתקנה דא' לגו מן דא' (כנ"ל אות ל"ז).

פירוש. ב' מיני חכמות הם באצילות, א', היא חכמה דעשר ספירות, ב', היא חכמה דקו שמאל, הנקראת חכמה דל"ב שבילים, שממנו נבנית חכמה תתאה שהיא מלכות. וההפרש ביניהם רב הוא, כי החכמה דע"ס היא עצם החכמה, משא"כ החכמה דקו שמאל, היא בינה, שלאחר שנתמעטה מחכמה בקו ימין, חזרה החכמה להתגלות בקו שמאל שלה, שחכמה זו אינה עצמות חכמה, אלא המשכת הארה מחכמה סתימאה.

מאמר שערות דיקנא דא"א

נח) בדיקנא דעתיקא קדישא וכו' ; בהדיקנא של עתיקא קדישא, שהוא א"א, תלוי כל היקר של הכל, ונקרא מזל הכל. מדיקנא הזה שנקרא מזל, שהוא יקר מכל יקר, נעשו מוצלחים העליונים והתחתונים, כולם משגיחים לקבל שפעס ממזל ההוא. במזל הזה תלויים חיי הכל, מזון הכל, במזל הזה תלויים שמים וארץ, שהם ז"א ומלכות, וגשמי רצון, במזל הזה השגחת הכל, במזל הזה תלויים כל הצבאות העליונים והתחתונים. מזלא, פירושו לשון הצלחה, כי על הכתוב הון מוסיף, מתרגם מזלא מוסיף (משלי י"ט ד').

פירוש. כבר ידעת שורש השערות שהוא מקרומא דאירא, דהיינו מהמיעוט שנעשה ע"י עלית המלכות לבינה. אמנם זה אמור לבחינת שורש, כי הן כוללות כל הדינים המתפשטים

בסתב

ויאריך אפו. ותהלה, היינו אור המלכות, שהוא מתקשר בנקב השמאל דחוטם. ומעכב הדינים מלהתגלות.

נו) ובספרא דאגדתא וכו' ; ובספר האגדה שבבית מדרשו של רב ייבא סבא, העמיד את ה' שהיא המלכות, שמקבלת מפה דא"א, אבל כאן בענינו, אינו מתקיים כך, ואין המלכות מתחברת לפה דא"א אלא לנקב שמאלי דחוטם, ואע"פ שעולה באחד, הנה בה' תלויים דינים, להיותה בחינת חכמה תתאה, המאירה עם דינים (כנ"ל באד"ר אות רי"ט) ודין תלוי בחוטם, דהיינו בחכמה המושפעת מחוטם, שכתוב עלה עשן באפו. ואם תאמר, הרי כתוב, ואש מפיו תאכל, הרי שגם בפה יש דינים, ומשיב, אלא עיקר הרוגז תלוי בחוטם, משום שמשם מושפע החכמה.

מאמר ב' חכמות, הסתומה והגלויה

נז) כל תקונין דעתיקא וכו' ; כל התקונים של עתיקא קדישא, במוח שוקט וסתום מתתקנים, דהיינו בחכמה סתימאה, וכל התקונים שבוזעיר אנפין, בחכמה תתונה מתתקנים, דהיינו בבינה שחזרה להיות חכמה, בעת שובה לראש א"א, ולא בחכמה ממש שכתוב, כולם בחכמה עשית. וה', שהיא המלכות, היא כלל הכל ודאי, מפני שמקום גילוי חכמה התחתונה הזו הוא במלכות, מה בין ה', שהיא מלכות התחתונה לה' שבכאן, שבנקב שמאל שבחוטם עתיקא, כי ה' שבכאן במלכות שלחטה, מתעוררים ממנה דינים. וה' שבכאן שבחוטם, היא רחמים תוך רחמים. כמו עין השמאל דא"א, שהיא חוור גו חוור

(דפו"י דף רפ"ט ע"א)

משגיחין לההוא מזלא. בהאי מזלא תלייא חיי דכלא, ז מזוני דכלא. בהאי מזלא תליין שמיא וארעא. גשמיין דרעוא. בהאי מזלא, אשגחותא דכלא. בהאי מזלא תליין כל חיילין עלאין ותתאין.

(נט) * תלת עשר נביעין, דמשחא דרבותא טבא, תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא. וכלהו נפקין לזעיר אנפין. לא תימא כלהו, אלא תשעה מנייהו, משתכחן ח בז"א, ס לאכפייא דינין.

(ס) . האי מזלא, תלייא בשקולא עד טבורא. כל קדושי קדושין דקדושא ביה תליין. בהאי מזלא, פשיט כ פשיטותא דקוטרא עלאה. ההוא רישא דכל

חלופי גרסאות

ז גורס מזוני דכלא אחר גשמיין דרעוא. ח ל"ג בז"א. ט לאתכפייא. י מוסף וכד האי דרך אמת כ] פשיטות קשר העליון.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

כל יקירו דכלא, מזלא דכלא אקרי זכא, כי לולא דינים הללו המכונים שערות דיקנא, מלשון סערות, לא היו מתגלים באבי"ע כל המוחין הגדולים. וע"כ נקרא הדיקנא מזל הכל. דהיינו ההצלחה של הכל, שאין מי שיזכה להצלחה, אם לא קבל מקודם אותם הדינים שבשערות דיקנא דא"א. וז"ש בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלייא מילתא אלא במזלא (כנ"ל ב"ב אות ק"י) וז"ש, בהאי מזלא תליא חיי דכלא, שה"ס המוחין דהאר"ת חכמה, מזוני דכלא, שה"ס חסדים, ולולא תקון הדיקנא לא היה מציאות כלל לז"א ומלכות. כי עיקר מציאותם הוא מתוך מיתוק המלכות בבניה, המושפע ממזלא ההוא. (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה וכבר) וז"ש בהאי מזלא תליין שמיא וארעא וכו'. (ועי' באד"ר אות צ"ה בהסולם).

בסבת עליה זו דמלכות לבינה, דהיינו כל הדינים הנכללים בג' זריעות דחלם שורק חירק (לעיל ב"א דף ט"ו ד"ה ההוא) וכן הדינים הנגלים מכח המחלוקת דימין ושמאל בס"ה יעלו שמים ירדו תהומות (כמ"ש באד"ר נשא אות רי"ד ע"ש) כל אלו הדינים כלולים בהדיקנא. והטעם הוא, כי משום שמקור כל חדינים האלו הוא עלית המלכות לבינה, בסוד נקודת החולם, שהיא תחת החכמה דעשר ספירות, שה"ס חכמה סתימאה כנ"ל, אין הדינים האלו יכולים לפעול משהו למעלה ממקור יציאתם, דהיינו בחכמה וכתר דע"ס, אלא מבינה ולמטה. וז"ס שחכמה סתימאה נקראת מוחא דשקיט וסתים לעיל בדבור הסמוך, ללמד שאע"פ שהמלכות עלתה לראש א"א והוציאה הבינה לחוץ, לא נצמחו משום זה שום דינים בחכמה סתימאה עצמה, כי אין הדינים יכולים לפעול למעלה ממקום יציאתם. אמנם כ"כ ידעת שכל המוחין וכל המדרגות דאבי"ע יוצאים בסוד ג' זריעות אלו דחולם חירק שורק (כנ"ל ב"א דף נ"ב ד"ה דהא). ולפיכך היו צריכים להתתקן בא"א, שממנו מתקיימים כל אבי"ע, וכיון שבו עצמו לא יכלו להתאחו, ע"כ נתקנו בו בסוד שערות הדיקנא, שהוא הכולל כל מיני דינים אלו, דג' זריעות חולם שורק חירק, וכל המחלוקת הגדול דימין ושמאל בס"ה יעלו שמים ירדו תהומות, ודיקנא זה הוא המשפיע אותם אל התחתונים, אשר על ידי דינים אלו הולכים ומתגלים כל המוחין באבי"ע, מדרגה אחר מדרגה עד גמר התקון. וההפרש בין שערות ראש לשערות דיקנא עי' באד"ר (אות צ').

(נט) תלת עשר נביעין וכו': י"ג מבועים של שמן חשוב וטוב, דהיינו י"ג מדות הרחמים, תלויים בדיקנא שהוא מזל היקר הזה, וכולם יוצאים לזעיר אנפין. ואל תאמר כולם אלא ט' מהם נמצאים בז"א, שהם ט' מדות הנזכרות בפרשת שלח להכניע הדינים. (ס) האי מזלא תלייא וכו': מזל הזה תלוי במשקל שוה עד הטבור. כל קדושות קדשי הקדשים, דהיינו המוחין דא"א הנקראים קדשים, ובעת עלייתם לא"א נקראים קדשי הקדשים, תלויים במזל הזה. במזל הזה התיר התרת הסבך של קשר העליון, מאותו הראש של כל הראשים שלא נודע ואינו מושג ואין יודעים בו עליונים ותחתונים. משום זה הכל תלוי במזל הזה. קוטרא, פירושו סבך מלשון תרי

דפו"י דף רפ"ט ע"א * דף רפ"ט ע"ב)

רישין, דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא ידעין עלאין ותתאין. בגין כך כלא בהאי מזלא תלייא.

טא) בדיקנא דא, ג' רישין דאמינא, מתפשטן. וכלהו מתחברן בהאי מזלא, ומשתכחין ביה. ובגין כך, כל יקירו דיקירותא, בהאי מזלא תלייא. כ כל אלין אתוון דתליין בהאי עתיקא, כולהו תליין בהאי דיקנא, ומתחברן בהאי מזלא, ותליין ביה, לקיימא אתוון אחרנין. דאלמלי לא סליק אלין אתוון בעתיקא, לא קיימין אלין אחרנין. ובגין כך אמר משה כד אצטריך, יי, תרי זימנא, ופסיק טעמא בגווייהו. דהא במזלא תלייא כלא. מהאי מזלא, מתכספי עלאי ותתאי, ומתכפיין קמיה. זכאה חולקיה מאן דזכי להאי.

סב) האי עתיקא קדישא, סתימא : דכל סתימין, לא אדכר, ולא אשתכח. ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין, לא אדכר, מ בר רישא חדא, בלא גופא, לקיימא כלא.

חלופי גרסאות

כ ל"ב כל : דכל סתימין [בגין דאיהו] רישא עלאין לכל עלאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והוא סמיר. מ כד; מוסיף אלא בר.

שערות דיקנא דא"א

הסולם

מאמר

וח"ם, מתפשטים, וכולם מתחברים במזל הזה ונמצאים בו, ומשום זה כל היקר שביקר תלוי במזל הזה, כל אלו האותיות דשם הוי"ה, התלויות בעתיקא הזה (כנ"ל אות נ"ג) כולן הן תלויות רק בדיקנא זה, ומתחברות במזל הזה ותלויות בו לקיים אותיות האחרות הנמצאות בו"א (כנ"ל אות נ"ג) כי האותיות הן כלים, ובחינות דינים, ובעתיקא עצמו אין אחיזה לדינים כלל, אלא כדי להתקן בהם לקיים התחוננים, נחתקן פרצוף שערות מיוחד התלוי בו (כמ"ש באורך לעיל אות נ"ח ע"ש) ואם אלו האותיות לא היו עולות לעתיק, דהיינו לדיקנא שלו, לא היו מתקיימות אלו האחרות שבז"א. ומשום זה אמר משה כשהיה צריך, הויה חויה, ב' פעמים, שהראשון הוא התלוי בא"א, והשני בז"א. וטעם מפסיק ביניהם, ובמזלא תלוי הכל. ולא בא"א עצמו, כנ"ל. ממזל הזה מתביישים העליונים והתחתונים ונכנעים לפניו. כמ"ש לעיל (באד"ר אות צ"ט ע"ש) אשרי חלקו מי שזכה לזה.

תרי קטרי עבדי (יבמות קז:) פשט היינו התרה כמו בתר דאבעיא הדר פשטה. (קדושין ט:).

פירוש. כבר נתבאר שאין השערות נקבעות, אלא במקום ב' דצלם, (לעיל אות נ"ג) ונודע שגם הגוף מתחלק לבל"ן, אשר מפה עד החזה ה"ס ב', ומחזה עד הטבור ה"ס ל, ומטבור ולמטה ה"ס ק'. ולפיכך יכולות השערות להתפשט בגוף רק עד מקום החזה, ולא יותר מזה כי משם ולהלאה הוא ל' דצלם שבה יוצאת ה' מאויר בשעת גדלות, ואינן יכולות משום זה לקבוע מקום כל דצלם. כנ"ל ע"ש. וז"ש האי מזלא תלייא בשקולא עד טבורא, והכונה עד החזה, שנקרא טבורא דלבא. ונודע שכל המוחין המתגלים בבי"ע עד גמר התקון מתגלים ממזלא (כנ"ל אות נ"ח) וז"ש, בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה וכו'. והיינו שתתקן המלכות דצמצום א'. הגנוזה ברדל"א. וע"כ נקראת קוטרא עלאה. ההוא רישא וכו', דהיינו הסבך העליון מאותו הראש דלא אתידע, כי ע"י גילוי כל המוחין שבדיקנא, מתתקן לבסוף אותו הסבך, שהיא המלכות דצמצום א', שנסתבכה ונגנוזה שמה ברישא דלא אתידע.

טא) בדיקנא דא ג' וכו': בדיקנא זו, ג' ראשים שאמרת, שהם רדל"א וכתרא (דסו"י דף רפ"ט ע"ב)

מאמר איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים
 סב) האי עתיקא קדישא וכו': עתיקא קדישא הזה, הסתום מכל סתומים, לא נזכר בתורה, ואינו נמצא, כי משום שהוא ראש עליון לכל העליונים אינו נזכר בתורה רק ראש אחד בלי גוף, דהיינו ושער רישיה
 כעמר

(סג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, תקונוי, אתתקנו, בההוא מוחא סתימאה דכלא, דאתפשט. ואתתקן כלא ונפיק חסד. עלאה, וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה. דא. כד אתתקן חורא דא בנהירו דא, בטש מאן דבטש, בהאי מוחא ואתנהיר, ותלייא ממזלא יקרא מוחא אחרא, דאתפשט. ונהיר לתלתין ותרין שבילין. כד אתנהיר נהיר ממזלא יקרא. אתנהירו ג' רישין עלאין, תרין רישין, וחד דכליל לון. ובמזלא תליין, ואתכלילין ביה.

(סד) מכאן שארי לאתגלייא יקירו דדיקנא, דאיהו מזלא סתימאה. ואינון מתתקנו, כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה, הכי כלא בתלת רישין.

חלופי גרסאות

פ. אתתקנו; דאתתקן. ט ואתקין וליג כלא. ע מוסיף עלאה ותתאה. פ וכד וליג דא. צ אתפשט. ק לתרין ותלתין ולא גרסינן ונהיר.

איך נאצלה החכמה דליב שבילים

הסולם

מאמר

המדרגות הן בג' רישין, וכשהן מאירות תלויות כל המדרגות זו בזו בג' רישין, שהם, ב' מב' הצדדים ימין ושמאל, ואחד הכולל אותם באמצעם, דהיינו ג' קוין ימין שמאל ואמצע, הנוהגים בכל מדרגה, ושדרכם, משפיע כל מדרגה אל התחתונה ממנה. ביאור הדברים. בא לפרש כאן, איך כל המוחין יוצאים ממזלא. ומבאר, שתחלה נכללה חכמה סתימאה דא"א מג' רישין, שהם רדל"א וכתרא ומו"ס. ונתקנה מהם בסוד ג' קוין ימין טמאל ואמצע הכולל אותם. ואח"כ מוציאה חכמה סתימאה ג' קוין שבה בזה אחר זה במזלא, שה"ס הדיקנא, שבו מתתקנים כל הדינים הבאים מתקון ג' קוין, בסוד ג' זריעות דחולם שורק חירק, ובסוד גילוי הדינים בסבת המחלוקת דימין ושמאל זה בזה, בסוד יעלו שמים ירדו תהומות (כנ"ל באות נ"ח ע"ש) שהם מכונים שערות, ומג' קוין אלו שבדיקנא מתפשט ויוצא המוח של ל"ב שבילים, אשר החכמה שבו היא בחינת הארת חכמה דשמאל (כנ"ל אות נ"ז). שה"ס, חב"ד דאריא וישסות, המשפיעים לזו"ן.

ח"ש (באות ס"ג) והאי טמיר וסתים וגניז מכלא, שזה רומז על רדל"א המאיר האי טודנא בסימא יאה בראש א"א, שהיא הקטנות של עלית המלכות בבינה דרדל"א, שמתקון זה נתמעט לוי"ק (כנ"ל באות מ"ט עשה"ה) שה"ס נקודת החולם שממנה נתתקן קו ימין, כנודע. תקונוי אתתקנו בההוא מוחא סתימאה דכלא, דהיינו שע"י תקון זה דרדל"א נתמעטה חכמה סתימאה לוי"ק, שה"ס קו

כעמר נקי, ולא נזכר גוף חרועות ושוקים, כמו בז"א כמו שכתוב בשיר השירים. והיינו כדי לקיים את הכל.

(סג) והאי טמיר וסתים וכו': הנסתר והסתום והגנוז מכל, הנה, שהוא כתרא דא"א, תקונוי נתתקנו באותו המוח הסתום מכל, שהוא חכמה סתימאה. ואחר שנתפשט ונתתקן כולו, יצא חסד עליון מכתרא דא"א. וחסד עליון הזה נתפשט ונתקן, ונכלל הכל במוח הסתום הנה. שהוא חכמה דא"א. כשנתתקן לבן הזה באור הזה, דהיינו בעת שהחסד עליון דכתרא, נכלל בחכמה סתימא דא"א, בטש מי שבטש דהיינו רדל"א, באותו המוח, שהוא ח"ס, והאיר, והוציא ממזל היקר מוח אחר, שמוח הזה נתפשט ומאיר לליב שבילים, שהם אריא (כמ"ש לעיל אות ט"ח) וכשמוח הזה מאיר, הוא מאיר מן המזל היקר. כי הדיקנא הוא השורש למוח דל"ב שבילין. והאירו בו, במוח הזה, ג' רישין עלאין, שהם תרין רישין וחד דכליל לון, שהם חכמה ובינה, ואחד הכולל אותם, שהוא מוח הדעת. ואלו חב"ד, תלוים במזלא, ונכללים בו. ונמצא שכל אור החכמה שהתחתונים מקבלים, אינם מקבלים מחכמה שבראש א"א, אלא מחכמה המתפשטת בדיקנא דא"א. (ע"י היטב לעיל אות מז).

(סד) מכאן שארי לאתגלייא וכו': מכאן שמוח דל"ב שבילים, מתחיל להתגלות היקר של הדיקנא, שהוא מול הסתום. כי ממנו בא ונמשך בכל מדרגה ומדרגה, וכשהם מתתקנים, בכל הסדרות, הם מתתקנים. כמו שעתיקא קדישא, ג' רישין מתעטרין בו. כך כל (דפו"י דף רפ"ט ע"ב)

וכד אתנהרן, תליין כלהו דא בדא בתלת רישין, תרין מתרין סטרין, וחד דכליל לון.

סה) ואי תימא, מאן עתיקא קדישא. ת"ח, לעילא ר לעילא, אית דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא אתרשים, והוא כליל כלא, ותרין רישין ביה כ כלילן. וכדין ה כלא הכי א אתתקן. וההוא לאו במניינא, ולא בכללא ולא בחושבן ג אלא ברעותא דלבא, על דא אתמר, ה אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני. סו) אחר דשירותא אשתכח, מעתיקא ג קדישא, דאתנהיר ממזלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח) (תהלים לט) יתרו עט צ"ע. ר ל"ג לעילא. ט תליין. ת מוסיף כלא חדא; כלא אחרא. א מתתקן. ב ל"ג אלא. ג ל"ג קדישא. דרך אמת ז) עיין פ"י מאטר זה בפרוס בשער אם הא"ס הוא הכתר פרק ו'.

מאמר

הסולם

איך נאצלה החכמה דל"ב שבילים

קו ימין שנתתקן במוחא סתימאה. דאתפשט ואתתקן כלא, היינו לאחר המיעוט שבקו ימין חורה ונתפשטה בסוד ה' שיצאה מאויר וחור להיות אור החכמה, ונתתקן כל המיעוט שמקודם, הנעשה בקו הימין. ותקון הזה ה"ס נקודת השורק, שה"ס תקון קו השמאל. ואחר זה ע"י התעוררות מדל"א, נכללו ימין ושמאל שבמוחא סתימאה זה בזה וז"ש, ונפיק חסד עלאה, שה"ס קו ימין, דהיינו חסד שיצא מגלגלתא וחסד עלאה. אתפשט ואתקן ואתכליל כלא כמוחא סתימאה דא. וחסד עליון הזה נכלל במוחא סתימאה בסוד קו אמצעי הכולל בתוכו ימין ושמאל. ואז נשלמת הארת מוחא סתימאה בג' קוין, ימין ושמאל ואמצע. כד אתתקן חזורה דא בנהירו דא, דהיינו אחר שנתקן חסד זה באור חכמה סתימאה זה, כלומר אחר שנשלם בג' קוין, כמש"א מאן דכתיב כחאי מוחא דהיינו רדל"א, שחור והאיר הארת הגדלות במוחא סתימאה, ואתנחיר, ותליא ממזלא יקירא מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין. פירושו. בעת שיצאו ג' קוין במוחא סתימאה האירו את כחם בשערות דיקנא בזה אחר זה. אשר כל הדינים שדרכם לבא עם תקון ג' קוין יצאו או בשערות דיקנא, כי שערות פירושו שערות ודינים, עד שנתקנו בהן ג' קוין על שלמותם, שז"ס מה שאומר לעיל (באות ל"ט) ב"ג מכילין דרחמי אשתכח, דהיינו שהדיקנא נמצא ב"ג מדות הרחמים, בגין דחאי חכמה סתימאה, דכיה מתפרש תלת זמנין לארבע לארבע, דהיינו, שהארת מוחא סתימאה נתפשט בדיקנא, בג' קוין, שבכל קו ח"ב תו"מ, ואז ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא שיוצא ממנו מוח אחר שהוא או"א. (דפרי דף רפ"ט ע"ב)

דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין, דהיינו בחינת החכמה של מין הב' שהיא חכמה דקו שמאל, הנק' חכמה דל"ב שבילים, שהיא המתחדשת ויוצאת מדיקנא.

וסוד ל"ב שבילים מפרש להלן (אות ע"ג) שהוא עשרה אמירן וכ"ב אתוון. דהיינו עשר ספירות דבינה, וכ"ב אותיות שבז"א שעלו למ"ן והתחברו בבינה. ותדע שבעלית ז"א לבינה נעשה הפרש חדש בין מוחא סתימאה לחכמה דשמאל, כי במוחא סתימאה נמצא קו האמצעי הכולל יחד ימין ושמאל בא מלמעלה. כי רדל"א, ה"ס קו האמצעי הכולל כתרא ומוחא סתימאה, אבל בבינה, ז"א שעלה אליה למ"ן, הוא קו האמצעי הכולל ומיוחד ימין ושמאל שבבינה, ונמצא בה הקו האמצעי שהוא למטה מימין ושמאל.

סה) ואי תימא מאן וכו': ואם תאמר מי הוא עתיקא קדישא. כלומר, מי הוא הנכלל ונחת השם עתיקא קדישא, ומשיב, בוא וראה. למעלה למעלה יש אינו נודע ואינו מושג ואינו נרשם, שהוא רדל"א, והוא כולל הכל, וב' הראשים התחתונים, שהם גלגלותא ומוחא סתימאה, שהם ימין ושמאל, כלולים בו, כלומר שהוא מיוחד אותם. ואז הכל נתתקן כד, דהיינו בדרך ב' רישין לימין ושמאל, ואחד, הכולל ומיוחד זה בזה. וההוא, דהיינו רדל"א הכולל ב' רישין, אינו במנין הספירות, ולא בכללם, דהיינו שאינו אפילו בבחינת כתר אליהם. ולא בחשבון, שאינו בבחינת חכמה, הנקראת חשבון (כנ"ל פקודי אות כ"ח) אלא ברצון הלב. ע"ז נאמר, אמרהי אשמרה דרכי מחטא בלשוני.

סו) אתר דשירותא אשתכח וכו': המקום שנמצא בו התחלה, הוא מהארת עתיקא קדישא

הוא נהירו דחכמתא, ד דאתפשט לתלתין ותרין עיבר. ונפקא מההוא מוחא סתימאה, מנהירו דביה. ומה דעתיקא קדישא נהיר ה בקדמיתא, דא היא. ושירותא ממה ו דאתגלייא, ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון. ואלין תלת מתפשטן לזעיר אנפין, ומאלין ד נהרין כלא.

(סז) אתגליף האי חכמתא, ואפיק חד נהרא, דנגיד, ונפיק לאשקאה גנתא ה ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד חד ה מוחא ומתמן אתמשך ונגיד בכל גופא, ואשקי כל אינון נטיעאן. הה"ד, ה ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגר.

(סח) תו אתגליף האי חכמתא, ואתמשך ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא. ה ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין תרין משיכן אתגליפו, כ מתחברן בחד רישא דעמיקא דכירא, דכתיב ה בדעתו תהומות נבקעו. ועייל ברישא דזעיר אנפין, ואתעביד מוחא אחרא, ומתמן אתמשך ועייל לגו ג גופא, ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא. הה"ד, ה ובדעת חדרים ימלאו. (סט) ואלין נהרין, מנהירו דההוא מוחא עלאה סתימאה, דנהיר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ז (משלי ג) זהר חדש ז ט"א שייט ט"ד ש"ב ד ט"א ש"י. ח (שם כז) ז נהרא. ה ועיילן. ט מוסיף מוחא אחרא. י התיב אחרא. כ ומתחברן. ל מוסיף בגו דגופא; במשך לא גרסינן גופא. שמות עט צ"ת

התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים

הסולם

מאמר

מח אחד. שהוא מח החכמה שבימין דראש ז"א. ומשם נמשך ויוצא בכל הגוף דז"א. ומשקה כל אלו הנטיעות. ז"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונתבאר סדר יציאת הימין דראש דז"א. שהוא חכמה דימין. הנעשה בעקרו ע"י עלית המלכות לבינה ויציאת הבינה, משום זה, לחוץ מהחכמה.

קדישא המאיר ממזלא, שהוא הארת החכמה המתפשטת לשלשים ושנים צדדים, דהיינו חכמה דל"ב שבילים, שהיא יוצאת מאותו מוחא סתימאה, מהארתו, בהדיקנא, כנ"ל בסמוך, ומה שעתיקא קדישא מאיר בתחילה, הוא זה המח דל"ב צדדים, שהוא ההתחלה ממה שנתגלה, ונעשה לג' רישין, דהיינו ב' רישין, חכמה ובינה, וראש אחד כולל אותם, שהוא מוח הדעת. ואלו שלשה חב"ד, מתפשטים לז"א, ומאלו מאירים כל המדרגות, כמו שמבאר לפנינו

(סח) תו אתגליף האי וכר: עוד נחקקה חכמה זו דל"ב שבילים, ונמשכה ונכנסת בראש דז"א, דהיינו ע"י ירידת המלכות מן הבינה, בסוד נקודת השורק. ונעשה מוח אחרי, דהיינו מוח הבינה, שהוא קו השמאל דראש דז"א. אחר כך, אור ההוא, דהיינו קו האמצעי דראש דז"א, שנמשך ממנו אלו ב' ההמשכות, כלומר שמיחד קו ימין וקו שמאל, שהם חר"ב, זה בזה, ומושכס וכוללס יחד בתוכו, נחקקו ונתחברו בראש אחד של עמקות הכזר, שהוא מוח הדעת, שכתוב בדעתו תהומות נפקתו. ונכנס בראש דז"א ונעשה מוח אחרי. דהיינו מוח הדעת, ומשם נמשך ונכנס לתוך הגוף דז"א, וממלא כל אלו החדרים ואכסדרות שבגוף. ז"ש ובדעת חדרים ימלאו.

מאמר התפשטות החכמה דל"ב שבילים לתחתונים (סז) אתגליף האי חכמתא וכר: עתה מבאר, איך ב' רישין חו"ב ואחד הכוללם שהוא הדעת מתפשטים ממוח דל"ב שבילים, לז"א, ולשאר המדרגות. ואומר, נחקקה אותה החכמה בינה, דל"ב שבילים, והוציאה נהר אחרי, שהוא בינה, שיצאה לחוץ מחכמה, בסבת עלית הנטיעות לבינה, שע"י נמשך ויוצא להשקות והן שהוא המלכות, שלולא יציאתה מחכמה צ"ל היי' מחוץ למלכות (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה וכבד) עליה זו דמלכות לבינה הי"ט קו ימין (כנ"ל אונז ט"ו) ונכנס בראש דז"א. ונעשה (דפי"ו דף ופ"ט ע"ב)

(סט) ואלין נהרין מנהירו וכר: ואלו חב"ד

• במזלא. וכלא דא בדא תליין. ואתקשר דא בדא, ודא בדא, עד דישתמודע דכלא חד, וכלא הוא עתיקא, • ולא אתפרש מניה כלום. אלין תלת נהורין, נהרין לתלת אחרנין, דאקרון אבהן. • ואלין נהרין לבנין. וכלא נהיר מאתר חד. כד אתגלייא האי עתיקא, רעווא דרעוון, כלא • נהיר וכלא אשתכח בחדו שלימתא.

(ע) האי • חכמתא אקרי עדן, והאי עדן אתמשך מעדן עלאה, סתימאה דכל סתימין. ומהאי עדן, אקרי שירותא. • דבעתיקא • לא אקרי, • ולא הוי שירותא וסיומא. ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא, לא אקרי אתה. בגין דאתכסייא ולא אתגלייא. ואקרי הוא. ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה, ואקרי אב. דכתיב, • כי אתה אבינו.

(עא) באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכלא, זעיר אנפין אקרי אתה. עתיקא קדישא דאתכסייא, אקרי הוא. ושפיר. והשתא קרינן באתר • דא דשירותא אשתכח, • אתה. אע"ג דאתכסייא, מניה הוי שירותא, ואקרי אב. והוא אב, לאבהן. והאי אב נפיק מעתיקא קדישא, דכתיב • והחכמה מאין תמצא. ובג"כ לא אשתמודע.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

• (ישעיה סג) ויגש צ"א זהר חדש לו ס"ד שכ"ת. • (איוב כח) ויצא פח צ"א. • מוסיף במזלא עתיקא קדישא. • מוסיף ואלין אבהן. • בנהירו. • ל"ג חכמתא אקרי עדן והאי. • בעתיקא. • ולא. • לא. • ל"ג דא. • ל"ג אתה.

הסולם

מאמר

עדן עליון עדן תחתון

מאיר בתחתונים מעצמותו. אלא מהארתו דרך מזלא במוח דל"ב שביליט, והמוח דל"ב שביליט יש בו התחלה, להיות בו החכמה דקו שמאל, ויש בו סוף, דהיינו המלכות שנקראת חכמה תתאה שבה מקום גילוי חכמה הזו. ומשום שבעתיקא אין בו התחלה וסוף, אינו נקרא אתה, לשון נוכח וגלוי, כי הוא מכוסה ואינו מגולה, וע"כ נקרא הוא, שהוא לשון נסתר. ומקום שנמצא בו התחלה, דהיינו החכמה דל"ב שביליט, נקרא אתה, ונקרא אב. שכתוב, כי אתה אבינו.

חב"ד דז"א, מאירים מאור של אותו מוחא סתימאה העליון, המאיר במזלא, ומזלא מאיר במוח דל"ב שביליט, שהוא או"א (כנ"ל אות ס"ד) ומאויא נמשך לחב"ד דז"א, והכל תלוי זה בזה, ונקשר זה בזה, וזה בזה, עד שיהיה גודע שהכל אחד, והכל הוא עתיקא, ולא נפרד ממנו כלום. אלו ג' אורות, חב"ד דז"א, מאירים לג' אחרים הנקראים אבות, שהם חג"ת דז"א, ואלו מאירים לבנים, שהם נה"י דז"א, והכל מאיר ממקום אחד, ממוחא סתימאה, שהוא עתיקא. כשנתגלה עתיקא הזה, הוא רצון הרצונות, והכל מאיר, והכל נמצא בשמחה שלמה.

(עא) באגדתא דבי רב ייבא וכו': באגדה של רב ייבא סבא אומר, כלל הכל הוא, שז"א נקרא אתה, משום שהוא מגולה. עתיקא קדישא, שהוא מכוסה נקרא הוא. והוא יפה. ועתה אנו קוראים מקום הזה שנמצא בו התחלה, שהוא המוח דל"ב שביליט, בשם אתה, כי אע"פ שהוא עוד מכוסה, עכ"ז ממנו הוא ההתחלה לגלוי, וע"כ נקרא גם הוא אתה. ונקרא אב, והוא אב, לאבות, שהם חג"ת דז"א, ואב הזה, יוצא מעתיקא קדישא, שכתוב, והחכמה מאין תמצא, דהיינו מעתיקא קדישא שנקרא אין, וע"כ אינה נודעת.

מאמר עדן עליון עדן תחתון

(ע) האי חכמתא אקרי וכו': חכמה זו דל"ב שביליט, נקראת עדן, ועדן הזה נמשך מעדן העליון הסתום מכל סתום, שהוא מוחא סתימאה. ומעדן הזה, שהוא חכמה דל"ב שביליט, נקרא התחלה, דהיינו התחלה להאיר לתחתונים, כי בעתיקא, דהיינו במוחא סתימאה, לא נקרא ולא היה התחלה וסוף, שהם חכמה עלאה וחכמה תתאה, כי מוחא סתימאה אינו (שפיר דף רפ"ט ע"ב •) דף ר"צ ע"א

עב) ת"ח, כתיב ם אלהים הבין דרכה, דרכה ממש. אבל והוא ידע את מקומה, מקומה ממש. ן וכ"ש דרכה. וכ"ש ההוא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא.

עג) האי חכמה שירותא דכלא, מגיה מתפשטן תלתין ותרין א שבילין. ואורייתא ב בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתחון, ועשר אמירן. האי חכמה אב, לאבהן. ובהאי חכמה, שירותא וסיומא אשתכת. ובג"כ, חכמה עלאה חכמה תתאה. ג כד אתפשט חכמה, אקרי אב לאבהן. כלא לא אתכליל אלא בהאי. דכתיב ז כלם בחכמה עשית.

עד) זקף ר"ש ידוי, וחדוי, אמר, ודאי עידן הוא ז לגלאה, וכלא אצטריך בשעתא דא. ן ן תאנא, בשעתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, בעא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (איוב כח) ב"ב קב"ח צ"ג. ז) (תהלים קד) לעיל ח מוסיף ולא דרכה מקומה ממש וכ"ש. א מוסיף שבילין ולא ארחין. ב בה. ג כד [מתפשטאן] מתפשטא את נז צ"ד. [כלהו אקרונ] חכמות אתקרי [ואקרונ] אב לאבהן כלא לא אשתכלל אלא בהאי. ד ל"ג לגלאה. ה ת"ח. דרך אמת ן ע"ן בפרדס רמונים מהר"ם שער ז פרק י"ז דף נח.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

והכל צריך בשעה זו. למדנו, בשעה שעתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים רצה לתקן, תקן הכל כעין דכר ונוקבא. דהיינו שהעלה המלכות לבינה, ונעשתה המלכות לבחינת נוקבא בכל הספירות, שכל ספירה וכללה מדכר ונוקבא. אבל במקום שנכללו דכר ונוקבא בכל ספירה לא נתקיימו, אלא בקיום אחר של דכר ונוקבא, וחכמה זו שהיא כלל הכל, דהיינו חכמה דל"ב שבילים, כשיצאה והאירה מעתיקא קדישא, לא האירה אלא בדכר ונוקבא. שהחכמה נתפשטה והוציאה ממנה בינה, ונמצאו שהוא דכר ונוקבא, חכמה הוא אב. בינה היא אמ, חכמה ובינה במשקל אחר נשקלו, דכר ונוקבא, כלומר ששניהם שוים. ובשבילם נתקיים הכל בדכר ונוקבא, שלולא זה לא היו מתקיימים. פירוש. בעולם הנקודים, כשעלתה המלכות במקומה של בינה, היא נעשתה נוק' לכ"ח שנשארו במדרגה, וכח הדין שבה סיים את החכמה שה"ס הפרסא שנתקנה למטה מכתר וחכמה והוציאה בינה ותו"מ מתוך למדרגה, ונדע שכח העליון שולט על התחתונים ממנו, ולפיכך כח הדין שקבלו מן המלכות העומדת למעלה מהן. נעשה נוקבא בכל ספירה וספירה. אמנם לא נתקיימו כן, כי בעת גדלות חגרה וירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ שנפלו ממדרגתם, חזרו אל המדרגה, ונתבטלה הפרסא וכל ההתכללות של דכר ונוקבא שנעשו מסבת עלית המלכות לבינה, שמשום ז

עב) ת"ח כתיב אלקים וגו': בוא וראה, כתוב, אלקים הבין דרכה, דרכה ממש, כי אלקים, שהוא ז"א יודע דרך התפשטות החכמה דל"ב שבילים, לחכמה תתאה, אבל והוא, דהיינו עתיקא קדישא, ידע את מקומה, מקומה ממש, דהיינו עצם חכמה עלאה, שה"ס אר"א. וכ"ש חכמה היא הסתומה בו בעתיקא קדישא. כי היא המוח של עצמו.

מאמר למה נקראת חכמה דל"ב שבילים עג) האי חכמה שירותא וכו': חכמה זו דל"ב שבילים, היא התחלת הכל. ממנה מתפשטים ל"ב שבילים. שפירוש, שהתורה, שהיא ז"א, נכללת בהם בכ"ב אותיות, ועשרה מאמרות, היינו עשר ספירות דאר"א עצמם, שהן ע"ס דבינה. שכ"ב ועשרה הם ל"ב. כלומר של"ב שבילים פירוש, שז"א שה"ס כ"ב אותיות עולה למ"ן לבינה ומתחבר בה בסוד קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל (כנ"ל אות ס"ד) חכמה זו היא אב, לאבות, שהם חג"ת דז"א, ובחכמה זו נמצא התחלה וסוף ונקראים משום זה, חכמה עליונה, חכמה תחתונה, שחכמה עלאה היא התחלה, וחכמה תתאה היא הסוף. כשנתפשטה החכמה לז"א, הוא נקרא אב לאבות, הכל לא נכלל אלא בזו החכמה. שכתוב, כולם בחכמה עשית.

מאמר אבא ואמא שהם חו"ב עד) זקף ר"ש ידוי וכו': נשא ר"ש את ידיו, ושמת, אמר ודאי שהזמן הוא לגלות. (דמו"י דף ר"צ ע"א)

ו לאתקנא כלא, אתקין כעין דכר ונוקבא. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, אלא בקיומא אחרא ו דדכר ונוקבא. והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא. ה דהאי חכמה אתפשט, ו ואפיק מיניה בינה, ואשתכח דכר ונוקבא. הוא, חכמה אב. בינה אב. חכמה ובינה, בחד מתקלא אתקלו, דכר ונוקבא. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דאלמלא האי, לא מתקיימין.

חלופי גרסאות

ו לאתקנא אתקין כלא. ז בדכר; דכר; כעין דכר. ח האי. ט ל"ג ואפיק מיניה בינה. י דדכר.

אבא ואמא שהם תי"ב

הסולם

מאמר

נקבה. ונמצא. שחכמה ובינה האירו בזכר ונקבה. וז"ש, דהאי חכמה אתפשט ואפיק מיניה בינה, שמשום שחכמה זו התפשטה והוציאה מכבר את הבינה לחוץ. ע"כ, אע"פ שעתה חזרה הבינה אל החכמה, היא נעשתה לשמאל אל החכמה. דהיינו לנוקבא דחכמה, שלא נפלה ממדרגתה מעולם. ואשתכח דכר ונוקבא הוא. ונמצאו מתוקנים לדכר ונוקבא, שהחכמה שמעולם לא יצאה ממדרגתה, היא דכר. והבינה, שנפלה, ואח"כ חזרה למדרגתה, היא נוקבא.

אמנם כל עיקר העלאת המלכות לבינה, שמשום זה נשארה הבינה בבחינת נקבה לחכמה, היתה כדי שיתקיימו ז' והעולמות (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ע"כ נשתנו שמם של חכמה ובינה לאב ואם, לזו"ן, משום שכל טרחתם ומיעוטם אינם אלא לקיים מחזין וקיום לז"א ומלכות בניהם, בדומה לאב ואם. שכל יגיעתם אינו אלא לצורך בניהם. וז"ש, חכמה אב, בינה אם. כלומר שמשום הנ"ל נשתנה שם החכמה לאב, ושם הבינה, לאם. וכיון שחכמה ובינה הם מדרגה אחת כי כו"ח שנשתיירו ממדרגת בינה דא"א נקראים חכמה, זכר, ואב. ובינה ותו"מ שחזרו למדרגה, נקראים בינה ונקבה ואם, ע"כ, חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא, ששניהם שוים כי הם ממדרגה אחת. ולא כו"א ומלכות, שהם ב' מדרגות, עליון ותחתון. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא, דהיינו שז"א ומלכות וכל מדרגות שבבי"ע נתקיימו במחזין שברדך דכר ונוקבא כי בכל מדרגה יש ע"ס, וכו"ח שבה הם זכר. ובינה ותו"מ הם נקבה דאלמלא האי לא מתקיימין, שלולא קיום דכר ונוקבא של חכמה ובינה, שסיבתם הוא מחמת עלית המלכות לבינה לא היו מתקיימים ז' וב"ע (כנ"ש ב"א ד ד' ד"ה וכבר). שירותא

זה נתפשט האור מלמעלה למטה שזו היתה סבת שבירת הגלים.

ז"ש תאנא וכו' כלא אתקין כעין דכר ונוקבא, כי ע"י עלית מלכות למקום בינה, נכללה כל ספירה בבחינת נוקבא. אבל, באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, כי בגדלות כשירדה המלכות ממקום בינה למקומה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם כמקודם לכן, הנה אז נתבטלו התכללות דכר ונוקבא שהיתה בכל הספירות. אלא בקיומא אחרא דדכר ונוקבא דהיינו בעולם התקון, שאז נעשה נוקבא באופן אחר, כי אז נתתקן שאפילו אחר ירדת המלכות למקומה נשארת הפרסא קבועה, והבינה ותפארת ומלכות שחזרו למדרגתם, אינם מתחברים במדרגתם כשהם למטה מפרסא, אלא צריכים לעלות למעלה מפרסא, ונעשים שמה קו שמאל לכו"ח. ומתוך שכבר סבלו מהדינים של המלכות, לא יוכלו להתאחד לגמרי עם כתר וחכמה שבראש להיות לאחד, אלא שנעשו לצד שמאל של המדרגה. והכתר וחכמה שלא נפלו ממדרגה לעולם, נבחנו לצד ימין של המדרגה, ולבחינת זכר, כי הימין הוא זכר. ובינה ותו"מ שנפלו וחזרו למדרגה, נבחנו לשמאל של המדרגה ולבחינת נקבה, כי השמאל הוא נקבה. ונמצא שאחר, שנתבטלה צורת התכללות דכר ונוקבא מחמת עלית המלכות למקום בינה יצאה ונתקנה דכר ונוקבא בדרך חדש (וע"י כל זה לעיל ויקהל אות ק"ל).

ו"ש, והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא כלומר אחר שקבלה הארת הגדלות מעתיקא דרך הדיקנא, שאז ירדה המלכות ממקום בינה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם, לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא, דהיינו שבינה ותו"מ שעלו למדרגתם, לא נעשו למדרגה אחת ממש עם החכמה, אלא שנבדלו להיות בחינת שמאל אל החכמה, שהיא (דפרי"ד דף ר"ב ע"א)

עה) שירותא דא אב לכלא, אב לכלהו אבהן, אתחברו דא בדא, ונהירו דא כ בדא. ט) כד אתחברו, אולידו, ואתפשט מהימנותא. באגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי תאני, מהו בינה. אלא כד אתחבר דא בדא, יו"ד בה"א, אתעברת, ואפיקת בן, ואולידת, ובג"כ, בינה אקרי, בן י"ה, ם שלימותא דכלא. אשתכחו תרווייהו דמתחברו, ובן בגווייהו. ן כללא דכלא. בתקונייהו ם אשתכח שלימותא דכלא, אב ואם. בן ובת.

עו) מלין אלין, לא אתייהבו ם לגלאה, בר לקדישי עליונין, דעאלו ונפקו, וידעין ארחוי דקב"ה, דלא סטאן בהו לימינא ולשמאלא. דכתיב, ם כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו'. זכאה חולקיה, דמאן דזכי למנדע אורחוי, ולא סטי, ולא יטעי בהו. דמלין אלין סתימין אינון, וקדישי עליונין נהירין בהו, ם כמאן דנהיר מנהירו דבוצינא. לא אתמסרו מלין אלין, אלא למאן דעאל ונפיק. דמאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. דהא גליא קמי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, דמלין אלין נהרין בלבאי, באשלמותא דרחימותא ודחילו דקב"ה. ואלין בני דהכא, ידענא בהו דהא עאלו ונפקו, ם ואתנהירן באלין מלין, ולא בכלהו. והשתא אתנהירו בשלימותא כמה דאצטריך. זכאה חולקי עמהון, בההוא עלמא.

עז) אמר ר' שמעון, כל מה דאמינא דעתיקא קדישא. וכל מה דאמינא

חל"פ גרסאות

מסורת הזוהר

ח) (הושע יד) טשפטים ח צ"ב. כ מוסיף בדא, חכמה אב בינה אם דכתיב [זכתיב] (משלי ב') כי אם לבינה תקרא. ל ואתפשט; ואתפשטו. ם ל"ג שלימותא דכלא אשתכחו. ן בתקונייהו אשתכח שלימותא דכלא כללא דכלא. ם אשתכחו. ע ל"ג לגלאה. ם כמה. צ ל"ג ואתנהירן. דרך אמת ן ע"ן בפרוט רמונים מהר"ם שער ב' פ"ג.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

עה) שירותא דא אב וכו': התחלה זו, דהיינו החכמה דל"ב נתיבות, שהם אבא ואמא כנ"ל, הוא אב לכל, אב לכל האבות, שהם זוגות דז"א, וחכמה ובינה שהם אבא ואמא, בתחברו זה בזה, ומאירים זה בזה. כשנתחברו הולידו, את ז"א ומלכות, ונתפשטה האמונה, שהיא המלכות הנקראת אמונה (כנ"ל ויקרא אות רע"ג) באגדתא דרב ייבא סבא למדנו כך, מהו בינה. אלא כשנתחברו זה בזה י' בה' דהיינו חכמה ובינה, נתעברה הבינה, והוציאה בן והולידה, שהוא ז"א, ומשום זה נקראת בינה בשביל שמולידה בן י"ה, כי בינה היא אותיות בן י"ה, שזהו שלמות הכל, כי נמצאים שניהם חו"ב, מתחברים והבן, שהוא ז"א, ביניהם. שהוא כלל הכל, בתקונם. ונמצא שלמות הכל, דהיינו שהכל, אב ואם, דהיינו חו"ב בן ובת, שהם ז"א ומלכות, שה"ס ד' אותיות י"ה ו"ה, שמהן כל המציאות. עו) מלין אלין לא וכו': דברים אלו לא (דמ"י דף ר"צ ע"א)

עז) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש, כל מה שאמרתי בעתיקא קדישא, וכל מה שאמרתי בד"א

דזעיד אנפין. כלא חד, כלא הוא * חד מלה. לא * תלייא ביה פירודא. בריך
הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

עח) ת"ח, שירותא דא דאקרי אב, אתכליל ביר'ד, דתלייא ממזלא
קדישא. ובג"כ, יר'ד * כליל אתון אחרנין. * סתימא דכל אתון * אחרן. *
רישא וסיפא דכלא.

עט) וההוא נהר דנגיד ונפיק, אקרי עלמא דאתי, * דאתי תדיר ולא
פסיק. והאי הוא עדונא דצדיקיא, לזכאה להאי עלמא דאתי, דאשקי תדיר
* לגנתא, * ולא פסיק. עליה כתיב * וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וההוא
עלמא דאתי, אברי ביר'ד, הה"ד, * ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. * כליל
תרין אתון * ר'ד.

פ) באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן, אמאי ר'ד כלילן ביר'ד. אלא
נטיעה דגנתא * דא, אקרי * אית גנתא אחרא, דאיהי ד'. ומהאי * אשתקייא
* ד'. והיינו רזא דכתיב, ונהר יוצא מעדן וגו'. * מאי עדן. דא חכמה עלאה, ודא
* להשקות. את הגן, דא הוא * ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, דא הוא
ד', וכלא כליל ביר'ד.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

א (ישעיה נח) משפטים יח צ"ט. ט (בראשית ב) ק מוסיף כלא חד. ר ל"ג כליל אתון אחרנין *
לעיל אות סז צ"ו. ש אחרנין. ת ל"ג דאתי. א מוסיף לגנתא דעדן.
ב ולא. ג ל"ג ר"ד. ד ידאי. ח מוסיף ד' דאיהי ארבעה [ראשים]. ו מוסיף מאי וזא.

מאמר

הסולם

אבא ואמא שהם חו"ב

שיזכו לחיי עולם הבא זה, שהיא בינה
החוזרת לחכמה הנק' עדן התחתון (כנ"ל אות
ע"י) המשקה תמיד את הגן, דהיינו ז'א, ואינו
נפסק. עליו כתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו. ועולם הבא הוה, נברא ב'א, דהיינו ע"י
חכמה שנקראת * ו"ש, ונהר יוצא מעדן, דהיינו
הבינה היוצאת מחכמה הנקראת עדן. העליון.
להשקות את הגן, דהיינו להשקות את ז'א
הנקראים ו"ד, כי * במילואה כלולה ב' אותיות
ו"ד. דהיינו י"ד. כמו שמבאר לפנינו.

בר'א הכל אחד, הכל הוא דבר אחד, אין תלוי
בו פרוד. ברוד הוא זכרון שמו לעולם ולעולמי
עולמים.

עח) ת"ח שירותא דא וכו': בוא וראה.
התחלה זו שנקראת אב, נכללת ב', התלויה
ומאירה ממזל הקדוש, שהוא הדיקנא ומשום
זה ה' כוללת אותיות אחרות, דהיינו ו"ד כי
במילואה היא יוד שזה יורה שבאבא כלולים
פרצופים אחרים, שהם אמא ו"א ומלכות
הרמחיס ביר'ד, כי ה', שהיא אמא, היא בצורת
ו"ד וכן * היא ז"א והד' היא המלכות. כמו
שמבאר לפנינו. * היא התכללות של כל
אותיות האחרות, כי התחלת כל אות היא עם
נקודה שהיא * שזה יורה שכל המדרגות
כלולות באבא. * הוא ראש וסוף של הכל. כי
חכמה עליונה שהיא ראשית הכל, נקראת *
וכן חכמה תתאה שהיא סוף הכל, דהיינו
המלכות, נקראת *.

עט) וההוא נהר דנגיד וכו': ואותו
נהר הנמשך ויוצא, דהיינו בינה היוצאת מן
חכמה, כנ"ל. נקרא עולם הבא, משום, שבא
תמיד ואינו נפסק. וזה הוא עדן הצדיקים.
(פירי דף ר"צ ע"א * דף ר"צ ע"ב)

פ) באגדתא דבי רב ייבא וכו': בספר
האגדה של רב ייבא סבא למדנו, למה ו"ד
כלולות ביר'ד, ומשיב, אלא הנטיעה הזו של
הגן, שהוא ז"א, נקראת ו'. ויש גן אחר שנקראת
ד', ומ' הוה שהיא ז"א, נשקה הד' שהיא
המלכות, והיינו הסוד שכתוב, ונהר יוצא מעדן
להשקות את הגן, מי הוא עדן. זה הוא חכמה
עליונה, וזהו * להשקות את הגן, זה הוא
ו' שהוא ז"א, ומשם יפרד והיה לארבעת
ראשים, זה הוא ד' דהיינו המלכות. והכל כלול
ביר'ד.

פא) ובגין כך, אקרי אב לכלא. אב, לאבהן. שירותא, דכלא, ביתא דכלא, ח דכתיב ט) בחכמה יבנה בית. ט וכתבי, ט) כלם בחכמה עשית. באתריה, לא אתגלייא, ולא אתידע. מדאתחבר באימא. אתרמיז באימא ובג"כ אימא כללא דכלא, כ בה אתידע, ל ובה אתרמיז, שירותא וסיומא דכלא. ט דבה סתים כלא.

פב) כללא דכלא, שמא קדישא. עד השתא רמיזנא, ולא אמינא כל אלין יומין. והאידינא מתגלפין סטרין, י, כליל בהאי חכמה. ה', דא אימא, וקרין בינה. ויה, אלין תרין בנין, דמתעטרן מאימא. והא תנינן, דבינה אתכליל מכלא. ירד דמתחברא באימא, ומפקין ב"ן. והיינו בינה, א"ב וא"ם דאינון י"ה, בן בגווייהו.

פג) השתא, אית לאסתכלא, בינה, ואקרי תבונה, אמאי אקרי תבונה, ולא בינה. אלא תבונה אקרי, בשעתא דינקא לתרין בנין, ב"ן וב"ת, דאינון י"ה, וההיא שעתא אקרי תבונה. דכלא כליל באלין אתוון, ב"ן וב"ת, אינון י"ה. וכלא חד כללא, והיינו תבונה.

פד) בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא, תקונא קדמאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. ט) (תהלים קד) לעול
 ז מוסיף דכלא אקרי. ח ל"ג דכתיב בחכמה יבנה בית
 ט מוסיף מהאי ירד שירותא וסיומא דכלא דכתיב
 אות גז צ"ד.
 אכריז, ארמיז. כ ל"ג בה. ז ואתרמיז ול"ג יבה. ט מוסיף חכמה אקרי וביה. נ ל"ב אית לאסתכלא.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

פא) ובגין כך אקרי וכו': ומשום זה, שהכל כגול ב"וד, שהיא חכמה, נקראת החכמה אב לכל, אב אל האבות, שהם חג"ת דו"א, התחלת הכל, בית הכל, שכתוב, בחכמה יבנה בית. וכתוב, כולם בחכמה עשית. החכמה במקומה, לא נתגלתה ולא נודעה, משנתחברה באמא, שהיא בינה, היא נרמות באמא, ומשום זה נעשה אמא כלל הכל, שבה נודעת ובה נרמזה, ההתחלה והסוף של הכל, דהיינו חכמה עליונה, וחכמה תתאה, שהיא המלכות. כי בזה גסתם הכל.

פב) כללא דכלא שמא וכו': כלל הכל וכו'. השם הקדוש, עד עתה רמותי, ולא אמרתי זה בפירוש כל אלו הימים. ועתה נחקקים הבחינות, י' דהויה, כוללת חכמה הוה דהיינו חכמה דל"ב שבילים שהיא אבא. ה', זו אמא וקוראים אותה, בינה. ו"ה אלו הם ב' בנים, ז"א ומלכות, המתעטרים מן אמא. והנה למדנו שהבינה כוללת כולם, כי ה' שהיא חכמה מתחברת בח' שהיא אמא, ומולידים בן, שהוא ד"א, והיינו אותיות בינת, אב ואם שהם ו"ה, ובן ביניהם. כי בינה אותיות בן י"ה.

(דפרי דף ר"ב ע"ב)

פג) השתא אית לאסתכלא וכו': עתה יש להסתכל, היא בינה, ונקראת תבונה, למה נקראת תבונה ולא בינה. ומשיב, אלא אמא נקראת תבונה בשעה שהיא יונקת לב' בנים: שהם בן ובת, שנקראים ו"ה, דהיינו ז"א ומלכות, באותה שעה נקראת תבונה, כי הכל כלול באלו האותיות, בן ובת שהם ו"ה. כלומר, כי תבונה יש בה אותיות ב"ן ב"ת ו"ת. והכל הוא כלל אחד, והיינו תבונה.

פד) בספרא דרב המנונא וכו': בספרו של רב המנונא סבא אמר, אשר שלמה המלך, תקון הראשון שגלה ואמר, הנך יפה רעיתי, מזה הוא. כלומר, המדובר הוא מאמא, שאבא קורא אותה רעיתי. ותקון השני, שאמר, אתי מלבנון כלה, נק' כלה, שהיא הנוקבא שלמטה. דהיינו המלכות. ואלו האומרים ששניהם הם בנוקבא היא שלמטה, במלכות, אינו כן, כי ה' ראשונה דהויה אינה נקראת כלה, אלא רעיתי, כי אבא ואמא נקראים רעים. וח' אחרונה נקראת כלה, לזמנים ידועים, כי הרבה זמנים יש, שדכר, שהוא ז"א, אינו מתחבר עמה ונסתלק ממנה, בזמן שהוא כתוב, גאל אשה

פא) ובגין כך אקרי וכו': ומשום זה, שהכל כגול ב"וד, שהיא חכמה, נקראת החכמה אב לכל, אב אל האבות, שהם חג"ת דו"א, התחלת הכל, בית הכל, שכתוב, בחכמה יבנה בית. וכתוב, כולם בחכמה עשית. החכמה במקומה, לא נתגלתה ולא נודעה, משנתחברה באמא, שהיא בינה, היא נרמות באמא, ומשום זה נעשה אמא כלל הכל, שבה נודעת ובה נרמזה, ההתחלה והסוף של הכל, דהיינו חכמה עליונה, וחכמה תתאה, שהיא המלכות. כי בזה גסתם הכל.

פב) כללא דכלא שמא וכו': כלל הכל וכו'. השם הקדוש, עד עתה רמותי, ולא אמרתי זה בפירוש כל אלו הימים. ועתה נחקקים הבחינות, י' דהויה, כוללת חכמה הוה דהיינו חכמה דל"ב שבילים שהיא אבא. ה', זו אמא וקוראים אותה, בינה. ו"ה אלו הם ב' בנים, ז"א ומלכות, המתעטרים מן אמא. והנה למדנו שהבינה כוללת כולם, כי ה' שהיא חכמה מתחברת בח' שהיא אמא, ומולידים בן, שהוא ד"א, והיינו אותיות בינת, אב ואם שהם ו"ה, ובן ביניהם. כי בינה אותיות בן י"ה.

(דפרי דף ר"ב ע"ב)

דגלי ואמר, ^ז הנך יפה רעיתי מהאי הוא. ותקונא תניינא, אקרי כלה, ^ס דאיהי נוקבא דלתתא. ואינון דאמרי, ^ע דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא ^פ אינון, לאו הכי. דהיא קדמאה לא אקרי כלה. והיא בתראה, אקרי כלה, לזמנין ^צ ידיעין. דהא זמנין סגיאין אינון, דדכורא לא אתחבר עמה, ואסתלק מינה, בההוא זמנא כתיב, ^ק ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעתא דאתדכאת נוקבא, ודכורא בעי לאתחברא עמה, כדין אקרי כליה. ^ק ככליה ממש ^ר אתייא.

^{פה} אבל האי אימא, לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין, בחד נפקין, בחד שריין. לא אפסיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא. ובג"כ כתיב ונהר יצא מעדן, יוצא ^ת תדיר, ולא אפסיק. הה"ד, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובג"כ כתיב רעיתי, ברעותא דאחזה שריין, באחדותא שלימותא. אבל הכא אקרי כלה, דכד אתא דכורא לאתחברא עמה, היא כלה, ^א ככלה איהי ^ג אתייא ממש.

^{פו} ובג"כ, תרי תקונין ^ג דנוקבי פריש שלמה. ^ד תקונא דקדמיתא, סתימא, בגין דאיהי סתימא. ותקונא תניינא, פריש יתיר, ולא סתים כולי האי. ולבתר תליא כל שבחא בההיא דלעילא. דכתיב, ^ה אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, ובגין ^ה דאיהי אימא מתעטרא בעטרא דכלה, ורעותא דיו"ד לא אפסיק מנה לעלמין, אתיהיב ^ו ברשותה כל חירו דעבדין. כל חירו דכלא. כל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^ש (שיר א) יתרו נה צ"ט. ^ק (ויקרא יח) בשלח קא ^ט דאקרי. ^ע תרווייהו. ^פ ואינון. ^צ מוסיף ידיעין לזמנין סגיאין. ^ק כליה. ^ר ל"ג אתייא. ^ס ל"ג אבל. ^ת וואי. ^א דכלא. ^ב ל"ג אתייא. ^ג דנוקבא; דנוקבא. ^ד ותקונא. ^ה דהאי. ^ו מוסיף בה ברשותה.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

^{פו} ובג"כ תרי תקונין וכו': ומשום זה, ב' תקונים של נוקבין מפרש שלמה, דהיינו באמא, ובמלכות. תקון של הראשונה, שהיא אמא, היא סתומה, משום שאמא היא סתומה ומכוסה. ותקון השני, שהיא במלכות מפרש יותר, ואינו סתום כל כך. ואח"כ, תולה כל השבח של המלכות, באותה שלמעלה, שהיא אמא, שכתוב, אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה, ומשום שאמא היא מתעטרת בעטרה של הכלה, שהוא, מחמת שהמלכות, שהיא הכלה, עלתה ונכללה באמא, כנודע, ורצון ה', שהיא חכמה, אינו נפסק ממנה לעולם, ונמצאת אחזה בעליונים ובתחתונים כאחד ע"כ ניתנה ברשותה כל חירות העבדים, כל חירות של הכל, כל חירות של הרשעים לטהר הכל, שכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתוב, וקדשתם את שנת החמישים שנה יובל היא. מהו יובל. הוא כש"א, ועל יובל ישלח שרשיו, כי יובל פירושו נהר. משום אותו הנהר

אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעה שהנוקבא נטהרת, והדכר רוצה להתחבר עמה, אז נקראת כלה. כי באה ככלה ממש. כלומר, שלכל זוג המלכות נבנית בע"ס מחודש ונחשבת ככלה. משא"כ אבא ואמא זוגם תמיד ואינו נפסק, כמ"ש לפנינו.

^{פה} אבל האי אמא וכו': אבל אמא זה רצון שניהם, של אבא ואמא, אינו נפסק לעולם, כאחד יוצאים וכאחד הם שורים. לא נפסק זה מזה, ואינו מסתלק זה מזה. ומשום זה כתוב, ונהר יוצא מעדן, יוצא, פירושו, תמיד, ואינו נפסק. ו"ש, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ומשום זה כתוב, רעיתי, על אמא, כי שורים ברצון של אחזה, ורעות, באחדות שלמה. אבל כאן בהמלכות, נקראת כלה, כי כשבא הדכר, שהוא ז"א, להתחבר עמה, היא כלה, כלומר שעשר ספירות שלה נבנות מחודש, במחצין ונה"י, לכל זוג, כי ככלה ממש היא באה.

(דברי דף רצ ע"ב)

חירו דחייביא, לדכאה לכלא. דכתיב (ט) כי ביום הזה יכפר עליכם. וכתיב (י) וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא. מאי יובל. כמד"א (א) ועל יובל ישלח שרשיו. משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק, ואתי תדיר, ולא פסיק.

(פז) כתיב (ז) כי אם לבניה תקרא לתבונה תתן קולך. כיון דאמר כי אם לבניה תקרא, אמאי לתבונה. אלא כלא כמה דאמינא. הי מנייהו עלאה. בינה עלאה מתבונה. בינה אב ואם ובן. י"ה: אב ואם, ובן בגווייהו. תבונה: כלא כללא דבנין, בן ובת, ר"ה. ולא אשתכח אב ואם, אלא ז' בבינה. ובתבונה ודאי אימא רביעא עלייהו, ולא אתגלייא. אשתכח, דכללא דתרין בנין, אקרי תבונה. וכללא דאב אם ובן, אקרי בינה. וכד בעי לאכללא כלא, בהאי אתכליל.

(פח) והאי אב ואם ובן, אקרון חכמה בינה ודעת. בגין דהאי בן, נטיל סימנין דאבוי ואמיה, אקרי דעת, דהוא סהדותא דתרווייהו. והאי בן, אקרי בוכרא. דכתיב, (ח) בני בכורי ישראל. ובגין דאקרי בוכרא, נטיל תרין חולקין. וכד אתרבי בעטרוי, נטיל תלת חולקין. ובין כך ובין כך, תרין חולקין, ותלת חולקין כלא חד מלה. והאי והאי ח' חד ט' הוי, ירותא דאבוי ואמיה ירית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז באימא דאימא ודאי רביעא. ח הכי. ט הגי.

(ט) (ויקרא טו) תרומה נה צ"ס. (ת) (שם כח) לך קמד צ"ה. (א) (ירמיה יז) יתרו סח צ"א. (ב) (משלי ב) משטטים מ צ"ה. (ג) (שמות ד) לך קמד צ"ד.

אבא ואמא שהם חו"ב

הסולם

מאמר

וכשרוצה לכלול הכל דהיינו גם י"ה, נכלול בה, בבינה. ונמצא מזה, כשז"א מלביש לישראל סבא ותבונה, אין לו אלא ו"ק, וכשמלביש לאר"א, יש לו י"ה שהוא ג"ר.

מאמר שהדעת הוא ז"א המיוחד חו"ב שהם או"א (פח) והאי אב ואם וכו': ואבא ואמא ובן אלו, נקראים חכמה בינה דעת. משום שבן הוה, שהוא ז"א, כשלוקח הסימנים של אביו ואמו, כלומר, כשלוקח וכולל בתוכו חכמה ובינה של אבא ואמא, הוא נקרא דעת. שהיא לנשון עדות, משום שהוא עדות על שניהם, שכולל בתוכו מחזין דאבא ומחזין דאמא. כי הדעת הוא מכריע וכולל חו"ב. ובן הוה, שהוא דעת, נקרא בן בכור, שכתוב בני בכורי ישראל. כי ז"א שהוא דעת, נקרא ישראל, ונאמר עליו בני בכורי ישראל. ומשום שנקרא בכור לוקח ב' חלקים, חלק מאבא שהוא חכמה, וחלק מאמא שהוא בינה. וכשהוא מתגדל בעטרותיו לוקח ג' חלקים, שהם חכמה בינה דעת, בסוד תלת מחז נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ובין כך ובין כך ב' חלקים וג' חלקים הכל הוא דבר אחד. כי הדעת אין בו יותר אלא מהתכללות חכמה ובינה

הנהר, שהוא אמא, הבא ונמשך ויוצא ובא תמיד בלי הפסק. אל הגן, שהוא המלכות.

(פז) כתיב, כי אם וגו': כתוב, כי אם לבניה תקרא לתבונה תתן קולך. שואל, כיון שאמר, כי אם לבניה תקרא, למה כתוב אח"כ לתבונה תתן קולך. ומשיב, אלא הכל הוא כמו שאמרתי, אשר בזמן שבינה מנקת לבן ובת נקראת תבונה (כנ"ל אות פ"ג) שואל, איזה מהן היא עליונה, ומשיב, בינה, היא עליונה מתבונה. בינה, היא אב ואם ובן, כי י"ה הן אב ואם, ובן ביניהם, שהוא ו', כלומר, שבינה היא אותיות בן י"ה. תבונה, היא כולה כלל של הבנים, שתבונה היא אותיות בן ובת ו"ה. וי"ה אינן נזכרות בה, מזה נשמע, שבינה היא עליונה מתבונה, כי לא נמצא אב ואם, שהם י"ה אלא בבינה, ובתבונה, לא נזכרו י"ה, כי תבונה היא ו"ק דבינה. ודאי אמא רובצת על הבנים, שהם ר"ה. ואמא עצמה אינה מגולה שמה. ע"כ אין באותיות תבונה, אלא בן בת ר"ה בלבד, ולא י"ה. נמצא שכלל ב' בנים, שהם ז"א ומלכות, נקרא תבונה, והכלל של אב ואם ובן, שהם חכמה בינה חו"א, נקרא בינה (טפריי דף ר"צ ע"ב *) דף רצ"א ע"א

(פט) מאי ירותא דא. אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין עטרין דהו גניזין בגווייהו, ואחסינו לבן דא. מסטרא דאבוי, הוה גניז בגווייה חד עטרא, דאקרי חסד. ומסטרא דאימא, חד עטרא, דאקרי גבורה. וכלהו מתעטרין ברישיה, ואחיד לון. וכד נהרין אלין אב ואם עליה, כלהו אקרון תפילין דרישא. וכלא נטיל בן דא, וירית כלא, ואתפשט בכל גופא. והאי בן, יהיב לברתא. וברתא מניה אתזן. ועכ"פ מכאן, ברא ירית, ולא ברתא. ברא ירית לאבוי ולאמיה, ולא ברתא. ומניה אתזן ברתא. כמה דכתיב ד' ומזון לכלא ב' ביה.

(צ) הני אב ואם, כלילין ומתחברן דא בדא. ואב טמיר יתיר. וכלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א (דניאל ד) וירא קטו צ"ג. ה) (משלי כד) לעיל י ל"ג אחסנתא דאבוי ואימיה ותרין; תרין ול"ג אחסנתא דאבוי ואימיה. כ נהרין אלין אב ואם עליהו ל ל"ג ואתפשט בכל גופא. מ ירית ול"ג בן. נ מוסיף ביה, ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא. ס הכי.

אחסנה וב' עטרין שבחביד דו"א

הסולם

מאמר

המלכות דמדת הדין אל הבינה, שנמתקה שם. נעשים ז' ראויים לקבל מוחין וכלים מבינה. ובוה נשתנו ז' מכל הפרצופין, כי כל הפרצופים הכלים מצד עצמם, ורק האורות מקבלים מעליון. משא"כ ז' ראויים גם הכלים מוכרחים לקבל מעליון, כמ"ש לעיל (ב"א ו' כ' ד"ה ואמא אחיפת לברתא מאנהא ע"ש) ולולא זה לא היו ראויים ז' למוחין. (כמ"ש ב"א ד' ז' ד"ה וכבר) וכבר ידעת שמסבת עליה זו דמלכות לבינה נשתנו שמותם של חכמה ובינה לאבא ואמא (כנ"ל אות ע"ד) וכן ז' נקראים מחמת זה בשם בנים, בסוד ברא כרעא דאבוה, מטעם שגם הכלים שלהם נמשכים מאבא ואמא. ואלו המוחין שז"א מקבל מאו"א, הוא בסוד עליה למ"ן ויחוד או"א, שע"ז כיון דתלת דאו"א מחד נפקי, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א ד' רפ"ז ד"ה תלת) וע"כ נחשב זה כמו ירושה, בדומה לבן שיורש נכסי אביו, אע"פ שלא עמל עליהם, כן ז"א מקבל חב"ד דאו"א מחמת עליתו למ"ן והכרעתו. אע"פ שאינם נמשכים לו מצד השתלשלות המדרגות. אמנם הבת, שהיא מלכות, אינה יורשת חלקה, שהוא העטרה של שמאל הדעת שנקראת גבורה, ישר מן אבא ואמא, אלא ע"י ז"א בעלה. להיותה מדרגה השניה לז"א. ואין מדרגה מקבלת אלא ממדרגה עליונה הקרובה אליה. וב' עטרין דאו"א אינו נחשבות כל כך לירושה, משום שהן באמת בחינות ז"א עצמו שעלה למ"ן לאו"א ויחד ב' הקוין שהם, ונעשה להם לדעת, שזה נחשב למעשה ידיו דז"א ולא לירושה.

ובינה, באפן, שאפילו בחב"ד אינם יותר משנים, שהם חכמה ובינה. וזה וזה אחד הוא, משום שהדעת יורש ירושת אביו ואמו. וע"כ יש בו רק חכמה ובינה כמו אביו ואמו, ולא יותר.

מאמר אחסנתא וב' עטרין שבחביד דו"א
(פט) מאי ירותא דא וכר': שואל, מהו הירושה הזו, שז"א יורש את אבא ואמא. ומשיב שהיא ירושת אביו ואמו, שהיא חכמה ובינה ושלחם, וב' עטרות שהיו גנוזים בתוכם, והורישו לבן הזה. דהיינו ב' חלקים של הדעת המיוחד את אבא ואמא. כי ז"א יורש כל ג' חלקים חב"ד מאו"א. בסוד, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א ד' רפ"ז ד"ה תלת) כי מצד אביו היתה גנוזה בתוכו, בדעת, עטרה אחת שנקראת חסד. ומצד אמא עטרה אחת שנקראת גבורה. וכולם מתעטרים בראש ז"א, ואחזו אותם, כי נעשו לחב"ד שלו. וכשמאירים אלו אבא ואמא עליו בסוד אחסנתיה דחוי"ב וב' עטרות דדעת, נקראים כולם תפלין של ראש, שה"ס ד' פרשיות, כי האחסנתא שהיא חוי"ב, הם קדש, והיה כי יביאך, ב' עטרות דדעת, הן שמע, והיה אם שמוע, והכל לוקח בן הזה ויורש הכל ומתפשט בו, מן החב"ד שבראש, אל כל הגוף. ובן הזה, שהוא ז"א, נותן לבת שהיא מלכות, והבת נזונת ממנו, ועל כל פנים נשמע מכאן, שהבן יורש ולא הבת, הבן יורש את אביו ואמו, ולא הבת, וממנו ניוונת הבת, כמ"ש על האילן הרוחו לז"א, ומזון לכלא ביה.

פירוש. אין הז' ראויים למוחין מצד עצמותם, להיותם מבחינת המלכות דמדת עדין שאינם ראויים לקבל אור, אלא מכח עלית (דסרי דף רצ"א ע"א)

(צ) חני אב ואם וכר': אלו אב ואם. מלולים

אחיד מעתיקא קדישא, ותליא ממזלא קדישא, יקירו דכל יקירין. ואלין אב ואם, מתקנין ביתא, כמה דאמינא דכתיב, ^ה בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. וכתיב ^ו כי נעים כי תשמרם בבטנך. ^ז

(צא) אר"ש, ^ז באדרא לא גלינא כלא. וכל הני מלין, טמירין ^ז בלבאי הוו עד השתא, ובעינא לאטמרא לון לעלמא דאתי, משום דתמן שאלתא ^ז שאיל לנא, כמה דכתיב ^ז והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו', וחכמה בעיין ^ז מיני, והשתא רעותא דקביה בהאי, הא בלא כסופא איעול קמי פלטרוי. (צב) כתיב ^ח כי אל דעות יי'. דעות ודאי. הוא ^ט הדעת, ^ח בדעת כל פלטרי אתמליין, דכתיב, ובדעת חדרים ימלאו. ^א דעת אחרא, לא אתגליא, דהא טמירא אזיל בגווייה, ואתכליל ביה. ^ב דעת נהיר במוחין, ואתפשט במוחא כלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (משלי כב.) (ז) (ישעיה לג) חיי שדה נג צ"ד. ^פ מוסיף הני כלא דכלא כמה דאמינא ותליין ממזלא קדישא יקירא. ^פ האינדא. ^צ ליג בלבאי. ^ק שאילנא. (ז) (ש"א ב) להלן אות קצ צ"י. תקוני זהר תס"ט צ"ט. ^ר מיניה. ^ש דעת. ^ת מוסיף ידית בדעת. ^א מוסיף ובג"כ דעת. ^ב במוחא בגופא כלא כי אל דעות ה'. ול"ג מן דעת עד סוף האות.

הסולם דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

מאמר

כלולים ומתחברים זה בזה. ואבא נעלם יותר מאמא. והכל אחוז מן עתיקא קדישא, דהיינו ממוחא סתימאה, ותלוי ממזל היקר שהוא היקר מכל יקר שאינם מקבלים ישר מעתיקא קדישא. אלא דרך הדיקנא שנקראת מזלא. (כנ"ל באות ס"ד) ואלו אב ואם מתקנים הבית, כמו שאמרתי בסו"ה, בחכמה יבנה בית, ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. שהם חב"ד דדא. וכתוב, כי נעים כי תשמרם בבטנך.

(צא) אר"ש באדרא לא וכו': א"ר שמעון באדרא רבא נשא, לא גליתי הכל, וכל אלו הדברים היו נסתרים בלבי עד עתה, ורציתי להסתירם לעולם הבא, משום ששם, בעוה"ב, שאלה שואלים לנו בחכמה, כמ"ש והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת וגו', כי חכמה ירצו ממנו. וע"כ הסתיר דברים לעולם הבא. ועתה אני רואה, שרצון הקב"ה הוא בזה, דהיינו לגלותם, כדי שאכיס בלי בושה לפני ארמונותיו.

מאמר דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט (צב) כתיב כי אל וכו': כתוב, כי אל דעות ה'. דעות ודאי, שהוא לשון רבים, כי יש ב"א ג' דעות, א) הוא מוח הדעת, כי בדעת כל הארמונות מתמלאים, שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. ב) וכנגד זה, דעת אחר, שהוא

(דפרי דף דצ"א ע"א)

צג) בספרא דאגדתא תנינן, כי אל דעות יי, אל תקרי דעות, אלא עדות. דהוא סהדותא דכלא, סהדותא דתרין חולקין, כד"א ט) ויקם עדות ביעקב. ואע"ג דהאי מלה, אוקמוה בספרא דצניעותא נ בגוונא אחרא. ז התם באתריה שלים, הכא כלא שפיר, וכלא הוי, כד אסתים מלה.

צד) האי אב ואם, כלהו ה בהו כלילן, כלא בהו סתימן, ואינן סתימן ו במזלא קדישא, עתיקא דכל עתיקין. ביה סתימן. ביה כלילן. כלא הוא, כלא הוי. בריך הוא, בריך שמייה, לעלם ולעלמי עלמין.

צה) כל מלין דאדרא יאות, וכלהו מלין קדישין, מלין דלא סטאן לימינא ולשמאלא, כלהו מלין דסתימין, ז ואתגליין לאינן דעאלו ונפקו, וכלא הכי הוא. ועד השתא הו מתכסיין אלין מלין, דדחילנא לגלאה, והשתא אתגליין. וגלי קמי ה עתיקא קדישא, דהא לא ליקרא דילי, ודבית אבא עבידנא, אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא. ועוד, הא חמינא, דקב"ה, וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן, כלהו מסתכמין על ידי. דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הלולא דילי, וכלהו זמינן ט) בההוא עלמא בהילולא דילי, זכאה חולקין. צו) א"ר אבא, כד סיים מלה דא בוצינא קדישא, ט בוצינא עלאה, אריים

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ט) (תהלים עח) אמור ים צ"ג

ג בספרא. ד והתם. ה ל"ג בהו; ל"ג בהו כלילן כלא. ו למזלא. ז ל"ג ואתגליין. ח מוסיף מלכא עתיקא. ט ל"ג בוצינא עלאה.

מאמר

הסולם

דעת הגעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

ועתיקא הוא הכל. כי כל הפרצופין אריא וישסות וזוין הם לבשויו בלבד. ברוך הוא. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים. צה) כל מלין דאדרא וכו': כל הדברים שבאדרא רבא יפים הם, וכולם דברים קדושים דברים שאינם סרים לימין ולשמאל, כולם דברים סתומים, ומתגלים לאלו שנכנסו בחכמה ויצאו ממנה בשלמות. וכל הסודות כך הם שאינם נגלים אלא לאלו שנכנסו ויצאו. ועד עתה היו מתכסים אלו הדברים שגליתי כאן, כי הייתי ירא לגלותם, ועתה נתגלו. וגלוי לפני עתיקא קדישא, כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבי עשיתי זה, אלא כדי שלא אכנס בבושה לפני היכלו עשיתי זה. ועוד. כי ראיתי כי הקב"ה וכל אלו צדיקי אמת הנמצאים כאן, כולם הסכימו על ידי לגלותם. כי ראיתי שכולם שמחים בשמחה זו שלי. וכולם מוזמנים בעולם ההוא אל השמחה שלי, אשרי חלקי.

צו) א"ר אבא כד וכו': אריא, כשהמאור הקדוש סיים מלה זו, המאור העליון הרים ידיו ובכה וצחק. כי רצה לגלות דבר אחד. אמר, כל ימי נצטערתי כדבר זה וגלותו, ועתה

צג) בספרא דאגדתא וכו': בספר אנדה למדנא, כי אל דעות ה' אל תקרא דעות אלא עדות. כי הוא עדות הכל, עדות של ב' חלקים, דהיינו שכולל בתוכו חכמה ובינה, שהם ב' חלקים (כנ"ל אות פ"ח) כש"א ויקם עדות ביעקב, כי ז"א הנקרא יעקב ה"ם הדעת הכולל חכמה ובינה. ואע"פ שבספרא דצניעותא העמיד זה באפן אחר, שהמילה נקרא עדות (כנ"ל אמור אות ג"ז) אין זה בספד"צ שלפנינו, אלא היו להם ספרי קבלה שקראו ספד"צ. שם במקומו הפירוש הוא שלם, וגם כאן הכל יפה. והכל יש לדרוש בכתוב כשהוא סותם דבר ברמז.

צד) האי אב ואם וכו': אבא ואמא אלו, כולם בהם כלולים, דהיינו ישסות וז"א ומלכות, והכל סתום בהם, דהיינו בעת שכוללים באריא הם סתומים ונעלמים כמו אריא. והם סתומים ונכללים במזל הקדוש, דהיינו בדיקנא דעתיקא דכל עתיקין, שהוא א"א. בו הם סתומים, דהיינו שמלבישים את א"א מפה עד החזה, בו הם נכללים, דהיינו שנכללים בדיקנא שלו כנ"ל. הכל הוא עתיקא, (דפרי דף רצ"א ע"א ט) דף רצ"א ע"ב

ידוי, ובכה וחיין. בעא לגלאה מלה חדא. אמר, במלה דא אצטערנא כל יומאי, והשתא לא יהבין לי רשותא. אתתקף, ויתבי, ורחיש בשפוותיה, וסגיד תלת זמנין, ולא הוה יכול ב"נ לאסתכלא באתריה, כ"ש ביה. אמר, פומא פומא, דזכית לכל האי, לא אנגיבו מבועך. מבועך נפיק ולא פסק. עלך קרינן ונהר יוצא מעדן. וכתבי ו כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

צו) האידנא אסהדנא עלי. דכל יומין דקאימנא, נ תאיבנא למחמי יומא דא, ולא סליק ל בידי, ב בר האידנא, דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא. והשתא בעינא לגלאה מלין, קמיה דקב"ה, דהא כלהו מתעטרין ברישי. והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה, נ כיומא אחרא. דהא כל יומא ב דא ברשותי קיימא. והשתא שרינא לגלאה מלין, בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי. והא שרינא אימא.

צח) כתיב, ה צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מאן חכימא, יסתכל בהאי, למחמי ב אורחוי דקדישא עלאה, ב דינין דקשוט, דינין דמתעטרין בכתרי עלאין. דהא ז חמינא דכלהו בוצינין נהרין מבוצינא עלאה, טמירא דכל טמירין, כלהו דרגין ב לאתנהרא. ובההוא נהורא דבכל דרגא ודרגא, אתגלייא מה דאתגלייא, וכלהו נהורין אחידן, נהורא דא בנהורא דא, ונהורא דא, בנהורא דא, ונהרין דא בדא, ולא מתפרשו דא מן דא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

י אחקיף. כ רעותא לגלאה רוא דא. ל ברעותי. מ ל"ב בר האידנא. נ כיומא. ס ל"ג דא. ע דינוי. פ מוסין דינין דקדישא עלאה דינין. צ אמינא. ק לאתנהרא וכלהו אינון דרגין לאנהרא.

י (בראשית ב) לעיל את סז צ"ו. כ (ישעיה גח) משפטים יח צ"ט. ד (תהלים פט) נח ו צ"ה.

הסולם דעת הנעלם, דעת המאיר בראש, דעת המתפשט

מאמר

ולא יותר. ועתה אני מתחיל לגלות דברים. כדי שלא אכנס בכושה לעולם הבא. והנה אני מתחיל לומר.

ועתה אינם נותנים לי רשות. נתחזק וישב. ושפתיו דובכות. והשתחוה ג' פעמים. ולא היה אדם יכול להסתכל במקומו. כל שכן בו. אמר. פה פה, שזכית לכל זה, ולא יבשו מבועך. מבועך יוצא ואינו נפסק. עליך אנו קוראים. ונהר יוצא מעדן. וכתוב, וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

מאמר זחג זיין הנקראים צדק ומשפט צח) כתיב, צדק ומשפט וגו': כתוב, צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מי חכם יסתכל בזה לראות דרכיו של הקדוש העליון. שהם דינים של אמת. דינים המתעטרים בספירות העליונות. שאני רואה שכל המאורות מאירים ממאור העליון. הנסתר מכל נסתר, שהוא עתיקא, כולם, כל המדרגות, הן מדרגות להאיר בהם, שלכל אחת הארה מיוחדת, ובאור הזה שבכל מדרגה ומדרגה מתגלה בה מה שמתגלה, כלומר שבכל אחת יש גילוי מיוחד אליה. וכל האורות, אחרים אוד זה באור זה, ואור זה באור זה, ומאירים זה בזה, ואינם נפרדים זה מזה.

צו) האידנא אסהדנא וכו': עתה אני מעיד עלי, שכל הימים שעמדתי בעולם הייתי משתוקק לראות את יום הזה, שתהיה לי בו רשות לגלות הסודות. ולא עלה בידי, חוץ מעתה, כי בעטרה זו, של גילוי סודות, מתעטר יום הזה. ועתה אני רוצה לגלות דברים לפני הקב"ה, כי כולם, דהיינו כל הנפוזות שאני חגלה, מתעטרים בראשי. ויום הזה לא יתרחק מלבא למקומו לעולם ההוא. כיום אחר. כי כל היום הזה נמצא ברשותי.

צט) נהורא דכל בוצינא ובוצינא, דאקרון תקוני מלכא, כתרי מלכא. כל חד וחד, נהיר ו ואחיד בההוא נהורא דלגו לגו, ולא מתפרש לבר. ובג"כ כלא בחד דרגא אסתלק, וכלא בחד מלה אתעטר, ולא מתפרש דא מן דא, ו איהו ושמיה חד הוא. נהורא דאתגלייא, אקרי לבושא דמלכא. נהורא דלגו לגו, ה נהורא טתים, וביה שריא ההוא דלא אתפרש ולא אתגלייא.

ק) וכלהו בוציני, וכלהו נהורין, נהרין מעתיקא קדישא סתימא דכל פתימין, בוצינא עלאה. וכד מסתכלן, כלהו נהורין דאתפשטן. לא אשתכח בר בוצינא עלאה, דאטמר ולא אתגלייא.

קא) באינון לבושין דיקר, לבושי קשוט, תקוני קשוט, בוציני קשוט, אשתכחו תרין בוצינין, תקונא דכורסייא דמלכא, ואקרון צדק ומשפט. ואינון שירותא, ושלמותא, א בכל מהימנותא. ובהני מתעטרין כל דינין דלעילא ותתא, וכלא סתים במשפט. וצדק מהאי משפט אתזן. ולזמנין קרינן לה, מ ומלכי צדק מלך שלם.

קב) ב כד מתערין דינין ממשפט, כלהו רחמי, כלהו בשלימו. דהאי מבסם להאי צדק, ודינין מתתקנין, וכלהו נחתין לעלמא בשלימו, ברחמי. וכדין ג שעתא דמתחברן דכר ונוקבא, וכל עלמין כלהו ברחמי, ובחדוותא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז ל"ג ואחיד בההוא נהורא. ט דאיהו. ת בההוא נהורא הוא מה דלא ול"ג נהורא סתים, וביה שריא ההוא. מוסיף אקרי שעתא ; אקדיש ; אקדימ.

ח (בראשית יד) אמור סז צ"ג

א ל"ג בכל מהימנותא. ב וכד מתעטרין. מוסיף אקרי שעתא ; אקדיש ; אקדימ.

נחג ז"ן הנקראים צדק ומשפט

הסולם

מאמר

קא) באינון לבושין דיקר וכו' : באלו לבושי כבוד לבושי אמת, תקוני אמת, ומאורי אמת, נמצאים ב' מאורות, שהם תקון, כסא המלך, שהוא בינה, ונקראים צדק ומשפט. שהם ז"א הנקרא משפט, והמלכות הנקראת צדק, והם התחלה, ושלמות, בכל האמונה. כי צדק היא בהתחלה, וגילוי השלמות שבצדק, נקרא משפט, ובאלו מתעטרין כל הדינים שלמעלה ושלמטה. והכל סתום במשפט, שהוא ז"א, וצדק, שהוא מלכות, ניזון ממשפט הזה, שהוא ז"א, ולפעמים קוראים אותה, את המלכות, ומלכי צדק מלך שלם.

קב) כד מתערין דינין וכו' : כשמתעוררים דינים ממשפט, כולם הם רחמים, כולם הם בשלמות. כי זה, משפט, מבשם את צדק הזה, שהוא דינים והדינים מתתקנים, וכולם יורדים לעולם בשלמות ברחמים, ואז היא השעה, שמתחברים דכר ונוקבא, וכל העולמות כולם הם ברחמים ובשמחה.

וכד

צט) נהורא דכל בוצינא וכו' : האור, שבכל מאור ומאור הנקראים תקוני המלך, ספירות המלך, כל אחד ואחד, דהיינו כל אור ואור, מאיר ואחוז באותו האור שלפני ולפנים, שהוא אור א"ס, שאינו מפורש לחוץ. כלומר שאין בו תפיסה כלל, ומשום זה הכל עולה במדרגה אחת, והכל מתעטר בדבר אחד, ואינו נפרד זה מזה, הוא ושמו אחד. הוא, דהיינו האור שמתגלה, נקרא לבושו של המלך. האור שלפני ולפנים, שבכל האורות, הוא אור סתום, ובו שורה אותו שאינו מפורש ואינו מתגלה, שהוא א"ס ב"ה.

ק) וכלהו בוציני וכלהו וכו' : וכל המאורות, וכל האורות מאירים מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שהוא מאור העליון, וכשמסתכלים, הנה כל האורות המתפשטים מעתיקא, אינו נמצא בהם, רק מאור העליון הנסתר ואינו מתגלה (כמ"ש באורן לעיל אות ל"ג).

(דפו"י דף רצ"א ע"ב)

קג) וכד אסגיאן חובי עלמא, ואסתאבת מקדשא, ודכורא אתרחק מן נוקבא, וחויא תקיפא שריא לאתערא, ווי לעלמא דמתזן בההוא זמנא מהאי צדק. כמה ט' חבילי טריקין ז' מתערין ה בעלמא, כמה זכאין מסתלקין מעלמא. ווכל כך למה. בגין דאתרחק דכורא מן נוקבא, ומשפט לא קרב בצדק דא. ועל האי כתיב, ויש נספה בלא משפט, דמשפט אתרחק מהאי צדק, ולא אתבסמא, וצדק ינקא מאתר אחרא.

קד) וע"ד אמר שלמה מלכא, א את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו', ז הבל דא, הבל ה' חדא, מהבלים דלעילא, דאקרון אפי מלכא, ודא איהו מלכותא קדישא, דכד היא מתערא בדינוי, כתיב יש צדיק אובד בצדקו. מ"ט. משום דמשפט אתרחק מצדק. ובג"כ אקרי, ויש נספה בלא משפט. קה) ת"ח, כד אשתכח זכאה עלאה בעלמא, רחימא דקב"ה, אפילו כד אתער צדק בלחודוי, יכיל עלמא לאשתזבא בגיניה. וקודשא בריך הוא בעי ביקריה, ולא מסתפי * מן דינא. וכד ההוא זכאה לא קיימא בקיומיה, מסתפי אפילו ממשפט, ולא יכיל למיקם ביה. כ"ש בצדק. קו) דוד מלכא, בקדמיתא אמר, ט בחנני יי' ונסני. דהא אנא לא מסתפינא מכל דינין, אפילו מהאי צדק, וכ"ש דאתידנא ביה, מה כתיב. ט' אני

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ט) (קהלת ז) שמות נד
 ז' ל"ג מתערין. ה מעלמא. ו ל"ג וכל כך למה. ז ל"ג
 הבל דא. ח ל"ג חרא. ט ומה דאמר אבלי דא צדק
 ז"מ. ט) (תהלים כו) משפטים עו צ"ו. ט) (שם יז)
 נח צט צ"ב.

דרך אמת ט) חיילות הבילות חבילות בעלי דינים הסתנוצצים באש החזק שהוא תוקף וחיין.

זהו זרין הנקראים צדק ומשפט

הסולם

מאמר

פני המלך, דהיינו נא' ספירות חג"ת נהי"ט. וזה הוא מלכות הקדושה. שאיך הבל האחרון נח' הבלים. כשהיא מתעוררת בדיניה, כתוב, יש צדיק אובד בצדקו, דהיינו בצדק שלו, מהו הטעם, משום שמשפט נתרחק מצדק. והמלכות היא שנאל בלי יחיין, ומשום זה נקרא ויש נספה בלא משפט.

קה) ת"ח כד אשתכח זכוי: בוא וראה, כשנמצא צדיק עליון בעולם, אוהבו של הקב"ה, אפילו כשנתעורר צדק בלבה, בלי משפט, יכול העולם להנצל בשבילו. שהקב"ה רוצה בכבודו, ואינו ירא מן החיין. וכשהצדיק הזה אינו נמצא בקיומו, יראים אפילו ממשפט ואינם יכולים לעמוד בו, כל שכן בצדק.

קו) דוד מלכא בקדמיתא וכו': דוד המלך, בתחילה אמר, בחנני ה' ונסני. כי אני איני מפתח מכל הדינים, אפילו מצדק הזה, וכל שכן שאני אחוז בו, כי דוד היה מרכבה למלכות. מה כתוב, אני בצדק אחזה פניד. בצדק

קג) וכד אסגיאן חובי וכו': וכשמתרבים עונות העולם, והמקדש, שהיא המלכות, נטמא, ע"י עוונותיהם, והדבר, שהוא ז"א, מתרחק מן הנוקבא, שהיא המלכות, ונחש החזק מתחיל להתעורר, אוי לעולם שניזון בזמן ההוא מן צדק הזה, שהוא מלכות בפרוד מן ז"א שהוא משפט, כמה גדודי מלאכי חבלה מתעוררים בעולם. כמה צדיקים מסתלקים מן העולם. וכל כך למה. הוא משום שנתרחק הדבר מן הנוקבא, והמשפט אינו קרב אל צדק הזה. ועל זה כתוב, ויש נספה בלא משפט. ונפיראשו, משום שהמשפט, שהוא ז"א נתרחק מן צדק זה, ולא נתבשמה המלכות, והצדק יונק ממקום אחר, דהיינו משמאל בלי יחיין, שהוא דינים קשים.

קד) וע"ד אמר שלמה וכו': ועל זה אמר שלמה המלך, את הכל ראיתי בימי חבילי יש צדיק אובד בצדקו וגו'. הבל זה, הוא הבל אחד מ' הבלים של מעלה הנקראים (רפויי דף רצ"א ע"ב *) דף רצ"ב ע"א)

בצדק אחזה פניך, בצדק ודאי. לא מסתפינא למיקם בדינוי. בתר דתב, אפילו ממשפט מסתפי, דכתיב א ואל תבא במשפט את עבדך. ת"ח, כד מתבסמא האי צדק ממשפט, כדן אקרי צדקה. ועלמא מתבסמא בחסד, ואחמליא מניה דכתיב, א אוהב צדקה ומשפט חסד יי מלאה הארץ.

קו) אסהדנא עלי, דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא, דלא יערע בדינוי דצדק, ולא יוקיד עלמא בשלהובוי. כמה דכתיב, ה אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, כ כפום כל חד, כפום בירא עמקא, והא בדרא דא אית ביה זכאין, וזעירין אינון דיקומון לאגנא, על עלמא, ועל עאנא, מארבעה זיין. קח) ע"כ אחידן מלי דא בדא, ומתפרשן מלין דסתימין בעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, והיך אחידן אלין באלין. מכאן ולהלאה, מלין דזעיר אנפין, אינון דלא אתגליין באדרא. אינון דהוו סתימין בלבאי, ותמן לא אתקנו. ה השתא אתתקנו ואתגליין, וכלהו מלין סתימין, וברירין כלהו. זכאה חולקי, ואינון דירתו ירותא דא, דכתיב ט אשרי העם שככה לו וגו'.

קט) האי דאוקימנא, אב ואם בעתיקא אחידן, בתיקוני, י הכי הוא. דהא ממוחא סתימאה דכל סתימין י תליין, ומתאחדן ביה. י וכד יסתכלוך

מסורת הזהר

חלפי גרסאות

י אערע. כ ל"ג כפום. ל לעאנא. וליג על עלמא ועל עאנא; על עלמא ועלנא בעיין. ט עד כאן סתימין מלין וליג מן השתא עד וברירין. נ ל"ג הכי הוא. ס נשקין. ע מוסיף ואע"ג דעתיקא קדישא אתתקן בלחודי כד.

צ) (תהלים קמג.) ט (שם לג) אמור ו צ"ד. ר) (משלי ז) ב"א רכה צ"י. ט) (תהלים סמד) הקסה"ו נ צ"ג.

מאמר

הסולם

זעיר אנפין

ס' תומים. ואיך אחזים אלו באלו, דהיינו איך ג' רישין דעתיקא נאחזים זה בזה. ואיך הדיקנא נאחזת בעתיקא, ואיך אר"א נאחזים בהדיקנא. מכאן ולהלאה הם דברים שבז"א, שלא נתגלו באדרא רבא, אלו שהיו סתומים בלבי, ושם לא נתתקנו. עתה נתתקנו ונתגלו, וכולם דברים סתומים וברורים הם כולם. אשרי חלקי ושל אלו היורשים ירושה זו, שכתוב, אשרי העם שככה לו וגו'.

בצדק ודאי. איני מתירא לקום בדינוי. אחר שחטא היה מתירא אפילו ממשפט. שכתוב, ואל תבא במשפט את עבדך. בוא וראה כשצדק הזה מתבסם ממשפט הוא נקרא צדקה. לשון נקבה, כי נעשה נקבה לז"א שנקרא משפט, ומקבלת ממנו חסדים. והעולם מתבשם בחסד, ומתמלא ממנו. שכתוב אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ.

קו) אסהדנא עלי דכל וכו': אני מעיד עלי, שכל ימי הייתי מצטער על העולם, שלא יקרה בדינוי של צדק, והעולם לא ישרף בלהביו, כמ"ש אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה, כלומר אחר פטירתו, העולם יתנהג כפי מעשה כל אחד. כפי הבור כך הוא עמקו, כלומר שמשלמים מדה כנגד מדה לפי המעשים. והנה בדור הזה יש צדיקים אבל קטנים הם שיקומו להגין על הדור ועל הצאן מארבע רוחות העולם.

מאמר זעיר אנפין

קח) ע"כ אחידן מלי וכו': עד כאן אחזים דברי זה בזה, ונתבאר דברים הסתומים שבעתיקא קדישא הסתום מכל (דברי דף רצ"ב ע"א)

קט) האי דאוקימנא אב וכו': חת שהעמדנו, שאבא ואמא, אחזים בעתיקא, בתקוניו, דהיינו בדיקנא שנתתקנה, כך הוא כי תלויים ממוח הסתום מכל סתומים ומתאחזים בו. וכאשר יסתכלו בדברי, יראו שהכל הוא עתיקא בלבה, הוא היה, והוא יהיה, וכל אלג, תקונים הם בו. אבא ואמא יוצאים ממוח הסתום הזה ונכללו במזלא, ובו תלויים ובו נאחזים. זעיר אנפין, תלוי בעתיקא קדישא ואחוז. וכבר העמדנו הדברים באדרא רבא, אשרי חלקו מי שנכנס בחכמה ויצא ממנה בשלמות, ויודע הדרכים שלא יסור לימין ולשמאל, אלא בקו האמצעי, ומי שלא נכנס ויצא

מלי. כלא הוא עתיקא בלחודוי, הוא הוי, והוא יהא. וכל הני תקונין צ ביה. איב ואים מהאי מוחא נפקו, פ אתכלילו במזלא, וביה תליין, וביה אחידן. זעיר אנפין, בעתיקא קדישא תלייא ואחיד. והא אוקימנא מלי באדרא. זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק, ו וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ומאן דלא עאל ונפק, טב ליה דלא אברי. וכתיב ה) כי ישרים דרכי יי.

ק) אמר רבי שמעון, מסתכל הוינא כל יומא בהאי קרא, דכתיב, א) ביי תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. והאי דנא אתקיים קרא כלא. ביי תתהלל נפשי ודאי, דהא נשמתי ביה אחידא, ביה להטא, ביה אתדבקת ואשתדלת. ובאשתדלותא דא ט) תסתלק לאתרהא. ישמעו ענוים וישמחו, כל הני צדיקייא, ה) וכל בני מתיבתא קדישא, וזכאין דאתיין א) השתא עם קודשא בריך הוא, כלהו שמעין ב) מלי, וחדאן. ג) בגין כך, ד) גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדיו. קיא) ד) פתח ואמר, כתיב, ו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. ההי"ד, ז) כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. ה) נועדו, באן אתר. בארץ אדום. באתר דדינין מתאחדין תמן. עברו יחדיו, דכתיב וימת וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, דלא אתקיימו באתריהו, בגין דתקונין דמלכא לא אתקנו, וקרתא קדישא ושורוי, לא אזדמנו.

קיב) ההי"ד, כאשר שמענו כן ראינו וגו', דהא כלהו לא אתקיימו, והיא אתקיימת השתא, בסטרא דדכורא, דשריא ו) עמה. ההי"ד, וימלוך תחתיו הדד

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ח) (הושע יד) משפטים ח צ"צ. א) (תהלים לד) תולדות יש צ"ד. ב) (שם) יתרו קמב צ"ת ג) (בראשית לו) וישלח ע צ"ב. ד) (תהלים מח) ויגש ז צ"ת. ת) ל"ג וכל בני מתיבתא קדישא. א) ל"ג השתא. ב) ל"ג מלי. ג) מוסף [הא] השתא מתיבתא קדישא ובגין. ד) ההי"ד ול"ג פתח ואמר כתיב. ה) ל"ג נועדו באן אתר. ו) עמיה.

מאמר

הסולם

זעיר אנפין

ויצא בשלימות. טוב לו שלא נברא. וכתוב, כי ישרים דרכי ה'. קי) אמר ר' שמעון וכו'; אר"ש, מסתכל הייתי כל ימי במקרא הזה. שכתוב, בה' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו. ועתה נתקיים כל הכתוב. בה' תתהלל נפשי, ודאי, כי נשמתי אחוזה בו, בו להשת, בו מתדבקת ומשתדלת, ובהשתדלות הזו תעלה למקומה. ישמעו ענוים וישמחו, היינו כל אלו הצדיקים, וכל בני הישיבה הקדושה, הצדיקים שבאו עתה עם השכינה (כנ"ל אות כ"ט) כולם שומעים דברי ושמחים. משום זה, גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו. קיא) פתח ואמר כתיב וכו'; פריא, כתוב, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. י"ש כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו. (פסוקי דזמיר וז' רצ"ב ע"א)

נועדו, באיזה מקום, הוא בארץ אדום. במקום שהדינים מתאזחים שם. עברו יחדיו, היינו שכתוב, וימת, וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו, משום שלא נתקיימו במקומם, אלא נשברו ונתנו. משום שעוד לא נתקנו התקונים של המלך, והעיר הקדושה, דהיינו המלכות, והזממותיה לא נודמנו. כמ"ש כל זה לעיל (באדרא רבא נשא, אות י"ב ע"ש). קיב) חח"ד כאשר שמענו וגו': ז"ש, כאשר שמענו כן ראינו וגו'. כי כולם לא נתקיימו, והיא המלכות, מתקיימה עתה. בבחינת הזכר ששרה עמה, ז"ש וימלוך תחתיו הדד ושם עירו פעו, ושם אשתו מהיטבאל מת מטרד בת מי זתב. מי זתב ודאי, כמו שהעמדנו באדרא. פירושו, כי שבירת הכלים חיתה, מתפס ש"ס

ושם עירו פער ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. מי זהב ודאי
 [כמה דאוקימנא באדרא.

קיג) בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר, וימלוך תחתיו
 הדר. הדר ודאי, כד"א, ה פרי עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל, כד"א כפות
 תמרים. וכתוב, ה צדיק כתמר יפרח, דאיהי דכר ונוקבא. האי ה אתקריאת
 בת מטרד, בת מההוא אתר. דטרדין כלא לאתדבקא, ואקרי אב. וכתוב ה לא
 ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים. ד"א, בת מאימא, דמסטרעה מתאחדין
 דינין, דטרדין ה לכלא. בת מי זהב, דינקא בתרין אנפין, דנהירו בתרין גווינין.
 בחסד ובדינא.

קיד) עד לא אברי עלמא, לא הוה משגיחין אנפין באנפין, ובגין כך,
 עלמין קדמאי אתחרבו, ועלמין קדמאי בלא תקונא אתעבידו. וההוא דלא הוה

מסורת הזוהר

חלוסי גרסאות

ה (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. ו (תהלים צב) ויחי
 סט צ"א. ז (איוב כח) משפטים קנט צ"ר.
 ירך אמת ע] כמו שבארנו באדרא דנזיר לעיל ע"ט.

מאמר

הסולם

זעיר אנפין

בספרא דדכורא דשריא עמה, דהיינו בכח
 קו האמצעי שתקן אור השמאל שיאיר כן ממטה
 למעלה באור נקבה.

קיג) בספרא דאגדתא וכו': בספר
 האגדה של רב המנונא סבא, למדנה וימלוך
 תחתיו הדר. הדר ודאי, דהיינו יסוד שנקרא
 עץ הדר, כש"א, פרי עץ הדר, שהמלכות נקראת
 פרי, והיסוד עץ הדר. ושם אשתו מהיטבאל,
 כמש"א כפות תמרים. שהוא היסוד, ונקרא
 בלשון רגלים, תמרים, מטעם שכתוב, צדיק
 כתמר יפרח, שפירושו, שאינו פורח בלי
 נוקבא כי תמר הוא דכר ונוקבא, וע"כ כתוב
 בו טעם אשתו מהיטבאל. זו המלכות, נקראת
 בת מטרד, שפירושו, שהיא בת מאותו מקום
 שהכל טרודים להשיג, שנקרא אב, דהיינו
 חכמה. וכתוב, לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא
 בארץ החיים. הרי שהכל טרודים להשיגה.
 פירוש אחר. בת אל אמא, שהיא בינה, שמצדה
 מתעוררים דינים המטרדיים הכל. וע"כ נקראת
 בת מטרד. בת מי זהב, הוא משוט שיונקת
 מב' צדדים המאירים בב' אפנים בחסד ודין.
 דהיינו מימין ומשמאל, שהימין היס חסד,
 ונקרא מי, והשמאל היס חכמה, שנקרא זהב.
 דהיינו מי זהב.

קיד) עד לא אברי וכו': מטרם שנברא
 העולם לא היו משגיחים פנים בפנים (כמו
 שנתבאר לעיל בספרא דצניעותא תרומה אות
 ג' ע"ש) ומשום זה עולמות וראשונים, דהיינו

שד"ס תחתונות עוד לא נתקנו בתקון ג' קוין,
 דהיינו בעיקר בתקון קו אמצעי המיוחד ימין
 ושמאל ומקיים האדת שניהם. באפן שהימין,
 שה"ס האדת החסד יאיר ממעלה למטה,
 והשמאל, שה"ס הארת החכמה, יאיר ממטה
 למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) וכיון
 שלא היה עוד תקון זה דקו האמצעי, נתמשכה
 הארת החכמה שבשמאל, ממעלה למטה
 מאצילות לבי"ע וע"כ לא נתקיימו אלא
 שנשברו ומתו. וז"ש, ברבור הסמוך, דלא
 אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא
 לא אתקנו, דהיינו תקון ז"א שהוא קו האמצעי
 עוד לא נתתקן, ונמשכה החכמה דשמאל ממעלה
 לבי"ע וע"כ מתו. ולפיכך אח"כ בעולם התקון
 כשנעשה התקון דקו האמצעי, שהשמאל לא
 יאיר רק ממטה למעלה, נבחן, שנתקיימה
 הארת החכמה, רק בבחינת אור נקבה, שהיא
 ממטה למעלה, ולא באור זכר שהוא ממעלה
 למטה. ונמצא שכל אלו המלכים של עולם
 הנקודים שנשברו ומתו, לא נתקנו עוד כמו
 שהיו מולכים מקודם, כי אור זכר לא נתקן
 ע"י קו אמצעי אלא רק אור נקבה. וז"ש,
 דחא כלחו לא אתקיימו, שכל המלכים
 דנקודים, ששמשו בהארת חכמה בבחינת אור
 זכר, דהיינו ממעלה למטה, לא נתקיימו בעולם
 התקון, וחיא אתקיימות השתא וכו'. והמלכות
 נתקיימה בעולם התקון, שתאיר בהארת חכמה
 דכרכה באור נקבה ממטה למעלה, וז"ש
 (תרי דף רצ"ב ע"א י) דף רצ"ב ע"ב)

בתקנא, אקרי זיקין נצוצין, כ מהאי אומנא, כ מרזפתא, כד אכתש, כ במנא דפרזלא, אפיק זיקין לכל עיבר, ואינון זיקין דנפקין, כ נפקין להיטין ונגזירין, ודעכין לאלתר. ואלין אקרון עלמין קדמאי. ובגין כך אתחרבו, ולא אתקיימו. עד דאתחקן עתיקא קדישא, ונפיק, כ אומנא לאומנותיה.

קטו) ועל כהאי תנינא במתניתא דילן, כ דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר. ואינון זיקין, עלמין קדמאי אקרון, ומיתו לאלתר. לבתר נפיק כ אומנא לאומנותיה, ואתחקן בדכר ונוקבא, וזני זיקין דאתדעסו ומיתו, כ השתא אתקיים כלא. כ מבוצינא דקרדינותא, נפק ניצוצא, פטישא כ תקיפא, דבטש, ואפיק זיקין, ו עלמין קדמאי, כ ומתערבי באורא דכיא, ואתבסמו דא בדא.

חלופי גרסאות

כ מרצסא, ל אומנא, מ ל"ג נפקין, נ מאנא, ט דא, ע דניצוצא אפיק זיקין בויקין, פ מאנא, צ והשתא; ל"ג השתא אתקיים כלא, ק מוסיף חזקה תקיפא, ר לעלמין, ש ומתדכי.
דרך אמת פ] כאומן צורף נחושת וברזל כשמכה בפטיש שלו אזי מתפשט ניצוצין לכל צד גף כגון כבוד התפשטות האצילות. צ] בארנהו לעיל ריש דף טו ע"א.

איך נאצל ז"א מא"א

הסולם

מאמר

עשר ספירות אשר בכל ספירה ד' בחינות ח"ב תו"מ, דהיינו שכל מלך כלול מארבעים בחינות. ושמונה פעו מ' הרי ש"כ בחינות שעם מיתת המלכים נשברו כל אלו ש"כ ניצוצות שבהם ונתפזרו לכל צד. וז"ש, דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין לתלת מאה ועשרין עיבר דהיינו שנתחלקו ונתפזרו מהם אלו ש"כ בחינות הנ"ל. לבתר נפיק אומנא לאומנותיה ואתחקן בדכר ונוקבא, דהיינו כמ"ש לעיל (אות ע"ד ע"ש) שהשמאל נעשה נוקבא להימין, שהוא דכר, ודינים שבשמאל נמתקו בהחסד שבימין. וז"ש, מבוצינא דקרדינותא נפק ניצוצא, שהוא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי, שמן הגר הקשה, דהיינו דינין דשמאל שבנוקבא, שהיא אמא, יצא אותו הניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצין של עולמג הראשונים, דהיינו הדינים דתבמה דשמאל, שגרמו לשבירת הכלים, מחמת שנמשכו ממעלה למטה. ומתערבי באורא, דכיא, והניצוצין שיצא מאמא מתערב בחסדים דאבא, הנקרא אורא דכיא, שה"ס הדכר, ונאבשמו זה בזה, כי אחר שהתכמה דשמאל שה"ס נוקבא נכללן ומתערבת בחסדים דימין שה"ס וזכר, וז"ל ויא נמצאת בכל השלמות כי אז החסדים מאירים ממעלה למטה, והתכמה מצירה פמסג למעלה, שזנו כל המבוקש.

ד מלכים דנקודים, נחרבו, שנשברו ומתו. ועולמות הראשונים נעשו בלי תקון. ואותו מלך שלא היה בתקון, נקרא זיקים ניצוצים, כלומר, שמלכותו ושליטתו היה כמו הארת ניצוץ, שדועך מיד ואינו. כאותו אומן, כשמכה בפטיש בכלי ברזל, מוציא ניצוצין לכל צד. ואלו הניצוצים היוצאים, יוצאים להטים ומאירים, ומתכבים מיד. ואלו נקראים עולמות הראשונים, ומשום זה נחרבו ולא נתקיימו. עד שנתחקן עתיקא קדישא, ויצא האומן לאומנותו. כמו שנתבאר זה (בספרא דצניעותא אות ד' ע"ש) מרזפתא פירושו פטיש. מלשון מחינן ליה במרזבתא (מגילה כ"ה).

מאמר איך נאצל ז"א מא"א

קטו) ועל האי תנינא וכו'; ועל זה למדנו בברייתא שלנו, שהמאור הוציא זיקים וניצוצים לשלש מאות ועשרים צדדים. ואלו הניצוצים נקראים עולמות ראשונים, ומתו מיד. ואח"כ יצא האומן, דהיינו עתיקא קדישא, לאומנותו ונתחקן בדכר ונוקבא, ואלו הניצוצים שנתכבו ומתו הנה עתה נתקיים הכל. כי מהגר הקשה יצא ניצוץ, שהוא הפטיש החזק שהכה והוציא ניצוצים שנתכבו בעולמות הראשונים, ומתערב באויר הטהור ומתבשמים זה בזה. פירושו, שמונה מלכים מלכו בנקודים, שהם, דעת הג"ת נהי"מ. וכל מלך היה כולל (זש"ר דף רצ"ב ע"ב)

קטז) כד אתחבר אביא ואימ"א, וההוא אב הוא, ה מרוחא דגניז בעתיק יומין, א ביה אתגניז האי אורא, ב ואכליל לניצוצא, דנפק מבוצינא דקרדינותא, דגניז במעוי דאימא. וכד אתחברו תרווייהו, ואתכלילו דא בדא. נפיק גולגלתא חד תקיפא, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא. כמה דעתיקא קדישא תלת רישין אשתכחו בחד, כך כלא אזדמן בתלת רישין, כמה דאמינא. קיז) בהאי גולגלתא, ג דז"א, נטיף טלא מרישא ד חוורא, וההוא טלא אתחזי בתרי גווני. ומניה מתזן חקלא דתפוחין קדישין. ומהאי טלא דגולגלתא דא, טחנין מנא לצדיקייא לעלמא דאתי, וביה זמינין מתייא לאחייא. ולא אזדמן מנא דנפל מהאי טלא, בר ההוא זמנא ה בזמנא דאזלו ישראל במדברא, וזן להו

חלופי גרסאות

ה רוחא. א וביה. ב ואתכליל לבוצינא. ג ל"ג דז"א. ד ל"ג חורא; מוסיף חורא ואחיד ליה. ה ל"ג בזמנא.

איך נאצל ז"א מאו"א

הסולם

מאמר

ביארתי זה באורך באדרא רבא (אות קפ"א ע"ש) וז"ש, כמה דעתיקא קדישא וכו' כך כלא אזדמן בתלת רישין שהם חכמה בינה דעת. ויש הפרש בין ג' רישין דעתיקא ששם קו אמצעי למעלה, שהוא רדל"א, וכאן קו אמצעי מלמטה, שהוא ז"א. הטעם הוא, כי בג' רישין דעתיקא שהם, גלגלתא מימין, וחי"ס משמאל, ורדל"א עליהם באמצע, אין דינים אלא כל שנתקן שם, היה, כדי להאיר שיצא כך למטה, ולפיכך נעשית התכללות ימין ושמאל שם, על ידי העליון, שהוא רדל"א. שז"ס שכתר נחשב לקו אמצעי, וחכמה ובינה שמתחתיו הם ימין ושמאל. משא"כ בשערות רישא ודיקנא, ששם כבר יצאו הדינים, לא יכלו ימין ושמאל להתאחד ולהתכלל זה בזה אלא ע"י כח המסך דחירק שבקו האמצעי העולה מלמטה, שעל ידו נכנע השמאל ונתיחד עם הימין, כמ"ש לעיל (ל' דף י"ג ד"ה ונתבאר) וכח העליון אינו מספיק, להתכללות ימין ושמאל, ומטעם זה זכה ז"א לכל ג' מוחין דאו"א, משום שהוא, זיה הגורם ליציאתם, שלולא המ"ן שלו ממסך דחירק לא נכללו ימין ושמאל באו"א. ומשום שחלת מחד נפקי, תלת בחד קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

מאמר גלגלתא דז"א

קיז) בהאי גולגלתא דז"א וכו'; בגלגלתא זו דז"א, נוסף טל מראש הלבן, שהוא גלגלתא דא"א, וטל הזה נראה בב' צבעים, כי אע"פ שהוא חסדים עובבנים לגוון לבן, עכ"ז נראה בו גוון אדמומית הרומזת להתכללות מחכמה. דהיינו כעין הבדלח. ומן ז"א ניזון שדה תפוחים הקדושים, שהוא הטלכות. ומן הטל שבגלגלתא

קטז) כד אתחבר אבא וכו': עתה מבאר יציאת ז"א מאו"א. ואומר כשנתחבר אבא באמא, דהיינו דכר בנוקבא, כנ"ל, ואבא הזה, הוא, שמרוח הגנוז בעתיק יומין נגנוז בו אותו אור הטהור, שהי"ס חסדים, וכלל את הניצוץ היוצא מן הנר הקשה הגנוז בבטן אמא. דהיינו הדינים דחכמה דשמאל שבאמא, וכשנתחברו שניהם ונכללו זה בזה, שחכמה דאמא נכללה בחסדים דאבא, וכן להיפך, יצאה גלגלת אחת חזקה, דהיינו הראש של ז"א, ונתפשט בצדדיו, זה בצד זה וזה בצד זה. כמו עתיקא קדישא, ששלש רישין נמצאו באחד, שהם רדל"א, כתרא, וחכמה פתימאה, כך הכל נזדמן בג' רישין, כמו שאמרת. (לעיל באות ט"ד).

פירוש אחר שביאר סוד התקון בדבור הסמוך, שהוא התכללות הרינים דשמאל בחסדים דימין, ביאר כאן שמזווג הזה יצאה גלגלת ז"א בג' מוחין חב"ד. וז"ש, כד אתחבר אבא ואמא, וכו'. ונודע, שחיבור או"א הוא, ע"י המ"ן דמסך דחירק שמעלה ז"א, שלולא הגורם הזה אין השמאל מתחבר עם הימין, וז"ש, וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא, ע"י ז"א. שנעשה לקו אמצעי ביניהם, שאז יצאו מכתר ג' קוין חב"ד באבא ואמא, אז נפיק גולגלתא חד תקיפא, כי אז נאצל חב"ד דז"א, שהוא ראש ז"א, מטעם, שכיון שז"א גרם ג' מוחין חב"ד באו"א, זכה גם הוא באותם ג' מוחין חב"ד, וז"ש, ואתפשט בסטרוי, דא בסטרא דא ודא בסטרא דא, דהיינו שנתפשט לג' צדדים, ימין שמאל באמצע, שהי"ס חב"ד שבראש דז"א, וכבר (דברי דף רצ"ב ע"ב)

עתיקא דכלא, מהאי אתר. מה דלא אשתכח לבתר. הה"ד ^ט הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כד"א ^{טו} ויתן לך האלהים מטל השמים וגו'. האי בההוא זמנא.

מסורת הזהר

(ח) (שמות טז) ויצא צד צ"א. (ט) (בראשית כז) הקסה"ו קצג צ"א.

גלגלתא דז"א

הסולם

מאמר

בגלגלתא הוא גוון אחד, שהוא כולו לבן ואין בו אדמומית כלל, עכ"ז כשז"א מקבל הטל הזה כדי להשפיע אל המלכות הנקראת חקל תפוחין, הוא נראה אצל המלכות בב' גוונים שהם לבן ארום כעין הברדלח. אבל בז"א שהוא ימין הוא כולו לבן, כי אין הטל מקבל תרי גוונים אלא בהמלכות שהיא בחינת שמי"ל. ולפיכך מוכיר ומניח מתזן חקלא דתפוחין קדישין, ללמד, שרק לצורך השפעה להמלכות מקבל הטל תרי גוונים.

ולפיכך אין מזון התחתונים מקובל מטל השמים, שה"ס חסדים מו"א, אלא מלחם מן הארץ, הבא ע"י גבורות גשמים, ומן המלכות שנקראת ארץ, כי אין אור החיים אלא באורות שיש להם ג"ד, ואור החסדים אע"פ שהוא ג"ד אצל הבינה, וכן אצל ז"א בעת שמלביש הבינה, שהוא מטעם כי חפץ חסד הוא, והם דוחים קבלת החכמה, וע"כ אין חסרון חכמה נחשב להם לחסרון, והחסדים מספיקים להם לג"ד, אבל התחתונים המקבלים חכמה אם מושפעים להם חסדים בלי חכמה, הרי נחשב אליהם כמחוסר ראש, ואין אור החיים מושפע מהם, וע"כ מוכרחים התחתונים לקבל לחם מן הארץ, דהיינו מן המלכות שנקראת ארץ, שה"ס חכמה תתאה, שיש שם ב' גוונים חכמה וחסדים יחדיו, שאז נחשב להם לאור החיים, אבל טל השמים, שהוא חסדים בלי חכמה נחשב להם לר"ק בלי ראש, ואינו מספיק להם למזון שיש בו אור החיים.

אמנם דור המדבר, שהוא דור היחיד שהתנהג בבחינת ז"א, דהיינו ע"י משה, שפניו כפני חמה, דהיינו ז"א, הוא הגביה מעלת ישראל שיכלו לקבל מטל השמים בלבד, ועכ"ז יהיה הטל בכל השלמות ולא יהיה מחוסר ג"ד, ויהיה מספיק למזון שבו אור החיים, ויש, ולא אודמן מנא דנפל מהאי טלא וכר בזמנא דאזולי ישראל במדברא. דהיינו בזכותו של משה, שהגביה אחת למדרגתו, והספיק להם לבחינת ג"ד, כנ"ל. אבל לזמנא אחרת תנינן קשים מזונותיו של אדם, וכי, כי הם מחויבים לקבל מזונותיהם מן המלכות, שה"ס לחם מן הארץ, המושפע ע"י גבורות מן שמאל

זו טוחנים מן לצדיקים לעולם הבא, ובו עתידים המתים להחיות, ולא נודמן שיפול מן מטל הזה חוץ מאותו זמן, בעת שהלכו ישראל במדבר, וזן אותם העתיק מכל מאותו מקום, מהטל ששלל הגלגלתא, מה שאינו נמצא לאחר כך, ויש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כש"א ויתן לך האלקים מטל השמים וגו'. כי מטל הגלגלתא דא"א, נוסף על גלגלתא דז"א, שנקרא שמים, זה היה בזמן ההוא, שהיו ניוונים מטל השמים, ולזמן אחר, למדנו, קשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, כי בזמן הזה תלויים המזונות במזל, במזל ודאי, שיש שם דינים, ולא מטל הגלגלתא דא"א, שכולו רחמים, וע"כ בנים חיים ומזון, לא בזכות תלוי הדבר, אלא במזל תלוי הדבר, והכל תלויים במזל ההוא, כמו שהעמדנו, שהוא הדיקנא דא"א הנקרא מזל (כנ"ל אות נ"ח).

ביאור הדברים, כמו שהמזון שהוא אור החיים של האדם, תלוי בטל ומטר, הגשמיים, כן המזון הרוחני, שממנו אור החיים הרוחני, תלוי בטל ומטר הרוחניים, וטל ומטר הם ענין אחד, אלא החסדים שבו נקראים טל, והגבורות שבו, נקראים מטר, שז"ס שנקראים גבורות גשמים, ומן הטל הוא בקיץ שהוא חסדים, ומן המטר הוא בחורף שהוא גבורות, וע"כ בחג הפסח שהוא בחינת קו ימין, מזכירים הטל, ובחג הסוכות שהוא בחינת קו שמאל מזכירים הגשם, ולפיכך רישא חורא, שה"ס עתיקא, שאין בו שמאלא וכולו ימין (כנ"ל באד"ר אות ל"א) מטעם כי השמאל כפוף זמכוסה בימין בסוד חורר בגו חורר, כנ"ל (באד"ר אות מ"ב בהסולס) הנה הימין והשמאל שבו, הנקראים גלגלתא וחכמה סתימאה (כנ"ל אות קט"ו) הם שניהם בחינת טל, שהוא חסדים, אלא ההפרש בין ימין לשמאל הוא, שהימין שה"ס גלגלתא הוא טל שכולו לבן, אבל השמאל שהוא חכמה סתימאה, אע"פ שהוא ג"כ טל שהוא לבן בעצם, הנה מבהיקים ממנו ניצוצי אדמומית מעט, כעין הברדלח, לפיכך הוא נקרא טלא דברולחא, ויש זההוא טלא אתחזי בתרי גווני ומניח מתזן חקלא דתפוחין קדישין, כלומר אע"פ שממקורו (דסרי חף רצ"ב ע"ב)

לזמנא אחרא תנינן, קשים מזונותיו של אדם קמי קביה. ו והא במזלא תלייא
 : במזלא ודאי. ועיכ בני חיי ומזוני, לאו בזכותא תלייא מלתא, אלא במזלא
 תלייא מלתא, וכלא תליין בהאי מזלא, כמה דאוקימנא.

ק(ח) תשעה אלפין רבוא עלמין, נטלין וסמכין על האי גולגלתא. והאי
 אוריא דכיא אתכליל בכלא, כיון דהוא כליל מכלא וכלא אתכליל ביה, אתפשטו
 אנפוי לתרין סטרין, בתרי נהורין כלילין מכלא. וכד אסתכלו אנפוי, באנפין
 דעתיקא קדישא, כלא ארך אפים אקרי. ס מאי ארך אפים. אלא הכי תנינן,

חלופי גרסאות

ו והוא. ז בזמנא. ח כמה; כמן. ט פאי. י מוסיף אפים אריך [ארוך] אפים מבעי ליה.

מאמר

הסולם

גלגלתא דז"א

אפילו בגמר התקון אינם יכולים לקבל משהו
 מלמעלה מז"א, כי נשמות התחתונים הן
 תולדה מז"א ומלכות, וכל מדרגה אינה יכולה
 לקבל משהו אלא ממדרגה העליונה הסמוכה
 לה, שהיא שורשה. אלא בגמר התקון נמצא
 ז"א עולה לגלגלתא דעתיקא, ונעשה שוה כמו
 עתיקא, ונמצאים התחתונים יכולים לקבל כל
 הטל דעתיקא דרך ז"א, דהיינו שז"א ינער אותו
 מראשו בבת אחת. כמבואר.

ק(ח) תשעה אלפין רבוא וכר; ט
 אלפים רבוא עולמות נוסעים וסומכים על
 גלגלתא הזו. ואויר הטהור הזה דאבא (כנ"ל
 אות קט"ז) נכלל בכל המדרגות דז"א הן בימין
 והן בשמאל, כיון שהוא כלול מכל, וכל
 המדרגות נכללות בו, דהיינו שכלול מימין
 ושמאל, ועיכ נחפשטו פניו של ז"א לבי
 צדדים, דהיינו לימין ושמאל, בבי אורות
 נחסדים וחכמה, כלול מכל. וכשמסתכלים פניו
 דז"א בפנים דעתיקא קדישא, נקרא הכל,
 ביו הפנים דא"א ובין הפנים דז"א בשם ארך
 אפים. מהו ארך אפים. אלא כך למדנו, משום
 שמאריך אפו לרשעים, אבל ארך אפים פירושו,
 רפואה מן הפנים, כי ארך פירושו רפואה,
 מלשון, כי העלה ארוכה לך (ירמיה ל') כי
 לא נמצאת רפואה בעולם, אלא בזמן שמשגיחים
 ד"א ועתיקא קדישא, פנים בפנים.

פירושו. בגלגלתא דא"א, יש י"ג אלף
 רבוא עולמות, שהי"ס ג' הויות א' מימין וא'
 משמאל וא' באחורי הראש באמצע, שהם
 בחינות ג' קוין שבבל אחד ד' ספירות חריב
 תר"מ, והם י"ב ועם המלכות המקבלת אותם
 הם י"ג, והטעם שכל אחד מהם הוא אלף
 רבוא כבר נחבאר לעיל (באדרא רבא אות
 ט"ז ע"ש) דז"א לוקח מהם רק ט' אלף רבוא
 צלמין, שהם בחינת ימין ושמאל הכלולים

בהריה

שמאל, הנמשכות משערות דיקנא דא"א.
 הנקרא מזל וד"ש, לאו בזכותא תלייא
 מילתא, אלא במזלא תלייא מילתא. כי
 לחם מן הארץ אינו מושפע רק בדינים ממזלא,
 משום שהמלכות ה"ס קו שמאל כנ"ל.
 ונדע, שהעליון כלול מכל אורות
 התחתונים, ואינו מקובל להתחתון, אלא אחר
 שכבר קיבל כל האורות התחתונים ממנו.
 ולפיכך אע"פ שהתחתונים מקבלים מטל הזה
 של הגלגלתא דרך ז"א והמלכות כנ"ל, אינו
 אלא טפות טפות, אבל בגמר התקון, דהיינו
 אחר שיקבלו התחתונים כל המוחין שהם
 מגלגלתא דעתיקא ולמטה, ויגיעו לקבלת
 הטל הזה שעל הגלגלתא דעתיקא, אז יגמר
 כל התקון, דהיינו שתתקן המלכות דצמצום א',
 שהמיתה נמשכת ממנה, ואז יבולע המות לנצח.
 כי אין המלכות דצמצום א' מתוקנת עד
 שהתחתונים יקבלו כל המוחין מגלגלתא
 דאצילות ולמטה, דרך ז"א. וז"ש, וביה זמינין
 מתייא לאחייא שע"י טל הזה שעל הגלגלתא
 דעתיקא הנוסף טפין טפין לגלגלתא דז"א,
 כשהתחתונים יהיו ראויים לקבל ממנו, אז
 ישפיע ז"א להתחתונים כל הטל, שקבל
 מגלגלתא דעתיקא, בבת אחת, ויקומו המתים
 לתחיה, ויבולע המות לנצח. וז"ש לעיל
 (באדרא אות י"ח) ומההוא פלא דאנער
 מרשיה, ההוא דאיהו לבר, דהיינו ז"א.
 יתערון מתייא לעלמא דאתי, דהיינו שאז
 ינער ז"א כל הטל מראשו בבת אחת, כנ"ל,
 ואז יחיו המתים.

ואין להקשות, כיון שהתחתונים כבר
 קבלו כל המדרגות שהם מגלגלתא דעתיקא
 ולמטה, איכ הם יכולים לקבל הטל ישר
 מגלגלתא דעתיקא, ולמה הם מקבלים אותו
 דרך גלגלתא דז"א. הענין הוא, כי התחתונים,

(תשרי דף רצ"ב ע"ב)

בגין דאריך כ אפיה לחייביא. אבל ארך אפים, אסוותא דאנפין. דהא לא אשתכח אסוותא בעלמא, אלא בזמנא דאשגחין אנפין באנפין.
 (קיט) ט בחללא דגולגלתא, נהירין תלת נהורין. ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמה דאמינא, אחסנתיה דאבוי ואמיה, ותרין גניזין דלהון, דמתערטין כלהו ברישיה, ואינון תפלין דרישא. ׀ לבתר מתחברן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא. נפקין כל חד בסטרוי, ומתפשטין בכל גופא.
 (קכ) ואלין מתחברן בתרי מוחי. ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשט בכל גופא, ואתעביד מגיה תרי גוויי כלילן כחדא. ׀ ומהאי נהיר אנפוי, ואסהיד באבא ואימא גוויי דאנפוי. והוא אקרי דעת, ׀ בדעת כתיב, ׀ כי אל דעות ה' וגו', בגין דאיהו בתרי גוויי לו נתכנו עלילות. אבל לעתיקא קדישא ׀ סתימאה, לא נתכנו. מיט נתכנו להאי. בגין דירית תרין חולקי, וכתיב ׀ עם חסיד תתחסד וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

י (ש"א ב) לעיל אות צב צ"י. כ (שמאל ב כב) כ אנפוי. ל דמעטין. ׀ ואלין מתחברן בתרי מוחי תולדות פד צ"ד. ומוחא תליתאה כליל לון ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא לבתר נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא והאי מוחא תליתאה אחיד בהאי סטרא ׀לג מן לבתר מתחברן עד בהאי סטרא. נ ונהיר לא גרסינן ומהאי. ׀ בדא. ע לא גרסינן סתימאה.

דרך אמת ׀ עיין באור סאפא זה בפרדס בשער עצמות וכלים פ"ח ע"ש.

חביד דז"א

הסולם

מאמר

(קכ) ואלין מתחברן בתרי זכרי; ואלה ד' אורות מתחברים בב' מוחין, שהם חכמה ובינה, ובמוח הג' הכולל אותם ב' מוחין, ואחוז בצד זה ובצד זה, דהיינו בימין שהוא חכמה, ובשמאל שהוא בינה, ומתפשט בכל הגוף, ונעשה ממנו ב' גוונים כלולים כאחד, דהיינו הימין שבו שהוא חסדים, והשמאל שבו שהוא חכמה, כלולים בו יחד, שמוזה מאיר פניו, גוויי הפנים שלו מעידים על אבא ואמא, כלומר שמאירים בגוון אבא שהוא חסדים ובגוון אמא שהוא חכמה, והוא נקרא דעת בדעת כתוב, כי אל דעות ה' וגו'. דהיינו לשון רביש, שהוא משום שהוא בב' גוונים, בחסדים ובחכמה, וע"כ, לו נתכנו עלילות, להאיר בחכמה ובחסדים, אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו. מהו הטעם שנתכנו לזה, לז"א. הוא משום שירש מן או"א ב' חלקים, דהיינו חכמה וחסדים, וע"כ כתוב, עם חסיד תתחסד, שמאיר לו בחסדים, עם גבור תמים תתמם, שמאיר לו בגבורות, דהיינו בהארת חכמה שבשמאל, שהוא השלמות, כי תמים פירושו שלם. כלהן באות קכ"ב.

בהויה דאחורי הראש דא"א, שהם ט' אלף רבוא עלמין עם מלכות הכוללת אותם. כי קו האמצעי כולל ב' הקיין ימין ושמאל. אבל ב' הויות שמב' צדדי הראש דא"א, שייכים לאו"א. כי או"א ה"ס ימין ושמאל. וז"א ה"ס קו האמצעי, וע"כ כל אחד לוקח מהבחינה שכנגדו בא"א.

מאמר חביד דז"א

(קיט) בחללא דגולגלתא נהירין זכרי; בחלל הגלגלת מאירים ג' אורות. דהיינו חב"ד. ואם תאמר, אתה אומר שלשה, הרי ארבעה הם, כמו שאמרתי, שהם ירושת אביו ואמו, דהיינו חו"ב, שהם בחינת או"א שירש, וב' חלקי הדעת הגנוז בהם, שמתעטרים כולם בראשו של ז"א והם תפלין ש"ר. ומשיב, בתחילה הם ארבעה אורות, ואח"כ מתחברים בצדדיה, כלומר שב' חלקי הדעת מתחברים בו לאחד, להכדיע על חכמה ובינה וליחדם זה בזה, ונעשו ג' אורות, ומאירים ונכנסים בג' חללים שבגולגלתא, ויוצאים כל אחד בהצד שלו, זה בימין וזה בשמאל וזה באמצע, ומתפשטים בכל הגוף.

קכא) והא בקשוט אוקימו חברייא, דכתיב, ה ויגד יעקב * לרחל כי אחי אביה הוא. ו ויגד, הא אוקמוה, דכלא רזא דחכמתא. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתיב בן יצחק. ז רמו, וכלא רמיזא בחכמתא.
קכב) ועל האי אקרי שלים פ בכלא. וביה אתחזי מהימנותא. ובג"כ כתיב, ויגד יעקב, ולא כתיב ויאמר.

קכג) הני גווני, ר כמה דנהרין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. הכי מתפשטין בכל גופא, וגופא אתאחיד בהו. לעתיקא קדישא ט סתימא, לא נתכנו, ולא ייאן ליה, דהא כלא ת בחד אשתכת, א חידו לכלא, חיים לכלא. לא תלייא ביה דינא. אבל בהאי, לו נתכנו ב עלילות ודאי.

קכד) בגולגלתא דרישא, תליין כל אינון ג רבוון ואלפין מקוצי דשערין, דאינון אוכמין. ומסתבכין דא בדא, אחידן דא בדא, ד דאחידן בנהירו עלאה דמעטר ברישיה מאבא. וממוחא דאתנהיר מאבא. לבתר ה נפקין נימין על נימין,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז (בראשית כט) וארא מ צ"ג זהר חדש צא פ וע"ד וליג ויגד; ל"ג מן ויגד עד וכי. צ ל"ב ט"ג שליט.
ט מוסיף סתימא וכל סתימין. ת אשכח בחו. א ל"ג חידו לכלא. ב ל"ג עלילות. ג רברבו. ד דאחיד. ה דנפקין.

מאמר

הסולם

חביד דז"א

קכג) הני גווני כמה וכו': אלו הגוונים, של ימין ושמאל שבדעת, כמו שמאירים בעטרה של הראש, בבחינות אורות מקיפים, ונכנסים בחללי הגולגלתא, ומאירים בבחינות אורות פנימיים, כך מתפשטים בכל הגוף, שהוא חג"ת נה"י, והגוף מתאחז בהם. אבל לעתיקא קדישא הסתום לא נתכנו עלילות שאין בו חכמה, ואינו יפות לו, כי זה עתיקא קדישא נמצא לגמרי באחד, דהיינו באור החסדים בלבד, ואין הארת החכמה שולטת בו, וע"כ נמצא בו שמחה לכל, חיים לכל, ולא תלוי בו שום דין, אבל בזה, בז"א, לו נתכנו עלילות, ודאי, כנ"ל בסמוך, וע"כ יש כאן קרי וכתוב, שהכתיב הוא לו עם ו', והקרי הוא לא עם א'. (שמואל א' ב') שזה בעתיקא, וזה בז"א.

קכא) והא בקשוט אוקימו וכו': והרי באמת העמידו החברים, שכתוב, ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. ויגד, הרי העמידו שהכל סוד החכמה הוא. כלומר שהמשכת החכמה נקראת הגדה. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה, ולא כתוב בן יצחק, שזהו רמו, והכל רמו בחכמה. פירוש, שיש בחכמה אור זכר דהיינו המאיר ממעלה למטה, ואור נקבה, המאירה מטה למעלה בלבד, וע"כ רמו שכן רבקה הוא שיש בו אור נקבה, ולא בן יצחק, כי אין בו אור זכר. כי יעקב ה"ס קו האמצעי המתקן את השמאל שלא יאיר אלא מטה למעלה בלבד (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ואין הכוונה שיצחק היה מאיר החכמה ממעלה למטה ח"ו, אלא שמדרגתו היתה כך, להאיר ממעלה למטה, אלא שנתקן בסוד העקדה שיאיר בבחינת קו אמצעי, שהוא מטה למעלה. והרמו, ולא בן יצחק, הוא על מדרגתו המקורית, שהוא אור זכר.

מאמר שערות נימין קוצין דראש ז"א קכד) בגולגלתא דרישא תליין וכו': בגולגלתא של הראש, שהוא כתר, תלויות כל אלו הרבבות והאלפים קווצות השער, שהן שחורות ומסתבכות זו בזו, ואחוזות זו בזו, שאחוזות באור העליון המעטר ראשו מאבא, וממוחו שהאיר מאבא, ואח"כ יוצאים נימין, על נימין מן האור המתעטר בראשו מן אמא ימשאר מוחי, דמייג ממחו הפנימי דאמא

קכב) ועל האי אקרי וכו': ועל זה נקרא יעקב תמים בכל, ובו נראית האמונה, כלומר שהשפיע חכמה למלכות שנקראת רחל ונקראת אמונה. והשפעת החכמה מכונה הגדה. וע"כ כתוב ויגד יעקב לרחל, שהוא יורה על השפעת החכמה, ולא כתוב, ויאמר.

(דמרי דף רצ"ב ע"ב *) דף רצ"ג ע"א

מנהירו דמתעטר ברישיה מאימא, ומשאר מוחי. וכלהו אחידן, ומסתבכי באינון
שערי דאחידן מאבא, ו בגין דאינון מתערבין דא בדא, ומסתבכין דא בדא,
קכה) ז וכלהו מוחי אחידן ם בגולגולתא, במוחא עלאה. וכלהו משיכן

חלופי גרסאות

ו ובגין. ז כלהו. ח ל"ג בגולגלתא.

שערות גימין קוצין דראש דא

הסולם

מאמר

כולן כלולות זו בזו. וז"ש ומסתבכין דא
בדא, כלומר שנכללות זו מזו. אחידן דא
בדא, שהן נאחזות לינק זו מזו. דאחידן
בנהירו עלאה, שהדינים הללו אחזים
בהארה העליונה. כלומר, שהם גורמים לסדר
ג' קוין המאיר במוחין עליונים. שלולא הקדם
דינים האלו. לא היו יוצאים המוחין דג' קוין
(כנ"ל אות נ"ח) דמעטר ברישיה מאבא,
היינו השערות הנמשכות מקו ימין שנקרא
אבא. והיינו מקו ימין דד' מוחין שבגלגלתא
דז"א. כי ע"כ אומר דמעטר ברישיה, שהוא
מעטר אותו בגלגלתא שלו. וממוחא דאתנהיר
מאבא, היינו מקו ימין שבג' מוחין דג' חללי
גלגלתא שהוא מקבל מקו ימין דמוחין עליונים
שבגלגלתא. וע"כ אומר דאתנהיר מאבא.
וז"ש לבתר נפקין נימין על נימין מנהירו
דמתעטר ברישיה, מאמא. והיינו הנימין
היוצאות מקו שמאל שנקרא אמא והיינו מקו
שמאל דד' מוחין דגלגלתא דז"א. וע"כ אומר,
דמתעטר ברישיה, והיינו בגלגלתא. ומשאר
מוחי, היינו מקו שמאל דג' קוין דישוסות
שבמוחין הפנימים דז"א. ומקו אמצעי שלמעלה
בגלגלתא דז"א. שהוא דעת דאז"א. ומקו
אמצעי שבפנימיות המוחין שהוא דעת דישוסות
מכל אלו נמשכות שערות. נימין, וקוצין. על
הגלגלתא. והטעם שנקבעו להיות על גלגלתא.
כבר נתבאר לעיל, שהוא מטעם היותה מתוקנת
בם' דצלם (כנ"ל באד"ר אות ל"ד) ועיקר
התכללות כל הדינים הוא בדינים דקו ימין.
שה"ס שורש כל הדינים, שהם בחינת אבא.
וז"ש וכלהו אחידן ומסתבכי באינון שערי
דאחידן מאבא, והיינו בדינים של זריעת
החולם שה"ס כניסת הי' לאויר שהוא שורש
השערות ועי' באד"ר אות קצ"ו. והכל הולך
למקום אחד.

ונמוח הדעת. וכולן אחזות ומסתבכות באלו
השערות האחזות מאבא. משום שהן מתערבות
זו בזו, ומסתבכות זו בזו.
פירושו. כבר ידעת סוד השערות שהן
מלשון סערות, והיינו דינים הבאים מג'
זריעות חולם שורק חירק (המבוארים לעיל
ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא ע"ש) שהם שורשים
לג' קוין ימין שמאל ואמצע. וכן מבחינת
המחלוקת דימין ושמאל בסו"ה יעלו שמים
ירדו תהומות (המבואר באד"ר נשא אות רי"ד)
גם ידעת שיש ב' מיני מוחין דחב"ד בראש
ז"א. א) ג' קוין בגלגלתא, שה"ס ד' מוחין
דאז"א. חכמה בינה ימין דדעת ושמאל דדעת
המבואר לעיל (באדרא רבא אות קפ"א).
ב) ג' קוין בסוד ג' חללי גלגלתא, שה"ס ג'
מוחין חב"ד מישוסות המבוארים לעיל (באד"ר
אות ק"צ). ולפיכך גם בשערות רישא יצאו
דינים וסערות מבחינת ג' קוין דאז"א
שבגלגלתא דז"א. ודינים וסערות מבחינת ג'
קוין דישוסות שבמוחין שבג' חללים דראש
ז"א. והדינים והסערות היוצאים מבחינת קו
ימין. דאז"א ודישוסות. שנקרא חכמה, הן
נקראות שערות. והסערות היוצאים מקו
שמאל דאז"א וישוסות. שנקרא בינה הן
נקראות נימין. והסערות היוצאות מקו אמצעי
דאז"א וישוסות הנקרא דעת, הן נקראות
קוצין. וההפרש בין שערות רישא לשערות
דיקנא ע"י באד"ר אות צ'.

וז"ש בגולגלתא דרישא וכו' קוצין
דשערי דאינון אוכמין. שהם הדינים דג'
נקודות הנ"ל. שמצד הדעת שהן הדינים דמסך
דחירק הן נקראות קוצין. ומצד החכמה שהיא
קו ימין. ששם עלית המלכות לבינה. הן
נקראות שערין. ומצד המסך דחירק שכולל
בתוכו גם דינים דמנעולא. שה"ס מלכות
הבלתי נמתקת בבינה (כנ"ל ל"ד דף י"ג ד"ה
ונתבאר) הן שחודות. כי המלכות, היא גוון
שחור. וזסו"ה קוצותיו תלולים שחורות כעורב.
זאע"פ שיש בהן הרבה בחינות דינין מג'
זריעות וממחלוקת דשמאל וימין. כנ"ל. מ"מ
(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

קכה) וכלהו מוחי אחידן וכו': וכל
המוחין שבפנימיות חללי הראש שהם חב"ד
דישוסות אחזים בגלגלתא. שהם חב"ד
דאז"א. שהוא מוח העליון. וכל המשפות
השערות

• אתמשכן מתלת חללי דמוחא, אחידן במוחי • מתערבן דא בדא, בדכיא במסאבא. בכל אינון טעמין, ורזין, סתימין ומתגליין. ובג"כ כלהו מוחי • רמיזי • באנכי יי' אלהיך וכו', כמה דנהורין בעטרא דרישא, ועאלין בחללי דגולגלתא. קכו) כל אינון קוצין אוכמין, חפיין ותליין לסטרא דאודנין. והא אוקימנא, דבג"כ כתיב, הטה יי' אזנך ושמע. מכאן אוקימנא, מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה, יסלסל ברישיה דמלכא, ויפנה שערי מעל אודני, וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי.

קכו) בפלגותא דשערי, מתאחדא חד אורחא, בארחא דעתיק יומין, ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא, • כל מאריהון דיבבא ויללא תליין בכל קוצא וקוצא, ואינון מפרשין רשתא לחייביא, דלא ידעין אינון ארחין. הה"ד, • דרך רשעים כאפלה. וכל אלין תליין בקוצין תקיפין, ובג"כ כלהו תקיפין.

חלופי גרסאות

ס דאתמשכן • ומתערבין וליג אחידן במוחי. כ רמיזי ורמיזי. ל באוני ה'. ס מוסיף ואתמנן עליהו כל מאריהון דיבבא ויללא ותליין.

מסורת הוזהר

• (ר"ב י"ט) נשא סה צ"ק ט (משלי ד) ביצ רכו צ"ב

שערות נימין קוצין דראש ד"א

הסולם

מאמר

קביעות לשערות להיותן סוד ל' דצלם, שמשם יוצאת ה' מאויר בעת גדלות, וע"כ מתבטל שורש השערות משם. אלא כל עוד שהוא בקטנות, השערות שעל הגלגלתא נמשכות ומכסות גם על האזנים והמצח, שזה יורה שיש גם בפנים כניסת ה' לאויר שהוא שורש הדינים והשערות. ואז אין תפלות התחתונים נשמעות, כי הדינים דשערות מכסות האזנים. אלא כשהאדם מסלסל בשערות המלך. דהיינו כשמוציא ה' מאויר, ומתגלים הג"ר דז"א, אז חזרות השערות למקום קביעותן, דהיינו לגלגלתא בלבד והאזנים והמצח מתגלים. וכיון שיש לו ג"ר לז"א, התפלות נשמעות, וז"ש, מאן דבעי וכו', יסלסל ברישיה דמלכא דהיינו שיעלה מ"ן להוציא ה' מאויר, ויתגלה אור הג"ר בראש המלך, שהוא ז"א. ויפנה שערי מעל אודניו, כי כשמתגלה הג"ר מתפנים האזנים והמצח משערות, ואז וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי. כי אין התפלות מתקבלות מטרם שמאירים הג"ר בז"א.

השערות נמשכות מג' חללי המוח, האחחים במוחין העליונים, ומתערבות זו בזו, כשהרהר בטומאה. כלומר, שהן טעמי הטהרה, וטעמי האזהרות על הטומאה. בכל אלו הטעמים, והסודות, הסתומים והמתגלים, משום זה כל המוחין מרומזים באנכי ה' אלקיך, וגו'. שה"ס רמ"ח מצות שטא ושס"ה לא תעשה הכלולות באנכי ה' אלקיך וגו', שהם מסודרים, כמו שמאירים בעטרת הראש, דהיינו בדי מוחין דגלגלתא, והארחת נכנסת בג' חללי הגלגלתא בפנימיות הראש.

קכו) כל אינון קוצין וכו': כל אלן קוצות השערות השחורות תלויות ומכסות לצד האזנים, והנה למדנו, שמשום זה כתוב, הטה ה' אזנך ושמע. מכאן העמדנו, שמי שרוצה שהמלך יטה אזנו אליו, יסלסל השערות בראש המלך. כלומר שייכוון לתקן הדינים התלויים בשערות ראש דז"א, ויפנה השערות מעל אזניו, שלא יכסו על שמיעת התפלה, ואז ישמע לו המלך בכל מה שצריך.

פירוש. מקור השערות, הוא מקו ימין מסוד זריעת נקודת החולם, שה"ס עלית המלכות לבינה. ואינון דבוקות אלא על הגלגלתא שהוא בחינת מ' דצלם שממנה אין המלכות יורדת לעולם. משא"כ בסוד הפנים המתחילים מב' אזנים ומצח, אין שם מקום (רפ"י דף רצ"ג ע"א)

מאמר אורחא דסלגותא דשערי דז"א

קכו) בסלגותא דשערי מתאחדא וכו', בהתחלקות השערות דז"א, מתאחו דרך אחד, בדרך התחלקות השערות דעתיק יומין, כלומר שמוקבל שפעו ממנו, ומתחלקים ממנו, כל הדרכים של מצות התורה, כל בעלי יבבא ויללה

ואוקימנא באינן שיעון אתאחדן מאריהון נ דמתקלא, דכתיב, (ס) כל ארחות
 חסד ואמת. וכל כך, בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא.
 קכח) ובג"כ משתכחי כל חד כפום אורחוי, (ס) מחד מוחא באינן קוצין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

נ דרחימותא. ס מוסיף בר מחו.

(ס) (תהלים כה) נשא נו צ"ב.

אורחא ופלטותא דשערי דז"א

הסולם

מאמר

הנוטים לימין או לשמאל (כנ"ל אות קכ"ד).
 וז"ש כל מאריהון דיבבא ויללה תליין בכל
 קוצא וקוצא, דהיינו בעלי הדין המענישים
 ומביאים יבבה ויללה לעולם הם תלויים
 בדינים דקו אמצעי, דהיינו הנמשכים מדעת.
 המכונים קוצין. ואינן מפרשין רשתא וכו'
 שמפילים אותם ברשת שלהם. כי דרך רשעים
 כאפלה לא ידעו במה יכשלו. והם נופלים
 לרשת הדינים שבקוצי השערות. אמנם
 הצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם הולכים
 באורחא דפלטותא דשערי, שהוא לבן ואין בו
 שערות כלל, שעליו נאמר, (שם) וארח צדיקים
 כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וכבר
 ידעת שיש בקו אמצעי ב' בחינת דינין
 דמנעולא ודמפתחא, שבעת שגלויים בו הדינים
 דמנעולא אין המוחין יכולים להתפשט בו,
 אלא אחר שממתיק המלכות לבחינת מפתחא
 אז מתגלים (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה
 ונתבאר) וז"ש, וכל אליו תליין בקוצין
 תקיפין, שכל זה אמור בקוצין היוצאים
 מבחינת מנעולא, שהם דינים קשים, ואוקימנא
 באינן שיעון, דהיינו אותן הבאות מדינים
 דמפתחא, שהן חלקות. אתאחדן מאריהון
 דמתקלא, בהן מתאחזים בעלי המתקלא,
 שה"ס המסך דחירק המתוקן בבחינת מפתחא,
 (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ג' בהסולס) שהוא
 גורם ליציאת המוחין דפנים בפנים. וז"ש
 שעליהם כתוב, כל ארחות ה' חסד ואמת,
 כדי שיתגלו המוחין דגדלות הכלולים מחסד
 וחכמה. הנקראים חסד ואמת. וכל כך, למה
 הם גורמים כל זה. הוא בגין דמשכין ממוחין
 סתימין דרהיטי דמוחא. שלהיות המסך
 דחירק מתוקן בסוד המתקלא שפירושו,
 שהחסדים יאירו ממעלה למטה, והחכמה ממטה
 למעלה, אז יכולים להמשיך ולגלות מוחין
 הסתומים שבשמאל. כי אז הם נכללים בחסדים
 דימין ולא זולת. כמ"ש בספרי' הנ"ל.

מאמר קוצין שבכאריא מחב"ד

קכח) ובג"כ משתכחי כל וכו': עחח

מבאר הדברים ביתר ביאור. ומשום זה נו

כל

ויללה תלויים בכל קוץ וקוץ שבשערות. והם
 פורשים רשת לרשעים שאינם יודעים אלו
 הדרכים. וז"ש דרך רשעים כאפלה, וכל אלו
 תלויים בקוצין הקשים. ומשום זה כולם קשים.
 והעמדנו, שבאלו קוצין החלקים מתאחזים
 בעלי המתקלא, שכתוב, כל ארחות ה' חסד
 ואמת. וכל כך הוא, משום שממשיכים ממוחין
 סתומים של השמאל, הנקראים רהיטי מוחא.
 פירושו, השערות, הם כל מיני דינים
 הנמשכים מתקוני ג' קוין שבמוחין כנ"ל.
 והלבן שבין השערות, רומז על חסד שאין בו
 דינים. כי מתוך שהצדיקים רואים הדינים
 המתפשטים לנוטים לימין ולנוטים לשמאל,
 הם יודעים דרך קו האמצעי החלק שאין בו
 שום שערות ודינים, שמקור הדרך הזה הוא
 בגלגלתא דא"א כנ"ל (באדר אות ל"ג) שעליו
 נאמר וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד
 נכון היום. ומאיר לאורחא דפלטותא דשערי
 שבגלגלתא דז"א. וז"ש, בפלטותא דשערי
 מתאחדא חד אורחא בארחה דעתיק
 יומין, שהצדיקים ההולכים בקו אמצעי הם
 יונקים מאורחא דגלגלתא דא"א, המאיר
 באורחא דז"א. וכל תרי"ג מצות באים לעזור
 לאדם שילך בדרך אמצעי הזה, שאין בו
 משערות דקו ימין ואין בו משערות דקו
 שמאל. כי רמ"ח מצות עשה מצילים אותו
 משערות דימין, ושס"ה מצות ל"ת מצילים
 אותו משערות דשמאל. וז"ש ומתפרשן מניה
 כל אורחוי דפקודי אורייתא. שכל מצוה
 מטלת אורה בדרך הלבן הזה. ואין לשאול,
 הרי גם מקו אמצעי יש שערות ודינים. הענין
 הוא שהדינים שבו הם ג"כ מבחינת הנטיה לקו
 ימין או לקו שמאל, שהם מענישים אותם,
 כדי שילכו בקו האמצעי ממש, וכשמקבלים
 הדינים ההם, נשמעים לו ללכת בקו אמצעי,
 אבל להולכים בקו אמצעי אין דינים כלל.
 ולפיכך אחר שביאר בחינת הלבן שבקו
 האמצעי הנקרא אורחא דפלטותא דשערי,
 מבאר הדינים הנוהגים בקו האמצעי, שהם
 דעת, הנקראים קוצין, שהם מענישים את
 (דפו"י דף רצ"ג ע"א)

שעיען, אתמשכן מאריהון דמתקלא, דכתיב כל ארחות יי חסד ואמת. קכט) ממוחא תניינא, באינון קוצין תקיפין, אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא ויללא דכתיב בהו דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. מאי קא מיירי. אלא לא ידעו, כלומר לא ידעין, ולא בעאן למנדע, במה יכשלו. אל תקרי במה, אלא באימא יכשלו. באינון דמתאחדין בסטר דאימא. ם מאי סטרא דאימא. גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא ויללא.

קל) ממוחא תליתאה, באינון קוצין דאינון באמצעיתא, אתמשכן ותליין מאריהון ם דמידין. ואקרון אפין נהירין ולא נהירין. ובהני כתיב ם פלס מעגל רגליך. וכלא אשתכח באינון קוצין ם דשערי דרישא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ ל"ג מאי סטרא דאימא. פ דמארין. צ כ"ג הסולם; ושערי.

ט (משלי ד) וישב עב צ"ה.

קוצין שבכאו"א מחב"ד

הסולם

מאמר

פירוש. מלמדנו בזה, שאע"פ שאמר לעיל, שבעלי יבבה ויללה יוצאים מקוצין הקשים, אין הפירוש מקוצין הקשים שבקו האמצעי, אלא מקוצין הקשים הכלולים בקו שמאל, כי שם מתכפלים הדינים שבהם, מתמת התכללותם בדינים דשמאל.

כל אחד מן הקוצין כפי דרכו, כלומר שיש בחינת קוצין בכל מוח ומוח מחב"ד, כי כלולים זה מזה, ויש בכ"א מהם שערות ונימין וקוצין. אבל ממוח אחד מהם, דהיינו מוח האמצעי, שהוא דעת, נמשכים מאלו הקוצין החלקים שבו, בעלי המתקלא. שכתוב עליהם כל אורחות ה' חסד ואמת.

קל) ממוחא תליתאה באינון וכו': ממוח הג', באלו קוצין שהם באמצע, כי כלול בו ימין שמאל אמצע, שהם שערות נימין קוצין, וע"כ אמר קוצין דבאמצע, נמשכים ותלויים בעלי מדין, שה"ס היושבים על כסא מדין, דהיינו המקבלים מבחינת החכמה שבמלכות, הממותקת בחסדים, שאז נקראת כסא מדין, וקיומם תלוי בקוצין דמוח הדעת, שה"ס המסך דחירק הנ"ל, ונקראים פנים מאירים ואינם מאירים, שלהיותם במלכות, הם פנים שאינם מאירים, ולהיותם מתוקנים מקו אמצעי דדעת, הם מאירים, ובאלו כתוב פלס מעגל רגליך, דהיינו שיהיו דבוקים בקו האמצעי שהוא פלס ומתקלא, ואז יהיו פנים מאירים, והכל נמצא באלו הקוצין דשערות הראש.

פירוש. אע"פ שהקוצין שה"ס דינין דקו אמצעי נמצאים בכל ג' המוחין, חב"ד, עכ"ה, מה שאמר, שמקוצין החלקים נמשכים בעלי המתקלא לגלות המוחין דפב"פ כנ"ל, זה נאמר רק על מוח הימין, שהוא בחינת קו ימין בכללו, אלא לא בבחינת שערות ונימין הנכללים בו אלא בקוצין החלקים שבו, שהם בחינת קו אמצעי, שה"ס המסך דחירק שעל ידו מכריח קו השמאל להתכלל בימין, שהוא המכונה מתקלא, והטעם שהוא מקוצין דימין, הוא, כי בחינת המפתחא כשנקשרת בימין, היא בשליטת החסדים, ואז הם בסוד אספקלריא המאירה.

קכט) ממוחא תניינא באינון וכו': ממוח השני, שהוא טוח השמאל שהוא בינה, באלו קוצין הקשים שבו נמשכים ותלויים בעלי יבבה ויללה הנ"ל, שכתוב בהם, דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו, מה פירוש. ומשיב, אלא לא ידעו, כלומר, אינם יודעים ואינם רוצים לדעת במה יכשלו, אל תקרי במה יכשלו, אלא באמא יכשלו, דהיינו באלו הנאחזים בטוח הב' שהוא בצד אמא, מהו צד אמא, היינו גבורה קשה שבשמאל, שממנת מתאחדים בעלי יבבה ויללה הנ"ל.

(דוסיי דף רצ"ג ע"א)

ונתבאר, אשר בחינת המתקלא שבמסך דחירק שבקו האמצעי הממשיכה המוחין הגדולים דפנים המאירים, היא נמשכת מן הקוצין שבקו ימין, ובהינת דינים הקשים הנמשכים ממסך דחירק שבקו האמצעי, מבחינת המנעולא שבו, הם מן הקוצין שבקו שמאל שהוא אמא, ובחינת מארי מדין, דהיינו המקבלים הארת החכמה ממלכות שנקראת חכמה תתאה, הם נמשכים מקוצין דקו אמצעי, שהוא השוקל את החכמה שלא תאיר ממעלה למטה

קלא) מצחא דגולגלתא, מצחא * לאתפקדא חייביא על עובדיהון. וכד
 האי מצחא אתגלייא, מתערין מאריהון דדינין, לאינון דלא מתכספין בעובדיהון.
 האי מצחא סומקא ר כוורדא. ובשעתא דאתגלייא מצחא דעתיקא בהאי מצחא,
 * אתהדרת חוורא כתלגא. וההיא שעתא, עת רצון אקרי לכלא.
 קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר, מצח. ה זכי מצח,
 מצחא דעתיקא. ואי לאו, אשדי ח' בין תרין אתוון, כד"א (ג) ומחץ פאתי מואב.
 קלג) ואוקימנא, דאקרי נצח באתוון רצופין. וכמה נצחים הוו. ואע"ג

חילופי גרסאות

מסורת הזהר

● (במדבר כד) תרומה רפכ צ"ט. זהר חדש נב ט"ב ק לאתעקרא. ר דוורדא. ש אתחורת. ת לא גרסין
 ש"ב גה ט"ג ש"מ"ו ט"ד ש"י"ב ש"י"ו.
 זכי מצח; וכי.

מצחא ד"א

הסולם

מאמר

עובדיהון, דהיינו בשעה שהמצח מתגלה. כמו
 שממשיך, וכד האי מצחא אתגלייא, דהיינו
 כשיוצאת ה' מאויר, והשערות מתפנות מן
 המצח. מתערין מאריהון דדינין לאינון דלא
 מתכספין בעובדיהון, דהיינו שנתעורר אז
 המחלוקת דימין ושמאל, ומתגלים דינים דימין
 וכן דינים דשמאל, על כל אותם הרשעים שאינם
 רוצים לקבל עליהם שליטת קו האמצעי.
 ו"ש האי מצחא סומקא כוורדא, דהיינו
 סוד דינים דשמאל, המכונה ארום. המענישים
 קשה את הרשעים הרוצים לינק משמאל בלי
 ימין. אבל ובשעתא דאתגליא מצחא
 דעתיקא כהאי מצחא, שבו שליטת החסדים
 החשובים יותר מחכמה, להיותם בו ברצון
 (כנ"ל אות מ"ג) אז, אתהדרת חוורא כתלגא,
 כי שליטת החסד דמצח הרצון דעתיקא, שה"ס
 גוון לבן מתגברת על הארת השמאל שבמצח
 ומחזירו ללבן. וההיא שעתא עת רצון
 אקרי לכלא. מפני שחסדים דמצח דעתיקא
 מאירים ברצון, ולא מחמת מסך וחסרון, וע"כ
 לא פג מהם מעלת החכמה, ויש בהם מעלת
 שניהם. ע"כ הם לרצון לכל. (כנ"ל אות מ"ג)
 (וע"י באד"ר אות קצ"ט).

למטה, בסו"ה פלס מעגל רגלך. ואלו, לפעמים
 הם בפנים מאירים, כשהם בשליטת קו האמצעי
 ולפעמים הם בפנים שאינם מאירים, כשהם
 בשליטת המלכות.

מאמר מצחא ד"א

קלא) מצחא דגולגלתא מצחא וכו':
 המצח של הגלגלת הוא מצח לפקוד הרשעים
 על מעשיהם. וכשמצח הזה מתגלה, מתעוררים
 בעלי הדין, לאלו שאינם בושים במעשיהם.
 מצח הזה הוא ארום כשושנה. ובשעה שמתגלה
 מצח של עתיקא, במצח הזה, הוא חוזר להיות
 לבן כשלג. ואותה שעה נקראת שעת רצון לכל.
 פירוש. כבר נתבאר, שאע"פ שלא נקבעו
 שערות במצח ופנים דו"א, משום ששורש
 השערות הוא מהדינים דנקודת החולם, שהוא
 עלית ה' לאור ונעשה אויר, וקביעות הזו
 ד' באויר, הוא רק בגולגלתא (כנ"ל אות מ"ג)
 עכ"ז בקטנות, מטרם שיוצאת ה' מאויר,
 נמצאות השערות מכסות האזנים והמצח מפני
 שהאור הוא ו"ק בלי ראש, ובגדלות כשיוצאת
 ה' מאויר מתפני' השערות ונגלה המצח.
 שאז חוזרת ומתגלה החכמה, שנעלמה מכח
 כניסת ה' לאויר כנודע. והנה בא"א בעת
 ההיא מתגלה מצח הרצון, שפירושו, שהמצח
 שלו דוחה החכמה ובוחר בחסדים. ואז נמצאים
 החסדים ההם בבחינת רעוא דרעוין (כנ"ל אות
 מ"ג) משא"כ בו"א, שבעת שנתגלה המצח מן
 השערות, דהיינו בעת שה' יוצאת מאויר,
 ובינה ותו"מ דתחתון חוזרים להמדרגה, הרי
 יוצא ונעשה מהם בחינת קו שמאל, ומתעוררת
 אז מחלוקת בין ימין לשמאל, בסו"ה יעלו
 שמים ירדו תהומות (כנ"ל אות נ"ח).

וז"ש, מצחא לאתפקדא חייביא על

(דפו"י דף רצ"ג ע"א)

קלב) בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר, מצח. אם
 האגדה של רב ייבא סבא, אמר, מצח. אם
 זכו מצח, שהוא מצח של עתיק. דהיינו מצח
 הרצון, ואם לא זכו, מטילים הח' בין ב'
 אותיות מ"צ, ונעשה הצירוף מחץ. כש"א,
 ומחץ פאתי מואב. דהיינו שהרשעים משיגים
 ממנו עונשים כנ"ל.
 קלג) ואוקימנא דאקרי נצח וכו':
 והעמדנו, שמצח, נקרא נצח באותיות הרצופים,
 בחילוף אות באות הסמוכה מתחלפת המ'
 במצח

דנצח א באתרא אחרא אסתלק, ואית נצחים אחרנין דמתפשטין בכל גופא. ובגין ד דשבתא בשעתא דצלותא דמנחה, בגין דלא יתער דינין, גליא עתיקא קדישא מצחא דיליה, וכל דינין אתכפיין ג ואשתככו ולא אתעבידו. קלד) בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין, לכל אינון דחציפיין בעובדיהון. כמה דכתיב, א ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. והא עשרים אינון, ד' למה. לקבליהון דד' מיתות ז בית דינא לתתא, דתליין מלעילא. ואשתארו עשריו. ובג"כ לא מענישין ה בי דינא עלאה, עד ו דישלים וסלקא לכ' שנין,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (תהלים עג).

א כ"ג הסולם; אחרא נצח; אחרא באתרא ב דבשבתא; דבשעתא דשבתא. ג ואשתככו. ד בתי ה בנינא. ו דשלים; עשרין.

מאמר

הסולם

מצחא דז"א

עשרים גבורות, המכונות עשרים בתי דין. וז"ש, והא עשרים אינון, ד' למה. ששואל למה אמר שיש כ"ד בתי דין במצח הרי אין יותר מעשרים, שהן ה' גבורות דשמאל, שבכל אחת ד' בחינות חו"ב תו"מ. ומשיב, לקבליהון דד' מיתות בית דינא לתתא, דתליין מלעילא, כלומר, שמשבי, שגם המלכות, שנקדאת ב"ד של מטה מצד הדין שבה אשר ד' בחינות חו"ב תו"מ שבה, ה"ס ד' מיתות ב"ד, גם הם כלולות ונמשכות מה' גבורות שברעת, וע"כ יש עמהן כ"ד בתי דינים.

ונודע שסוד כ"ד ספרים, אשר בתורה נביאים וכתובים ה"ס ז"א ומלכות. כי התורה ה"ס חג"ת דז"א, ונביאים ה"ס נה"י דז"א, וכתובים, ה"ס מלכות. גם ידעת שבז"א יש י"ב גירופים שהם ג' קוין, שבכל אחד חו"ג תו"מ. ועד"ז י"ב בחינות במלכות שהן ג' קוין, שבכל אחד חו"ג תו"מ. והן כלולות זה מזה, ויש, כ"ד בחינות בז"א, וכ"ד בחינות במלכות. וז"ש, במתניתא וכו' לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא, דהיינו כנגד כ"ד ספרים שהם בז"א ומלכות, שה"ס י"ב דז"א וי"ב דמלכות הכלולים בתורה, שה"ס ז"א. שאלו כ"ד בחינות יוצאות מקו האמצעי שנק' תורה, שהוא שופט, אשר הימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) והוא מעניש בסוד הדינים דמסך דחירק, לכל הרשעים הרוצים להמשיך חכמה משמאל ממעלה למטה, ולפיכך נבחנות כ"ד הבחינות היוצאות מג' קוין בז"א ובמלכות, בשם כ"ד בתי דינים. וז"ש בחאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין לכל אינון דחציפיין

דמצח בנ', ונעשה הצירוף נצח. שזה יורה שמאיר במצח אור הנצח דעליון, כי נה"י דעליון מתלבשים בתחתון. ואע"פ שנצח, במקום אחד הוא עולה, כי נצח דעליון מתלבש במקום חסד דתחתון, אין זה קושיא, כי יש נצחים אחרים המתפשטים בכל הגוף, כלומר שנצח דעליון מתלבש בכל הצד ימין דתחתון, בימין דראש, ובימין דחג"ת דגוף, שהוא חסד דתחתון, בימין דנה"י דגוף שהוא נצח דתחתון. וע"כ יש ג' נצחים דעליון, המתלבשים בתחתון, ונצח שבימין דראש מאיר במצח של התחתון. והטעם שהמצח נקרא נצח, הוא משום שנוצח הדינים, משום שבשבת בשעת תפלת המנחה, כדי שלא יתעודרו דינים, מגלה עתיקא קדישא את המצח שלו וכל הדינים נכנעים ונשקטים ואינם נעשים (כמ"ש זה לעיל אות מ"ה).

קלד) בהאי מצחא תליין וכו': במצח הזה תלויים כ"ד בתי דינים לכל אלו המחוצפים במעשיהם, כמ"ש, ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון. שואל, והרי כ' בתי דינים הם, וד' למה נוסף עליהם. ומשיב שד' הוא כנגד ארבע מיתות בית דין התחתון התלויות למעלה, ונשארו דק עשרים בתי דין למעלה. ומשום זה בית דין של מעלה אינם מענישים עד שישלים ועולה לכ' שנים, שהם כנגדם של כ' בתי דין, בכרייתא הסתומה שלנו למדנו, שהם כנגד כ"ד ספרים הכלולים בתורה.

פירוש. ב' אודנין ומצחא הם חב"ד (כנ"ל אות קכ"ו) ונמצא המצח, שהוא דעת. והדעת ה"ס קו האמצעי, הכולל ה' חסדים חג"ת נ"ה מימין, וה' גבורות חג"ת נ"ה משמאל. ואלו ה' גבורות שמשמאל, יש בכל אחת מהם ד' בחינות חו"ב תו"מ. והן (עשרי דף רצ"ג ע"א *) דף רצ"ג ע"ב

לקבליהון דכי בתי דינא. במתניתא סתימאה דילן תנינן, לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא.

קלה) עיינין דרישא, אינון עיינין דלא מסתמרין מנייהו חייביא. עיינין דניימין ולא ניימין. ובג"כ אקרו ׀ עיניו כיונים. מאי יונים. כד"א ה ולא תונו איש את עמיתו. וע"ד כתיב, ׀ ויאמרו לא יראה י"ה וגו'. וכתיב ׀ הנוטע און הלא ישמע וגו'.

קלו) תקונא דעל עינא, ז שערי ׀ דמתשערן בשעורא ׀ שלים. מאינתן שערין תליין, אלף וזי מאה מארי דאשגחותא, לאגתא קרבא. וכדין קיימי כלהו משולשליהון ומתפקחין עיינין.

חלפי גרסאות

מסורת הוהר

ז שארי ׀ ומשלכן. ׀ ליג שלים.

׀ (שיר ה) לעיל אות נא צ"ש. ר) (ויקרא כה) יתרו נה צ"כ. ׀ (תהלים צד). ת) (שם).

עיינין דריא

הסולם

מאמר

הימין, כמ"ש לפנינו, ואז כבר העינים נסתרות מהם, ואומרים לא יראה י"ה, וע"כ אינם שומרים את עצמם מהם, שאינם מפחדים לחטוא. וז"ש, ובג"כ אקרו עיניו כיונים וכו' כי הרשעים מתאנים ע"י העינים שלו, כי מחמת חטאם הן נבחנו אליהם, שהם ישנות, ואינן משגיחות על העולם. שזהו אונאה, כי רק מעשיהם גרמו להם זאת, וע"כ נקראות עיניו כיונים. וז"ש, דניימוין ולא ניימוין, שלרשעים הם ניימין, כמ"ש ויאמרו לא יראה י"ה, ולצדיקים לא ניימין. כמ"ש הנוטע און הלא ישמע היוצר עין הלא יביט.

דחציפין בעובדיהון, שהמצח, שה"ס הרעת, שהוא ז"א, מענישם כנ"ל. וז"ש, כמה דכתיב ואמרו איכה ידע אל ויש דעת בעליון, כי הרשעים המחוצפים אינם חפצים להדבק בדרכי קו האמצעי שה"ס דעת שבמצח, ואומרים איכה ידע אל ויש דעת בעליון, ולפי שהם מחציפים פניהם לחלוק על הכרעת הדעת, ע"כ נענשים קשה מכ"ד בתי דינין שברעת. (וע"י באד"ר אות ר"ג).

מאמר עיינין דריא

קלה) עיינין דרישא אינון וכו' : העינים שבראש ז"א, הן עינים שהרשעים אינם נשמדים מהם. הן עינים שישנות אינן ישנות. כלומר לפעמים ישנות ולפעמים אינן ישנות. ומשום זה נקראות, עיניו כיונים. מהו יונים. הוא כמו שאתה אומר, ולא תונו איש את עמיתו. דהיינו מלשון אונאה. כי לרשעים נדמה, שהן ישנות, כלומר שאינן משגיחות על העולם. וע"כ כתוב, ויאמרו לא יראה י"ה ולא יבין וגו' וכתוב, הנוטע און הלא ישמע וגו'.

קלו) תקונא דעל עינא וכו' : התקון שעל העין, הוא השערות המשוערות, שבסוף המצח מעל העינים, בשיעור שלם. מאלו השערות תלויות אלף ושבע מאה בעלי השגחה לעשות מלחמה, ואז עומדות כולן משלשול שלהן דהיינו שמפסיקות את ההשתלשלות שלהן שעל העינים לכסותן שהשערות נגברות מעל העינים והעינים נפקחות.

פירוש, כבר נתבאר לעיל, אשר מקום השערות הוא על הגלגלתא להיותה בחינת ׀ דצלם שאין ה' יוצאת מאויר אשר שם, אבל המצח, ששם מתחיל ל' דצלם, ששם יוצאת ה' מאויר בעת גדלות, הוא חלק משערות עכ"ז, נשאר בו שערות ממעל לעינים, והוא מטעם, כי שערות אלו הן מן הדינים דמסך דחירק דקו אמצעי שבכחם הוא מייחד הימין והשמאל לפתוח הארת התכמה ע"י התכללות בימין. ולפיכך הן מוכרחות להשאר. וז"ש תקונא

העינים דריא ה"ס השגחה בשכר ועונש. ופעם הוא נגלה ופעם הוא נסתר, כי בעת שהתחוננים מטיבים מעשיהם זוכים להשיג השגחתו והוא ער לא ינום ולא יישן. ואם מריעים מעשיהם, ההשגחה נסתרת ואומרים לא יראה י"ה וגו'. שזה נבחן כשינה. בסוד אלהיהם ישן הוא. וז"ש, עיינין דלא מסתמרין מנייהו חייביא, כי בעת שמריעים מעשיהם, נמצאים מגבירים קו שמאל על (דשיי דף רצ"ג ע"ב)

קלח) כסותא דעל עיינין, גבינין מתאחדן בהו. ואלף . וד' מאה כ רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו, ואינון אקרון כסותא דעיינין. וכל אינון דאקרון עיני יי, לא פקחין, ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין, מתפרשן אינון תתאי מעלאי. ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשגחא מתפקחין עיינין, ואתחזי כמאן דאתער משינתיה. אסתחרו עיינין וחמא לעינא

חלופי גרסאות

כ"ג הסולם; ל"ג וד' מאה. כ רבוון.

עיינין ד"א

הסולם

מאמר

ומשום זה כתוב, עורה למה תישן ה' וגר. פירוש בעת שה' יוצאת מאויר, וכינה ותו"מ שנפלו מהמדרגה חוזרים להמדרגה, יוצא אז קו שמאל בהמדרגה מע"ס כח"ב תו"מ. (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה ההיא) שה"ס נקודת השורק. ואז אין השמאל רוצה להתיחד עם הימין, ומתמת זה נמשך כסות המעלים את החכמה שבשמאל שלא תוכל להאיר. וה"ס כסות העינים. שמטרים שאור החכמה, המכונה עינים, מתיחד עם החסדים, עולה כסות על כל ע"ס שבעינים, ומכסים הארתו. אלא אח"כ אחד ביאת קו האמצעי, שעם המסך דחירק שבו כופה את קו השמאל שיתיחד עם החסדים דימין, עי"ז שממעט השמאל מג"ד שלו (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) אז מתיחדת החכמה עם החסדים והעינים נפקחות. ומיעוט הג"ד דשמאל שנעשה ע"י קו האמצעי, בקע גם את הכסות המכסה את השמאל, שהג"ד דכסות שנתרוממו למעלה מודים על הסתלקות ג"ד דחכמה דשמאל. והו"ק דכסות שנשארו למטה מודים על ו"ק דחכמה שנשארו בעינים. שו"ס פתיחת העינים.

וז"ש כסותא דעל עיינין גבינין מתאחדן בהו, שהשערות המתאחים בכסות העינים, מודות על דינין דמסך דחירק של קו האמצעי, הפועלים שם לבקוע הכסות ולפקוח העינים. וז"ש, ואלף וד' מאה רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו, כי ג' קוין ה"ס ג' אלפי רבוא, וכיון שהשמאל שולט בלי ימין אין שם אלא קו שמאל, וגם חצי השמאל, דקו האמצעי, שהם אלף ות"ק רבוא. אלא מטעם חסרון המלכות משם שעלתה ונכללה בכינה, נבחנום לאלף וד' מאה רבוא. ואינון אקרון כסותא דעיינין, ששליטה זו של צד השמאל בלי ימין הנבחן לאלף וד' מאה רבוא, הוא הנעשה כסות על העינים, להעלים או החכמה, כנ"ל. וז"ש, וכל אינון דאקרון עיני ת', לא

תקונא דעל עינא שהן השערות שנשארו בסיום המצח, שערי דמתשערין בשערותא שלימ, כן הן פועלות בעת השלמות בעת שכבר יצאה ה' מעינים, ונגלתה החכמה, אז הן פועלות ליחד החכמה עם החסדים, שאז ומתפקחין עיינין, שיכולות להאיר. אבל מטרים שקו האמצעי מיחד עם שערות אלו את החכמה והחסדים זה בזה, אינון יכולות להאיר, ונבחנות אז לישנות, וסגורות. כי חכמה בלי חסדים הוא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף ט"ו ד"ה נפק) וז"ש, תליין אלף וד' מאה וכו' לאגחא קרבא. כלומר, שהשערות אלו עושות מלחמה לקיים אלף וד' מאה בעלי השגחה. כי ע"י מסך דחירק מתקיימים הארת ב' הקוין, אלא הימין מאיר ממעלה למטה, מפני שיש בו ג"ד, ונבחן לאלף שכל ספירה כלולה ממאה. וקו השמאל חסר ג"ד, כי אינו מאיר אלא ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחזוקות) וע"כ אינו אלא ז' מאה, דהיינו ז"ס, שכל אחת כלולה ממאה.

קלח) כסותא דעל עיינין וכו'; הכסות שעל העינים מתאחות בהם גבות, דהיינו שערות קטנות, ונקראים שניהם עפעפים, או כסות העין. ואלף וד' מאה רבבות בעלי מגן מתאחים בהם, והם נקראים כסות העינים. וכל אלו הנקראים עיני ה', שהם הארת החכמה המכונה עינים, כי כח"ב תו"מ דראש נקראים, גלגלתא, עינים, און, חוסס, פה אינם נפקחים ואינם מתעוררים, חוץ בזמן שאלו כסותים דגבינות שעל העינים מתחלקים התחתונים מן העליונים, כלומר, שחלק התחתון נחלק מן חלק העליון, ובשעה שנחלקו גבות התחתונות מן העליונות, ונותנות מקום להשגית, נפקחות העינים, ונראות כמי שנעור משנתו, מסבכות העינים ורואות לעין הפקוח דא"א, ומתרחצות בהלבן שלו. וכשמתרחצות בהלבו נכנעים כל בעלי הדין של ישראל, (דסריי דף רצ"ג ע"ב)

פקיחא, ואסתחן בחוורא דיליה. וכד אסתחין, אתכפיין מאריהון דדינין לישראל. ובג"כ כתיב, « עורה למה תישן יי הקיצה וגר. קלח) ארבע גוונין אתחזיין באינון עיינין. מאינון נהירין ד' בתי דתפילין, דנהרין ברהיטי מוחא. ז' דאקרון עיני ל ה'. ואשגחותא נפקי, מגוון אוכמא דעינא. כמה דאוקימנא ם באדרא, דכתיב ם על אבן אחת שבעה עינים. ואינון גוונין מתלהטין ן בסטרייהו.

קלט) מסומקא, נפקין אוחרנין, מארי דאשגחותא לדינא. ואינון אקרון, ן עיני יי משוטטות בכל הארץ. משוטטות, ולא משוטטים. בגין דכלהו דינא. מירוקא, נפקין אוחרנין, דקיימין לגלאה עובדין, בין טב ובין ביש. דכתיב ן כי עיניו על דרכי איש. ואלין אקרון, ן עיני יי משוטטים. משוטטים, ולא משוטטות. בגין דאינון לתרין סטריין, לטב ולביש. מחוורא, נפקין כל אינון רחמי, כל

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ל ל"ג ה' ם ל"ג באדרא ן בסטריהא.

א) (תהלים מד) נשא סה צ"צ. ב) (זכריה ג) נשא קכו צ"ח. ג) (ד"ה ב טו) ב"ב סו צ"א. ד) (איוב לז) משפטים קלו צ"ש. ה) (זכריה ז) ב"ב סו צ"א.

עיינין דז"א

הסולם

מאמר

ואדום הוא גבורה, וירוק הוא ת"ת הכולל נה"י, ושחור הוא מלכות. והראיה יוצאת מצבע השחור שבעין, שהוא המלכות, כמו שהעמדנו באדרא רבא (אות ר"ט) שכתוב, על אבן אחת שבעה עינים, הם גוונים הלוהטים מבחינתם. כלומר ששבע בחינות חג"ת נהי"ם היוצאות מן השחור שבעין, עליהן נאמר, על אבן אחת, שהוא מלכות, שבעה עינים. ז' בחינות המלכות.

לא פקחין ולא אתערון, בר בזמנא דאלין כפותי דנבינין מתפרשן אינון תתאי מעלאי. דהיינו שהכסות סוגר את העינים עד שבא קו האמצעי, וממעט את הג"ר דשמאל בכח המסך דחירק שה"ס השערות שבכסות, ועם הסתלקות ג"ר רחכמה דשמאל נבקעת הכסות, והג"ר שבו עולים למעלה, והר"ק שבו יורדים למטה כנ"ל. וז"ש ובשעתא דאתפרשן גביני תתאי מעלאי, ויהבין אתר לאשנחא כי בזה שנתמעטו הג"ר דשמאל וגבות העליונות נסתלקו למעלה ונפרשו מתחתונות, נמצאת החכמה מתיחדת בחסדים, ואז הארת החכמה המכונה עינים משגיחה בהנהגה. מתפקחין עיינין ואתחזי כמאן דאתער משינתיה, כי מטרם שבא קו אמצעי היה הכסות מכסה העינים, ונבחן זה לשינה, ועתה כשנפקחו נבחן זה כמו שמקיץ משנתו. וכשהן נפקחות מקבלות אז חסדים מעינא פקיחא דעתיקא. וז"ש, וחמא לעינא פקיחא וכו'.

קלט) מסומקא נפקין אוחרנין וכו' ן מגוון אדום, שבעינים יוצאות שבע עינים אחרות, שהם בעלי השגחה לדין. כי גוון אדום הוא קו השמאל שהוא דין. והן נקראות עיני ה' משוטטות בכל הארץ. משוטטות כתוב בלשון נקבה, ולא משוטטים בלשון זכר, שהוא מפני שהן כולם דין. מגוון ירוק שבעין, יוצאות שבע עינים אחרות, העומדים לגלות המעשים של האדם, בין טוב ובין רע, שכתוב, כי עיניו על דרכי איש. ואלו נקראים עיני ה' משוטטים. משוטטים בלשון זכר, ולא משוטטות בלשון נקבה, משום שהם לב' צדדים לטוב ולרע. כי גוון ירוק הוא קו האמצעי, הכולל ימין ושמאל, שהם חסד ודין. וע"כ הוא בלשון זכר. כי חסד מאיר באור הזכר. מגוון לבן שבעין, יוצאים כל אלו הרחמים, וכל הטוב הנמצא בעולם להטיב לישראל, שאז מתרחצים כל אלו שלשת גוונים, אדום ושחור, בגוון הלבן, שהוא רחמים, כדי לרחם עליהם.

קלח) ארבע גוונין אתחזיין וכו' ן ארבעה צבעים נראים באלו העינים דז"א. שהם לבן אדום ירוק שחור, כנגד חו"ב תו"מ, מאלו מאירים ד' בתים של התפלין המאירים בחללי המוח כלומר, הפרשות הן המוחין, והבתים, בחינת חללי המוחין, והבתים הם בחי' ר"ק, והפרשות הן ג"ר. והארות עינים הן ר"ק, ע"כ משפיעים לבתים. ז' הם שנקראים עיני ה', שהם ז"ם חג"ת נה"י שבעין, שלבן הוא חסד,

אלין

(דפ"י דף רצ"ג ע"ב)

אינון טבאן, דמשתכחי בעלמא, לאוטבא להו לישראל. וכדין * אסתחיין כל אינון תלת גווני, לרחמא עליהו.

קמ) אלין גוונין מתערבין דא בדא, ואתדבקן דא בדא. כל חד אוזיף לחבריה מגווני דיליה, בר מחוורא, דכלהו כלילן ביה כד אצטריך, והוא חפי על כלא. כל גוונין דלתתא, לא יכלין כל בני עלמא, לאסחרא לון חוורא, לאוכמא לסומקא ולירוקא. והכא באשגותא חד, כלהו * אתאחדן ואסתחיין בחוורא.

קמא) גבינוי לא * משתככין, * בר כד בעיין * גוונין דחוורא לאשגחא, בגין דגבינין יהבין אתר לאשגחא, לכלהו גווני. ואי אינון לא יהבין אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא. גבינין לא קיימין, ולא משתככין שעתא חדא * שלימותא, אלא פקחין וסתמין, * סתמין ופקחין, משום עינא פקיחא דקאי עלייהו. וע"ד כתיב, * והחיות רצוא ושוב. * והא אוקימנא.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ו (יחזקאל א) לעיל אות לו צ"פ. ס אסתחרן. * אסתחרן. * משתכחין. * ל"ג בר. ק ל"ג גונין דחוורא; גבינין; גונין ול"ג דחוורא. ר שלימתא. * סתמין ופתחין. * ת הא אוקימנא ולא גרסינן כתיב

מאמר

הסולם

עינין דז"א

דא בדא ואתדבקן דא בדא, כל חד אוזיף לחבריה. כי אין שלמות לאחד, זולת ע"י התכללותו עם חברו. ונבחן ששואל אור ממנו כדי לקיים שליטתו. אמנם מראה לבן, שהוא קו ימין, הוא עיקר האור, שהוא יכול להאיר בלי קוין האחרים עכ"פ בבחינת ו"ק, משא"כ קוין האחרים בלי קו ימין שהוא חסד הם חשכים לגמרי. וז"ש, בר מחוורא דכלהו כלילן ביה. שכולם צריכים אליו, והוא אינו צריך אליהם, כי יכול עכ"פ להאיר בבחי' ו"ק. בלי התכללות עם אחרים.

קמא) גבינוי לא משתככין וכו': הגבות אינן שקטות, חוץ כשגווי הלבן רוצים להשגית, משום שהגבות נותנות מקום לכל הגוונים להשגית. ואם הן אינן נותנות מקום, אין שום גוון יכול להשגית ולהסתכל. הגבות אינן עומדות במקום אחד, ואינן שקטות שעה אחת שלמה, אלא פוקחות וסוגרות סוגרות ופוחות, משום העין המפקחת העומדת עליהן, וע"כ כתוב, והחיות רצוא ושוב. וכבר העמדתי פירוש. כבר נתבאר לעיל (באות קל"ז) שעם יציאת קו השמאל יוצאות הגבות, דהיינו הכסותים, ומכסות את העינים, מטעם שאין השמאל יכול להאיר בלי חסדים שמימין. גם נתבאר שם, שעם יציאת קו האמצעי, הוא ממעט

קמ) אלין גוונין מתערבין וכו': אלו ד' גוונים הנ"ל, מתערבים זה בזה, ומתדבקים זה בזה, כל אחד משאיל לחברו מן הגוון שלו. חוץ מגוון לבן שהכל כלולים בו, כשצריכים אליו, והוא מכסה על הכל. כל הצבעים שלמטה הגשמיים כל בני העולם אינם יכולים להחזיר את השחור והאדום והירוק למראה לבן, וכאן בהשגחה אחת כל ג' הגוונים שחור אדום ירוק מתאחדים ומתרחצים בגוון לבן. דהיינו שחוזרים להיות לבן שהוא חסד.

פירוש. ד' הגוונים שבעין ה"ס ג' קוין המכונים לבן אדום ירוק. ומלכות המקבלת ג' הקוין, שהיא מראה שחור. וג' קוין, צריכים זה לזה, שאין שלמות לאחד בלי חבור עם חברו, כי קו ימין בלי התכללות משמאל הוא ו"ק חסד ג"ר. וקו שמאל בלי ימין הוא חשך ואינו יכול להאיר כלל. ושניהם ימין ושמאל אינם יכולים להתכלל זה בזה בלי התכללות מקו אמצעי, הממעט ג"ר דשמאל ומיחדו עם הימין, וקו אמצעי אין לו אלא האור של ימין ושמאל מה שמקבל ע"י שמיחד אותם, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א רפ"ז ד"ה תלת) הרי שכל קו שואל אור מחברו להתכלל בו הלבן מן האדום והאדום מן הלבן ושניהם מן הירוק. וז"ש. אלין גוונין מתערבין (דפ"ז דף רצ"ג ע"ב)

קמב) כתיב ז עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן, וכתיב ח תמיד עיני
 יי אלהיך בה מרשית השנה וגו'. דהא ירושלם בעיא כן, דכתיב ט צדק ילין
 בה. ובג"כ ירושלם, ולא ציון. דכתיב י ציון במשפט תפדה וגו', דכלא רחמי.
 קמג) עיניך, עיניך כתיב, י עינא דעתיקא קדישא, סתימא דכלא. השתא,
 עיני יי אלהיך בה, לטב ולביש, כמה ב דאתחזי. ג בג"כ לא אתקיימו בקיומא
 תדיר. והתם ד עינך תראינה ירושלם, כלא לטב, כלא ברחמי. דכתיב, וברחמים
 גדולים אקבצך.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א ליג עינא. ב מוסיף דאתחזי לסומקא ולירוקא והבא
 באשגותא חדא כלהו אסתהן ואסתהין באחורא
 גבינוי לא משתכחי כד בעיך גוזין לאשגתא. נ גרס
 בג"כ וכו' עד תדיר באות קמ"ד לפני מאן היא היא
 ד כ"ג הסולם; עיניך.

ז (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. ח (דברים יא) ויחי
 דע צ"א. ט (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ.
 י (שם) צו סו צ"ע. כ (שם נד) משפטים קכב צ"ל.

עיניך דו"א

הסולם

מאמר

משך זמן הארת החכמה אין נסיעת ג' קוין
 נפסקת חוץ מכשרוצה להשפיע גוון לבן, שהוא
 חסדים, או נפסקה הנסיעה. ומ"ש, ולא
 משתככיך שעתא חדא שלימותא, פירושו,
 שאינן נשקטות לעמוד בקו אחד, בשמאל
 לברו, או בימין לברו. כי ג' קוין מכונים ג'
 שעות (כמ"ש לעיל פרשת נח אות ס"ז)
 ובפרשת שלח אות קסז. ד"ו.

ממעט הג"ר דשמאל, שעם זה בוקע הכסות,
 ומחציתה העליון עולה למעלה ואז נפקחות
 העינים. ע"ש. וז"ש, ואי אינן לא יהיין
 אתר, לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא כי
 אם הגבות אינן נפקחות ע"י קו האמצעי הרי
 הגבות מכסות העינים ואינן יכולות להשגיה.
 גם ידעת, שאין החכמה מאידה אלא בשעת
 נסיעת ג' קוין כלומר בשעת יציאתם לשלוט
 בזה אחד זה, תחלה קו הימין ואח"כ קו השמאל,
 ואח"כ קו האמצעי, וכן חוזר חלילה. אבל אם
 הם נחים, נפסקת החכמה ואינם משפיעים רק
 חסדים (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וגו') וז"ש,
 גבינוי לא קיימין ולא משתככיך, שעתא
 חדא שלימותא, כי הארת החכמה מכונה
 ראיית העינים, אשר אינה מאידה רק בשעת
 נסיעת ג' קוין, ולפיכך כשמתחילה יציאת קו
 השמאל נמשכת הכסות ומכסה העינים, וכשיוצא
 קו האמצעי הוא בוקע הכסות ומרים מחציתה
 למעלה, ואח"כ חוזר חלילה, כשמגיע זמן
 יציאת קו השמאל מתכסות העינים ונסגרות,
 ואח"כ כשמגיע זמן יציאת קו האמצעי חוזרות
 ונפקחות, וכן כל משך הזמן של הארת החכמה
 נוסעים ג' הקוין בזה אחד זה וחוזרים
 חלילה, ואם הם נחים נפסקת החכמה שנקראת
 ראיית העינים, ומתחיל אור החסדים. וז"ש
 אלא פקחין וסתמין פתמין ופקחין, משום
 עינא פקחא דקאי עלייהו, כלומר כל זמן
 שעינא פקחא עומדת עליהן להשפיע בהם סוד
 הראיה הן נפקחות ונסגרות נסגרות ונפקחות
 בכח נסיעת ג' הקוין שאינה נפסקת, בעת הארת
 החכמה. וז"ש, גבינוי לא משתככיך, כד
 כד בעיין גוונא דחוורא לאשגחא, כי כל
 (דפו"י דף רצ"ב ע"ב)

קמב) כתיב עיניך תראנה וכו' ;
 כתוב, עיניך תראנה ירושלם נוה שאנן. וכתוב
 תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה וגו'.
 כי ירושלים צריכה כן, כלומר שירושלים
 שהיא המלכות צריכה שתהיינה עיני ה', שה"ס
 חכמה, בה. כי מקום גילוי החכמה היא במלכות,
 שנקראת חכמה תחתה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו
 ד"ה ועוד כמה) שכתוב, צדק ילין בה, וצדק,
 ה"ס הדינים הנמשכים מהארת החכמה דשמאל
 המאידה במלכות, ומשום זה, כתוב ירושלים
 ולא ציון. כי ציון ה"ס פנימיות של המלכות,
 שה"ס הארת החסדים. שכתוב, ציון במשפט
 תפדה וגו' שהכל הוא רחמים, כי צדק הוא
 דין דשמאל ונוהג בירושלים, ומשפט הוא
 רחמים דו"א ונוהג בציון.

קמג) עיניך עיניך כתיב וכו' ; עיניך
 תראנה ירושלים, כתוב עיניך לשון יחיד, שמורה
 על עין של עתיקא קדישא הסתום מכל, שב
 עינים שלו חוזרות לאחת, משום שהן חוזר
 גו חוזר (כנ"ל באד"ר אות מ"ג) וזה יהיה
 לעתיד לבא, אבל עתה, כתוב, עיני ה' אלקיך
 בה, דהיינו ב' עינים, שהן, לטוב ולרע, כמו
 שראוי להיות. משום זה אינן מתקיימות כך
 בקיום תמיד, אלא לעתיד תחזורנה להיות עין
 אחת

קמד) תמיד עיני יי אלהיך בה מרשית השנה. ה מרשית חסר א' כתיב, ולא , ראשית באלף. מאן היא. היא דלתתא. ולעילא כתיב, ה השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מאי ז טעמא השליך משמים ארץ. משום דכתיב ה אלביש שמים קדרות, ועיינין בקדרותא, בגוונא אוכמא אתחפו.

קמה) מרשית השנה, מאן אתר מסתכלין בירושלם אלין עיני יי. חזר ופירש, מרשית השנה, דהוא דינא בלא אלף, ודינא אתאחד ה מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. ועד אחרית שנה, ה אחרית שנה ודאי דינא אשתכת. דהא כתיב, ה צדק ילין בה, דהיא אחרית השנה.

קמו) ת"ח, א' בלודודי אקרי ראשון, דכר. באלף סתים וגניז . מה דלא אתידע, כד אתחבר האי אלף באתר אחרא, אקרי ראשית. ואי תימא דאתחברא. לא. אלא אתגליא ביה, ונהיר ליה, וכדין אקרי ראשית. ואפילו בהאי ראשית,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה (א"כ) ב"א ר' צ"ג ט) (ישעיה ג) וישב כב צ"ג ט (ישעיה א) לעיל אות קמב צ"ט. ה ל"ג מרשית ו מראשית. ז ל"ג טעמא. ח כ"ג הסולם; בסטרהא. ט ל"ג אחרית שנה. י מלה.

מאמר

הסולם

עיינין דז"א

אזת. כי שם עינך תראנה ירושלים, דהיינו עין אחת, שהיא כולה לטוב כולה ברחמים. זזיינו עינא דעזינשא כנ"ל. שכתוב, וברחמים גדולים אקבצך.

קמו) ת"ח א' בלחודדי וכו': בוא וראה הא' בלבדה נקראת ראשון, שהוא זכר. כי באלף סתום וגנוז מה שלא נודע. כשמתחברת א' זו במקום אחר, נקרא המקום ראשית. ואם תאמר שנתחברה. לא. אלא שנתגלית בו ומאירה בו. ואז נקרא ראשית. ואפילו בראשית ההוא אינו משגיח בירושלים, כי אם היתה מקבלת מראשית הווי, היתה מאירה תמיד, ולא היה זווגה נפסק. אבל, מרשית כתוב, בלי א', וע"כ זווגה נפסק. ולעולם הבא כתוב, ראשון לציון הנה הנם, אשר הא' שנקראת ראשון, תאיר לציון שהיא מלכות.

קמד) תמיד עיני ח' וגו': תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה, מרשית חסר א' כתוב, ולא כתוב ראשית בא'. מי היא שנקראת רשית חסר א', היא ח' של מטה. דהיינו המלכות. כי רשית הוא לשון רש ודל. ולמעלה כתוב, השליך משמים ארץ תפארת ישראל. מהו הטעם, שהשליך משמים ארץ, כלומר מהו הטעם שהמלכות הנקראת ארץ, נשאלה מז"א שנקרא שמים. ומשיב, הוא משום שכתוב, אלביש שמים קדרות, שפירושו, שהעינים הן בקדרות, דהיינו שנתכסו בגוץ שחור. אשר אז נפרדת המלכות מז"א, שאין לה מה לקבל ממנו.

פירוש. ג' מיני חכמה נמצאות באצילות. א) היא חכמה סתימאה דא"א, שנסתמה ואינה מאירה לתחתונים מעצמותה. וזו נקראת א'. ב) היא חכמה דימין, שה"ס או"א עלאין, שהם מקבלים מחכמה סתימאה ונקראים ראשית. להורות שהא' מאירה בהם. וחכמה סתימאה נקראת ראשון, שהוא זכר, ואבא ואמא נקראים ראשית, שהיא נקבה המקבלת ממנו. כי ראשון וראשית הם רכז ונוקבא. ונודע שאו"א ג"כ נסתמים ואינם מאירים לתחתונים. ג) היא בינה שחזרה לחכמה, בסוד בינה ות"מ שיצאה מראש, שהוא חכמה, וחזרה לדאש, אשר אז בחינת קו שמאל שלה נעשה לחכמה. וה"ס החכמה המאירה לד"א ומלכות, אבל ב' חכמות הראשונות, שנקראות ראשון וראשית, אינן מאירות ומתוך שחכמה זו היא דשמאל, ויש בה

קמה) מרשית השנה מאן וכו': מרשית השנה היינו מאיזה מקום מסתכלות אלו עיני ה' בירושלים. חזר ופירש, מרשית השנה שהיא בינה, שנקראת ראשית, בלי אלף, משום שהיא דין, כי הדין מתאחו מצדה, דהיינו מצד שמאל שלה, אע"פ שאינה דין ממש. ועד אחרית שנה, אחרית שנה, דאי נמצא שם, שהרי כתוב, צדק ילין בה, שהוא אחרית שנה, דהיינו המלכות. (דס"ו ה' רצ"ג ע"ב ט) דף רצ"ז ע"א)

לא כ' אשגח בירושלם, דאלמלא הות בהאי, אתקימת תדירא. אבל מרשית כתיב. ולעלמא דאתי כתיב, (ט) ראשון לציון הנה הנם וגו'.
 קמו) חוטמא דזעיר אנפין, תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמוצע.
 חוטמא דא, לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא, חיים כ' דחיים. דהא מתרין נוקבין, נפקין רוחין דחייז, לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב, (ט) עלה עשן באפו וגו'.

מסורת הזהר
 חלופי גרסאות
 (ט) (ישעיה מא) מצודע כא צ"ר. (ט) (ש"כ כב) נשא
 כ אשתכח ירושלם. ל מוסיף דחיים לכלא
 קלג צ"מ.

מאמר
 הסולם
 עיינין דו"א
 שמקבלים מאו"א עלאין. אבל מרשית כתיב, שהוא ישסו"ת. ע"כ זוג ז"א ומלכות נפסק, כמו זוג ישסו"ת. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון וגו'. דהיינו שיאיר או למלכות, מבחינת חכמה סתימאה, הנקראת ראשון כנ"ל.

מאמר חוטמא דו"א
 קמו) חוטמא דזעיר אנפין וכו' : החוטם דו"א הוא תקון הפרצוף, שכל הפרצוף ניכר בו. חוטם זה אינו כחוטם עתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, כי חוטם דעתיקא הוא חיים דחיים, כי מב' נקבי החוטם יוצאים רוחות החיים לכל. בז"א הזה כתוב, עלה עשן באפו וגו'.

פירוש. כבר נתבאר שב' עינים חוטמא ה"ס ג' קוין של הארת החכמה. ונודע שאין הארה מתפשטת ממדרגה למדרגה אלא דרך קו האמצעי, ונמצא, שכל החכמה המתגלת בעינים. אינה נמשכת אלא דרך החוטם, שהוא קו האמצעי. וז"ש חוטמא וכו' כל פרצופא ביה אשתמוצע. שכל הארת הפנים, בסוד חכמת אדם תאיר פניו. כל זה ניכר בחוטם. כי הוא המשפיע הארת החכמה לתחתונים. וההפרש בין חוטם דעתיקא לחוטם דו"א הוא, כי בעתיקא אין שמאל, כי השמאל נכלל בימין, בסוד חורר גו חורר, ושתי עינים חוררות לאחת. (כח"ש כאדרא רבא אות מ"ב) ולפיכך ב' נקבי החוטם, הם חיים וחיים דחיים, בלי שום דין כלל אבל בז"א, יש בחינת דין בחוטם. א"ש, דחוטמא דעתיקא חיים דחיים וכו'. שנקב ימין הוא חיים, ונקב שמאל הוא חיי דחיי (כנ"ל באדר"ר אות ט"ג) בחאי ד"א כתיב, עלה עשן באפו וגו'. כי בז"א יש דינים המכונים עשן.

בהאי

בה דינים ע"כ נקראת רשית בלי א'. להורות שחסר בה הארת חכמה סתימאה, שנקראת א'. וז"ש, א' בלחודוי אקרי ראשון, דכר. שהוא חכמה סתימאה דא"א, כי באלף סתים זגניז מה דלא אתידע. כי חכמה סתימאה סתומה וגנוזה ולא אתידע. כד אתחבר האי א' באתר אחרא, דהיינו בחכמה דימין, שהיא או"א עלאין, אקרי ראשית. שעליהם נאמר, ראשית חכמה וגו'. אמנם אין הפירוש, שחכמה סתימאה מזדווגת עם או"א ומשפיעה בה חכמה שלה, וז"ש, ואי תימא דאתחברא. שה"ס מזדווגת עם או"א. לא, אלא אתגליא ביה ונהיר ליה, כי אין כאן זוג ממש, כי חכמה סתימאה נסתמה, אלא רק הארתה יוצאת ומתגלה באו"א, כרי שאו"א ישפיעו לישסו"ת שה"ס בינה. וז"ש (באות קמ"ה) מרשית השנה וכו' ודינא אתאחד מסטרהא, אע"ג דלאו הוא דינא ממש. כי רשית בלי א' היא בינה, דהיינו ישסו"ת, שבקו שמאל שלה נגלית החכמה, והדינים שעם החכמה, אמנם כיון שבינה זו אינה מקבלת החכמה לצרכה עצמה, אלא בשביל ז"א ומלכות, ע"כ היא עצמה אינה דין, כי אינה מקבלת לצרכה, אבל דינא אתאחד מסטרהא, כי החכמה עם הדינים מתפשטים ממנה לז"א ומלכות. וע"כ נקראת רשית בלא א'. וז"א מקבל מרשית הזה, שהיא בינה, ומשפיע למלכות. וז"ש, ואפילו בהאי ראשית, שהוא או"א, לא אשגח בירושלם, אלא ברשית בלי א' שהוא ישסו"ת. דאלמלא הות בהאי, אתקימת תדירא שאם ז"א היה משפיע בה מראשית עם א' שהוא או"א עלאין, היתה המלכות נמצאת תמיד בזוג עם ז"א. כי כמו שזוג או"א עלאין לא פסיק לעלמין היה גם זוג ז"א ומלכות לא פסיק לעלמין, מחמת (דפריי דף קצ"ד ע"א)

קמח/א) בהאי תננא ם כל גווני אחידן ביה, בכל גוונא וגוונא, אחידן כמה מאריהון דדינא קשיא. דאחידן בההוא תננא. ן ולא מתבסמין כלהו, אלא בתננא דמדבחה דלתתא. וע"ד כתיב, ם וירח יי את ריח הניחת. ם מהו הניחת. אתבסמותא דמארי דינא, נחת רוח.

קמח/ב) וירח יי את ריח הניחת, את ריח הקרבן לא כתיב, אלא את ריח הניחת. דכלהו גבוראן דאחידן בחוטמא, וכל דאתאחדן בהו, כלהו מתבסמן. וכמה גבוראן מתאחדן כחדא, דכתיב ם מי ימלל גבורות יי ם ישמיע כל תהלתו. והאי חוטמא, ם מחד נוקבא נפק אשא דאכלא כל שאר אשין. בחד נוקבא תננא. והאי והאי אשתכח באשא ותננא דמדבחה. ואתגלייא האי עתיקא קדישא, ואשתכך כלא. היינו ם דאתמר ם ותהלתי אחטם לך.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ם (בראשית ח) נח פא צ"ג. ם (תהלים קו) ב"ב מ ם תרי. ן מוסיף ובגי"כ לא. ם מוסיף את ריח הקרבן צ"א תולדות א צ"ב. ם (ישעיה מח) משפטים קע צ"ל. לא כתיב מהו. ע ליג ישמיע כל תהלתו. ם פתרון נוקבין נפק אשא דאכלא כל שאר אשין מחד נוקבא תננא ומחד נוקבא אשא והאי אשתכח במדבחה אשא [ו ואשא] ותננא. ם דאמר.

חוטמא ד"א

הסולם

מאמר

דמדבחה דלתתא, שעשן המזבח שבו כלולים אש ועצים. ממעטים את קו השמאל, ואז החוטם יכול ליחד הימין והשמאל, שע"י יחוד הזה כל הדינים מתבשמים, ונעשים לריח הניחת. ז"ש, וע"ד כתיב וירח ה' את ריח הניחת וכו'. וע"י לעיל (באדר אות רכ"ג ואות רל"ד) שבארנו באפן אחר, אשר אש ה"ס סומקא, דהיינו דינין דשמאל. ועשן ה"ס התכללות דסומקא ואוכמא. וגחלים ה"ס מלכות דמדת הדין ויש פנים לכאן ולכאן.

קמח/ב) וירח ה' את ריח הניחת: את ריח הקרבן אינו כתוב, אלא את ריח הניחת. הוא משום שכל הגבורות אחחות בהחוטם, כנ"ל בסמוך, וכל הדינים שמתאחזים בחוטם כולם מתבשמים, וכמה גבורות מתאחדות יחד, כנ"ל בסמוך, שכתוב, מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו. ובחוטם הזה, מנקב אחד יוצא אש אוכלה כל שאר אשים, שהיא דינין דמנעולא שבמסך דחירק, ונקב אחד יוצא עשן, שהוא דינין דשמאל בלי ימין, שנאחזים בהם הדינים שבמסך, וזה וזה נמצא ממותק באש ועשן של המזבח. כנ"ל בדבור הסמוך. ומתגלה עתיקא קדישא הזה, בחסדים שלו, ונשקטו כל הדינים. כי אחר שהשמאל נכלל בחסדים מתבטלים כל הדינים ממנו. זהו שנאמר, ותהלתי אחטם לך, שנאמר על חוטם דעתיקא (כנ"ל באדר אות ע') (וע"י באדר אות רל"ד בהסולם).

קמח/א) בהאי תננא כל וכו': בעשן הוה שבחוטמא, כל הבחינות אחוזים בו, ובכל בחינה ובחינה אחוזים כמה בעלי דין קשה, האחוזים בעשן ההוא, וכולם אינם מתבשמים אלא בעשן המזבח שלמטה. וע"כ כתוב, וירח ה' את ריח הניחת. מהו הניחת. הוא התבשמות של בעלי הדין. דהיינו נחת רוח.

פירוש. הדינים דשמאל בלי ימין בהתכללות הדינים דמסך דחירק נקראים עשן, ואש היא בחינת דינין דמפתחא בלבד, וגחלים הם דינים דמנעולא. וג' מיני דינים אלו כלולים בכל ספירה מה' ספירות הג"ת נ"ה שבחוטם. וז"ש, בהאי תננא כל גווני אחידן ביה, דהיינו ה' גווני הג"ת נ"ה כלולים בעשן הזה. בכל גוונא וגוונא אחידן כמה מאריהון דדינא קשיא כי בכל בחינה יש ג' מיני דינים שהם גחלים אש ועשן. וכל אלו כלולים בחוטם שהוא קו האמצעי, המיוחד ב' עינים ימין ושמאל זה בזה, כי כל כח יחודו הוא במסך דחירק, ובעשן המחלישים כח השמאל, וע"כ הוא מיוחד עם הימין. אמנם כח המסך דחירק צריכים להעלות ממטה למעלה, ע"י הקרבת קרבן, או תפלה, כי האש והעצים והעשן היוצא מהם המסודרים על המזבח, ה"ס הדינים המתחברים בשמאל בלי ימין, שעל ידיהם נכנע קו השמאל, והחוטם שהוא קו האמצעי יכול ליחד אותו עם הימין. ז"ש, ולא מתבסמין כלהו אלא בתננא (דפו"י זף קצ"ד ע"א)

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא אריך, ומתפשט. ואקרי ארך אפים. והאי חוטמא, זעיר. וכד תנא שרי נפיק בבהילו, ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי. חוטמא דעתיקא. וכלא כמה דאמינא באדרא, ואתערו חברייא.

קנ) ובספרא דרב המנונא סבא, אוקים הני תרי נוקבי. מחד תננא ואשא. ומחד ניחא ורוחא טבא. דאית ביה ימינא ושמאלא, ו כתיב ה וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתיב, ו ריח אפך כתפוחים. ומה בנוקבא הכי, כל שכן ביה. ושפיר קאמר.

קנא) ומה ו דאמר וירח יי את ריח הניחח. הניחח בתרי סטרי, חד ה ניחא, דאתגלייא עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, דהאי הוא ניחא ואתבסמותא לכלא. וחד אתבסמותא דלתתא, בההוא תננא ואשא דמדבחה. ובגין דאיהו מתרין סטרין, כתיב ניחח. וכלא בזעיר אנפין אתמר.

קנב) תרי אודנין, למשמע טב וביש. ותרואיהו סלקין לחד. דכתיב, ה הטא יי אונך ושמע. אודנא לגו א בגו דיליה, תלייא ברשימין עקימין, בגין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ק בספרא; מוסיף ובספרא ודבנתא. ו דכתיב. ו דאמר. ה גופא. א ל"ג בגו דיליה תלייא; כוליה ול"ג בגו דיליה תלייא; תלייא ול"ג בגו דיליה.

ו (הושע יד) אחרי מות קיב צ"ת. ו (שיר ז) פנחס את רג צ"ג ואת קנט צ"צ. ת"ז ת"ג כ"ט. ח (מ"ב יט) לעיל את קכו צ"ט.

חוטמא דזיא

הסולם

מאמר

כד, כל שכן בו בזיא. שהוא המשפיע אל הנוקבא. ויפה אמר.

קנא) ומה דאמר זירח וגו'; ומה שאמר. זירח ה' את ריח הניחח. הניחח יורה על נחת כפול מב' צדדים, מימין ומשמאל, האחד שמימין, הוא נחת המתגלה מעתיקא קדישא הסתום מכל סתומים, שזה הוא נחת והתבסמות לכל. בין לחכמה ובין לחסדים. והאחד, שמשמאל, הוא ההתבסמות הבאה מלמטה, דהיינו ממסך דחירק שמעלים התחתונים בעשן הזה והאש שעל המזבח (כנ"ל אות קמ"ח/א) ומשום שהוא מתבסס מב' הצדדים, מעתיקא ומלמטה, ע"כ כתוב ניחח. שהוא לשון כפול של נחת. והכל נאמר בזעיר אנפין.

קמט) חוטמא דעתיקא קדישא וכי': החוטם דעתיקא קדישא הוא ארוך ומתפשט. ונקרא ארך אפים. וחוטם זה דזיא, הוא קצר. וכשהעשן מתחיל לצאת בחפזון, נעשה הדין, ומי מעכב זה. הוא החוטם דעתיקא. דהיינו החסדים שלו כנ"ל. והכל הוא כמו שאמרתי באדרא רבא, והעירו שם החברים.

פירוש. הארת החכמה מכונה ארוך. וז"ש חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט. כי החסדים שלו, כלולים מחכמה הנקראת ארוך. אבל החוטם דזיא כל זמן שלא נעשה היחוד דשמאל עם הימין, הוא קצר, כלומר שאין החכמה מאירה בו להיותו מחוסר חסדים, אלא בזמן שמקבל חסדים מעתיקא אז מתפשטת בו החכמה ומאירה (ע"י לעיל באדרא אות ר"ל שהארכנו בזה).

מאמר אודנין דזיא

קנב) תרי אודנין למשמע וכי': בי אונים לשמוע טוב ורע. ושתיהן נחשבות לאחת. שכתוב הטא ה' אונך ושמע. האזן, לפני ולפנים שלה, תלויה ברשימות עקומות, כדי שיתעכב הקול מליכנס במוחין, ויוכל המוח להבחין בו, ולא יכנס במהירות, שכל דבר שהוא במהירות אינו יזכמה שלמה.

קנ) ובספרא דרב המנונא וכי': ובספרו של רב המנונא סבא מעמיד אלו ב' נקבי החוטם, שמאחד עשן ואש. ומאחד נחת ורוח טוב. כי יש בו ימין ושמאל. ומשמאל עשן ואש כנ"ל. ומימין נחת ורוח טוב, שהוא חסדים הכלולים מחכמה. וכתוב, וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתוב, וריח אפך כתפוחים. שזה יורה על הארת החכמה המכונה ריח. ואם בנוקבא

ג דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, ולא בבהילו. דכל מלה דהוי בבהילו, לא ג הוה בחכמתא שלימתא.

חלופי גרסאות

ג דיתעכב; דאתעבא; דאתערא; דאתעכב ג הוי.

אודנין דרא

הסולם

מאמר

שהן משפיעות בפנימיות אל העינים והחוטם המתוקנים להשפיע לחוץ. וויש תרי אודנין למשמע טב וביש, שהן עשויות רק לקבל, והן שומעות טוב היינו שמקבלות מין מתחתונים, לגלות הטוב אל ב' עינין וחוטמא. והן שומעות דע, שבשעה שהתחתונים חוטאים ופוגמים בקו אמצעי, מקבלות האזנים אותו הפגם, ומשפיעות דינים לעינים וחוטמא, ותרדווייהו סלקין לחד, ששתיהן עולות לספירה אחת בינה, וכן אין הבדל בהן בין ימין לשמאל כלפי חוץ, כי גם השמאל אינו משפיע חכמה אלא חסדים, ומתוך שמקור כל התקונים להתגלות לחוץ, מתחיל בעינים, נבחן, ששם נתקן הפרסא באלכסונא, הנקראת עקימא דאודנין, כי חר"ב תר"מ ה"ס מרובע, ד' צלעות לד' רוחות העולם, דרום צפון מזרח ומערב, וכשעלתה המלכות אל הבינה, נמצא שהמערב שה"ס מלכות עלה ונתחבר לצלע אחד עם הצפון שהוא בינה, ונעשו החר"ב תר"מ למשולש בעל ג' צלעות, כי המערב והצפון נתחברו ונעשו לצלע אחת באלכסון (כנ"ל לך דף ה' ד"ה ומכח) וע"כ נקראת הפרסא שנעשתה על ידי עליית המלכות לבינה דאודנין, בשם, עקימא דאודנין, כי עקימא, פירושו אלכסון, ועליה זו דמלכות לבינה גרמה ליציאות ג' קוין, וויש, לגו בגו דיליה תלייא ברשימין עקימין, שפנימיות האזן נתתקנה כדשומות עקומות, שה"ס ג' קוין שיצאו מן עקימא דאודנין (כח"ש) לעיל בד"ה פירוש). בגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא, ויבחין ביה מוחא, כי המוח צריך להבחין בקול העולה אם טוב ואם דע, שזה מתברר בביאת הקול בסדר ג' קוין בזה אחר זה, כי אם התחתון רוצה להמשיך החכמה ממעלה למטה שהוא שמאל בלי ימין אז הוא דע, ואם התחתון נזהר לקבלו בבחינת ממטה למעלה כיחוד קו האמצעי הוא טוב, וע"כ נתקנו ג' קוין, שהקול עולה ומתעכב בהם לקבל בזה אחר זה, כדי שבתוך כך יתגלו הדינים דשמאל, ואז יהיה נשמר שלא לקבל משמאל, שהוא ממעלה למטה, דק ממטה למעלה בדרך קו האמצעי, שהוא טוב, ובל אם

פירוש האזנים, ה"ס בינה דחיצוניות הראש, כי יש ע"ס דפנימיות הראש, שה"ס ג' מוחין, ויש ע"ס דחיצוניות הראש, הנקראות בגלגלתא, עינים און חוטם פה, שהם כח"ב תר"מ, אמנם יש כאן שינוי מב"ע דפנימיות הראש, שבפנימיות, החכמה קודמת לבינה, זכאן, האזנים, שהן בינה, הן גבוהות מן העינים, שהן חכמה, כי ב' אזנים ומצחא, נחשבים לחב"ד, וב' עינים וחוטמא, נחשבים לחג"ת, והטעם הוא, כי הע"ס דפנימיות הראש הן לעצם הפרצוף, ואין נגלה ממנו לאחריים, והע"ס דחיצוניות הראש הן להשפיע לזולתו, ונדודע שחכמה דע"ס נסתמה בא"א ואינה נגלית כלל, וכל מה שנגלה הוא חכמה דל"ב נתיבות, דהיינו הבינה דע"ס שחזרה לחכמה (כנ"ל אות ג' ז') ולפיכך בחיצוניות הראש, שהוא לגלות לחוץ, נבחתת הבינה לבחינת חכמה, ולא כל ע"ס הבינה, אלא רק ה"ק דבינה, כי ג"ד דבינה, אינן מגלות חכמה, משום שג"ד דחכמה אינן מאירות, דק ו"ק דחכמה, ואם הג"ד דבינה היו משפיעות חכמה, היו מגולות הג"ד דחכמה, ולפיכך ב' אודנין ומצחא, שהם בחינת חב"ד אינן מאירות חכמה לחוץ, אלא רק לב' עינין וחוטמא, שהם חג"ת, וכל היוצא מחג"ת הוא ד"ק, ונמצא שאינו מגולה דק ו"ק דחכמה, באפן, שב' עינים וחוטמא הם המגלים החכמה לחוץ מהפרצוף, ונמצא ששיעור החכמה המגולה בפרצוף הוא דק ב' עינים, וע"כ נקראות העינים חכמה, אבל באזנים אין גילוי חכמה לחוץ, דק חסדים דג"ד דבינה, וע"כ, האזנים הן המקור, המגלה החכמה אל העינים, כי אין גילוי לחוץ, אלא מכח"ב תר"מ דחיצוניות, ומאחר שהחכמה דע"ס נסתמה, נמצאת הבינה היא ראשית הגילוי, והמקור השורשי שמשם מקבלים התחתונים, והיינו דק הג"ד דבינה, דחיצוניות הראש, שהן האזנים, שבהן מתחילה כניסת ה' באויר לבחינת קו ימין, ויציאת ה' מאויר לבחינת קו שמאל, ובה נהג ענין עלית ז"א למין, כדי ליחד הימין והשמאל זה בזה להשלים החכמה בחסדים, אלא שהאזנים אינן משפיעות החכמה לחוץ, כי אין תקון באזנים דק לקבל, ולא להשפיע לחוץ, אלא (דטרי דף קצ"ד ע"א)

קנג) מאודנין אלין תליין כל מאריהון דגדפינ, דנטלין קלא מעלמא, זכלהו הכי אקרון אזני יי, דכתיב בהו, א כי עוף השמים יוליך את הקול וגר. כי עוף השמים יוליך את הקול, האי קרא קשיא, השתא ז מאי קול א איכא הכא, דהא רישא דקרא כתיב גם במדעך מלך אל תקלל, במדעך כתיב, ובחדרי משכבך וגר. מאי טעמא כי עוף השמים יוליך את הקול, והא ליכא ו הכא קלא. קנד) אלא ודאי כל מה דחשיב ב"ג, וכל מה ז דיסתכל בלבוי, לא עביד מלה, עד דאפיק ליה בשפוטתיה, והוא לא אתכוון ביה. וההיא מלה דאפיק, מתבקעא באוירא, ו ואזלא וסלקא וטסא בעלמא, ואתעביד מניה קלא. וההוא קלא נטלין ליה מארי א דגדפינ, וסלקין ליה למלכא, ועייל באודנוי. ההיד, ו וישמע יי את קול דבריכם. ו וישמע יי ויחר אפו. קנה) ובג"כ, כל צלותא ובעותא דבעי ב"ג מקמי קב"ה, בעי לאפקא

חלופי גרסאות

מסורת הזר

א (קהלת ז) לך קכ צ"ו. ב (דברים ה.) ג (במדבר ז מאן. ה ל"ג איכא הכא. ו ל"ג הכא קלא. ז בלבי דיסתכל. ח גדפינ. יא) גשא קמא צ"ס.

אודנין דריא

הסולם

מאמר

קנה) ובג"כ כל צלותא וכו': ומשום זה, כל תפלה ובקשה שמבקש האדם לפני הקב"ה, צריך להוציא המלים בשפתיו, שאם אינו מוציא אותן בשפתיו, אין תפלתו תפלה, ואין בקשתו בקשה, וכיון שהמלים יוצאות, מתבקעות באויר, ועולות ועפות ונעשו קול, ולוקח אותן מי שלוקח, ומאחד אותן למקום קדוש בראש המלך.

אם לא היה בו ג' קוין, אלא כמו החכמה דע"ס דאור ישר, המאירה בלי ג' קוין, אז היה התחתון ממשיך החכמה ממעלה למטה. וז"ש, זיבחין ביה מוחא ולא בבהילו, כי המושפע בקו אחד, הוא בבהילו, דכל מלה דהוח בבהילו לא הוח כחכמתא שלימתא, משום שאין שמירה שהתחתון לא ימשוך החכמה ממעלה למטה.

פירוש. כמו בפרצופין העליונים אין המוחין משפיעים לחוץ אלא דרך הספירות החיצונית שהם עיינין הוטמא פומא, אף באדם התחתון כל זמן שהדבר במחשבה דדיינו במוחין שלו, הן טוב והן רע, אינו מתגלה לחוץ, ובאדם אין גילוי לחוץ, אלא דרך הפה, וז"ש, ודאי כל מה דחשיב ב"ג וכו' לא עביד מלה עד דאפיק ליה בשפוטתיה, והוא לא אתכוון ביה, ואפילו שאינו מתכוין להוציא בפה, מכל מקום כיון שהוציאו בפה כבר נתגלה לחוץ, שבזה תירץ, מ"ש במדעך מלך אל תקלל, שמשמע אפילו במחשבה, אומר שאין זה, אלא מחשש אם לא יקפיד על המחשבה, יכול גם להוציאו מפיו בלי סנה ואז מתגלה לחוץ, אבל במחשבה בלבד, אינו עושה דבר, ומלך היינו הקב"ה, ואומר הכתוב, שהוא מטעם כי עוף השמים יוליך את הקול וגר. וטפרש, וההיא מלה דאפיק מתבקעא באוירא, ואזלא וסלקא וטסא בעלמא ואתעביד מניה קלא. שזה נהגה הן בטוב דהיינו

קנג) מאודנין אלין תליין וכו': מאזנים תאלו תלויים כל בעלי הכנפים, המקבלים הקול מן העולם, וכולם נקראים כך, אזני ה', שכתוב בהם כי עוף השמים יוליך את הקול וגר. שואל, כי עוף השמים יוליך את הקול, מקרא זה קשה, כי עתה איזה קול יש כאן, כי תחלת המקרא כתוב, גם במדעך מלך אל תקלל, הרי כתוב במדעך, ובחדרי משכבך וגר. א"כ מהו חסעם, כי עוף השמים יוליך את הקול, הרי אין כאן קול, אלא מחשבה.

קנד) אלא ודאי כל וכו': ומשיב, אלא ודאי כל מה שחושב האדם, וכל מה שיסתכל בלבו, אינו עושה בזה דבר, עד שמוציא בשפתיו, והוא לא נתכוון בו, ואותה המלה שהוציא מתבקעת באויר והולכת ועולה ועפה בעולם, ונעשה ממנה קול, ואותו הקול לוקחים אותו בעלי הכנפים ומעלים אותו אל המלך ונכנס באזניו, ז"ש, וישמע ה' את קול דבריכם, וישמע ה' ויחר אפו.

(חשיי דף רצ"ד ד"א ז' דף רצ"ד ע"ב)

מלין בשפוחתיה, דאי לא אפיק לון, לאו צלותיה צלותא, ולא בעותיה בעותא. וכיון דמלין נפקין, מתבקעין באזרא, סלקין וטסין ואתעבידו • קלא, ונטיל לון מאן דנטיל, ואחיד לון • לאתרא קדישא, ברישא דמלכא. (קנו) מתלת חללי • דמוחי, נטיף נטיפא לאודנין, והוא אקרי נחל • כרית. כד"א, (ד) נחל כרית, כלומר, כרותא דאודנין. וקלא עייל בהוא עקימא, • ואשתאב בההוא נהרא, דההוא נטיפא. וכדין • אתעכב תמן, ואתבחין בין טב לביש. הה"ד, (ה) כי און מלין תבחן. ומ"ט און מלין תבחן. משום דאתעכב קלא בההוא • נהרא דנטיפא, בעקימותא • דאודנין, ולא עייל • בבהילו. ובג"כ

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז (מ"א י"ז). (ו) (איוב ל"ד) נשא קמד צ"ע. ט מוסיף ביה קלא. י לכתרא; לחתא בכתרא. כ ל"ג דמוחי. ל ל"ג כרית. מ ואשתאב. נ אתעכבת. ט ל"ג נהרא. ע אודנין. פ מוסיף בבהילו בגופא.

שאמר

הסולם

אודנין דז"א

לגילוי האורות שבפנימיות הראש. (כנ"ל באות קנ"ב) ולפיכך כשיוצאים ג' קוין חב"ד באזנים, הם מקבלים זה מג' מוחין חכמה בינה דעת הפנימים שבג' חללי גלגלתא. באפן שעם יציאת קו ימין באזנים נוטף שם מוח הימין הפנימי, שהוא חכמה, וביציאת קו שמאל, נוטף שם מוח השמאל הפנימי, שהוא בינה, וביציאת קו האמצעי נוטף שם מוח הדעת הפנימי. ותחילת הנטיפה היא עם יציאת קו ימין באזן ע"י עלית המלכות לבינה משם, שאז נתתקן ממנה העקימא דאודנין, והחסדים היוצאים על המסך דעקימא דאודנין, הם נוטפים ממוח הימין הפנימי. והם נקראים נטיפה. וז"ש מתלת חללי דמוחי נטיף נטיפא לאודנין, דהיינו כמו שנתבאר, שעם תקון העקימא דאודנין תקף מתחילים המוחין הפנימים לנטוף, אלא מקו ימין בלבד, ואח"כ כשיוצא קו השמאל באודנין ע"י ירידת המלכות מבינה, מתיבשת הנטיפה דאודנין, משום שהארת שמאל בלי ימין מיבשת האורות כדי שלא יהיו נמשכים ממעלה למטה. (כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה יחא דקאפ"ו) וז"ש והוא אקרי נחל כרית כד"א נחל כרית, כלומר כרותא דאודנין. כי נחל הזה נכרת מן האזנים בעת יציאת קו שמאל, כי אז הוא מתיבש. ומרמו על הכתוב אצל אליהו, שאמר לו הקב"ה, ונסתרת בנחל כרית וגו'. כי זה רומז על עלית המלכות לבינה, כי אליהו ה"ס המלכות, והבינה נקראת נחל. שז"ס יציאת קו הימין כנ"ל. ואח"כ, כשיצא קו השמאל בבינה, אשר אז נקפאים ומתיבשים האורות, נתביש הנחל

דהיינו בשעה שהאדם מתפלל ומעלה מ"ן למעלה על דרך שכתוב כאן, ובג"כ כל צלותא וכו'. והן ברע (כמ"ש באות קנ"ד) בביאור על במדע מלך אל תקלל. וענין עלית דבורי תפלה הבוקעים האוירים כבר בארתי לעיל (בפרשת ויקהל אות ק"ל) ועד"ז אם אדם מוציא דבור רע מפיו יש מלאכים שמקבלים הדבור ומעלים אותו דרך האוירים מן האוירים דעולם עשיה ולמעלה עד שמגיע לאון המלך, שה"ס בינה דז"א, שאז כתוב וישמע ה' ויחר אפו. וז"ש, וההוא קלא נטלין ליה מארי דגרפיין ופלקיין ליה למלכא, דהיינו דרך בקיעת האוירים ועייל באודנוי וכו'. ועד"ז מבאר גם כן בדבורי תפלה, ובג"כ כל צלותא וכו'.

(קנו) מתלת חללי דמוחי וכו': מג' חללי המוח, שהם חב"ד, נוטפת נטיפה לאזנים. ונטיפה היא נקראת נחל כרית. כש"א נחל כרית. כלומר כריתתה של האזנים. והקול נכנס במקום ההוא שבאזן, ונקלט באותו הנהר של נטיפה תהיא. ואז מתעכב שם ונבחק, אם הוא טוב או רע. ז"ש, כי און מלין תבחן. ומהו הטעם, שאון מלין תבחן. הוא משום, שהקול מתעכב באותו הנהר של הנטיפה, בהעקום שבאזנים, ואינו נכנס במהירות. וע"כ נבחן אם הוא טוב, אם הוא רע. כמו, וחיך יטעם לאכול, מהו הטעם שחיך יטעם לאכול, הוא משום שנעכב בהחיך, ואינו נכנס במהירות לגוף, וע"כ יטעום ויבחן בין מתוק למר. פירוש, כי נתבאר שהאזנים הן בחינת חב"ד דבינה דחיצוניות הראש, שהוא ראשית (דסו"י דף רצ"ד ע"ב)

אתבחין בין טב לביש, ז ו) וחיך יטעם לאכול. מיט חיך יטעם לאכול. בגין דיתעכב תמן, ולא עייל בבהילו בגופא, וע"ד יטעם ויתבחו, בין מתיקא למרירו. קנז) בהאי ק נוקבא דאודנין, תליין נוקבין אוחרנין, נוקבא דעיינין. נוקבא דפומא. נוקבא דחוטמא. מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין, אי אצטריך עייל לנוקבי דעיינין, ונבעין דמעין. מההוא קלא אי אצטריך, עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא. ומפקי תננא ואשא מההוא קלא. הה"ד ז) וישמע יי ויחר אפו ותבער במ אש יי. ואי אצטריך, עייל ההוא קלא לנוקבא דפומא, ומליל וגזר ט מלין מההוא קלא. כלא מההוא קלא ט דאודנין. עייל בכל גופא ואתרגיש מגיה א כלא. ב כמה תלייא בהאי אודנא. זכאה מאן דנטיר מלוי. ע"ד כתיב, ט) נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז) (שם) שם. ז) (במדבר יא.) ח) (תהלים לו) ז ל"ג מן וחיך עד וע"ד; גורס זה לפני ומ"ט אזן. ק נוקבין. ר ל"ג דחוטמא. ט גורין. ת ל"ג דאודנין. א ל"ג כלא. ב ל"ג כמה; מוסיף כמה תלייא.

אודנין ד"א

הסולם

מאמר

היינו שנתעכב ע"י קו האמצעי, שאינו מאיר אלא בצירוף ג' קוין ביחד, ולא עייל בבהילו, שאינו נכנס ומתדבק בקו השמאל בלבד, בלי חבור הקוין, שאז היתה נמשכת החכמה ממעלה למטה בבחינת ג"ר, כמו החכמה דע"ס דאור ישר שנגנזה, והיו מתבטלים כל תקוני הקדושה. אבל כיון שנתדבק בקו אמצעי, הרי הוא מתעכב עד שקו אמצעי מבחין בין טוב לרע, דהיינו עד שהוא מגלה שהארת חכמה בבחי' ממעלה למטה היא רע, ובבחינת חכמה ממטה למעלה היא טוב. כי כך הוא סדר ההארה של ג' קוין (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת ע"ש) ובדרך זה מתגלה כל השלמות שבהארת חכמה. אבל אינו יוצא לחוץ, כי אין באזן רק כלי קבלה מבחוץ, אלא שמשפיע בדרך פנימיות לעיינין ולחוטמא ולפומא. כמ"ש לפנינו.

הנחל. וז"ש ויהי מקץ ימים וייבש הנחל וגו'. כי השמאל נקרא מקץ ימים. ולפיכך נקרא הנחל בשם נחל כרית. ע"ש שסופו להכרת ולהתייבש כי בעת יציאת השמאל מתיבש ונכרת הנחל מן האזנים, ואינו חוזר אלא ע"י מ"ן מתפלות התחתונים וז"ש כלומר כרותא דאודנין והנה זה נמשך עד שהתחתונים מעלים מ"ן דמסך דחירק, אשר אז עולה ז"א לבינה עם המסך דחירק, ומיחד ב' הקוין דימין ושמאל דבינה, ואז נשלמים בה ג' האורות חב"ד, שז"ס, קול התפלה הנכנס בנחל כרות הזה, בסוד מ"ן, ליחד ימין ושמאל, ולהחזיר הנחל למקומו.

קנז) בהאי נוקבא דאודנין וכו': בנקב הזה שבאזנים, תלויים נקבים אחרים, שהם, נקב העין, נקב הפה, נקב החוטם. כי מקול ההוא שנכנס בנקב האזנים, אם צריך, נכנס מן האזן, לנקבי העינים והעינים מוציאות דמעות כנ"ל אד"ר אות רכ"ב) מקול ההוא אם צריך, נכנס לנקב החלון שבחוטמא, ומוציאים עשן ואש (כנ"ל אות קמ"ח) מקול ההוא. ז"ש, וישמע ה' ויד" אפו ותבער במ אש ה'. געם צריך, נכנס מקול לנקב הפה, ומדבר וגזר דיבורים מקול ההוא. הכל הוא מקול ההוא שנכנס

זו"ש, וקלא עייל בההוא עקימא שהקול נכנס דרך הפרסא הנקראת עקימא דאודנין, כנ"ל, כי הפרסא ה"ס הפתח לעלית תחתון לעליון. (כנ"ל ויקהל אות ק"ל) ואשתאב בההוא נהרא דההוא נטימא, דהיינו שהקול עולה למ"ן לאותו נחל כרית, שנתביש מחמת יציאת קו השמאל, כדי ליחדו עם קו הימין, וכדון אתעכב תמן, דהיינו שנתעכב כדי להתדבק בקו האמצעי, ואתבחין בין טב לביש, שאם הוא טוב הוא עוזר לקו האמצעי ליחד ב' הקוין זה בזה, ואם הוא רע נמצא מתדבק בקו שמאל ולא בקו אמצעי, ואז הקול מביא עליו דינים. וז"ש ומ"ט, אזן מלין תבחו, משום דאתעכב קלא וכו' (דטריי דף רצ"ד ע"ב)

קנח) האי אודנא קרי ביה שמיעה. ובשמיעה אתכלילן אינון מוחי. חכמה אתכליל ביה, דכתיב, ונתת לעבדך לב שומע. בינה, כמה דאת אמר, דבר כי שומע עבדך. כי שומעים, אנחנו. דעת, כד"א, שמע בני וקח אמרי. ומצותי תצפון אתך. הא כלא תליין באודנין בהאי אודנא תליין, צלותין ובעותין, ופקיחא דעיינין. הדא הוא דכתיב, הטה יי אונך ושמע פקח עינדך וראה. הא כלא ביה תלייא.

קנט) בהאי אודנא, תליין רוזין עלאין, דלא נפקין לבר, בגיכ היא עקימא לגו. ורוזא דרוזין סתימין ביה, ווי לההוא מגלה רוזין. ובגין דהאי אודנא דכניש רוזין, ועקימותא דלגו נטיל לון, לא גלי רוזין לאינון דעקימין בארחייהו, אלא לאינון דלא עקימין. הה"ד סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם, ה דנטלי ארחוי, ונטילי מלין.

קס) ואינון דעקימין בארחייהו, דנטלי מלין ועיילין לון בבהילו, ולית בהו אתר לאתעכבא. וכל נוקבין אחרנין, מתפתחין ביה, עד דנפקין מלין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (מ"א ג) וישב ב צ"ב. י) (ש"א ג) נשא קלו צ"ב. כ) (מ"ב א). ל) (משלי ד). מ) (שם ב). נ) (מ"ב יט) לעיל אות קכו צ"מ. ט) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג. ג מוסיף אנחנו ובהני תליין כלא. ד בטיש. ה דנטיר. ו ונטיר. ז נטיל.

מאמר

הסולם

אודנין דז"א

ב"א דף ד ד"ה וכבר). הרי שהכל תלוי באזן. קנט) בהאי אודנא תליין וכו': באזן זו תלויים סודות העליונים דהיינו חכמה שאינם יוצאים לחוץ. כי האזן אינו משפיע כלום לחוץ. להיותה בחינת ג"ר (כנ"ל בסולם בסוף אות קנ"ו) ומשום זה היא עקומה מבפנים. דהיינו הפרטא שבה המעכבת על החכמה שלא תשפיע לחוץ. וסוד הסודות, דהיינו ג"ר דחכמה, סתומים בה, אוי לאותו שמגלה סודות. דהיינו שרוצה להמשיך הג"ר ממעלה למטה, ומשום שאזן זו אוספת בתוכה הסודות והעקום שמבפנים שהוא הפרטא, לוקח אותם, כלומר שמעכב עליהם, שלא יהיו נשפעים ממנה ולחוץ. לפיכך אינה מגלה סודות לאותם שהולכים בדרך עקלקלות, אלא לאלו שהולכים בדרך הישר שאינו עקום. דהיינו לאותם הדבקים בקו האמצעי, שהוא דרך ישר, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל. ד"ש, סוד ה' ליראיו וגר', שלוקחים דרכיו, וע"כ לוקחים דבריו.

שנכנס לאזנים, הוא נכנס לכל הגוף, והכל נרגשים על ידו. כמה תלוי באזן הזו. אשרי מי ששומר דבריו. ע"כ כתוב, נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה.

קנח) האי אודנא קרי וכו': אזן זו קרא בה שמיעה, כלומר שהיא בינה הנקראת שמיעה, ובשמיעה נכללים אלו המוחין חכמה בינה דעת, כי אין חכמה מתגלית אלא מבינה (כנ"ל באות קנ"ב). חכמה נכללת בה, שכתוב, ונתת לעבדך לב שומע, ול"ב ה"ם ל"ב נתיבות החכמה. בינה נכללת בה, כמש"א דבר כי שומע עבדך, וכן כי שומעים אנחנו, שפירושו שמבינים אנחנו. דעת נכלל בה, כמש"א, שמע בני וקח אמרי. ומצותי תצפון אתך. אשר שמע פירושו דע. הרי שהכל תלוי באזן. וכבר נתבאר הטעם שהוא משום שהאזנים הוא ראשית הגילוי מבחינת החיצוניות של הראש, וע"כ בה כלול הכל (כנ"ל אות קנ"ו) באזן זו תלוי קבלת התפלות ובקשות. ופקיחת העינים. ד"ש הטה ה' אונך ושמע, פקח עינדך וראה. הרי כי תקון האזן בסוד ז"ה, שפירושו עלית חמלכות לבינה, גורם פקחת עינים, שה"ם המחין דחכמה (כנ"ל דפו"י דף רצ"ד ע"ב)

קס) ואינון דעקימין בארחייהו וכו': ואלו שדרכם הוא עקום, הם לוקחים דברים ומכניסים אותם במהירות, דהיינו שדבקים בקו השמאל

בנוקבא דפומא. ואלין אקרו חייבי דרא, שנואי דקב"ה, במתניתא דילן תנן, כאילו קטיל גוברין, וכאלו פלח לע"ז. וכלא בחד קרא, דכתיב, ^ט לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך אני יי'. מאן דעבר על האי רישא דקרא, כאילו עבר על כלא.

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקייא, דעלייהו כתיב, ^ט ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף, ובג"כ נאמן רוח אקרון. וסימן דא אוקימנא, ^ח ההוא דמגלה רזין, בידוע דנשמתי, לאו איהו מגופא דמלכא קדישא. ובג"כ לית ^ט ביה רזא, ולא מאתר דרזא הוא. וכד . תיפוק נשמתי, ^כ לא אתדבקא בגופא דמלכא, דהא לא אתריה הוא. ווי לההוא בר נש, ווי ליה, ווי לנשמתי. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמכסין רזין, כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. ^ז עלייהו כתיב, ^צ ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

קסב) * אנפוי, כתרין תקרובין דבוסמא. ^ט סהדותא על מה דאמינא, דהא סהדותא בהו תליא. ובכלא תליא סהדותא. אבל הני תקרובי דבוסמא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ויקרא יט.) פ) (משלי יא) יתרו כב צ"ר. ח כל ההוא מגלה. ט ליה. י יפוק. כ לאתדבקא. ז מוסיף רזין דמלכא קדישא עלייהו. ט מוסיף כלהו סהדותא.

אודנין דז"א

הסולם

מאמר

המלך הקדוש, שהוא ז"א, דהיינו קו האמצעי. ומשום זה אין בו סוד, ואינו ממקום הסוד. וכנשמתו יוצאת מגופו, אינה מתדבקת בגוף המלך, כי אינו מקומה. אוי לאותו האדם, אוי לנשמתו. אשרי חלקם של הצדיקים המכסים הסודות. כל שכן סודות העליונים של הקב"ה. עליהם כתוב, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

השמאל, שאין בהם מקום להתעכב. כי קו האמצעי המשפיע בקבוץ ג' הקוין, נמצא מתעכב בכל קו וקו. אבל קו השמאל השולט לבדו בלי חיבור עם שום קו, נבחן שהשפעתו הוא במהירות (כנ"ל אות קנ"ו) וכל הנקבים האחרים, דהיינו של עיינין חווסמא, נפתחים בה. עד שיוצאים הדברים בנקב הפה. שמתשיכים ממעלה למטה, ואלו הם רשעי הדור שנואי הקב"ה. כמ"ש לעיל. בכרייתא שלנו למדנו, שהמגלה סוד, הוא כאלו הרג אנשים, וכאלו עבד עבודה זרה. והכל נשמע בפסוק אחד, שכתוב, לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעך, שהוא רציחה, אני ה' שלא תעבוד ע"ז. מי שעבר על ראש הכתוב שהולך רכיל ומגלה סוד, הוא כאלו עבר על הפל. על רציחה ועל ע"ז.

מאמר אור הפנים דז"א

קסב) אנפוי כתרין תקרובין וכו': ב תפוחי הפנים דז"א, הוא כשתי מנחות של בשמים. דהיינו שנותנים ריח טוב, שה"ס הארת החכמה ממטה למעלה המכונה ריח, והסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. שהם עדות על מה שאמרתי דהיינו על אבא ואמא (כנ"ל אות ק"כ) כי גם כל העדות להכרת פרצוף תלויה בהם, בהפנים, אלא שבכל צורת הפנים תלויה העדות הנאת, דהיינו במצחא ובחווסמא, כמו שאמרנו, אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוסם, אבל אלו ב' מנחות הבשמים, שהן לבן ואדום, הן עדות לאבא ואמא, כלומר, שבהן מאירים המוחין דחכמה ובינה שבאורי המאירים בפנים דז"א. שנקראים עדות, מלשון

קסא) זכאה חולקיהון דצדיקיא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים שעליהם כתוב, ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי, כי הרוח שלהם נשלף ממקום עליון קדוש, דהיינו מקו האמצעי, ומשום זה נקראים, נאמן רוח. העמדנו סימן זה, מי שמגלה סודות, ידוע, שנשמתו אינה מגוף (דפי"י דף רצ"ד ע"ב *) דף רצ"ה ע"א)

חורא וסומקא, סהדותא לאבא ואימא. סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון. והא במתניתא דילן אוקימנא, כמה פרסי בין חורא לסומקא, ואתכלילן ביה כחדא בסטרא דחורא.

קסג) כד אתנהיר נ מנהירו דחורא דעתיקא, חפייא ההוא חורא על סומקא. וכלהו בנהירו אשתכח. ו וכדין כתיב, יאר יי פניו אליך. ו וכד חייבין סגיאיין, תליין דינין בעלמא, אשתכח סגירותא ז בכלא. וסומקא אתפשט באנפין, וחפא ק על חורא. וכדין כלא אשתכח בדינא. וכדין ר כתיב ו פני יי בעושי רע. ו וכלא בהאי תלייא, ובגין ו דא סהדותא הוא בכלא.

קסד) כמה וכמה מארי תריסין ת מחכאן להני גווני, מצפאן להני גווני. כד נהירין גווני, כל עלמין כלהו בחדו. בזמנא דנהיר חורא, כלא אתחזו בההוא גוונא. וכד אתחזי בסומקא כלא הכי אתחזו א בההוא ב גוונא. קסה) באלין ג תקרובין ד דאוסמא, שארי דיקנא לאתחזאה, מרישא דאודנין, ונחית וסליק בתקרובא דבוסמא, שערין אוכמין דדיקנא, בתקונא

מסורת הזהר חלופי גרסאות

א) (במדבר ו) נשא קסד צ"ר. ו (תהלים לד) תוריע מח צ"צ. ו (ישעיה נט) להלן אות ריא צ"ה. נ מן נהירו. ו וכלא. ע ל"ג מן וכדין עד וכד. פ וכד סלקין [; תליין] דינין בעלמא וחייבין סגיאיין. ז בעלמא. ק כל. ר ל"ג מן כתיב עד וכלא; בגדי קסנה כתיב (ישעיה נ"ט) בגדי נקם. ט ל"ג דא; וסהדותא. ת מצפאן. א בהנהו. ב גזנין. ג תקונא. ד דבוסמא.

מאמר הסולם אור הפנים דז"א

ודינים תלויים בעולם נמצא סגירה בכל, דהיינו שהאורות כולם נסגרים ואינם מאירים. והאדום מתפשט בפנים, שהוא דין, ומכסה על הלבן שהוא רחמים, ואז הכל נמצא בדין. ואז כתוב, פני ה' בעושי רע. והכל תלוי בזה. ומשום זה הפנים הוא עדות בכל. קסד) כמה וכמה מארי וכי; כמה וכמה מלאכים בעלי מגינים מחכים לאלו גווני הפנים, לבן ואדום, ומצפים לאלו גוונים. כשהגוונים מאירים נמצאים כל העולמות בשמחה, בזמן שמאיר הלבן, הכל נראים בגוון הזה, שהוא חסד. וכשנראה באדום, נראים הכל בגוון ההוא, שהוא דין.

עדן, שהוא חכמה. הם עדות על הירושה שירש מא"א ואוחז בהם. (ועי' משפטים אות תקכ"ו) כי ב' מחזין חו"ב, נקראים אחסנתא דאבא ואמא, (כנ"ל אות פ"ט ע"ש). והנה בברייתא שלנו העמדנו כמה מרחקים בין לבן לאדום, ועם כל זה, הם נכללים בז"א כאחד בצד הלבן. כלומר בשליטת הלבן, שהוא חסד. פרסי, פירושו מרחקים והבדלים. מלשון פרסאות. פירוש. שנאמר באור פני מלך חיים. וכן יאר ה' פניו אליך. וזה יורה על הארת חכמה ובינה שז"א מקבל מא"א, שמאיר לישראל. וזהו עדות לישראל, שהקב"ה קרוב עליהם, או ח"ו להיפך. כי אם הארת החכמה ובינה היא בשליטת הימין, שה"ס לבן, חסד, אז הוא קרוב אליהם. ואם האדום שולט שה"ס השמאל, אז הוא מסתיר פניו מהם. כמ"ש לפנינו. ונקראים אחסנתא דא"א מטעם שנתבאר לעיל (אות פ"ט ע"ש).

מאמר ט תקוני דיקנא דז"א קסה) באלין תקרובין דבוספמין וכי; באלו מנחות הבשמים, דהיינו בב' תפוחי הפנים, מתחיל הזקן להתאות מתחילת האזנים, ויורד ועולה במנחת הבשמים, דהיינו בהפנים. שערות שחורות של הדיקנא. בתקון נאה ויפה, כגבור אמיץ ונאה. השמן החשוב של דיקנא העליונה דעתיקא. נראה ומאיר בדיקנא ו דז"א.

קסג) כד אתנהיר בנהירו וכי; כשהפנים דז"א מאיר בלבן, דהיינו בחסד, מעתיקא, אז מכסה הלבן שבו, שהוא חסד, על האדום שבו, שה"ס חכמה דשמאל, והכל נמצא בהארה. ואז כתוב, יאר ה' פניו אליך. וכשהרשעים מרובים, (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

יאה שפיר. כגיבר תקיף, ה שפיר. משחא דרבות, ו דדיקנא עלאה דעתיקא, בהאי דיקנא דזעיר אנפין, ז אתחזי, ונהיר.

קסו) שפירו דהאי דיקנא, בט' תקונין אשתכח. וכד משחא ה דרבות, ז דתלת עשר נביעין דדיקנא דעתיקא קדישא נהיר בהאי דיקנא, אשתכחו כ"ב תקונין. וכדין מתברכין כלהו. וישראל סבא מתברכא בהאי, וסימן, ה) בך יברך ישראל. כל תקונין דדיקנא ז דא, אוקימנא באדרא ז קדישא, דכלהו מתיקונין דעתיקא קדישא אתקנו. והכא בעינא לגלאה, מה דלא אתגלי תמן, בגין למיעל בלא כסופא.

קסז) שיתא אינון, ט' אקרון. ט תקונא קדמאה, נפק ז ההוא ניצוצא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה ל"ג שפיר, ו דיקנא, ז ל"ג אתחזי ונהיר. ה סוסיף
(ת) (בראשית מח) שמות מד צ"ע.
דרבות קודשא. ט ל"ג דתלת עשר נביעין. י ל"ג כל. כ ל"ג דא. ז והכא בעינא למיעל בלא כסופא הא
כל תקונין דדיקנא אוקימנא דכלהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא אוקימנא באדרא קדישא. ט אתקונא
נ בהו.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

רוצה לגלות מה שלא נגלה שם, כדי ליכנס בלי בושה לעולם הבא.

קסז) שיתא אינון ט' וכו': ששה תקונין הם ונקראים תשעה. תקון הראשון הוא שניצוצ' הזוה, הנר הקשה, יצא ובטש תחת שערות ראש מתחת הקוצות שעל האזנים, ויורד מלפני הפתח שבאזנים עד ראש הפה. הנה תקון זה אינו נמצא מעתיקא קדישא, אלא כשנמשך המזל דעתיקא קדישא, שממנו תלוי מבוץ החכמה ההוא. כשאמא נמשכת ונכללת באוירא דכי'א, לוקחת אמא אותו הלבן. והניצוצ' דהיינו בוצינא דקרדינותא נכנס באוירא דכי'א ונכלל בה, ואח"כ יצא, ונתאחדו זה בזה, דהיינו שבטש בקוצי דשערי שעל אודנין, כנ"ל, וב' דיינין נתאחדו זה בזה, ונעשו תקון א'.

פירוש ז"א הוא תמיד בבחינת ר"ק שהם חג"ת נה"י. ואפילו בגדלות שקונה חב"ד, אין זה חב"ד ממש, אלא חג"ת שנתעלו ונעשו חב"ד וענין הדיקנא יוצא רק בעת גדלות, שכבר יש לו חב"ד, וע"כ יש גם בדיקנא ט' תקונין. כנגד חב"ד חג"ת נה"י, וכשאנו מדייקים אין שם חב"ד, אלא חג"ת נה"י לבד, כי החג"ת נעשו לו חב"ד ויוצאים נה"י חדשים. וז"ש שתא אינון, דהיינו חג"ת נה"י. ט' אקרון, מטעם שחג"ת נעשים בגדלות לחב"ד. אבל עקרו אינו אלא שתא. (ועי' באד"ר אות ר"ט. ובט"ד צ אות ל"ה).

פירוש. כבר נתבאר סוד השערות (לעיל באד"ר באות צ' ובאות ר"נ) שהן פרצוף שלם שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, לכו"ח, שהם שערות ראש, ולבינה ותו"מ, שהם שערות דיקנא. ופרסא זו המחלקת אותן, ה"ס עקימא דאודנין (כנ"ל אות קנ"ב) וז"ש, שארי דיקנא לאתחזאה מרישא דאודנין ששם הפרסא מחמת עלית המלכות לבינה, שהוציאה בינה ותו"מ דשערות לחוץ מראש, לבחינת שערות דיקנא. והן שחורות, מטעם שכלולה בהן המלכות דמדת הדין שנקראת גוון שחור (כנ"ל באד"ר אות ר"ד) וז"ש, שערין אובמיין זכר, כגיבר תקיף וכו' כי להיותו קו אמצעי, שכל גבורתו ליחד הימין ושמאל הוא בכח המסך דחירק הכלול ממלכות דמדת הדין, שהיא גוון שחור, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וע"כ שערותיו שחורות.

קסו) שפירו דהאי דיקנא וכו': היופי של דיקנא הזה, נמצא בתשעה תקונין. וכששמן החשוב של י"ג מבוזעי הדיקנא דעתיקא קדישא, מאיר בדיקנא זה, דז"א נמצאים ביחד, כ"ב תקונין. ואז כולם מתברכים. למעלה ולמטה, וישראל סבא, שהוא ז"א, מתברך בזה, והסימן, כך יברך ישראל, דהיינו עם כ"ב תקונין יברך ז"א, שנקרא ישראל. כל התקונין של דיקנא זו העמדנו באדרא קדישא, שכולם נתקנו מהתקונין דעתיקא קדישא. וכאן אני (דפו"י דף רצ"ה ע"א)

בוצינא דקרדינותא, ובטש בתחות שערא דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין. ונחית מקמי פתחא דאודנין, עד רישא דפומא, הא תקונא דא * מעתיקא קדישא לא אשתכח, אלא כד נגיד * מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה והוא מבוועא דחכמתא, * כד אימא אתמשכא ואתכלילת * באוירא דכיא, ההוא חוורא נקיט אימא, * וניצוצא עאלת ונפקת, ואתאחד דא בדא, ואתעבידת חד תקונא.

חלופי גרסאות

ס מעתיקו ; בעתיקא. ט ממזלא. פ בדפווי כתבו כאן חסר. צ אוירא. ק בדפווי כתבו כאן חסר.

ט חקוני דיקנא דז"א

הסולם

שאמר

איך יוצא משם תקון הא' שהוא דין. וז"ש. תקונא דא מעתיקא לא אשתכח. כי עתיקא הוא כולו רחמים, ותקון זה הא' הוא דין, אלא כד נגיד מזלא דעתיקא קדישא, ותלייא מניה והוא מבוועא דחכמתא, שהוא אבא עלאה הנקרא חכמה ואוירא דכיא, שהוא נמשך ממזלא דע"ק, כי או"א עלאין תליין במזלא (כנ"ל אות ס') וכשאמא, שה"ס בינה שחזרה לחכמה, שבה ניצוצא דבוצינא קרדינותא, נמשכת ונכללת באוירא דכיא דאבא עלאה, שהוא חכמה דימין שהוא חסדים, אז, ההוא חוורא נקיט אמא וניצוצא עאלת שאו לוקחת אמא החסד מאבא, והניצוץ דבוצד"ק שבה נכנס בתוך החסד, והם המאירים במוחין דז"א כשהדין דאמא נכלל כולו בחסד דאבא באוירא דכיא שלו, ואח"כ כדי להוציא הדיקנא, ונפקת, יצא הניצוץ דבוצד"ק דאמא מתוך האוירא דכיא דאבא, ונחלק ממנו, ואתאחד דא בדא והניצוצא דאמא נתאחד בקוצין דעל אודנין שהם טאתי הראש, ששם המלכות דמדת הדין שעלתה לבינה, ונכפלו הדינים, שהדינים דשמאל דאמא שה"ס ניצוצא דבוצד"ק, נתחברו עם הדינים דמלכות שבפאתי הראש דז"א, ואתעבידת חד תקונא, ומשתי בחינות הדינים נעשו תקון הא', ובוה מיושב, שאע"פ שהמוחין כבר מתוקנים, מ"מ יצא הדין ונפרד מהם, לתקן הדיקנא. וע"כ הוא דין קשה.

ואין להקשות כיון ששערות רישא ודיקנא הן פרוצין אחד שנחלק מסבת עלית המלכות לבינה, שכריח דשערות נעשו לשערות ראש, וכינה ותו"מ דשערות יצאו מן הראש ונעשו לשערות דיקנא, כנ"ל בסמוך, אי"כ, למה איבן יוצאות שתיהן יחד בעת הקטנות. אלא שערות ראש יוצאות בקטנות, ושערות דיקנא בגדלות. והענין הוא כי בקטנות שאין בז"א אלא כתר וחכמה, באורות דרוח נפש בכללו, מחמת שבינה ותו"מ דכללות ירדו לבריאה, הנה אותו הדבר נעשה בכל ספירה ומדרגה פרטית דז"א, כי כל מדרגה פרטית דז"א כלולה מע"ס, ואין בה בקטנות רק כו"ח, וכינה ותו"מ נפלו משם. ולפיכך במדרגת ע"ס דשערות, אין בקטנות אלא כתר וחכמה דשערות, שהם שערות ראש, אבל בינה ותו"מ דשערות אין שם. אלא בגדלות, כשנשלמה בינה ותו"מ דכללות ז"א, נשלמו עמהם בינה ותו"מ דכל מדרגה פרטית, ולפיכך נשלמו ויצאו אז גם בינה ותו"מ דשערות לבחינת דיקנא דז"א. ועי' בספ"צ אות ל"ה, והפירוט שבכאן הוא עיקר.

והנה תקון ראשון דדיקנא, שהוא שערות הקצרות שמתחת פאתי הראש עד השפה העליונה הוא דין קשה ההולך ומתמתק ביתר התקונים (כנ"ל באד"ר אות רס"ב) וז"ש, תקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא ובטש בתחות שערא וכו' דהיינו להיותו בחינת דין קשה (כמ"ש שם באות רס"ב) והוקשה לו, כיון שצמיחת שערות היא לעת גדלות, שכבר יש כל המוחין בפרצוף מיוחדים זה בזה בבחינת הרחמים, איך אפשר שיתחיל אז לצמוח לו שערות דיקנא, שהן דינין, עוד הוקשה לו כיון שאמר לעיל בדבור הסמוך, שכל תקונים דדיקנא דז"א נמשכים מדיקנא דעתיקא קדישא. אי"כ (דפווי דף רצ"ה ע"א)

וז"ש (לעיל באד"ר אות רנ"א) תקונא קדמאה, אתתקן שערא מלעילא, דהיינו מתחילת הדיקנא, ונסיק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא שהיא הדינין דאמא כנ"ל, ונסיק מכללא דאוירא דכיא, דהיינו שיצא מן התכללות באוירא דכיא דאבא כנ"ל, ובטש בתחות שערא דרישא, מתחות קוצין דעל אודנין, דהיינו תחת קוצות השער

קסח) וכד אצטריך סלקא דא על דא, ואתכסיא חד מקמי ר' חדא. ובגריכ
 כלא אצטריך, חד למעבד נוקמין. וחד לרחמא. ועל האי תאיב להאי דיקנא
 דוד מלכא, כמה דאוקימנא.

קסט) בהאי דיקנא ט' תקונין אשתכחו, שיתא רבוון דתליין בהו,
 ומתפשטין בכל גופא. ואלין שיתא דתליין, תליין בשערי דתחות תקרובא
 דבוסמין. תלת מהאי סטרא, ותלת מהאי סטרא. ׀ וביקירותא דדיקנא, תליין
 תלת אחרנין. חד לעילא בשפוז, ותרין באינון שערין דתליין עד טבורא. וכל
 הני שיתא, ג' מכאן וג' מכאן, אתמשכן ותליין כלהו, באינון שערי דתליין
 ומתפשטין בכל גופא.

קע) ובגין דהני תלתא ה אינון ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו, כתיב
 בהו שמא קדישא. דכתיב, (א) מן המצר קראתי יה, יי לי לא אירא. והא דאוקימנא
 באדרא, מן המצר קראתי יה, מאתר דשרי דיקנא לאתפשטא, דהוא אתר ׀ דחיק
 מקמי אודנין, שפיר הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר חכריה. ׀ ובקיעתא. ת דאינון. א רחיק.

(א) (תהלים קיח) בשלם צו ציה.

ט' תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

הפניס, ושלשה תקונים מצד זה של הפניס.
 דהיינו חכמה חסד נצח ביסין, ובינת
 גבורה הוד בשמאל. וביקרו של הדיקנא.
 כלומר בחלק הדיקנא הנראה ביותר, ומיפה
 את הפניס, תלויים ג' אחרים, אחד, למעלה
 בשערות שעל השפתים, ושנים, באלו השערות
 התלויות עד הטבור, כלומר, הב' הוא בשמח
 העליון של כל הדיקנא הנראה לעינים, והג'
 הוא בשמח התחתון של הדיקנא הסמוך לגוף,
 ואלו שלשה תקונים הם כנגד ג' ספירות דקו
 האמצעי, שהם, דעת, ת"ת יסוד. וקו האמצעי
 דת"י, הוא עיקר הדיקנא, מטעם שכלול בתוכו
 ב' הקוין ימין ושמאל, שהם חזין בגיה. וכל
 אלו הששה, שהם ג' מכאן וג' מכאן, כולם
 נמשכים ותלויים בשערות האלו התלויות,
 ומתפשטים בכל הגוף.

השער דפאתי הראש, ששם מלכות דמדת הדין
 כניל, ונחית מקמי פתחא דאודנין נימי
 על נימי עד רישא דפומא, כמיש שם
 בהסולם.

קסח) וכד אצטריך סלקא וכו': וכשצריך
 להשפיע חסד, או להשפיע דינים, עולה זה
 על זה, ומתכסה אחר מלפני חבירו. כלומר,
 כשצריך להשפיע דינים מתכסה החסד
 שבדיקנא ושולט הדין, וכשצריך להשפיע
 חסד, מתכסה הדין שבדיקנא ושולט החסד.
 (כמיש להלן אות קע"ב) ומשום זה הכל צריך.
 הן הנהגת החסד והן הנהגת הדין, אחד לעשות
 נקמות בשונאי ישראל, ואחד לרחם על ישראל.
 ועל זה חשק דוד המלך לדיקנא זה, כמו
 שהעמדנו. (באדר' אות רנ"ט) שט' תקונין
 אמר דוד במן המצר קראתי יה. ע"ש.

קע) ובגין דהני תלתא וכו': ומשום שאלו
 השלשה, דהיינו דעת ת"ת יסוד, הם ביקרו
 של הדיקנא יותר מכולם, כי המה המקשטים
 ומיפים את הפניס, כתוב בהם השם הקדוש.
 שכתוב מן המצר קראתי יה, ענני במרחב ית,
 היות לי לא אירא. ומה שהעמדנו באדרא
 רבא (אות רס"ו) מן המצר קראתי יה,
 שהוא תקון הא', דהיינו ממקום שהדיקנא
 מתחיל להתפשט, ששם מקום צד כלומר
 שחשערות

קסט) בהאי דיקנא ט' וכו': בדיקנא
 זו נמצא ט' תקונים, שהם שש רבוא שערות,
 כנגד חגית נה"י, התלויות בהם ומתפשטים
 בהארחתם בכל הגוף. כלומר ב"ק, הנקראים
 גוף, ואלו ששה תקונים התלויים, תלויים
 בשערות שמתחת מנחת הבשמים, דהיינו
 מוחות הפניס, הנקראים תקרובתא דבוסמא
 (לעיל אות קס"ב) שלשה תקונים מצד זה של
 (דפריי דף רצ"ה ע"א)

קעא) ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא, הכי אמר ואוקים, דשירותא דדיקנא מחסד עלאה, דכתיב, א לך יי הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכלא ג הוא, והכי שארי, ותשעה אתמשכן ותליין בדיקנא, ומקמי אודנין, הכי שארי, וקיומא לא מתקיימין אלא באתר אחרא, כמה דאוקימנא.

קעב) וכד אצטריך עלמא לרחמי, אתגלייא מזלא ג קדישא. וכל הני תקונין דבדיקנא יקירא דזעיר אנפין, כלהו רחמי משתכחי. ד וכד אצטריך לדינא, מתחזייא דינא, ה וכדין עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל, לאינון דעקין להו. * כל יקירו דדיקנא, באינון שערי דתליין אינהו, משום דכלא בהאי תליין. קעג) כל הני שערי דדיקנא דזעיר אנפין, כלהו קשישין תקיפין, משום דכלהו ו אכפיין לדינן, בשעתא דמזלא קדישא אתגלי. וכד בעא לאגחא קרבא, * בהאי דיקנא אתחזי כגבר תקיף, מארי נצחן קרביא. וכדין מריט מאן דמריט, ראגליש מאן דאגליש.

קעד) הני תשעה תקונין, אמרן משה זמנא תניינא, בשעתא דאצטריך

מסורת הזור

חלופי גרסאות

ב) (דיה א כט) ביא רעה ציב

ב הוז. ג עתיקא. ד ליג טן וכד ער וכדין. ה ובגין דעבדין. ו אתכפיין. ז ליג בהאי דיקנא.

מאמר

הסולם

ט תקוני דיקנא דז"א

שהשערות תופשות מקום צר ולא מקום רחב, מלפני האזנים, ויפה הוא. שע"כ נקרא מן המצר, מפני שהוא מקום צר. וכאן אמר שחזא השערות שעל השפתיים.

קעא) ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא: ומחזק עוד יותר את קושייתו, שבספר האגדה של רב ייבא סבא, כך אמר והעמיד. שתחילת הדיקנא מתחילה מחסד עליון, שכתוב, לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. וכמו שהספירות מתחילות בחסד הנקרא גדולה, כך הדיקנא מתחיל בחסד. וכאן אנו אומרים שמתחיל בחכמה, וכן שהם בדרך ג' קוין חזין בגיה דת"י. אבל והכל הוא בדיקנא כי כך הדיקנא מתחיל לצאת, כמו שאמר רב ייבא סבא, וט' תקונים נמשכים ותלויים בדיקנא ומלפני האזנים, כמו שאמר באדרא רבא, שכך הדיקנא מתחיל לצאת, ע"ד שנתבאר באדרא רבא, אבל הקיום שלהם אינו מתקיים כך, אלא במקום אחר, דהיינו בג' קוין, כנ"ל, כמו שהעמדתי.

קעב) וכד אצטריך עלמא וכר' וכהשעולם צריך לרחמים, מתגלה המזל הקדוש, שהוא הדיקנא דז"א, ואז, כל אלו התקונים שבדיקנא היקר דז"א, כולם נמצאים ברחמים. (דפרי דף רצ"ה ע"א *) דף רצ"ה ע"ב

וכשצריך לדין, אז נראה הדין, ואז עושים נקמות בשונאי ישראל, באותם שמצערים לישראל. כל יקר הדיקנא הוא באותם השערות התלויות, דהיינו בשסחי הדיקנא הנראים לעין, משום שהכל תלוי בהם, כי ה"ס קו האמצעי דת"י, שכולל כל הדיקנא, כנ"ל.

קעג) כל הני שערי וכר' כל אלו השערות של הדיקנא דז"א, כולן קשות וחזקות משום שכולן כופות את הדינים, בשעה שנגלה המזל הקדוש, וכשרוצה לעשות מלחמה, נראה ע"י דיקנא זה, כגבור אמיץ בעל גוצח מלחמה, ואז מורט מי שמורט, ומגבח מי שמגבח, פירוש, השערות רומזות על דינים, והעברת הדינים הוא העברת השערות כמו שנתבאר באורך (תזריע אות קכ"א ע"ש) והעברת השער מאחור נקרא מריט והעברת השער כלפי פניו נקרא מגבח. (נ"י לעיל ויחי אות קכ"ג) וז"ש, כשנוצח המלחמות, ומעביר הדינים מריט מאן דמריט ראגליש מאן דאגליש, שמעביר הדינים מבחינת פנים ומבחי' אחור כנגחת מתרגם גלישותא, ובקרחת מתרגם מריטה. וקרחת היא מלאחריו וגבחת היא מלפניו (ספ"י דנגעים).

קעד) הני תשעה תקונין וכר' אלו ט' תקונים אמרם משה פעם שניה (בפרשת שלח

לאהדרא לון כלהו רחמי. דאע"ג דתליסר תקונין לא ׀ אמרן השתא, בכוונא תלייא מלתא, דהא ׀ לא ייעול בהני תקונין לאדכרא, ׀ אלא במזלא אתכוון, ואדכר ליה. הה"ד, ׀ עתה יגדל נא כח יי. ׀ מאן כח יי. ׀ ההוא דאקרי מזלא קדישא, סתימא דכל סתימין. דחילא דא, ונהירו דא, ממזלא תלי. וכיון דאמר משה דא, ואדכר דא, ואתכוון ׀ ביה, אמר ׀ הני תשעה תקונין, דתליין בועיר אנפין. בגין ׀ דינהירו כלהו, ולא ישתכח דינא. וע"ד כלא במזלא תלי.

קעה) האי ׀ דיקנא כד שראן שערי ׀ לאתערא, ׀ אתחזי כגיבר תקיף ׀ כגיבר מארי נצח קרבין. בהאי דיקנא, נגיד משח דרבות מעתיקא סתימאה. בד"א, ׀ כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן.

קעו) אלין שערי לא חפיין על שפון, ושפון כלהו סומקין כוורדא. דכתיב, ׀ שפתותיו שושנים. שפון מרחשן גבורה, מרחשן חכמתא. באינון שפון תליין טב וביש, חיי ומותא. מאלין שפון תליין מאריהון דאתערותא, דכד מרחשין אלין שפון, מתערין כלא ׀ למגזר דינא, בכל בתי ׀ דינין, דאקרון עירין. דכתיב, ׀ בגזרת עירין פתגמא ובמאמר זג.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ח אמרינן. ט ל"ג לא. י ל"ג אלא. כ ל"ג מאן כח ה'. ל דההוא. ט בה. נ ל"ג הני. ס דנהירו. ע דינא. פ לאתעכבא; לאתערבא; לאתארכא. צ ל"ג אתחזי. ק ל"ג כגיבר; מוסיף כגיבר רגיל. ר מארי; ומארי למגזר; למגזר מארי. ש מוסיף דינין דמדוריהון. בהון ובגי"כ אקרון.

ג) (במודפ יד) שלח מג צ"ג, סנחס קלד צ"ג ואות תרכב צ"ל תקוני זהר בהקדמה ד: טו: ד) (תהלים קלט) לך צב צ"א. ח) (שיר ה) ויחי עה צ"א. ו) (דניאל ז) סקודי ריד צ"ש.

ס) תקוני דיקנא דז"א

הסולם

מאמר

יש לו י"ג ת"ד ואלו י"ג תקונים דז"א. הזכיר שם (כנ"ל באד"ר אות צ"ו וצ"ז) אלא כאן שלא הזכיר אלא ט' מדות הרגילות. היה צריך להזכיר כח ח', לכוון במזלא. ושם שהזכיר י"ג לא היה צריך להזכיר, כח ה'. כי מספר י"ג אינו אלא בא"א.

שלח). בשעה שהיה צריך להחזיר אותם כולם לרחמים. כי אע"פ שלא אמר עתה י"ג תקונים (כמו בפרשת תשא) הנה בכוונה תלוי הדבר, כי לא יכנס להזכיר באלו התקונים דז"א, שאינם רחמים גמורים, אלא היה מתכוון במזלא, דהיינו ב"ג תקוני דיקנא דא"א, והזכירו, כמו שכתוב, ועתה יגדל נא כח ה'. מי הוא כח ה'. זהו אותו שנקרא מזל הקדוש, הסתום מכל סתום. דהיינו הדיקנא דא"א. כח זה, ואור הוה, שיש בדיקנא דז"א, תלוי ממזל. וכיון שאמר משה זה הט' תקונים דז"א, והזכיר זה, דהיינו המזל, שנקרא כח ה', ונתכוון בו, להמשיך מ"ג ת"ד דא"א לס' דז"א, אמר אז אלו ט' תקונים התלויים בז"א, כדי שיאירו כולם ע"י המשכת י"ג דא"א, ולא ימצא שום דין, כי י"ג דא"א הם רחמים גמורים. וע"כ הכל תלוי במזל. שהוא הדיקנא דא"א.

קעה) האי דיקנא כד וכו': דיקנא זו כשהשערות מתחילות להתעורר נראה כגבור אמיץ. כגבור בעל נוצח מלחמות דהיינו לנקוט באויבי ישראל (כנ"ל אות קע"ב) בדיקנא זו נמשך שמו משחת קדש מעתיקא קדישא הסתום. כש"א כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. שה"ס הדיקנא דז"א.

ובפעם הראשונה, אחר מעשה העגל, הזכיר י"ג מדות, שהן נמשכות מא"א לז"א. כי כשר"א עולה לר' תקוני דיקנא דא"א התתונים, אז (דמ"ד דף רצ"ה ע"ב)

מאמר סומא דז"א
קעו) אלין שערי לא וכו': שערות אלן דדיקנא, אינן מכסות על השפתים. והשפתים כולן אדומות כשושנה. שכתוב, שפתותיו שושנים. השפתים דובבות גבורה, ודובבות חכמה

קעז) מאי עיר. בספרא דאגדתא, כד"א, ׀ ויהי ערך. דמתערין דינין לאינן דלא אתרחימו לעילא, בגיכ מתערין אלין דאינן מארי ׀ דבבו, ועכ"ד בתרי גזוני ׀ ברחמי ודינא, וע"ד אקרון עיר וקדיש דינא ורחמי. קעז) ובאלין שפון, אתחזי פומא כד אתפתח. רוחא דנפיק מן פומא, ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן. וכד אתפשט, מתלבשין ביה נביאן מהימני. וכלהו פה ׀ אקרון. כד מלין נפקין מן פומא, ומתרחשין ב שפון, מתנהרין

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ת להו ; וכלהו. א ורחמי וליג הינא. ב ליג בשפון ; בשפון וליג מתנהרין ; ומתנהרין וליג בשפון.

ז (ש"א כח).

פומא דו"א

הסולם

מאמר

להשפיע אל הצ' דצלם, שבצ' דצלם הוא מקום גילוי החכמה. וכן נתבאר שבמקום יציאת ה' מאויר וגילוי החכמה אין שם מקום לשערות (כנ"ל אות מ"ג) וז"ש (באות קע"ו) אלין שערי לא חפיין על שפון, כיון שהם נצח והוד, ובחינת המקום של גילוי החכמה, ע"כ אין השערות מכסות עליהן. ושפון כלהו פומקין כוורדא. כי החכמה המתגלה שם, הוא בחינת חכמה דקו השמאל, שנבחן לגון אדום. שפון מרחשן גבורה, מרחשין חכמתא, כלומר, שהחכמה המתגלה על השפתים, הוא גבורה, דהיינו מקו שמאל הנקרא גבורה. באינן שפון תליין טב וביש, חיי ומותא, כי בעת שהחכמה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הטוב והחיים, ובשעה שאינה נכללת עם חסדים נמשך ממנה הרע והמות. כאלין שפון תליין מאריהון דאתערותא וכו' בתרי גזוני ברחמי ובדינא, וע"ד אקרי עיר וקדיש. דהיינו אם מקבלים החכמה בבחינת ממטה למעלה או דנים הבתי דין לרחמים ונקראים, קדיש. ואם רוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה, דנים אותם בתי הדין לדין בלי רחמים.

חכמה בשפתים אלו תלויים טוב ורע, חיים ומות. משפתים אלו תלויים בעלי התעוררות, כי כאשר שפתים אלו דובבות, מתעוררים כולם לגזור דין בכל בתי הדין הנקראים, עירין. שכתוב בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגר'.

קעז) מאי עיר בספרא וכו' ; שואל, מהו עיר. ומשיב, בספר אגדה פירש, שהוא כמו שאתה אומר, ויהי ערך. שערך, פירושו שונא. כי הדינים מתעוררים לאלו שאינם אהובים למעלה, שמשום זה אלו המתעוררים לעשות דין הם אויבים שלהם, וע"כ נקראים, עירין. ועם כל זה, נעשה הגזירה ב' אפנים, ברחמים ובדין. וע"כ נקראים עיר וקדיש. דין ורחמים. דהיינו בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין וגר'. כי עיר יורה על דין וקדיש, על רחמים. קעז) ובאלין שפון אתחזי וכו' ; ובשפתים אלו כשנפתחות, נראה הפה הרח היוצא מן הפה, מתלבשים בו כמה אלף ורבבות. וכשהרוח מתפשט, מתלבשים בו נביאים הנאמנים. וכולם נקראים פה ה'. כשהדיבורים יוצאים מן הפה, ומדובבות בשפתים, המה מאירים לכל ח"י אלף עולמות, עד שנקשרים כולם יחד בח"י דרכים ושבילים. הנודעים. ביאור המאמר, כבר ידעת שהפנים מתחלקים למל"צ דצלם, שב' אודנין ומצחא הם בחינת חב"ד דפנים והם ה' דפנים. (כנ"ל אות מ"ג) וב' עיינין וחוטמא הם חג"ת דפנים, והם ל' דפנים (כנ"ל אות נ') וב' שפתים ולשון הם נה"י, והפה הוא מלכות והם צ' דצלם דפנים. גם ידעת ההפרש שביניהם, כי בפ' דצלם אין החכמה מתגלה שם אלא הם חסדים בלבד (כנ"ל אות מ"ב) ובל' דצלם כבר נחכמה מתגלה, אבל לא לצורך עצמו אלא (דשרי דף רצ"ה ע"ב)

ובקטנות, או בשליטת קו השמאל לבד, נחשבים נ"ה לבחינה אחת, והפה, שמשם השפעת החכמה הנקראת דבור, הוא סגור ואין שם יצור. אלא בגדלות כשקו האמצעי מקיים הארת שניהם אז הנצח והוד שהם השפתים נפתחות והדבור מתגלה. וז"ש (באות קע"ח) ובאלין שפון אתחזי פומא, כד אתפתח. דהיינו בגדלות כשנפתחות השפתים שה"ס נצח והוד לב' בחינות, או נראה הפה, דהיינו השפעת פה ה', שה"ס הארת החכמה. וז"ש, רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כפוח אלף

לכלהו תמני סרי אלפין ג עלמין, עד דמתקטרין כלהו כחדא, ד בתמניסר אורחין ושבילין, דאשתמודען.

קעט) וכלא מחכאן ה לפומא דא, בלישן ממלל רברבן ה, בקיטרא דטיהרא ז בעוטרא. וע"ד כתיב, ח חכו ממתקים, מ ממתקים ז ודאי. מאי חכו. כד"א, ט וחין יטעם לאכול. וכלו מחמדים, אש ומים. אשא ומיאי כ מתתקנו, ויאן ל בציירוי, דהא גווי מתחברן כחדא.

קפ) חכו, באתוון רשימן, ט דמתגלפן בעטרוי ס גליפין ג אחה"ע בגרון. א, דטריד מלכין, י ע ומהעדא מלכין, ומהקם מלכין. ח, דטריד ונחית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (שיר ה) משפטים קעד צ"פ. ט (איוב לד) לעיל ג ל"ג עלמין. ד ל"ג בתמניסר אורחין; בתריסר. אות קנו צ"ה. י (דניאל ב) תרומה קפו צ"ש. ה דא לרא ול"ג לפומא; דא בדא. ו בקיטרא. ז בעטורא. ח ל"ג ממתקים. ט ודא. י ל"ג מאי חכו. כ מעתיקין; ומתדבקן ויאן. ל בסטרוי. ט גלידין. נ ל"ג אחה"ע בגרון. ס ל"ג מן א' עד ח; א למארי עדן. ע מהעדא מלכין.

ידך אמת ה בקישור הזהירות בעיטור הסתעטר למעלה. ט שחקוקים בכתרו גלודים ונקפאים מההעלם אל הגלוי.

פומא דז"א

הסולם

מאמר

זה בזה. מהו חכו. הוא כש"א. וחין יטעם לאכול. כי אחר שנעשה התכללות ימין ושמאל, נעשו טוב ומלאי טעם. וכלו מחמדים. דהיינו ב' הקוין שמאל וימין הנקראים אש ומים. כי האש והמים, מתתקנים ויפים ונחמדים בציורם, כלומר שהם נחמדים למראה, כי הגוונים אדום ולבן, שהם שמאל וימין, מתחברים יחד. כלומר, שכל היופי בא, רק מכח התמוגות לבן ואודם יחד טיהרא פירושו צחות. כי תרגום צח הוא טיהרא (ירמיה ד' י"א) קיטרא, פירושו קשר. כי תרגום ותקשור הוא וקטרת. (בראשית ל"ח יז) בעוטרא, הוא מלשון עוטר ישראל בתפארה.

מאמר אחה"ע גיכ"ק

קפ) חכו באתוון רשימין וכו': חכו ממתקים, הוא מחמת האותיות הרשומות שהן נחקקות בו בעטרותיהן. כלומר, שהמתיקות של החין באה מחמת שנחקקות בו אותיות בסדר ג' קוין ומלכות המקבלתם, שסדר הזה מעטר אותן בעטרות. האותיות אחה"ע נחקקות בגרון, כל אחת בג' קוין, ג' קוין שבא, קו הימין שבה, מגרש מלכים. קו השמאל, מסיר מלכים ממלכותם. קו האמצעי, מקים מלכים. ג' קוין שבח', קו הימין שבה, מגרש ויורד. קו השמאל עולה ועוטר. קו האמצעי, כובש באש ומחוקק ברות. ג' קוין שבח', היא יניקה מאמא. כלומר, ממה שהנוקבא מקבלת מאמא. קו הימין דאמא, מכה לנוקבא. מקו השמאל דאמא, הנוקבא מתפשטת לנוקבא גדולה. כלומר שמקבלת

אלף ורבעין. המספר אלף מורה על המדרגות הנמשכות מחכמה. בסו"ה ואאלפך חכמה, והמספר רבבות יורה על המדרגות הנמשכות מחסדים, ואומר שכל אלו מתלבשים ברוח החכמה היוצא מפה ה'. וכד אתפשט, דהיינו כשנתפשט הרוח לנצח והוד דגוף ז"א, מתלבשין ביה נביאן מהימנא, שמשם מקבלים נבואתם. כד מלין נפקין מן פומא וכו' מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין עלמין, ה"ס היסוד המשפיע חכמה, שה"ס חי ע"ש אור החכמה שנקראת חיה. וה"ס אלפין שהוא מספר החכמה כנ"ל. וה"ס עלמין, ע"ש העלם החכמה, כי עולם הוא מלשון העלם. כי הוא משפיע החכמה למלכות ובמלכות היא מתגלה. וז"ש, עד דמתקטרין כלהו כחדא ב"ח אורחין ושבילין, דהיינו עד שמתקשרים ביסוד דמלכות, שגם הוא נקרא חי, בסוד דוד מלך ישראל חי וקים. זהכלי קבלה שלה מכוונים אורחות ושבילים. כי בה מקום הגלוי.

קעט) וכלא מחכאן לפומא וכו': והכל מחכים לפה הזה, בלשון מדברת גדולות, כי הלשון היא קו האמצעי, המיוחד ב' הקוין, שהם ב' שפתיים. בקשר הצחות בעוטרא, כלומר בקשר ויחוד האורות בקו האמצעי, שהוא עוטר אותם ומצחצח אותם, כי הלשון שהוא קו אמצעי, מצחצח האורות שבב' קוין שבשפתיים, ומשלימם. ועל זה כתוב, חכו ממתקים. הם פמתקים ודאי. אחר שקו האמצעי כלל אותם (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

וסליק ועטיר, פ כביש באשא ז גליף ברוחא. ה' פ יניקה דאימא, סטיר לנוקבא, אתפשט לנוקבא רבא, בתיאובתא דקרתא קדישא, מתקטרי ג אתרין דא

חלופי גרסאות

פ ברישא ואשא. צ גליד. ק ירוקא; ינוקא. ר תירא; דמתקטרי אתרין.

אחה"ע גיכ"ק

הסולם

מאמר

מלכין, דהיינו שמגרש ג' ספירות בינה ותרי"ם מן המדרגה, ומורידים למדרגה שמתחתיה. והקו שמאל שבה, ומהעדא מלכין, שביציאת הקו שמאל נעשה חשך בהמדרגה (כנ"ל ב"א דף ת"ז ד"ה נפיק) שבזה הוסר מלכותם כליל. וכיון שהא' היא הארת הכתר, שהוא חסדים, ע"כ אינו מדבר כלל ממעלת הארת החכמה שבשמאל, כי החכמה אינה מאירה כאן, אלא שמדבר רק מגרעון של קו השמאל. והקו האמצעי שבה, ומהקם מלכין, כי כשבא קו האמצעי וכולל קו שמאל וימין זה בזה או חוזר האור להמדרגה, וגם ג' מלכים בינה ותרי"ם שנגרשו וחזרו, מתתקנים, ונמצא שהמלכים הוחזרו והוקמו על כנם.

ואחר שביאר ג' קוין שבא', שהיא הארת הכתר. הוא מבאר ג' קוין שבח', שהיא הארת החכמה. וז"ש, ח' הקו ימין שבה, דטרירד ונחית, שהוא מנרש הכלים דבינה ותרי"ם, כנ"ל. ונשאר בהארת כתר וחכמה בקומת חסדים. והארתה יורדת, דהיינו שמאירה ממעלה למטה כדרך אור החסד. והקו שמאל שבה, וסליק ועטיר, שהארת השמאל שהוא חכמה עולה ממטה למעלה ומעטיר המדרגה בגי'ר. והקו האמצעי שבה, כביש באשא גליף ברוחא, כי קו האמצעי כובש ומכניע את האש שבקו שמאל ע"י מסך דחירק שבו, וחוקק הרוח חכמה שלא יאיר אלא ברו"ק ולא בגי'ר.

ועתה מבאר ג' הקוין שבח', שהיא הארת אמא למלכות. וז"ש, ה', היא יניקה דאמא, כלומר יניקת אמא לנוקבא שהיא מלכות. הקו ימין שבה, סטיר לנוקבא, דהיינו שממעט הנוקבא לבחינת קטנות. מכח עלית המלכות לבינה. והקו שמאל שבה, הוא אתפשט לנוקבא רבא, דהיינו שמחזירה לבחינת גדלות. ע"י הוצאת המלכות מבינה. והקו אמצעי שבה, הוא, כי בתיאובתא דקרתא קדישא, בהשתוקקות המלכות לחסדים, כי הנוקבא נקדאת עיר הקדושה, מתקטרי אתרין דא ברא, נקשרים המקומות של ימין ושמאל על ידי קו האמצעי זה בזה. כד"א הר המור גבעת הלבונה

שמקבלת טמנו הגדלות דקו שמאל. קו האמצעי דאמא, הוא, כי בתאות העיר הקדושה לחסדים היא מתחברת בקו אמצעי, והמקומות דימין ושמאל נקשרים זה בזה. כש"א, הר המור גבעת הלבונה, ג' קוין של הע', קו ימין שבה הוא, הוצאת שבצורת המדרגה. קו השמאל שבה הוא, האיקוה שבצורת המדרגה. קו האמצעי הוא, שהענפים הרצים מתאחדים בצדם לרוחות חקוקים. טריד, פירושו מגרש. כי, כים נגרש, מתרגם כימא דטריד (ישעיה נ"ז כ') סטיר, פירושו מכה, מלשון וסטרו על פיו (נדה ל:) טיחרא הוא צחות כנ"ל. טיפסא, פירושו טופס ודפוס. כמו טפוס של תפלה (כלים ט"ז) רהיטין פירושו רצים. תרגום וירץ הוא ורהט (בראשית ט"ח ב').

ביאור הדברים. המאמר הזה בא לבאר בעיקר החיוב והמעלה שבג' קוין, ואיך כל השלמות תלויה בקו האמצעי. וז"ש (באות קע"ט) וכלא מחכאן לפומא דא, בלישן ממלל רברבן וכר, שהוא קו האמצעי, וע"ד כתיב חכו ממתקים וכי'. שכל המתיקות וכל היופי הוא ע"י קו האמצעי, שזולתו שולטים הדינים דקו שמאל. והולך ומבאר אשר האותיות הנחלקות ויוצאות מחיך וגרון, מתרשמים בכל אחת מהן, ג' קוין. והשלמות שבכל אחת מהן היא בקו האמצעי. ועצמותן של האותיות אחה"ע גיכ"ך, אינו מבאר כאן, כי סומך עצמו על מה שביאר אותן באדרא דמשכנא (לעיל משפטים אות וקל"א) וכאן אין לו ענין לבאר, רק ענין ג' קוין שבכל אות, וסגולת קו האמצעי. ונתבאר שם, אשר הא' היא הארת הכתר. והח' היא הארת החכמה. והה' היא הארת אמא למלכות. והע' היא הארת ע' ענפים שבז"א. ומכל אות ראות שבאחה"ע שבגרון, מאיר האות שכנגדו באותיות גיכ"ק שבחיך. ע"ש. וזה אמרו, גליפין. אחה"ע בגרון, שאותיות אחה"ע, נחלקות בג' קוין בגרון, ונדע שקו ימין מתהוו ע"י עלית מלכות לבינה, שמסיימת המדרגה תחת כתר וחכמה; ובישה ותרי"ם של המדרגה מורידה לחוץ מהמדרגה. וז"ש א', הקו ימין שבה, טריד (דטרי דף רציה ע"ב)

בדא. כד"א, ה' הר המור גבעת הלבונה. ע' ת] טיהרא דטיפסא, גליש.
 • בטיפסא, רהיטין דענפין מתאחדן, לסטרוי לרוחין גליפין.
 קפא) והא ברזי דאתון דשלמה מלכא, אתעטרו אלין אתון ד', בד'
 גיכ"ק ה' בחיך כד"א וחיך יטעם לאכול, ה' היאכל תפל מבלי מלח וגו'. וכתב
 ו) והיה מעשה הצדקה שלום. ה' הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים וגו'.
 מתוקים ודאי.

קפב) דוד מלכא אמר, גם עבדך נזהר בהם וגו'. אסהדנא עלי דכל
 יומאי אזדהרנא בהו, דלא לאטעאה בהו, בר יומא חד [א] דעטינא עטרי
 מלכא, במערתא א דמרוניא, וחמינא בוצינא דאשא ב מתלהטא ב] אפותיא
 ג דמערתא, ואודעזענא. מההוא יומא ד אזדהרנא בדעתאי בהו, ולא שביקנא
 לון כל יומאי. זכאה חולקיה מאן ה' דאזדהר ו' במתיקא דמלכא, ז' וטעים בהו
 ח' כדחזי. על דא כתיב, ט' טעמו וראו כי טוב יי' וגו'. וכתב ט' לכו לחמו
 בלחמי וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כ) (שיר ד) משפטים קעד צ"ש. ל) (איוב ו).
 ט) (ישעיה לב) בשלח צב צ"י. ו) (תהלים יט) גח
 צו צ"א. ט) (שם לד) שמות קו צ"ב. ט) (משלי ט)
 ויצא קמח צ"ד.
 דרך אמת ת] ציור הזהירות חקוק בשפתיים והוא רמז לנשמות הנחמדות בצורתם בסוד כל הנפש הבאה
 ליעקב שבעים בסוד האילן וענפיו. א] היית מעטר עטרה ייחוד וקישור העליון במערה הסמוך
 לכפר מרוניא. ב] על כל פני מרוניא ואפותי' הוא מלשון מצח והכל לפי עניינו.

אתה"ע גיכ"ק

הסולם

מאמר

שבחיך (כמ"ש) לעיל משפטים אות תקל"ב
 ע"ש) ולפיכך, נרמזו גם בחיך ג' קוין. כש"א
 וחיך יטעם לאכול, ה"ס קו ימין. היאכל תפל
 מבלי מלח, הוא קו שמאל. שמטרם שמתיוחד
 עם הימין, אין להנות ממנו כלום, כמו בתפל
 בלי מלח. וכתוב, והיה מעשה הצדקה שלום,
 הוא קו האמצעי, המיוחד ועושה שלום בין ב'
 הקוין ימין ושמאל. הנחמדים מזהב ומפז רב
 ומתוקים וגו', נאמר על המלכות שמקבלת
 שפע ג' הקוים האלו. שהם מתוקים ודאי.
 קפב) דוד מלכא אמר וכו': דוד המלך,
 אחר הכתוב הנחמדים מזהב וגו' הרומו על
 שפע המתוק והיקר של ג' קוין, מסיים, גם
 עבדך נזהר בהם וגו'. דהיינו שנהר בהם שלא
 לקבל מקו שמאל בלי ימין, ומסיים על זה ר'
 שמעון, אני מעיד על עצמי שכל ימי נזהרתי
 בהם, בג' קוין, שלא לטעות, דהיינו שלא
 לטעות ולקבל מקו שמאל לבדו. חוץ מיום אחד
 שהעטרתי עטרות המלך בהמצרה של מרוניא,
 ולא נזהר שהשמאל יהיה מיוחד עם הימין,
 וראיתי נר של אש להטת ברחב המערה.
 דהיינו שראה הדינין של קו שמאל בלי ימין
 שהוא

הלבונה. אשר הר המור, שהוא אדום, הוא
 החכמה שבקו שמאל שלה. וגבעת הלבונה,
 שהיא לבנה, הוא החסדים שבימין שלה, שהם
 נכללים ומיוחדים זה בזה ע"י קו האמצעי
 (ועי' משפטים אות תקל"א).
 ועתה מבאר ג' הקוין שבאות ע', שהיא
 הארת ע' ענפים שבו"א. וז"ש, ע', הקו ימין
 שבה, הוא טיהרא דטיפסא, כל הצחות
 שבמדרגתו, כי ז"א הוא בעיקר בחינת ימין.
 והקו שמאל שבה, הוא גליפא בטיפסא, דהיינו
 החקיקה שבמדרגה, שעם יציאת השמאל נחשך
 המדרגה. והקו האמצעי שבה, הוא רהיטין
 דענפין מתאחדן לסטרוי, לרוחין גליפין,
 שהענפים הרצים, דהיינו הארת השמאל שבע'
 ענפים, הנקראים רצים, בסו"ה והחיות רצוא
 ושוב. הם מתאחדים ע"י קו האמצעי לצדדין,
 דהיינו בהענפים שמצד ימין, לירותות
 חקוקות, דהיינו שנחקקו על ידי זה להאיר
 יק ב"ק דחכמה שנק' רוח חכמה.
 קפא) והא ברזי דאתון וכו': והנה
 ג' מסוד האותיות של שלמה המלך, אומר, שאלו
 יי' אותיות אחה"ע. נתעטרו בד' אותיות גיכ"ק
 (דטו"י דף רצ"ה ע"ב)

קפג) אתפשט דכורא בדעת, ואתמליין אכסדרין ואדרין, מרישא דגולגלתא שרי, ואתפשט בכל גופא, מחדוי ׀ ודרועוי ובכלא. מאחורוי, אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, ולהטא ואפיק ׀ גלגלתא חדא, סתימא מכל סטרוי, ונהירו דתרי מוחי גליפן ׀ בה, ואתדבקת בסטרוי דדכורא. כגין כך ׀ אתקרי ׀ יונתי תמתי, אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(9 (שיר ה) וירא קב צ"ה.

8 ומדרועוי. י ונחיתו; ו נחיתו. כ הכי. ל אפרי.

מאמר

הסולם

בנין האחרים של נוקבא דז"א

שהוא אש לוחטת, ונודעועתי. מיום ההוא נזוהר אני מהם בדעתי, שלא לקבל אלא משלשת הקוין ביחוד, ולא עזבתי אותם כל ימי. אשרי חלקי, מי שנוהר בממתקים של המלך, וטועם בהם כראוי. על זה כתוב, טעמו וראו כי טוב ה' וכתוב, לכו לחמו בלחמי וגו'.

נבנית מחדש, בסו"ה ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. ואז חזרה להיות עמו פנים בפנים (כנ"ל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) ואלו ב' מצבים, מבאר ר"ש לפנינו בקצור נמרץ. וז"ש, אתפשט דכורא בדעת ואתמליין וכו' מחדוי ודרועוי ובכלא, אחר שז"א נתפשט במוח הדעת שלו בג' בחינות חב"ד חג"ת נה"י. דהיינו אחר שנשלם מדרגתו בראש תוך סוף. מאחורוי אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא, שהארט השמאל דבינה, הנקראת בוצינא דקרדינותא, יצאה לבריה, בלי ימין, והאירה מאחורוי של ז"א, ולהטא ואפיק גלגלתא חדא, דהיינו שהאצילה שם את המלכות, והאצילה הראש של המלכות, בב' מוחין חו"ב תחת שליטת השמאל דדעת. וז"ש, ונהירו דתרי מוחי גליפן בת.

מאמר בנין האחרים של הנוקבא דז"א קפג) אתפשט דכורא בדעת וכו'; הדכר, שהוא ז"א נתפשט במוח הדעת שלו, ונתמלאו מסדרונות וחדרים, דהיינו נה"י וחג"ת. הדעת מתחיל מתחילת הראש ומתפשט בכל הגוף בחזה שלו וזרועותיו ובכולו. מאחורוי נתדבק ניצוצ' מנר הקשה שהוא הארת קו שמאל דבינה, ולהטא והוציא ראש אחד סתום מכל צדדיו, והארט ב' מוחין חכמה ובינה חקוקים בו. ומתדבק בצד הזכר, מאחורוי, משום זה נקראת יונתי תמתי. אל תקרי תמתי אלא תאומתי ודאי.

פירוש, כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות, מצב הא', הוא בבחינת שני מאורות הגדולים, שהמלכות היא גדולה כמו ז"א, דהיינו שהם שניהם במדרגה אחת שלאחר מדרגת הבינה, שז"א מקבל מימין, המוחין דחב"ד דבינה, שהוא חכמה וצד חסד שבדעת, והמלכות מקבלת משמאל המוחין דחב"ד דבינה, שהוא בינה וצד הגבורה שבדעת, ואז שניהם דבוקים זה בזה, כדרך צד ימין ושמאל של מדרגה אחת, וכמו החב"ד דבינה, שהם מדרגה אחת שבבינה ששניהם יונקים ומקבלים משם. אמנם אין המלכות נבחנת לדבוקה בשמאל דז"א, אלא מאחורוי (כמ"ש לעיל באדרא רבא אות שכ"ד ע"ש) ובמצב הזה לא יכלה להתקיים, כי שמאל בלי ימין אינו יכול להאיר, ע"כ קטרגה הלבנה, ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך שתהיה תחת יסוד דז"א, כלומר שתהיה נחלקת מז"א, למדרגה אחרת שמתחת מדרגת ז"א, ואז

שאינן בה הארת ג' מוחין דבינה אלא רק שנים, כי משום שהדעת נתחלק לשנים, אינו מתחבר ליחד חכמה ובינה, ונשארים הארת חו"ב בראש בלי מוח הדעת. כי אז אין מוח הדעת מלובש בראש, אלא שיוורד לגוף, וטעם הזכר הוא, כי שורשו של הדעת הוא מגוף, דהיינו מת"ת שעלה ליחד בין ב' קוין ימין ושמאל דבינה (כמ"ש ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) אלא משום שמשמש ליחוד חו"ב, ע"כ נשאר שם קבוע בראש, אע"פ שהוא בחינת גוף, מה שאין כן במקום שאינו מיחד חו"ב, נמצא חוזר לבחינת גוף, כי אין לו עוד שום תפקיד בראש, ולפיכך כאן שנחלק הדעת לימין ושמאל שהימין לקח ז"א והשמאל לקחה המלכות, א"כ אינו יכול עוד ליחד חו"ב דראש, ואין לו משום זה עוד מקום בראש ויורד לגוף, וז"ש, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה, כי אפילו חלק השמאל דדעת שיש לה, ירד לגוף שלה, ולא נשאר בראשה אלא ב' מוחין חו"ב, ואין לשאול, א"כ לא היה צריך להיות בראש אלא בינה בלבדה, כיון שהמלכות לא לקחה מימין כלום. הטעם

משיי דף רצ"ה ע"ב ׀ דף רצ"ו ע"א

קפד) שיערוי דנוקבא כלילן • ביה גווני, כדכתיב, • חילת ראשך כארגמן. אתקטר גבורה בחמש גבוראן, ואתפשטת נוקבא בסטרהא, ואתדבקת בסטרוי דדכורא.

קפה) עד דאתפרשא מסטרוי. ואתיאת לאתחברא • עמיה אפינ באפינ. וכד מתחברן מתחזיין חד גופא ממש. מהכא אוליפנא, דכר בלחודוי, אתחזי פלג גופא, וכלהו • רחמי. וכך נוקבא. וכד מתחברן • כחדא, אתחזי כלא • חד גופא ממש, והכי הוא. אוף הכא, כד דכר אתחבר בנוקבא, כלא הוא חד גופא, ועלמין כלהו בחדו, דהא כלהו מגופא שלים מתברכן.

קפו) והיינו רזא, • על כן ברך יי את יום השבת ויקדשהו. דהא אשתכח כלא בחד גופא שלים, דהא מטרוניתא אתדבקת במלכא, ואשתכח גופא חד. ועל כן ברכאן משתכחין בהאי יומא. ומהכא, מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, אקרי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

• (שיר ז) הקסה"ז קפא צ"ב. • (שמות כ) יתרו • כיני גרוני ; כי גזנא ; גזני כגו גזני ; גזני גזני. • עמה. • דאמי ; מוסיף רחמי דאתפליג • זא ; ל"ג כחדא אתחזי. • במד.

בנין פכ"ס דנוקבא דז"א

הסולם

מאמר

הנסירה (שנתבאר באד"ר אות שכ"ז) ובאז להתחבר עמו פנים בפנים. וכשמתחברים נראים גוף אחד ממש. מטעם שחמקודם הם ימין ושמאל של מדרגה אחת. וע"כ אע"פ שנחלקו ונבנו לשתי מדרגות חזרים ומתחברים כגוף אחד, כמדרגה אחת ימין ושמאל. מכאן למדנו, בנשמות אנשים, אשר הזכר כשהוא לעצמו נראה כחצי גוף, דהיינו חלק הימין של הנשמה, וכולה חסד. וכך הנקבה של הנשמה, היא חלק השמאל, וכולה גבורה. וכשמתחברים יחד נראה הכל גוף אחד ממש. כי ב' חצאים נתחברו לאחד. וכך הוא באמת. אף כאן כשהזכר, שהוא ז"א נתחבר בהמלכות, הכל הוא גוף אחד. ואז העולמות כולם הם בשמחה, כי כולם מגוף שלם מתברכים כולם. והוא מצב הב' של המלכות. שנתבאר לעיל.

הטעם הוא. כי אין בינה בלי חכמה ואין חכמה בלי בינה כי מקושרים הם תמיד זה בזה, אלא ההפרש הוא בשליטה. אם השמאל דהיינו הבינה. שולט נקראים שניהם בינה, ואם הימין שהוא החכמה שולט. נקראים שניהם חכמה. אמנם ז"א ומלכות נמצאים שניהם במצב הנה, במדרגה אחת אחר הבינה. שז"א מקבל הימין שלה. ומלכות מקבלת השמאל שלה. וז"ש, בגין כך אתקרי יונתי תמותי, אל תקרי תמותי אלא תאומתי כי אז הם שניהם כאח ואחות תאומים שהם מדרגה אחת. ואינם משתלשלים זה מזה כבי מדרגות נפרדות.

קפד) שיערוי דנוקבא כלילן וכי : השערות של הנוקבא שהיא המלכות כלולים בה הגוונים, לבו אדום ירוק, והקרא ארגמן. כמ"ש, ודלת ראשך כארגמן. הגבורה, דהיינו חלק השמאל של הדעת שנפל לגוף שלה, כנ"ל בדבור הסמוך, נקשרה בחמש גבורות, דהיינו שנתפשטה בכל ע"ס של הגוף שלה שהן כח"ב חו"מ, אשר בגוף נקראים חג"ת נ"ה ומצדה, דהיינו מצד הגבורה, נתפשטת המלכות ונתדבקה בצד הדכר, שהוא ז"א דהיינו שנתדבקה בו מאחוריו (כנ"ל באדרא רבא באות ש"ה ע"ש).

קפו) והיינו רזא על וגו' : והיינו סוד הכתוב על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו. כי אז נמצא הכל תחת השפעת גוף אחד שלם. כי המלכות נתדבקה בהמלך בשבת, ונמצאים גוף אחד. וע"כ נמצאת ברכות ביום הזה. ומכאן למדנו, שמי שאינו נמצא בזכר ונקבה, נקרא חצי גוף, ואין ברכה שורה בדבר פגום וחסר, אלא במקום שלם, בדבר שלם, ולא בחצי דבר, וחצי דבר אינו מתקיים לעולם, ואינו מתברך לעולם.

מאמר בנין פנים בפנים של נוקבא דז"א קפה) עד דאתפרשא מסטרוי וכי : עד שנתפרדה המלכות מצלעותיו של ז"א, שה"ס (דפרי דף רצ"ו ע"א)

פלג גופא, ולית ברכתא שריא במלה פגימא ז וחסירא, אלא באתר שלים, במלה שלים, ולא בפלגות מלה, ופלגות מלה לא אתקיים לעלמין, ולא אתברכן לעלמין. קפז) נוי דנוקבא, כלא מנוי דדכורא הוא. והא אוקימנא מלי, ואשתמדען ביני חבריאי. מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא. מנה ינקין, ובה ק תבין, והיא ר אתקריאת אם לכלהו. כמה דאחרא אם ט לגופא, וכל גופא מנה ינקא. כך האי אם לכלהו אחרנין דלתתא.

קפח) כתיב, ה אמור לחכמה אחותי את. אית חכמה ואית חכמה, והאי נוקבא, ה אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא ועיד כתיב, ט אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. דהא דא בגלותא אתמשך. אחות לנו קטנה, ודאי קטנה אתחזי א אבל רברבא היא, וסגיאה היא, דהא היא שלימו דנטיל ב מכלא. כמה דכתיב, ט אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי, דהא מליין אינון לינקא לכלא. כמגדלות, דאינון נהרין רברבין דנפקו מאימא עלאה.

קפט) תו ג אתפשט דכורא בימינא ושמאלא, בירותא דאחסנא. וכד גווי אתחברו, אקרי תפארת, ואתתקן כל גופא, ז ואתעביד אילנא רברבא, ותקיף, שפיר ויאה, א תחותהי תטלל חיות ברא, ובענפוהי ידורון עופי שמיא, ומזון לכלא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

צ ל"ג וחסירא. ק מתברכין. ר אתקרי ; אתקרי אב. ט לגנא וכל גנא. ת חכמה אתקרי. א ל"ג אבל. ב מלכא. ג לא גרסינן תו. ד לא גרסינן ואתעביד.

ה (משלי ז) לך טו צ"א. ט (שיר ח) אחרי מות קלא צינת. טז (שם) חלק אי בהשמטות רגו. א (דניאל ד) וירא קטו צ"ג

בין פב"ם דנוקבא דז"א

הסולם

מאמר

קטנה, בגלות, אבל גדולה היא ורבה היא, כי היא שלמות המקבלת מכל הספירות. והיינו כשישראל בארצם, כמו שכתוב, אני חומה ושדי כמגדלות, ושדי, היינו שהם מלאים להניק לכל. כמגדלות שהם נהרות גדולים היוצאים מאמא עלאה הנקראים מגדלות.

קפז) נוי דנוקבא כלא וכו': היופי של הנקבה כולה הוא מיופי של הזכר. וכבר העמדנו הדברים והם נודעים בין החברים. מנוקבא זו, דהיינו ממלכות, מתאחדים כל אלו של מטה, בג' העולמות בייע. ממנה יונקים ואליה חוזרים. כי המלכות היא השורש לכל ג' העולמות התחתונים מאצילות. (כמ"ש באד"ר אות שכ"ד). והיא נקראת אם לכולם. כמו שהאחרת דהיינו בינה, היא אם לגוף, שהוא ז"א המכונה גוף, וכל הגוף יונק ממנה מבינה. כך זו, המלכות, היא אם לכל האחרים שלמטה, בבייע.

ך מאמר גיר דאורות ונהי' דכלים דחיה דז"א קפט) תו אתפשט דכורא וכו': עוד נתפשט הדבר, שהוא ז"א, בימין ושמאל בהירושה של הנחלה, דהיינו בחכמה ובינה, הנקראים אחסנתא דז"א (כנ"ל אות פ"ט) שהחכמה נתפשטה לחסד, והבינה לגבורה. וכשהגוונים, לבן שמימין, ואדום שמשמאל מתחברים בקו האמצעי, נקרא תפארת. ונתתקן כל הגוף, ונעשה אילן גדול וחזק יפה ונאה. תחתיו יטיילו חיות השדה, שהן צבאות הבריאה, ובענפיו ידורו עוף השמים שהם צבאות היצירה, וכו' מזון לכל. זרועותיו הן ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה. בימין נמשכים חיים וחסד, בשמאל נמשכים מיתה וגבורה. מעיו

קפח) כתיב אמור לחכמה אחותי את : יש חכמה, ויש חכמה. דהיינו חכמה עלאה, שהיא אור"א, וחכמה תתאה, שהיא מלכות. ונוקבא זו, דהיינו מלכות, נקראת חכמה קטנה כלפי האחרת, שהיא חכמה עליונה, וע"כ כתוב, אחות לנו קטנה, ושדים אין לה וגו'. כי חכמה זו נמשכה בגלות, וע"כ אין לה שדים, להשפיע לישראל. אחות לנו קטנה, ודאי שהיא נראית (דפ"י דף רצ"ו ע"א)

ביה. דרועוי ימינא ושמאלא. בימינא חיים וחסד, בשמאלא מיתה וגבורה. מעוי, אתתקן בדעת, ואתמליין כל אכסדרין ואדרין, כמה דאמינא, דכתיב, א ובדעת חדרים ימלאו.

קצ) ג] תו אתפשט גופא, בתרין שוקין. ומתאחדן בינייהו תרין כולייין, ותרין ביעי דדכורא. דכל משחא ורבות ה וחילא דכל גופא, בהו אתכנש, ו דכל חילין דנפיק, מנהון נפקין. ושריין כלא בפום אמה. ובג"כ אקרון צבאות, ואינון נצח והוד. תפארת, ידו"ד. נצח והוד, צבאות. ובג"כ ידו"ד צבאות.

קצא) אמה דדכורא, ז סיומא דכל גופא, ואקרי יסוד. ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא. וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, בהאי יסוד עייל לנוקבא, לאתר דאקרי ה ציון. דהתם הוא אתר כסותא דנוקבא, כבית רחם לאתתא. ובג"כ, יי צבאות ט אקרי יסוד.

קצב) כתיב א כי בחר יי בציון אוה למושב לו. כד אתפרשת מטרוניתא, ואתחברת במלכא אנפין באנפין, במעלי שבתא. אתעביד כלא חד גופא, וכדין יתיב קודשא בריך הוא בכורסייה. ואקרי כלא שמא שלים, שמא קדישא, בריך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א (משלי כד) שמות עט צ"ה. ג (תהלים קלב) ה מוסיף וחילא דדכורא. ו ושריין כלא בפום אמה ובג"כ אקרון צבאות דכל חילין דנפיק מנהון נפקין. ז כסותא. ח מוסיף ציון וירושלים. ט ואקרי.

דרך אמת ג] עיין בפרדס רמונים טהרטיק שער ח פכ"ז.

הסולם ג"ר דאורות ונהי דכליט דחיה דז"א

מאמר

מעוי, דהיינו פנימיותו, נתתקן בדעת וממלא כל המסדרונות, וכל החדרים, שהם נהי וחג"ת. כמו שאמרתי. (לעיל אות קפ"ג) שכתוב, ובדעת חדרים ימלאו. והתפשטות זאת הי"ס ג"ר דאור החיה דז"א.

קצ) תו אתפשט גופא וכו'; עוד נתפשט הגוף בשני שוקים, שהם נצח והוד. ומתאחדים ביניהם שתי כליות ושתי ביעים, דדכורא, שהם נצח והוד הפנימיים. מכליות, נמשכת פסולת המיס לחיצוניים, ומביעים, נמשך הזרע לנשמות. שכל השמן, וגדלות, וכח כל הגוף מתקבץ בהם, בב' ביעים, שכל הצבאות היוצאים לבי"ע, יוצאים מהם. וכולם שורים בפי היסוד. ומשום זה, נקראים צבאות, והם נצח והוד. תפארת נקרא הויה. ונצח והוד נקראים צבאות, ומשום זה נקראים בכתוב ביחד הויה צבאות. והתפשטות זאת היא בחינת נצח והוד דכלים לאור החיה דז"א.

מאמר זוג זרין פנים בפנים קצב) כתיב כי בחר וגו': אחר שביאר, בנין ג"ר דאורות ונהי דכלים דז"א, שבחו נעשה ראוי להולדת נשמות, מבאר זוג זרין פב"פ. ואומר, כתוב, כי בחר ה' בציון אוה למושב לו. היינו, אחר שהמלכה נפרדה מדבקות האחוריים, ונתחברה בהמלך פנים בפנים (כנ"ל אות קפ"ה) בליל שבת. (כנ"ל קפ"ו) נעשת הכל גוף אחד (כמ"ש שם): ואו יושב הקב"ה בכסאו. והכל נקרא שם שלם, שם קדוש. בריך שמו לעולם ולעולמי עולמים. כל אלו הדברים העליתי

קצ) תו אתפשט גופא וכו'; עוד נתפשט הגוף בשני שוקים, שהם נצח והוד. ומתאחדים ביניהם שתי כליות ושתי ביעים, דדכורא, שהם נצח והוד הפנימיים. מכליות, נמשכת פסולת המיס לחיצוניים, ומביעים, נמשך הזרע לנשמות. שכל השמן, וגדלות, וכח כל הגוף מתקבץ בהם, בב' ביעים, שכל הצבאות היוצאים לבי"ע, יוצאים מהם. וכולם שורים בפי היסוד. ומשום זה, נקראים צבאות, והם נצח והוד. תפארת נקרא הויה. ונצח והוד נקראים צבאות, ומשום זה נקראים בכתוב ביחד הויה צבאות. והתפשטות זאת היא בחינת נצח והוד דכלים לאור החיה דז"א.

קצא) אמה דדכורא סיומא וכו'; (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

שמיה לעלם לעלמי עלמין. כל אלין מלין סליקנא עד יומא . דא, כ דאתעטר בהו לעלמא דאתי, והשתא אתגליין הכא, זכאה חולקי.

קצג) האי מטרוניתא, כד אתחברת עם מלכא, כל עלמין מתברכין, ואשתכחו בחדוותא דכלא. (כמה דדכורא כליל בתלתא, ושירותא בתלתא. כך כלא הכי, וסיומא דכל גופא הכי, ומטרוניתא לא מתברכא, אלא בכללא דתלתא אלין, דאינון נצח הוד יסוד, ומתבסמא ומתברכא : באתר דאקרי קדש הקדשים דלתתא. דכתיב, ה כי שם צוה יי את הברכה. דהא תרין דרגין אינון לעילא ותתא.

קצד) ובג"כ לית רשותא למיעל תמן, בר כהנא רבא, דאתי מן סטרא דחסד. בגין דלא עייל להווא אתר דלעילא, אלא ההוא דאקרי חסד, ועייל בקדש הקדשים, ומתבסמת נוקבא. ומתברכא האי קדש הקדשים בגו ם לגו, אתר ן דאקרי ציון. ציון וירושלם, תרין דרגין אינון, חד רחמי, וחד דינא. ציון, דכתיב ן ציון במשפט תפדה. ירושלים, דכתיב ן צדק ילין בה כמה דאוקימנא. קצה) וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, הכא ם הוא, וקרינון להו ם ברכה, דמתמן נפקי ברכן לכלהו עלמין, וכלהו מתברכין. האי אתר אקרי קדש.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (תהלים קלג) לך צב צ"ב. ה) (ישעיה א) לעיל א) (שם) לעיל אות קמב צ"י. ו) (שם) לעיל אות קמב צ"ט. י) ל"ג דא. כ) דאתעטרא. ל) בכתר. ם ל"ג לגו. נ) דאתקרי. ם קרינון ול"ג הוא. ע) ל"ג ברכה.

מאמר

הסולם

זחג זו"ן פנים בפנים

העליתי ליום הזה. שיתעטר בהם לעולם הבא. ועתה הם נתגלו כאן. אשרי חלקי עממהם.

קצד) ובג"כ לית רשותא וכי : ומשום זה, אין רשות ליכנס בקדש הקדשים שבנוה"ז, רק אל כהן הגדול הבא מצד החסד. משום שאינו נכנס למקום ההוא של מעלה. דהיינו ביסוד המלכות הנק' ציון, אלא אותו שנקרא חסד דז"א, שהוא בחינת כהן הגדול, שנכנס בקדש הקדשים, והמלכות מתבשמת. וקדש הקדשים הזה מתברכת לפני ולפנים, שהוא המקום הנקרא ציון. ציון וירושלים הם ב' מדרגות, אחד הוא רחמים ואחד הוא דין. ציון היא רחמים, שכתוב, ציון במשפט תפדה. ומשפט הוא רחמים. ירושלים היא דין, שכתוב, צדק ילין בה, וצדק הוא דין כמו שהעמדנו. קצה) וכל תיאובתא דדכורא וכי : וכל תשוקת הדכר שהוא ז"א, אל המלכות הוא כאן בציון, וקוראים אותו ברכה, משום שמשם יוצאים ברכות לכל העולמות, וכולם מתברכים. מקום הזה, ציון, נקרא קדש, וכל הקדשים. דהיינו האורות הקדושים של הדכר, שהוא ז"א, נכנסים שם במדרגה זו שאמרתי, דהיינו בציון. וכולם באים מראש העליון דגלגלתא דכורא, דהיינו מג"ד דחיה

קצג) האי מטרוניתא כד וכי : מלכה זו כשמתחברת עם המלך, כל העולמות מתברכים, ונמצאים בשמחה גמורה. כמו שהדכר כלול מג' קוין וההתחלה היא מג'. דהיינו חב"ד. כך, הכל כן, שגם בגוף הוא מג' חג"ת. וסיום כל הגוף גם הוא כך, שהוא נצח הוד יסוד, והמלכה אינה מתברכת אלא בכלל של ג' אלה, שהם נצח הוד יסוד, משום ששורשה בז"א מתחיל במקום החזה, וע"כ אין לה אלא מחוה ולמטה דז"א. ומתבשמת ומתברכת ממקום שנקרא קדש הקדשים שלמטה. שהוא יסוד. כי א"א ואו"א נק' קדש הקדשים שלמעלה, ויסוד דמלכות נק' קדש הקדשים שלמטה. שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה. דהיינו בציון, שנקראת קדש הקדשים, כי ב' מדרגות הן למעלה ולמטה, שהן ציון וירושלים. שיסוד דמלכות נקרא ציון, ומלכות דמלכות נקראת ירושלים. וציון נקרא קדש הקדשים.

(שרי חי רצו צ"א א) ון רצו צ"ב)

וכל קדשים דדכורא עיילין תמן, בההוא דרגא דאמינא, וכלהו אחיין מרישא עלאה דגולגלתא דדכורא, מסטרא דמוחי עלאי, דשריין ביה, ונגיד ההיא ברכה בכל שייפי גופא, עד אינון דאקרון צבאות. וכל ההוא נגידו דאתנגיד מכל גופא, מתכנישי תמן, ועי' דאקרון צבאות, דכל צבאות דעלאין ותתאין תמן נפקין. וההוא נגידו פ בתר דאתכנישי, תמן, שריין ליה בההוא יסוד קדישא, כלא חוורא, בגי' אקרי חסד. צ וההוא חסד עייל לקדש הקדשים, דכתיב כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם.

קצו) א"ר אבא, לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים, עד דאשתככו מלוי, ואנא כתבנא, סברנא למכתב טפי, ולא שמענא. ולא זקיפנא ק רישא, דנהורא הוה סגי, ולא הוה יכילנא לאסתכלא. אדהכי אודעזענא, שמענא קלא ר דקארי ואמר זי ארך ימים ושנות חיים וגו'. שמענא קלא אחרא, חיים שאל ממך וגו'.

קצז) כל ההוא ט יומא, לא אפסיק אשא מן ביתא, ולא הוה מאן דמטי ת לגביה, דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה. כל ההוא יומא נפילנא על ארעא, וגעינא. בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים, דאסתלק מן עלמא, אתעטף שכיב על ימיניה, ואנפוי חייכין.

קצח) קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידוי ונשיק לון, ואנא לחיכנא עפרא דתחת רגלוי. בעו חברייא למבכי, ולא יכילו למללא. שארו א חברייא בבכיה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (משלי ג) וישלח לה צ"ג. ח (תהלים כא) וישלח פ באתר. צ מההוא. ק רישאי. ר דאקרי. ט ליב יומא. ת לגבי. א בכיה חברייא. טז צ"א.

הסתלקות ר שמעון בן יוחאי

הסולם

מאמר

גדול, ולא הייתי יכול להסתכל. בתוך כך נודעזעתי, שמעתי קול הקורא ואומר, אורך ימים ושנות חיים וגו'. אח"כ, שמעתי קול אחר, חיים שאל ממך וגו'.

דחיה דז"א, מצד המוחין העליונים השורים בו, וברכה היא נמשכת מן המוחין לכל אברי הגוף, שהם חג"ת, עד אלו הנקראים צבאות, שהם נצח והוד, שכל אותו השפע הנמשך מכל הגוף מתקבצים שם, בנו"ה. וע"כ הם נקראים צבאות, משום שכל צבאות העליונים והתחתונים שבג' עולמות ביי"ע, יוצאים מהם, מנו"ה, ושפע ההוא אחר שמתקבץ שם בנו"ה, המה משרים אותו ביסוד הקדוש, שהוא כולו לבן, שע"כ נקרא חסד. ואותו חסד נכנס לקדש הקדשים, שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם.

קצו) כל ההוא יומא וכו': כל אותו היום, לא נפסק האש מן הבית, ולא היה מי שיגיע אליו, כי לא יכלו, מחמת שהאור והאש היו מסבבים אותו. כל אותו היום נפלתי על הארץ וגעיתי. אחר שהלכה האש, ראיתי את המאור הקדוש, קדש הקדשים, שנסתלק מן העולם, שנעטף ושוכב על ימינו, ופניו צוחקות.

קצח) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א בנו ולקח ידיו ונשק אותן, ואני לחכתי העפר שתחת רגליו. רצו החברים לבכות, ולא יכלו לדבר, התחילו החברים בבכיה, ור' אלעזר בנו, נפל ג' פעמים, ולא יכול לפתוח פיו, אח"כ, פתח ואמר, אבי אבי, ג' היו וחננו להשאר

מאמר הסתלקות ר שמעון בן יוחאי

קצו) א"ר אבא לא וכו': אר"א, לא גמר המאור הקדוש לומר חיים, עד שנשתככו דבריו, ואני כתבתי, וחשבתי לכתוב עוד, ולא שמעתי, ולא הרימותי ראשי, כי האור היה (דסוי דף רצ"ו ע"ב)

ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין, ולא יכיל למפתח פומיה. לבתר פתח ואמר, אבא אבא. ב תלת הוו, חד אתחזרו. השתא תנווד חיותא, צפראן טאסין, משתקען בנוקבאן דימא רבא, וחברייה כלהו שתיין דמא.

קצט) קם רבי חייא על רגלוי ואמר, עד השתא בוצינא קדישא ג מסתכל עלן. השתא לאו הוא עדן, אלא לאשתדלא ביקריה. קם רבי אלעזר ור' אבא, נטלו ד ליה ה בטיקרא דסיקלא, מאן חמא ו ערבוביא דחברייה, וכל ביתא ז הוה סליק ריחין סליקו ח ביה בפורייה, ולא אשתמש ביה, אלא ר' אלעזר ור' אבא.

ו) אתו ט טריקין, ומארי תריסין ס דכפר צפרי וטרדא בהו בני מרוניא, צווחין בקטירין, דחשיבו דלא יתקבר תמן. בחר ה דנפק פורייה, הוה סליק באוירא. יאשא הוה להיט קמיה, שמעו קלא, עולו ואתו, ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, ט יבא שלום ינוחו על משכבותם.

רא) כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, כמה פטרין ברקיעא. משתככינ ביומא דין בגינך, דנא רשבי, דמאריה משתבח ביה בכל יומא. זכאה חולקיה לעילא ותתא. כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה, עליה אתמר י ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. עד כאן האדרא קדישא זוטא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה נז) חיי שרה יז צ"ב. י' (דניאל יב) ב"א ב ליג תלת הוו חד אתחזרו. ג משתדל. ד ביה. ה בטיקרא; ליג מן בטיקרא עד ולא אשתמש. ו ערעורא וערבוביא. ז ליג הוה. ח ליה. ט דכפר וטרדא; דצפרי וטרדיא והוה. י משככינ. יך דרך אמת ד כולס הם מקומות שהיו טמוכין זו לזו והיו מתוכחין יחד להיות רשבי נסבר אצליהם. ה) שיצא מסתו.

הסולם

הסתלקות ר' שמעון בן יוחאי

מאמר

מלשון עשה סקלא לירד בו (תוספתא שבת פ"ד).

ד) אתו פריקין ומארי וכו': באו מכים ובעלי מגינים מכפר צפודי, שרצו שיקברו אותו במקומם. ובאו ללקחו בכח ובמלחמה. וגירשו אותם בני מידון, וצעקו עליהם בהמוניהם. שרצו שלא יקבר שם, אלא שיקבר אצלם. אחד שיצאה המטה מן הבית, היתה עולה באויר, ואש היתה לוהטת לפניה. שמעו קול. הכנסו ובואו והתקבצו להילולא של ר' שמעון, יבא שלום ינוחו על משכבותם.

דא) כד עאל למערתא וכו': כשנכנס אל המערה. שמעו קול בתוך המערה. זה האיש מרעיש הארץ, מדגיז ממלכות, כמה מקטדיגים ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך, זהו ריש בן יוחאי, שאדונו משתבח בו בכל יום. אשרי חלקו למעלה ולמטה. כמה אוצרות עליונים שמודים לו, עליו נאמר ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין.

להשאר אחד. דהיינו, ג' גדולים היו בארץ, שהם, ר' אלעזר, ואביו רשבי, וקנו ר' פנחס בן יאיר, ועתה נשאר ר'א יתוס מזקנו, ומרשבי אביו, ונשאר אחד בעולם. עתה, אחר שנסתלק האילן הגדול הזה, שתחתיו היו מטיילים חית השדה, ובענפיו ידורו עוף השמים, ומזון לכל בו (כנ"ל אות קפ"ט) נמצא עתה, שהחיות תגוררנה, ועוף השמים, שישבו בענפיו, ישתקעו בנוקבי ים הגדול. והחברים, במקום המזון שקבלו ממנו, ישתו דם.

קצט) קם ר' חייא וכו': קם ריח על רגלוי ואמר, עד עתה היה המאור הקרוש משגיח עלינו, עתה אין הזמן, אלא להשתדל ביקרו. קם ר' אלעזר ור' אבא לקחו אותו ממקומו, על מטה העשויה כסולם. כדי להעלותו על מטתו. מי ראה את בלבול הדעת של החברים. וכל הבית היה מעלה ריחות טובים. העלוהו על מטתו. ולא נשתמשו בו אלא ר' אלעזר ור' אבא. שיקרא דסילקא פידושו, מטה העשויה כסולם. כי פקלא פידושו סולם.

(דפו"י דף רצ"ו ע"ב)

(רב) אמר ר' יוסי, כמה חביבין ישראל קמי קביה, בקדמיתא קרא לון גוי קדוש, דכתיב **ו** כי עם קדוש אתה וגו'. לבתר קרא לון קדש, דכתיב **ו** קדש ישראל ליי ראשית **ו** תבואתה. מה בין האי להאי. א"ר אבא, קדש עלאה מכלא, דהכי תנינן, כד אתחברן כלהו **כ** קדושי כחדא, אקרון קדוש. וכלהו סלקין ומתכנשין לההוא אתר עלאה, דאקרי **כ** קדש.

(רג) ובג"כ ק' ק' ק', קדש ישראל אתעביד מנייהו. ובגין דישראל בתלת דרגין מתעטרן, כד אתחברן כחדא, אקרון קדש ישראל ליי, דאיהי ראשית. והא אוקימנא תבואתה, בה"א. כל אוכליו יאשמו, מאי כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא, הא אתמר, דכתיב **ו** ואיש כי יאכל קדש בשגגה. וכתיב **ו** וכל זר לא יאכל קדש, וישראל אקרון קדש, בג"כ כל אוכליו יאשמו.

(רד) אר"א, שירותא וסיומא דכלא, אתכליל **ו** בקדש. וחכמה עלאה קדש אקרי, וכד נהיר דא **נ** חכמה עלאה, חכמה דשלמה נהיר. כמה דכתיב, **ו** ותרב חכמת שלמה, דקיימא סיהרא באשלמותא. והא אוקימנא. וכד אתברכא מיסוד, הכי קרינן **ו** לה קדש, דאיהו אנהיר בשלימו. וכד לא אתנהרא **ע** מתעטרא באשלמותא, קרינן לה רוח הקדש, ולא אתקרי קדש כההוא דלעילא.

(רה) וכד מתברכא מהאי יסוד, וינקא לכל אינון דלתתא, אתקרי אמ,

חלופי גרסאות

מסורת ההדר

כ (דברים יד) שמות כד צ"ר. (ז) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט. ט (ויקרא כב) משפטים סב צ"כ. ט (שם) משפטים מג צ"י. ט (מ"א ה) חיי שרה פג צ"א.

כ קדש כחדא אקרון קדוש. ל קדוש. ט ל"ג בקדש ; בקדוש ; בקדושה. נ ל"ג חכמה עלאה. ט ליה. ע ומתעטרא.

קדוש, קדש, קדש הקדשים

הסולם

מאמר

שמקבלת מחכמה העליונה. כל אוכליו יאשמו, מהו כל אוכליו יאשמו. א"ר אבא, הנה למדנו, שכתוב, ואיש כי יאכל קדש בשגגה, וכתוב, וכל זר לא יאכל קדש, וישראל נקראים קדש, משום זה כל אוכליו יאשמו.

(רד) אר"א שירותא וסיומא וכו' : אמר ר' אלעזר, ההתחלה, שהיא חכמה עלאה, והסוף של הכל, שהוא המלכות, נכללו בקדש. וחכמה העליונה נקראת קדש, וכשמאירה חכמה עליונה זו, מאירה גם חכמה של שלמה, שהיא המלכות, כמו שכתוב, ותרב חכמת שלמה, שהלבנה, שהיא המלכות, עמדה במילואה. וכבר העמדנו וכשהמלכות מתברכת מן היסוד קוראים לה כך, קדש. שהיא מאירה במילואה. וכשהמלכות אינה מאירה ומתעטרת בשלימות, קוראים אותה רוח הקדש. ואינה נקראת קדש כמו החכמה של מעלה.

(רה) וכד מתברכא מהאי וכו' : וכשהמלכות מתברכת מיסוד הזה ומניקה לכל אלו

(רב) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, כמה אהובים ישראל לפני הקב"ה. כי בתחילה קרא אותם גוי קדוש. שכתוב כי עם קדוש אתה וגו'. לאח"כ קרא אותם, קדש, שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. מה בין זה לזה, בין קדוש לקדש. א"ר אבא, קדש הוא עליון מכל, שהוא חכמה, כי כך למדנו, כשמתחברים כל הקדושות יחד, שהן ג' קוין חג"ת, נקראים קדש, כי אז כולם עולים ומתאספים למקום העליון הנקרא קדש, דהיינו לחכמה העליונה.

(רג) ובג"כ ק' ק' ק' וכו' : ומשום זה קדוש קדוש קדוש, שהם חג"ת, שה"ס כהנים לזוים ישראלים, קדש ישראל נעשה מהם. ומשום שישאל מתעטרים באלו ג' מדרגות, כשמתחברות יחד, נקראים קדש ישראל לה' (כמ"ש לעיל פקודי אות קס"ה) שהוא ראשית, שאז מקבלים מחכמה עליונה שנקראת ראשית. הנה העמדנו תבואתה היא עם ה' יתרה, שיורה על המלכות שנקראת קדש בעת (דפריי דף רצ"ו ע"ב *) דף רצ"ו ע"א

כההיא זלעילא. וקרינן ליה קדשים. וכדין קרינן * ליה קדש הקדשים, דביה כלה דכתיב (ט) אתי מלבנון כלה וגוי. מאי לבנון. דא עדן, דאתלבן מכל סטרינ. ועדן הא ידוע לגבי חבריא.

(רו) תאנא, כתיב כי שם יי אקרא, מאי כי שם יי אקרא. אר"ש, * הא כתיב הבו גודל לאלהינו. א"ר אבא, הבו גודל : דא גדולה: הצור תמים פעלו : דא גבורה. כי כל דרכיו משפט : דא תפארת. אל אמונה : דא נצח. ואין עול : דא הוד. צדיק : דא יסוד. וישר : דא צדק. הוא כלא שמא קדישא דקב"ה, ובג"כ כי שם יי אקרא.

(רי) א"ר יוסי, שם יי ממש. ומשה בההיא שעתא גלי להו לישראל. דכתיב, (ט) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגוי. מכאן אוליפנא, ההוא זכאה דחכמתא עלאה ביה, כד מטי יומא לאסתלקא מעלמא, בעי לגלאה ההיא חכמתא, לאינגן די רוח קדישא בינייהו. מנלן. ממשה. דכתיב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתיב, (י) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגוי.

(רח) ואם לאו, עליה כתיב, (ט) אל תמנע טוב מבעליו. כד"א, (ו) כי לקח

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שיר ד) שמות ה צ"י. (פ) (דברים לא) לעיל אות ט (שם) לעיל אות יט צ"כ. (ק) (משל ג) לך קנב צ"ג. (ר) (שם ד) משפטים קלח צ"ג.

הסולם

מאמר

זכאה דבעי לאסתלקא — בעי לגלאה חכמתא

זהו נצח. ואין עול, זהו הוד. צדיק, זהו יסוד. וישר, זהו צדק. דהיינו המלכות. הרי הכל הוא שם הקדוש של הקב"ה. דהיינו ד' הספירות חגית נהי"מ. ומשום זה אמר, כי שם הוית אקרא.

(דז) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י, הוא שם הויה ממש, שגילה להם משה באותה שעה לישראל. שכתוב, בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגוי, ועתה כתבו לכם את השירה וגוי. מכאן למדנו, שאותו צדיק שחכמה עליונה בו, כשהגיע זמנו להסתלק מן העולם, צריך לגלות חכמה ההיא, לאותם שרוח הקדש ביניהם. מאין לנו זה. ממשה, שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. וכתוב, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגוי. דהיינו שגילה להם סגן שלא גילה להם עד אז.

(רח) ואם לאו עליה וכו' : ואם איצו נגלה להם החכמה, עליו כתוב, אל תמנע טוב מבעליו, שהוא תורה הנקראת טוב, כמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם וגוי, בהיות לאל יד לעשות

אלו שלמטה היא נקראת אם כמו אותה של מעלה, דהיינו כמו הבינה שנקראת אם. וקוראים אז את המלכות, קדשים. ואז קוראים את היסוד קדש הקדשים, כי בו היא הכלה, כלומר שהיסוד הוא קדש ועם הכלה שהיא המלכות הנקראת קדשים הוא קדש הקדשים. שכתוב, אתי מלבנון כלה. מהו לבנון. הוא עדן, דהיינו חכמה עליונה, ונקראת לבנון, משום שנתלבנה מכל הצדדים. כלומר, שמאירה בחסד שהוא גוון לבן, הן בצד ימין והן בצד שמאל. כי היא סוד אר"א עלאין שהם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא. אלא שמשפיעים חכמה למלכות ע"י הנהר היוצא מעדן, שהיא בינה. ועדן כבר ידוע אצל החכמים.

מאמר זכאה דבעי לאסתלקא — בעי לגלאה חכמתא (ד) תאנא כתיב כי וגוי : למדנו כתוב, כי שם ה' אקרא. מהו כי שם ה' אקרא. א"ר שמעון, הרי כתוב, הבו גודל לאלהינו. א"ר אבא, לפרש דברי ר"ש, הבו גודל, זהו גדולה. דהיינו חסד. הצור תמים פעלו, זהו גבורה. כי כל דרכיו משפט, זהו תפארת. אל אמונת, (דפו"י דף רצ"ו ע"א)

טוב נתתי לכם וגר. (ט) בהיות לאל ידך לעשות. עד לא תסתלק מן עלמא, ולא אתייהיב לך רשותא לגלאה.

(רט) א"ר חייא, האי קרא אוליפנא מניה חכמתא עלאה, והכי הוא. אבל סיפיה דקרא, מקשר קשרא דמהימנותא, במאי דכתיב הוא. כד"א, צדיק וישר הוא. כלומר הוא כלא. הוא חד בלא פרודא. דאי תימא כל הני סגיאין אינון, חזר ואמר הוא, כלהו סלקין ומתקשרן ומתאחדן בחד. וכלא, הוא ק היה, והוא הנה, והוא יהא. והוא חד. בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. ע"כ מתקשרין מלין, ומתאחדין מלין קדישין, דשמא דקב"ה.

(רי) זכאה חולקיה מאן דקרי למלכא, וינדע למקרי כדקא יאות. ואי איהו קרי ולא ידע ו למאן קרי, אתרחיק קב"ה מניה, דכתיב (ח) קרוב יי לכל קוראיו וגר. קרוב יי לכל קוראיו, למאן קרוב. חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת, וכי אית מאן דיקרי ליה בשקרא. א"ר אבא אין, ההוא מאן דקרי ולא ידע למאן דקרי. מנלן. דכתיב לכל אשר יקראוהו באמת. מאי באמת. באמתא דגושפנקא דמלכא, דהוא שלימו דכלא. הה"ד, (ט) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. ובג"כ לכל אשר יקראוהו באמת כתיב. זכאה חולקיה דמאן דעאל, ונפק למנדע ארחי דקב"ה. וע"ד כתיב, ו ארח צדיקים כאור נוגה וגר. וכתיב ו ועמך כלם צדיקים וגר.

חלופי גרסאות

ו הוא הוי וליג היה. ו מאן דקרי.

מסורת הנוהר

(ט) (משלי ג) לך קנב צ"ב. (ח) (תהלים קמה) אנוכי מות יג צ"ד. (א) (מיכה ז) לך קמח צ"ב. (ב) (משלי ז) ב"א רנב צ"א. (ג) (ישעיה ט) לעיל אה קסא צ"ב.

כי שם ה' אקרא

הסולם

מאמר

מתרחק ממנו, שכתוב, קרוב ה' לכל קוראיו וגר. למי הוא קרוב. חזר ואמר, לכל אשר יקראוהו באמת. וכי יש מי שיקראוהו בשקר, א"ר אבא כן. חזו מי שקורא ואינו יודע למי קורא. מאין לנו. כי כתוב, לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת. היינו בחותם טבעת המלך, שה"ס קו האמצעי החותם המנחין עם האלכות הנקראת טבעת המלך, שהיא שלמות הכל. ד"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, דהיינו ז"א, שהוא קו האמצעי הנקרא יעקב, שהאמת ניתנת לקו האמצעי. ומשום זה, לכל אשר יקראוהו באמת, כתוב ומי שאינו יודע לקרא במדת קו האמצעי, אלא שנוטה לקו שמאל או לקו ימין, הרי הקב"ה מתרחק ממנו. כנ"ל. אשרי חלקו של מי שנכנס באמתה, ויצא בשלמות, לדעת דרכיו של הקב"ה, וע"כ כתוב, וארח צדיקים כאור נגה וגר. וכתוב, ועמך כלם צדיקים וגר.

לעשות. מטרם שתסתלק מן העולם, מטרם שלא יהיה לך רשות לגלות.

מאמר כי שם ה' אקרא וגר

(רט) א"ר חייא חאי וכו': אר"ח מקרא זה, הנ"ל, כי שם ה' אקרא, למדתי ממנו חכמה העליונה, וכך הוא. אבל סופו של המקרא מקשר קשר האמונה, במה שכתוב, הוא, כמ"ש, כי צדיק וישר הוא. כלומר הוא הכל. הוא אחד בלי פרוד, שאם תאמר, כל אלו הגשמות שבמקרא, רבים המה, חזר ואמר הוא, שכולם עולים ומתקשרים ומתאחדים באחד. והוא הכל. הוא היה והוא הזה והוא יהיה, והוא אחד. ברוך שמו לעולם ולעלמי עולמים. ע"כ מתקשרים הדברים, ומתאחדים הדברים והקדושים של שם הקב"ה.

(רי) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי שקורא אל המלך, ויודע לקרא כראוי, גם הוא קורא ואינו יודע למי קרא. הקב"ה (דפ"י דף רצ"ו ע"א)

ריא) תניא א"ר יצחק, כל הני תקונין, וכל הני מלי, למחצדי חקלא אתמסרן. ותנינן, חייבין כביכול עבדין פגימותא לעילא. מאי פגימותא. כמה דכתיב, שחת לו לא בניו (•) מומם דהא כל הני תקונין לא משתכחי כדקא יאות. כתוב אחד אומר, ה וילבש צדקה כשרין, וכתוב אחד אומר ה וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק, וילבש צדקה, בזמנא דישראל זכאן. לא זכו, וילבש בגדי נקם וגו'.

ריב) א"ר יוסי מאי פגימותא. כמה דתנינן, דאבהן לא • מסתפקין לאתברכא מההוא שקיו דנחלא. כ"ש בנין. כד"א, שחת לו לא בניו מומם. מאי לו לא תרי זמני. אלא חד לעילא, וחד לתתא.

ריג) והיינו דאר"ש, כל זמנא דחייביא סגיאן בעלמא, כביכול שמא קדישא לא מתברך בעלמא. וכל זמנא דחייביא לא סגיאן בעלמא, שמא קדישא מתברך בעלמא. הה"ד, ה יתמו חטאים וגו', ברכי נפשי את יי הללויה. א"ר אבא, מקרא זה ממש הוא, דכתיב שחת לו לא בניו מומם. מאן גרים לחבלותא דא. דור עקש ופתלתול, בגין דאינון חייביא ודרא אשתכח הכי.

ריד) בגי"כ בתר דאמר משה כל הני מלין, ואדכר שמא קדישא כדקא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

• מסתפקן ; מתפטקן.

יז) (ישעיה נט) לעיל אות קסג צ"ש תקונים חדשים
יקא ט"א שפ"א. ה (שם) ש"פ. ו (תהלים קד)
ב"ב ריא צ"א.

מאמר

הסולם

חייבין כביכול עבדי פגימותא לעילא

הנחל, שהוא שפע הבינה. וכל שכן הבנים. כי כיון שהם אינם מקבלים השפע בשביל התחתונים, נעשה מוס ופגם למטה. כש"א שחת לו לא בניו מומם, מהו לו לא ב' פעמים, היה מספיק שיאמר שחת לו בניו מומם. אלא אחד למעלה שנעשה פגם למעלה שאינם מקבלים הברכות. שעי"ז נאמר שחת לו. ואחד למטה, שהם חסרים מכל. וע"ז נאמר לא בניו מומם. כלומר שאין זה נחשב למום כלפי מעלה אלא כלפי הבנים, שהם ישראל.

ריג) והיינו דאר"ש כל וכו' : והיינו שא"ר שמעון, כל זמן שהרשעים מרובים בעולם, כביכול השם הקדוש אינו מתברך בעולם. וכל זמן שהרשעים אינם מרובים בעולם, השם הקדוש מתברך בעולם. ז"ש, יתמו חטאים וגו' ברכי נפשי את ה' הללויה. א"ר אבא, מקרא זה ממש הוא, שכתוב, שחת לו לא בניו מומם. מי גרם למום הזה, דור עקש ופתלתול, משום שאלו הרשעים והדור נמצאים כך.

ריד) בגי"כ בתר דאמר וכו' : משום זה אחר

ריא) תניא א"ר יצחק וכו' : למדנו, אר"י, כל אלו התקונים וכל אלו הדברים לקוצרי השדה נמסרו. כלומר לאלו שכבר גמרו עבודת הקדושה והטהרה, וכבר זכו לראות פרי עבודתם. ולמדנו, הרשעים עושים כביכול פגם למעלה. מהו הפגם. הוא כמו שכתוב, שחת לו לא בניו מומם. שהפגם הוא רק כלפי הבנים, שלא יוכלו לקבל שפעם, משום שכל אלו התקונים שנתקנו כדי להשפיע לתחתונים, אינם נמצאים כראוי, מחמת מעשיהם של הרשעים. וז"ש, בניו מומם. כתוב אחד אומר, וילבש צדקה כשרין. וכתוב אחד אומר, וילבש בגדי נקם תלבושת. אלא א"ר יצחק, וילבש צדקה, בזמן שישראל כשרים. לא זכו, וילבש בגדי נקם וגו'. וזהו הפגם שהרשעים עושים בתקונים העליונים, שכביכול פושט את לבוש הצדקה, ולובש את בגדי נקם.

ריב) א"ר יוסי מאי וכו' : אר"י מהו הפגם, שהרשעים עושים במעשיהם למעלה. הוא כמו שלמדנו, שהאבות שהם חגיגת אינם מקבלים הספקה להתברך מאותו שיקוי של (ש"י דף רצ"ו ע"א •) דף רצ"ו ד"ב

יאות, אמר ודאי צדיק וישר הוא, מלה בתקוניה. אבל שחת לו לא בניו מומם. מיט הכי משום דאינון דור עקש ופתלתול. א"ר יהודה, לו לא, כלומר לגרמייהו עבדין דא חייבין, דגרמין לאסתלקא ברכאן מעלמא. א"ר אבא, לו לא, הא אוקימנא והכי הוא. מה כתיב בתריה. הליי תגמלו זאת, לשלמא גמול דא לקביה, על כל אינון טבאן דגרים לך, ועביד לקבלך.

רטו) ר"א פתח, " ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. זכאין אינון ישראל, על כל " עמין עכו"ם, דאע"ג דארגיזו קמי מאריהון, קביה לא בעי לשבקא לון. דבכל אתר דגלו בני עממיא, קביה עמהון בגלותא. הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

רטז) ר' אבא אמר, ואף גם זאת בהיותם. ת"ה, כמה חביבותא דקביה לגביהון דישראל, דאע"ג דגרמין למגלי בני עממיא, שכינתא לא אתעדיאת מנהון לעלמין. דלא תימא דאינון בלחודדיהו בגלותא משתכחין. אלא ואף גם זאת עמהון " משתכחין. הה"ד ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

ריז) ב למלכא דארגיז על בריה, גזר עליה עונשא לאתרחקא מניה, ולמיזל לארעא רחיקא. שמעה מטרוניתא ואמרה, הואיל וברי אזיל לארעא רחיקא, ושדי ליה מלכא מהיכליה, אנא לא אשבוק ליה, או תרוונא כחדא ניתוב להיכלא דמלכא או תרוונא כחדא ניתוב בארעא אחרא. לזמנין, פקיד מלכא על מטרוניתא, לא אשכחה. דהוות אזלת עם בריה, אמר הואיל ומטרוניתא תמן תרווייהו יתובון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת שאר עמין ולא גרסינן עכו"ם א משתכחא. ב פוסיף מתלא למלכא.

ז (ויקרא כו) שמות עב צ"פ.

ואף גם זאת — לה' תגמלו זאת

הסולם

מאמר

עמהם בגלות. ז"ש, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

אחר שאמר משה כל אלו הדברים, והזכיר השם הקדוש כראוי, אמר, ודאי צדיק וישר הוא, שהדבר הוא בתקונו, אבל שחת לו לא בניו מומם, מהו הטעם שהוא כך, משום שהם דור עקש ופתלתול. א"ר יהודה, לו לא, כלומר, אלא לעצמם עושים הרשעים את זה, שגורמים שיסתלקו הברכות מן העולם. אר"א, לו לא, הרי העמדנו, וכך הוא. מה כתוב אחריו, הלהויה תגמלו זאת. היינו, אתם משלמים גמול זה להקביה, על כל הטובות שגרם לכם ועשה לפניכם.

רטז) ר' אבא אמר וכו': רא"א, ואף גם זאת בהיותם. בוא וראה, כמה היא אהבת הקביה לישראל, שאע"פ שגרמו להיות בגלות בין העמים, השכינה אינה סרה מהם לעולם. ואל תאמר, שהם בלבדם נמצאים בגלות, אלא ואף גם זאת, שהיא השכינה הנקראת זאת, נמצאת עמהם. ז"ש, אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'.

מאמר ואף גם זאת — לה' תגמלו זאת
רטו) ר"א פתח ואף וגו': רא"פ, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. אשרי הם ישראל על כל העמים עכו"ם, שאע"פ שהכעיסו לפני אדונם, הקביה אינו רוצה לעזוב אותם, שבכל מקום שגלו בין העמים הקביה נמצא (דפו"י דף רצ"ו ע"ב)

ריז) למלכא דארגיז על וכו': למלך שכעס על בנו, וגזר עליו עונש שיתרחק ממנו וילך לארץ רחוקה, שמעה המלכה ואמרה, כיון שבני תולך לארץ רחוקה, המלך השליכו מהיכלו, אני לא אעזבנו, או שנינו יחד נחזור להיכל המלך, או שנינו יחד נשב בארץ אחרת. לימים, פקד המלך את המלכה, ולא מצאה, כי הלכה

ריח) ובזמנא דפקיד קביה למטרוניתא, פקיד נ לה בקדמיתא, ובגינה פקיד לבנוי. ההיד, (א) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'. מאן גרים דאנא שמענא עקתהון. כביכול, מטרוניתא. ד דוכרנא לה. ההיד, (א) ואזכור את בריתי. וכתיב (ב) ויזכור אלהים את בריתו. וכד קביה יהדר לישראל מן גלותא, מה כתיב. (ג) ושב יי אלהיך את שבותך ורחמך, דא מטרוניתא. ועוד כתיב, (ד) רצית יי ארצך שבת שבות יעקב.

(ריט) איר יהודה, הליי תגמלו זאת, בגין דאתון דור עקש ופתלתול, אתון הויתון גרמין דתגלי זאת בגלותא. הליי תגמלו זאת. דא הוא גמול דעביד עמכון, בכל אינון נימוסין דמצרים, בכל אינון אתוון דעבד לכו, דא הוא גמול דאתון שלמין להאי ה זאת. מאן גרם לכוון דא. בגין דאתון עם נבל ולא חכם, ולא מסתכלין בכל אינון טבן דעבד לכו עד השתא.

(רכ) הליי תגמלו זאת, דא שכינתא. והא אוקימנא מלי, דתנינו, היא דבהבראם, (א) זעירא. היא דבהליי רברבא. והא אתמר דתניא, איר יהודה, היא דבכל אתר קביה, ואקרי אם. ותרי עלמין נינהו, דכתיב (ב) מן העולם ועד העולם. והא תנינו ברזא דקרא, (ג) בשמן כתית רביעית ההין.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

זו (שמות ה) אמור כג ציי. ט (שם שם. י) (שם) ב) וירא קלג ציי. ט (דברים ל) וירא קנד ציי. ט (תהלים פה. ט) (בראשית ב) הקסהיז כג ציי. א (תהלים קו) ויצא נט ציי. ט (כמדבר כח) פנחס אות תרסא ציי. ז.

ג ליג לה. ד דוכרנא ליה. ה ליג זאנא

ואף גם זאת — לה תגמלו זאת

הסולם

מאמר

על מה שעשה עמכם, בכל אלו המעשים שבמצרים, בכל אלו האותות שעשה לכם, זה הוא הגמול שאתם משלמים לזאת הזו. מי גרם לכם את זה, הוא משום שאתם, עם נבל ולא חכם, שאינכם מסתכלים בכל הטוב שעשה לכם עד עתה.

הלכה עם בנו. אמר, כיון שהמלכה שם, שניהם ישובו.

ריח) ובזמנא דפקיד וכו': כך הוא בזמן שיפקוד הקביה את השכינה, יפקוד אותה תחילה, ובשבילה יפקוד לבניו. ז"ש, וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו'. מי גרם שאני שמעתי נאקתם, כביכול השכינה גרמה, שזכרתי אותה. ז"ש ואזכור את בריתי. דהיינו השכינה הנקראת ברית. וכתוב, ויזכור אלקים את בריתו. וכשהקביה יחזיר את ישראל מן הגלות, מה כתוב, ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך, זו היא השכינה, שנעליה נאמר, ושב גר את שבותך. ועוד כתוב, רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב. דהיינו השכינה הנקראת ארץ.

מאמר ה' דהבראם

(רכ) הלהויה תגמלו זאת: זאת היא השכינה. והנה העמדנו הרבדים, שלמדנו, ה' דהבראם היא קטנה, הרומזת למלכות, ה' דבהלהויה, היא גדולה, שרומזת לבינה. והנה אמרו, שלמדנו, איר יהודה ה' בכל מקום רומזת על הקביה, ונקדאת אם. אלא ששני עולמות הם, שהם בינה ומלכות, שכתוב עליהם, מן העולם ועד העולם. דהיינו סבינה למלכות, וזה למדנו, בסוד הכתוב, בשמן כתית רביעית ההין, שפירושו, אשר יסוד דזיא ממשיך השמן מעולם הפליון אל עולם החמתון שהוא מלכות ד"ש הלהויה תגמלו זאת, שנה כולל ג' סדרנות

ריט) איר יהודה הלה' וכו': אריי, הלהויה תגמלו זאת, הרי אתם, דור עקש ופתלתול, אתם גרמתם להגלות את זאת בגלות. הלהויה תגמלו זאת, זה הוא הגמול (שעיי' ה' רציו ע"ב)

רכא) תניא ר' יהודה אומר, בכמה ו אתרי אסתכלנא, דקב"ה לא אעדי
 (ר' חיימהו מנייהו דישראל, דבכל אתר דאינון הוו, קב"ה בינייהו. דכתיב (א) לא
 מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם. דייקא אתם, בינייהו עמהון
 לא אעדי מנייהו לעלמין.

רכב) ר' יצחק הוה אזיל בארחא, ופגע ביה ר' חייא, א"ל, חמינא
 באנפך, דהא במדורא דשכינתא מדורך. מאי כתיב. (ב) וארד להצילו מיד מצרים.
 וארד, ארד מבעי ליה. וארד בקדמיתא. אימתי. כד נחת יעקב למצרים. ולמה.
 להצילו מיד מצרים. דאלמלא לא הוה בינייהו, לא יכלין למסבל גלותא. כד"א
 (ג) עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו.

רכג) א"ל, ודאי בכל אתר דישראל שריין, קב"ה בינייהו. וכל אתר
 דחכימי דרא אזלין, קב"ה אזיל עמהון, דכתיב (ד) כי מלאכיו יצוה לך וגו'. מנלן.
 דכתיב, (ה) ויעקב הלך לדרכו וגו', ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה.
 השתא נשתתף כחדא, וניזיל בארחא, דהא ידענא דלאתר חד אזלינן, לקבלא
 אנפוי דשכינתא. א"ל, ודאי. א"ר יצחק, תנינן, שלוחי מצוה אינן ניזוקין, לא
 בהליכתן ולא בחזרתן. ואנן לאתחזאה קמי קב"ה אזלינן, ולא דחילנא.
 רכד) עד דהוו אזלי, א"ר חייא, כתיב (ו) אלה תולדות השמים והארץ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ויקרא כו) לעיל אות רטו צ"ו. (ב) (שמות ג.)
 (ג) (תהלים צא) פקודי רעב צ"ל. (ד) (שם) הקטה"ו
 (ה) קסט צ"ב. (ו) (בראשית לב) שמות ית צ"ה. (ז) (שם ב) לעיל אות רכ צ"מ.
 ו ליג אתרי. ז מוסיף חמינא לגו. ח מוסיף לפסכל
 גלותא כלומר עמו וליג כד"א.

ה' דהכראם

הסולם

מאמר

לסבול הגלות. כש"א. עמו אנכי בצרה אחלצהו
 ואכבדהו.
 רכג) א"ל ודאי בכל וכו': א"ל, ודאי
 בכל מקום שישראל שורים, הקב"ה בינייהם.
 ובכל מקום שחכמי הדור הולכים, הקב"ה תולך
 עמהם. שכתוב, כי מלאכיו יצוה לך וגו'. מאין
 לנו. שכתוב, ויעקב הלך לדרכו וגו' ויאמר
 יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה. עתה נתחבר
 יחד ונלך בדרך שאני יודע שאנו הולכים
 למקום אחד. לקבל לפני השכינה. דהיינו
 לרשב"י. א"ל ודאי הוא כן. א"ר יצחק למדנו
 שליחי מצוה אינם נוזקים לא בהליכתם ולא
 בחזרתם, ואנו הולכים להתדאות לפני הקב"ה.
 ואין אנו יראים.
 רכד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו
 הולכים, אמר ר' חייא, כתוב, אלה תולדות
 השמים והארץ. השמים הוא לכלול את הקב"ה.
 דהיינו ז"א שנקרא שמים. והארץ היא לכלול
 את הקב"ה, שהוא המלכות שנקראת ארץ.
 וכל

יחד, שהן עולם העליון, שהוא ח' גדולה של
 הלהויה, והויה עצמה, שהוא ז"א הממשך ממנה
 השפע אל זאת שהיא השכינה.
 רכא) תניא ר' יהודה וכו': למדנו ר"א,
 בכמה מקומות הסתכלתי, שהקב"ה לא הסיר
 אהבתו מישראל, שבכל מקום שהם היו, היה
 הקב"ה ביניהם, שכתוב, לא מאסתים ולא
 געלתים לכלותם להפר בריתי אתם. אתם
 הוא בדיוק, דהיינו שהקב"ה הוא ביניהם,
 עמהם, ולא נסתלק מהם לעולם.
 רכב) ר' יצחק הוה וכו': ר"י היה
 תולך בדרך, ופגע בו ר' חייא. א"ל אני רואה
 בפניך שבמשכן השכינה משכנך. מה כתוב,
 וארד להצילו מיד מצרים. כתוב, וארד, ארד
 היה צריך לומר, הרי הו' מיותרת. ומשיב.
 וארד פירושו, מתחילה. כי הו' מהפכת העתיד
 לעבר. מתי, הוא כשירד יעקב למצרים, ירד
 עמו הקב"ה, ולמה ירד כדי להצילו מיד
 מצרים. שאם לא היה ביניהם, לא היו יכלו
 (פשיי דף רצ"ו ע"ב י' דף רצ"ה צ"א)

השמים, לאכללא קביה. והארץ, לאכללא קביה וכל מה דלחתא, אינון אקרין תולדות השמים מנייהו.

רכה) א"ל אי הכי מהו בהבראם, ואתמר בה' בראם. א"ל כלא חד מלה, כד שמים אתחברו, האי ה' אפיקת תולדות, ואינון אקרין, תולדות השמים ותארין. א"ל אי הכי, במאי אוקימנא בה' בראם, באברהם. א"ל כלא חד מלה הוא, באברהם, היינו השמים, דמתמן שריין לאתפשטא. בה' בראם, היינו והארץ, וכלא חד מלה.

רכו) א"ל, ודאי הכי הוא, והא אוליפנא, דכתיב, אלה תולדות השמים והארץ. ותנינן, העולם הזה נברא בה', דכתיב בהבראם. והעולם הבא, נברא ב', דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. לאכללא השמים. את הגן, לאכללא את הארץ.

רכז) והא אוקימנא, דכתיב, מעין גנים, דא היא השמים, באר מים חיים, דכתיב, ויכרו שם עבדי יצחק באר, דכתיב, ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. ונוזלין מן לבנון, דאינון מתעטרין לעילא, וסלקין ברישא דמלכא. דכתיב, כי גדול מעל שמים חסדך.

חלופי גרסאות

• וכתיב.

מסורת הזהר

(ה) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. א) (שיר ד) ח"י שרה ע צ"א. ב) (בראשית כז. ג) (שם) תקוני והר בהשמות ת"ח קמו. ד) (תהלים קח) שמות כ"ד צ"א צ"ב.

ה' והבראם

הסולם

מאמר

רכו) א"ל ודאי הכי וכר: א"ל, האי כך הוא, והנה למדתי, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ, ולמדנו עולם הזה נברא בה' שהיא המלכות, שכתוב, בהבראם, דהיינו בה' בראם. כנ"ל. ועולם הבא, שהיא בינה נברא ב', שהיא חכמה, שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. שנהר הוא בינה, יוצא מעדן הוא חכמה, להשקות את הגן, היינו ד"א, ואומר, שנהר יוצא מעדן, הוא כולל את השמים, שהוא ד"א, שנקרא ג"כ נהר. את הגן כולל את הארץ שהיא מלכות, דהיינו שבכלל הפירות הנ"ל הוא ג"כ שז"א יוצא מחכמה ובינה, שנקראים שניהם עדן, ומשקה את המלכות שהיא הגן.

רכז) והא אוקימנא דכתיב וכר: והרי העמדנו שכתוב, מעין גנים, זה הוא השמים, שהוא ד"א, הנקרא נהר כנ"ל. שהוא באר מים חיים, שכתוב, ויכרו שם עבדי יצחק באר, שכתוב, ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו'. ונוזלים מן לבנון, דהיינו מן החכמה שנקראת לבנון, שהנוזלים מתעטרין למעלה, בחכמה, ועולים

וכל מה שלמטה מן אצילות דהיינו ג' עולמות ב"ע, הם נקראים תולדות השמים והארץ שמהם נולדו. דהיינו מ"א ומלכות.

רכה) א"ל אי הכי וכר: א"ל, אם כן, מהו בהבראם, ולמדנו בה' בראם, דהיינו במלכות, ואתה אומר שהם תולדות השמים וארץ דהיינו גם מ"א. א"ל, הכל דבר אחד הוא, כי כשהשמים, שהוא ד"א, נתחברו עם המלכות, אז ה' זה, שהיא המלכות, הנציאה תולדות, ואלו נקראים תולדות השמים והארץ. א"ל, איכ, במה העמדנו שבה' בראם, היינו באברהם, שאותיותיהם שוות, ומה ענין אברהם לכאן, א"ל, הכל דבר אחד הוא, באברהם, הוא חסד דו"א שנקרא אברהם, ודהיינו הוא השמים, שהוא ד"א, כי משם, מן ספירת החסד, מתחיל ד"א להתפשט. כלומר שספירה ראשונה של ד"א הוא חסד, ונמצא שהשם אברהם רומז ג"כ על ד"א כמו השם שמים, ומה שאמרו בה' בראם, היינו והארץ, שהיא מלכות, ונמצא ששמים וארץ נרמזים באותיות בהבראם. והכל דבר אחד הוא.

(דברי ר' רביח ע"א)

רכח) מן לבנון, מתמן נפקין • לבינה. ונגיד ואתמשך לכל זויין, עד דנגדין אינון מבוועין, ונחתין לאתכנשא לאתר דאקרי ימא רבא. דכתיב ה כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. וכתיב, ה הביטו אל צור הוצבתם וגו'. לבתר כתיב, ו גן נעול אחותי כלה וגו'. ומכאן, נפיקו תולדות לכלא. דכתיב, בהבראם, בה' בראם ממש, באברהם. איר יצחק, ואפילו ביעקב ממש. וכלא חד מלה. רכט) איר יצחק, כד אנן יתבין לקמיה דר'ש, כלא אתמר קמיה. באתגליא, ולא אצטריכנא לכל האי. איל, לאו ר'ש כשאר בני נשא, דכלהו קמיה, כשאר נביאי לקמי משה. עד דהו אזלי, איר חייא, כתיב, ה התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה וגו'. האי קרא אוקמוה, והכא מאי קא מיירי. איר יצחק, אי בקטורא דחברייא, סמיכא לא אסמכנא, אנן מה נימא. רל) איל, דהא קלא דרמיזא חד, שמענא יומא חד, כד הוה אזילנא בארחא, ולא ידענא מאן אמר, ולא ידענא מלה. ות'ח, ז יומין הוה דחלישנא ע'ד, ולא טעימנא מדי. והשתא אזילנא לגביה דבוצינא קדישא, דלימא לי דילמא אדכר. איל, דילמא ההוא יומא דהוה אזיל ר' אלעזר לגביה דחמוי, וההוא יומא אזילנא עמיה, והא אדכרנא מלה.

חלופי גרסאות

• לכלא

מסורת הוהר

ה: (קהלת א) ב'א צד צ'ב. ו) (ישעיה נא) יתרו
 זא צ'ג. ז) (שיר ד) ב'א רצ צ'א. ח) (ישעיה מט) סקודי קא צ'ה.

ה' דהבראם

הסולם

מאמר

יצחק ואפילו ביעקב ממש. שהוא תפארת דז'א. כי תפארת כולל בתוכו החסד והגבורה. והכל הוא דבר אחד.

מאמר החשכח אשה עולה

רכט) א"ר יצחק כד וכר: אר"י, כשאנו יושבים לפני ר'ש נאמר הכל לפנינו בגלוי ואין אנו צריכים לכל זה. דהיינו שאינם צריכים שם לכסות הדברים בשמות וכוונות. א"ל, אין ר'ש כשאר בני אדם, שכולם לפניו כמו שאר הנביאים כלפי משה. בעוד שהיו הולכים אמר ר' חייא, כתוב, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה וגו'. מקרא זה העמידו. וכאן, בפנימיות, מה פירושו. אמר לו, אם באגודת התברים לא נתמכנו בתמיכה, בביאור המקרא הזה, אנו מה נאמר.

רל) א"ל דהא קלא וכר: א"ל, הבת שמעתי קול אחד שרמו לי ביאור המקרא. ביום אחד כשהייתי תולך בדרך. ולא ידעתי, מי אמר, ואיני יודע הדבר. וברא וראה, ד ימים היו שהייתי חולה על זה, ולא טעמתי משהו. ועתה אני תולך אל המאור הקדוש, שיאמר לי, אולי אזכור. אמר לו ר' יצחק, אולי היה זה באותו יום

ועולים בראש המלך, דהיינו בג'ר דז'א. שכתוב, כי גדול מעל השמים חסדך. להיותם נמשכים מן החכמה, שהוא ממעל ז'א, שנק' שמים.

רכח) מן לבנון מתמן וכר: ומפרש דבריו. מן לבנון, שהוא חכמה, משם יוצאים הנוזלים דהיינו השפע אל הבינה, ונוזל ונמשך לכל הזויות. דהיינו לד' רחוקות, חו"ג תו"ם דז'א. עד שאלו המבועים נוזלים ויורדים להתקבץ אל המקום שנקרא ים הגדול, דהיינו המלכות. שכתוב, כל הנחלים הולכים אל הים. שפירושו, שנחלי חו"ג תו"ם דז'א הולכים אל המלכות שנקראת ים. וכתוב, הביטו אל צור הוצבתם וגו' שהוא אברהם, דהיינו חסד דז'א, ואח"כ אחר ונחלים מן לבנון, כתוב גן נעול אחותי כלה וגו'. שהיא המלכות המקבלת הנוזלים מן ז'א. ומכאן, מן המלכות, יצאו תולדות לכל העולמות. שכתוב בהבראם, בה' בראם, שהיא מלכות, והיינו ממש באברהם שהוא חסד דז'א שהיא הנוזלים שנמשכים מחכמה עלאה שנקראת לבנון אל ז'א, ומז'א אל המלכות שמהם כל התולדות שבבי"ע. איר (דפרי דף רצ"ח ע"א)

רלא) ת"ח, הכי א"ר אלעזר משמיה דאבוי, אמרו ישראל קמי קודשא בריך הוא, מיומא דנפלנא בגלותא, קב"ה שביק לן בגלותא, ואנשי לן. הדא הוא דכתיב, (ט) ותאמר ציון עזבני יי ויי שחכני. אמרה שכנתא, התשכח אשה עולה, וכי ישראל דאקרון בנין, כמה דאת אמר, (י) בנים אתם ליי אלהיכם. מרחם בן (י) בטנה, כד"א, (כ) ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. גם אלה תשכחנה, דכתיב, (ג) אלה תולדות השמים והארץ. ואנכי לא אשכחך, מכאן, דקב"ה לא שביק לון לישראל לעלמין.

רלב) תו אמר, התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. דא הוא רזא עלאה, דאמר קב"ה, הא מלין אלין בשמיה אחידן, כמה דקב"ה לא אנשי שמיה, דהא הוא כלא. כך קב"ה לא אנשי לון לישראל דאינון אחידן בשמיה ממש. (ז) אתרגיש ר' חייא, אמר ודאי דא היא מלה. בריך (ז) יהא (ז) קב"ה דאערענא לך, וידענא מלה. וידענא מאן ההוא דשמענא מניה.

רלג) ות"ח, (ז) דההוא יומא דרהיטנא ד' מילי, ולא אשכחנא מאן הוה. א"ל, בגין דעאלנא בחד מערתא דר' אלעזר נפיש שעתא חדא. קרי עליה רבי חייא הני קראי, (ח) אז יבקע כשחר אורך וגו'. אז תקרא ויי יענה וגו' אז תתענג על יי וגו'.

רלד) (ט) זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור וגו'. זכור ימות עולם,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

- (א) (ישעיה מט.) (י) (דברים יד) לב נג צ"ב. (ז) (ירמיה
 - (ב) לך קנא צ"ב. (ז) (בראשית ב) לעיל אות רכ צ"מ.
 - (ג) (ישעיה נח) לך קנו צ"א. (ז) פקודי קפב צ"ת.
- ז כ פוסקי אתרגיש בשמיה. ז ל"ג יהא. ז קודשא. ז ההוא

מאמר

הסולם

התשכח אשה עולה

כי הוא הכל, כך הקב"ה אינו שוכח את ישראל, כי הם אחוזים בשמו ממש. נתרגש ר' חייא, אמר, ודאי זה הוא הדבר ששמעתי ושכחתי. ברוך יהיה הקב"ה שפגשתי אותך וידעתי הדבר, גם ירעתי מי הוא ששמעתי ממנו. רלג) ות"ח דההוא יומא וכו': ובוא וראה, באותו יום ששמעתי הקול שרמז לי הביאור הזה, רצתי ארבעה מילין ולא מצאתי, מי הוא שאמר זה. א"ל ר' יצחק, שהוא משום שנכנסנו במערה אחת, ור' אלעזר נח שם שעה אחת. קרא עליו ר' חייא אלו המקראות דהיינו על הזמן שזכה להיות עם ר"א במערה, אז יבקע כשחר אורך וגו'. אז תקרא וה' יענה וגו', אז תתענג על ה' וגו'.

יום שהיה הולך ר' אלעזר אל חמיו, ואותו יום הלכתי עמו והנה נזכרתי בדבר. רלא) ת"ח חכי אמר וכו': בוא וראה, כך אמר ר' אלעזר משמו של אביו. אמרו ישראל לפני הקב"ה, מיום שנפלנו בגלות, הקב"ה עזב אותנו בגלות, ושכח אותנו. ז"ש, ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני. אמרה השכינה, התשכח אשה עולה, וכי ישראל הנקראים בנים, כש"א בנים אתם לה' אלקיכם, וכי אפשר לשכוח אותם. מרחם בן בטנה, הוא כש"א, ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. גם אל"ה תשכחנה, שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ. ואנכי לא אשכחך. מכאן שהקב"ה אינו עוזב את ישראל לעולם. רלב) תו אמר התשכח וכו': עוד אמר התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. זה הוא סוד עליון, שאמר הקב"ה, הנה דברים אלו אחוזים בשמי, כמו שהקב"ה אינו שוכח שמו, (דברי דף רצ"ח ע"א) (י) דף רצ"ח ע"ב)

מאמר זכור ימות עולם
רלד) זכור ימות עולם בינו וגו': זכור ימות עולם, ר' אבא אמר מי הם ימות עולם, הם

ר אבא אמר, מאן ימות עולם. אינון שיתא יומין, דעבד קב"ה עלמא בהו. דכתיב, **ט** כי ששת ימים עשה יי וגר. ששת ימים, ולא בששת ימים, והא אוקימנא. בינו שנות דור ודור. כלומר, אינון ימות עולם, ידעו וישתמודעו כל אינון שנין יומין, וכל דרא ודרא, עד דרא דא דאתון קיימין.

ר(ל)ה שאל אביך ויגדך, דא קב"ה. הה"ד, הלא הוא אביך קנך. ויגדך, והוא יגלה עומקא דחכמתא. ומאי היא. אלא כד אינון שיתא יומין שכלילו עלמא, לא שכלילו ליה, אלא בגינך, דתיתי אנת ותקיים אורייתא. דתנינן, כל מה דעבד קב"ה, על תנאי עבד, דכד ייתון ישראל, אי יקבלון אורייתא יאות, ואי לא דיהדר. ליה לתהו ובהו. ובג"כ, אינון ימות עולם ידעו וישתמודעו כלא.

ר(ל)ו. והא תנינן, הנהו ענפי דאילנא, היך מתאחדן בגו אילנא, והא אוקימנא, כדין קב"ה ברר לון, לממנן תריסין, ז על שאר עמין, ואתון מה כתיב. כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו, דלא יתב להו לרברבא, ולא למלאכא, ולא לממנא אחרא, והאי עמא דקב"ה נסב לחולקיה.

ר(ל)ז. באן אתר אשכח ליה. ז ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון וגר. דכתיב, ט תרח אבי אברהם וגר. ואקח את אביכם את אברהם וגר. ומהכא דבר להו לישראל בכל דרא ודרא, ולא י אתפרש מנייהו, ודבר להו ברחמי. הה"ד כנשר יעיר קנו וגר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (שמות לא) ב"א רט ז"א. ט (יהושע כד) אמור ז לא גרסינן ליה. ז ואשתמודעא מלה. ז והנהו ז ועל. ז פוסיף דכתיב ימצאהו. ז יתפרש. ז צ"מ.

זכור ימות עולם

הטולם

מאמר

ובהו. ומשום זה אלו ימות עולם ידעו ויכירו הכל.

ר(ל)ו. והא תנינן הנתו וכו': והרי למדנו, אלו ענפי האילן, דהיינו ע' שריס של האומות, איך הם מתאחזים בתוך האילן, שהוא ז"א. והנה העמדות, שאז הקב"ה פזר אותם את ע' השדים לממונים ומגינים על שאר האומות, ואתם, ישראל, מה כתוב כי חלק ח' עמו יעקב חבל נחלתו, שלא נתן אותם לשר, ולא למלאך, ולא לממונה אחר, כי עם הנה של הקב"ה, לקח לחלקו.

ר(ל)ז. באן אתר אשכח וכו': באיזה מקום מצא אותם. כתוב, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון וגר. שכתוב, תרח אבי אברהם וגר. ואקח את אביכם את אברהם וגר. ומכאן הנהיג את ישראל בכל דור ודור. ולא

הם ששת הימים שעשה הקב"ה בהם את העולם. שכתוב כי ששת ימים עשה ה' וגר. כתוב, ששת ימים ולא בששת ימים, משום שהם עשו ספירות חג"ת נה"י דז"א שהן עשו את העולם, וכבד העמדות. בינו שנות דור ודור כלומר, אלו ימות עולם, חג"ת נה"י, ידעו ויכירו כל אלו השנים והימים, וכל דור ודור, עד דור הזה שאתם נמצאים בו

ר(ל)ה. שאל אביך ויגדך: והו הקב"ה. ד"ש. הלא הוא אביך קנך. ויגדך, היינו שהוא יגלה לך עומק החכמה, ומה היא, אלא כשאלו ששת ימים, חג"ת נה"י, שכללו העולם לא שכללו אותו, אלא בשבילך, שאתה תבא ותעסוק בתורה. שלמדנו כל מה שעשה הקב"ה עשה על תנאי, כשיבאו ישראל, אם יקבלו את התורה, טוב, ואם לא, יחזור העולם לתהו (דפ"י דף רצ"ח ע"ב)

רלח) א כנשר יעיר קנו. איר יוסי, לא אשכחנא מאן דחייס על בנוי, כהאי נשרא. ועיד תנינו, כתיב, א לפני אריה אל הימין לפני שור מהשמאל. נשר באן דוכתיה. באתר דיעקב קאים. ההיד, א דרך הנשר בשמים. בהוא אתר ממש. מיט. בגין דאיהו רחמי על בנוי, ודינא לגבי אחרנין. כך קביה דבר לבנוי כנשר דא.

רלט) מה כתיב יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. הוא בלחודוי, דכתיב ה ויי הולך לפניהם וגוי. ואין עמו אל נכר, דלא דבר להו לישראל לא א מלאכא, ולא ממנא אחרא, דאינון אקרון אל נכר. ודא הוא דאמר משה, א אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. הדא הוא דכתיב, יי בדד ינחנו. הוא בלחודוי, ואין עמו אל נכר.

רמ) זכאה חולקהון דישראל, דקודשא בריך הוא דבר ה עמהון, הכי עלייהו כתיב, ה כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וכתיב, א כי לא יטוש יי את עמו וגוי. מיט לא יטוש ה את עמו. בעבור שמו הגדול, בגין דהאי בהאי אתדבק. ועיד לא ישבוק לון קביה, דבכל אתר דאינון שריין, קביה עמהון כמה דאוקימנא.

רמא) א לו חכמו ישכילו זאת. איר יוסי, כל הני קראי דהכא, אוכוז

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א יתרו עב ציב צ (יחזקאל א) ביא פה ציא א למלכא ולא לממנא. ת מטיף עמהון בישראל. ב (משלי ל) ביב נג ציא ר (שמות יג) בשלח ג ציא ט (שם לג) לעיל אות ד ציע. ת (תהלים קלה) גח מו ציב. א (ש"א יב) אחרי מות ק צי. ב אחרי מות כו צי

זכור ימות עלם

הסולם

מאמר

וזהו שאמר משה, אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. ז"ש, ה' בדד ינחנו. הוא בלבד, ואין עמו אל נכר.

רמ) זכאה חולקהון דישראל וכי: אשרי חלקם של ישראל, שהקביה מנהיג אותם, שכן כתוב עליהם כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וכתוב, כי לא יטוש ה' את עמו וגוי. מהו הטעם, לא יטוש ה' את עמו, היינו בעבוד שמו הגדול, משום שזה בזה נתדבקו כי ישראל נתדבקו בשמו הגדול, וע"כ לא יעזוב אותם הקביה, שבכל מקום שהם שורים נמצא הקביה עמהם. כמו שהעמדנו.

ולא נפרד מהם. והנהיגם ברחמים. ז"ש כנשר יעיר קנו וגוי.

מאמר כנשר יעיר קנו

רלח) כנשר יעיר קנו: איר יוסי, לא מצאנו מי שירחם על בנוי כנשר הזה. וע"כ למדנו, כתוב, לפני אריה אל הימין לפני שור מהשמאל. נשר איפה הוא מקומו. היינו במקום שיעקב עומד. דהיינו בקו האמצעי הכולל ימין ושמאל. ז"ש, דרך הנשר בשמים. במקום ההוא ממש, דהיינו ביא הנקרא שמים, שהוא קו האמצעי. מהו הטעם. הוא משום שהוא רחמן על בנוי, דהין כלפי אחרים, כך הקביה, הכולל ימין ושמאל, שהוא חסד ודין, מנהיג את בנוי, כנשר הזה.

רלט) מה כתיב ה' וגוי: מה כתוב, ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, הוא בלבד, שכתוב וה' הולך לפניהם וגוי. ואין עמו אל נכר דהיינו שאין מנהיג את ישראל, לא מלאך ולא ממונה אחר, שהם נקראים אל נכר. (דפו"י דף רצ"ה ע"ב)

מאמר לו חכמו ישכילו זאת וגוי

רמא) לו חכמו ישכילו זאת: איר יוסי כל אלו המקראות שבכאן הם תוכחות שהוכיח משה את ישראל, חוץ משם הקדוש ההוא שגילה בתחלת דבריו, דהיינו, כי שם ה' אקרא וגו' שהיט חג"ת נהי"ט (כ"ל את ר"ת) איר

איננו, דאוכח להו משה לישראל, בר ההוא שמא קדישא, דגלי בשירותא דמלוי. א"ר אבא, ואפילו מה דאוכח לישראל, בכללא דשמא קדישא הוא, דלית מלה באורייתא דנפיק מכללא דשמא קדישא. דאורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא אינון.

רמב) והני קראי ידיעאן אינון. אבל בגין דשמא * דקב"ה רשים בהאי פרשתא, אצטריכנא עד השתא. והכא הא כתיב, לו חכמו ישכילו זאת, זאת ודאי, והא בכמה אתר אוקימנא האי, דאי ישראל ינדעון האי, איך זאת אחידא בדינוי לאתפרעא מן חייביא, יבינו לאחרייתם, ויסתמרו למהוי בה. כמה דכתיב, ו ארץ מתקוממה לו.

רמג) ד"א לו חכמו ישכילו זאת. דאיהי מתקשרא בהו בישראל, כד נטרין פקודי אורייתא, ויתבין עמה בשלם, ינדעון דסייעתא דהאי זאת עמהון, לאתפרעא משנאיהון. וישראל דאינון זעירין ביני עממיא, ינדעון, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה. ומאן גרים להו. האי זאת, דהוה בהו בשלם, כד עבדין פקודי אורייתא. ולעלמין לא אתעדי מנייהו, למעבד להו נוקמין.

רמד) ז) אם לא כי צורם מכרם ויי הסגירם. מ"ט * כי צורם מכרם. בגין צור ילדך תשי, דתקונין ב לא שראן כדקא יאות באתרייהו. אם לא כי צורם מכרם. א"ר יהודה דא אברהם, כמה דאוקימנא, דאמר אברהם יתחייבון ישראל בגלותא, ולא ייעלון בגיהנם דתרין אלין גלותא וגיהנם, לא יסבלון

חלופי גרסאות

א ל"ג כי ב לאשראה.

מסורת הזר

א (איוב כ) בשלח עד צ"ה. ז) יתרו צא צ"מ.

זאת חכמו ישכילו זאת

הסולם

מאמר

בישראל דהיינו בעת ששומרים מצות התורה, ויושבים עמה בשלמות. ידעו שעזרת זאת הוה עמהם להפרע משונאיהם. וישראל שהם המעט בין העמים, ידעו, איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה. ומי גרם להם. היינו זאת זו שהיתה ידם בשלמות בעת שעשו מצות התורה, ולעולם לא תסור מהם. מלעשות להם נקמות בשונאיהם.

רמד) אם לא כי זכר: אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם. מהו הטעם כי צורם מכרם, משום, צור ילדך תשי, שהתקונים אינם שורים כראוי במקומם. אם לא כי צורם מכרם. א"ר יהודה זהו אברהם, כמו שהעמדנו, שאמר אברהם יתחייבו ישראל בגלות ואל יכנסו בגיהנם, כי שנים אלו גלות וגיהנם לא יוכלו ישראל לסבול (כנ"ל יתרו אות שנ"ב) והקב"ה הסכים על ידו, שכל זמן שיחטאו ישראל יפלו בגלות, ויעבדו בהם שונאיהם. ומשום זה, כי צורם

א"ר אבא, ואפילו המקראות שהוכיח בהם את ישראל הם בכלל השם הקדוש כי אין דבר בתורה שיוצא מכלל השם הקדוש. כי התורה כולה שמו של הקב"ה הם.

רמב) והני קראי ידיעאן זכר: ואלו המקראות שבניארנו עד הנה, המה ידועים לכל, אבל משום ששמו של הקב"ה רשום בפרשה זו, נצרכנו לבארם עד עתה. וכאן, הרי כתוב, לו חכמו ישכילו זאת, זאת ודאי, שהיא המלכות. והנה בכמה מקומות העמדנו זה, שאם ישראל ידעו את זה, איך, זאת, נאחות בדיניה, להפרע מן הרשעים, יבינו לאחרייתם, וישמרו עצמם להיות בה. דהיינו לקיים מצותיה. כמו שכתוב, וארץ, שהיא המלכות, מתקוממה לו.

רמג) ד"א לו חכמו וגו': פירוש אחר. לו חכמו ישכילו זאת, כשזאת, מתקשרת (דפניי זף רצ"ח ע"ב * זף רצ"ט ע"א)

ישראל. וקביה אסתכם על ידוי, דכל זמנא די יחובון ישראל, יפלון בגלותא, וישתעבדון בהו שנאיהון. ובג'כ, צורם מכרם ודאי, ויי הסגירם, ואסתכם על ידוי.

רמז) תניא, איר יהודה, מיט אוכח להו משה בהאי שירה הכי, בגין דאינהו זמינין למיעל לארעא, ולאשרי בינייהו שכינתא, ובג'כ אוכח להו על האי.

רמו) ר' יצחק אמר, בתרי אתרי קביה זמין לאוכחא להו לישראל, וחדאן אומות העולם. חד דכתיב, ^ה וריב ליי עם יהודה ולפקוד על יעקב כדרכיו וגו'. שמעין אומות העולם חדאן, אמרי, השתא ישתצון מעלמא, כד חמי קביה דאינון חדאן, מה כתיב בתריה. בבטן עקב את אחיו וגו'. כד שמעין, אמרין דא הוא תשובה.

רמז) ג לאתתא דהוה לה קטטה בברה, אזלת למקביל עליה דינא, חמאת לדינא דאין נפשין. מנייהו לאלקאה, לצלבא, לאוקדא, אמרה ד ויי מה אעביד מן ברא. כד סיים דינא, אמר לההיא אינתו, אימא, מה ה אעביד לך בריך, אמרה קובלני עכ"מ.

רמח) ה ימצאהו בארץ מדבר וכתהו, ודאי לבתר עבד לכל אינון קליפין,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ה (הושע יב) משפטים זה צ"ר. ו) חלק ב' בהשמטות : ג פוסיף מתל לאתתא. ד יי; ג' אדני. ה עבד. שה : שו.

אמר.

הסולם

מיט אוכח להו משה

להשיב על זה את העונות הרבים שעשו ישראל, ולבסוף הזכיר, רק מה שיעקב חטא בהיותו בבטן. שאין עונשים על חטא כזה כלל.

רמז) לאתתא דהוה לה וכו': שוה דומה, לאשה שהיה לה ריב עם בנה. הלכה לצעוק ולתבוע עליו דין. ראתה את הדין שדן דיני נפשות, מהם להלקות, מהם לתליה. לשריפה, אמרה, אוי מה אעשה עם בני. כלומר, שנפל עליה פחד, פן ידון גם את בנה באחד מעתשים האלו. כשהדיין גמר את הדין, אמר לאותו אשה אמרי מה עשה לך בנד. אמרה אני קובלת עליו (חסר הסיים) ולפי הענין נראה, שאמרה שהיא קובלת עליו, על שהצר אותה בבטנה, בעת שעבירה אותו. וכמוכג, שהדין לא עשה לו כלום בעד זה.

אמר מספרא דקרטנא אסיא

רמח) ימצאהו בארץ מדבר וכתהו : ודאי שאח"כ עשה לכל אלו הקליפות, שבמדבר ושבישטון, שיהיו כולם משועבדים לישראל.

המקראות

צורם מכרם, ודאי, דהיינו אברהם, שמסר אותם לגלות, וח' הסגירם. שהסכים עמו.

מאמר מיט אוכח להו משה

רמז) תניא א"ר יהודה וכו' : למדנו, אר"י, מהו הטעם שכך הוכיח אותם משה בשירה זו. הוא משום שהיו עתידים ליכנס לארץ ושישרה ביניהם השכינה, ומשום זה הוכיח להם על זה.

רמו) ר' יצחק אמר וכו' : רי"א, בבי מקומות עתיד הקביה להוכיח את ישראל, ואומות העולם שמחים. אחד, שכתוב, וריב לה עם יהודה ולפקוד על יעקב כדרכיו וגו'. שומעים אומות העולם ושמים, אומרים עתה יכלו מן העולם. כשראה הקביה שהם שמחים, זה כתוב אחריו, בבטן עקב את אחיו וגו'. כאשר שמעו זה, אומרים זה הוא תשובה, על עונות ישראל. פירוש, שתמהו כי תחילה אמר, שבא לפקוד על יעקב כדרכיו, והיה צריך (דפ"י דף רצ"ט ע"א)

דיהון כלהו משתעבדין ליה. עד הכא הוה כתיב בהווא ספרא, ו דקרטנא אסיא לבתר הוה רשים בהאי קרא, כל נטורא דאצטריך אסיא חכים למעבד למרע דשכיב בבי מרעיה, ו בי אסירי דמלכא, למפלח למארי עלמא. (רמט) דכד אזיל אסיא חכים לגביה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון, מרעין דשריין עליה, אשכח ליה באסירו דמלכא. איתימא הואיל וקב"ה ופקיד לתפשא ליה, דלא ישתדל בר נש אבתריה. לאו הכי, דהא דוד אמר, א אשרי משכיל אל דל וגו', דל הווא דשכיב בבי מרעיה. ואי אסיא חכים הווא, קודשא בריך הוא יהיב ליה ברכאן, להווא דישתדל ביה. (ג) והווא אסיא, ימצאהו בארץ מדבר, בבי מרעיה שכיב. ובתהו יליל ישימון, דאינון מרעין דחקין ליה. מאי אצטריך ליה למעבד. יסובבנהו: יסובב סבות, וייתי עלות, בגין דימנע מניה אינון מלין דנזקין ליה. יקיו ליה, ויפיק מניה דמא בישא. יבוננהו: יסתכל ויבין הווא מרעא ממה הוי, ויסתכל בגין דלא יתרבי עלוי, וימאך ליה. לבתר יצרנהו כאישון עינו, בגין דיהא נטיר כדקא יאות, באינון משקי, באינון אטווא דאצטריכו ליה, ולא יטעי ה בינייהו. דאלמלי יטעי, אפילו במלה חד, קב"ה חשיב על הווא אסיא, כאלו שפיך דמא וקטליה.

חלופי גרסאות

ו ליג בי. ז יפקיד. ח מנייהו.

מסורת הוזהר

ז (תהלים מא) בשלח קג צ"ה.

דרך אמת ו אדם חכם נקרא בליא קרטיא והוא ענין אוצר לפי שהחכם מלא כאוצר והוא נמצא תמיד באוצר המלכים נקרא קרטיא כמבואר.

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

(רמט) דכר אזיל אסיא: וכך היה כתוב שם בספר. כשהולך רופא חכם אל חולה, ימצאהו בארץ מדבר ובתהו יליל ישימון היינו, כי המתלות השורים עליו, מושיבים אותו בבית האסורים של המלך, במדבר בישימון, ואם תאמר, כיון שהקב"ה צוה לתפשו בבית האסורים, לא ישתדל אדם אחריו להחזירו בתשובה. אינו כן, שהרי דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגו'. אותו חולה השוכב בבית חוליו הוא דל, ואם חבירו רופא חכם הוא, הקב"ה נתן ברכות לכל מי שישתדל בו.

(ג) והווא אסיא ימצאהו וגו': ומפרש דבריו, ורופא הווא, ימצאהו בארץ מדבר, דהיינו ששוכב בבית חליו, ובתהו יליל ישימון, שהמתלות מצירים אותו, מה הוא צריך לעשות. היינו, יפובכנהו, יסובב סבות ויביא עלות וסבות, כדי שימנע ממנו אלו הדברים שמזיקים אותו, ויקיו ליה דס, ויציא ממנו הדם הרע. יבוננהו, יסתכל ויבין המחלה ממנה

המקראות שעד כאן היו כתובים באותו ספר של הרופא, הנקרא קרטנא. ולאח"כ היה רושם במקרא הזה כל השמירה, שרופא חכם צריך לעשות לחולה בבית משכבו, כלומר שמדריך הרופא לרשום לפניו תחילה את המצב, שמצא בו את החולה ואח"כ רושם הרפואות. וכן היו מסודרים כאן באותו ספר, אלו המקראות, שמתחילה הוכיר הספר את המקראות, ימצאהו בארץ מדבר וגו', דהיינו המצב שבו נמצא החולה, ולאחר כך, היה רושם במקרא ה.ה. שלאח"כ, שכתוב בו, כל השמירה שרופא חכם צריך לעשות לחולה השוכב בבית חוליו, בבית אסירי המלך, דהיינו שהס חוליים מבחינת מה שאינם יכולים לעבוד את אדון העולם. קרטנא מפרש הוזהר (דפוס ישן) להלן בהשמטות דף ש"ה: ששמו היה יודאן דקסרי, וקראו את שמו אסיא קרטינא. משום שהיה גדול על כל הרופאים ויקר בחכמה. כי קרטינא בלשון פרסי, פירושו יקר. עכ"ל.

(דפוי דף רצ"ט ע"א)

רנא) בגין דקב"ה בעי, דאע"ג דההוא בר נש איהו בבי אסירי דמלכא, ואיהו אסיר בבי אסירי, דישתדל בר נש עליה, ויסייע ליה לאפקא ליה מבי אסירי. והוה אמר הכי. קודשא בריך הוא דן דינין דבני עלמא לעילא, " הן למשת הן * לשרושי, הן לעקור, הן לענוש נכסין, * ולאסורין. מאן דאתחזי לענוש נכסין, נפל בבי מרעיה, ולא יתסי, עד דיתן כל מה דאתגזר עליה. כיון דאתענש בממוניה, * ויהיב כל מה דאתגזר עליה, אתסי, ונפק מבי אסירי. וע"ד אצטריך לאשתדלא עליה דיתן עונשיה ויפוק.

רנב) מאן דיתחזי לשרושי, יתפסון ליה, ויהיב ליה בבי אסירי, עד דישתרש מכלא. ולזמנין דישתרש משייפי, או מחד מנייהו, ולבתר יפקון ליה מבי אסירי. מאן דיתחזי למות, הכי הוא, דאילו יתן כל כופרא, וכל ממונא דעלמא לא ישתזיב.

רנג) ועל דא אצטריך לאסיא חכים, לאשתדלא עליה, אי יכיל למיהב ליה אסוותא מן גופא, * יאות. ואי לא, יתן ליה אסוותא לנשמתיה, וישתדל על אסוותא דנשמתא. ודא הוא אסיא דקב"ה ישתדל עליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

רנד) א"ר אלעזר, עד השתא לא שמענא מאסיא דא, ומספרא דא. בר מזמנא חדא, דאמר לי טיעא חדא, דשמע לאבוי, דאסיא חד הוה ביומיו, דכד הוה מסתכל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

Ⓜ (עזרא ז)

Ⓜ ל"ג ולאסורין. * מוסיף ויהיב ליה. כ ל"ג יאות.

הסולם

מאמר

מספרא דקרטנא אסיא

עונשו ויצא מבית האסורים. לשרושי פירושו לעקור אותו מן השורש אותו ואת בניו (עזרא ז).

ממה היתה, ויסתכל שלא תתרבה המחלה, וימעט אותה. ואחר כך יצרנהו כאישון עינו, כדי שיהיה נשמר כראוי באלו המשקים, ובאלו חרפואות הצריכות לו, שלא יטעה בהן. שאם יטעה אפילו בדבר אחד, וימות, הקב"ה חושב לאותו הרופא, כאלו שפך דם והרגו.

רנב) מאן דיתחזי לשרושי כו': מי שנגזר עליו לעקרו מן השורש. תופסים אותו ונותנים אותו בבית האסורים עד שנעקר מכל. דהיינו עד שימות הוא ובניו. ולפעמים נעקר מאבריו או מאחד מהם, ובוה מתכפר לו, וא"כ מוציאים אותו מבית האסורים. מי שנגזר עליו למות, כך הוא. שמת, ואלו יתן כל כפר וכל כסף שבעולם, אינו ניצול.

רנא) בגין דקב"ה בעי וכו': משום שהקב"ה רוצה, שאע"פ שאותו האדם הוא בבית האסורים של המלך, והוא אסור בבית האסורים, שגינו יכול להתיר את עצמו, ישתדל עליו אדם, ויעזור לו לצאת מבית האסורים. והוי אומר כך. הקב"ה דן דינים של בני העולם למעלה הן למות, הן לעקור אותו מן השורש, אותו ואת בניו, הן לעקור אותו שלא יהיה לו בנים, הן להענישו ברכושו, ולתת אותו בבית האסורים. מי שנגזר עליו לענוש רכוש, נופל בבית חוליו, ואינו נרפא, עד שיתן כל מה שנגזר עליו. אחר שנענש בכספו, ונתן כל מה שנגזר עליו או הוא נרפא ויוצא מבית האסורים. וע"כ צריכים להשתדל עליו שיאן (דפו"י דף רצ"ט ע"א * דף רצ"ט ע"ב)

רנג) ועל דא אצטריך וכו': וע"כ צויך לרופא חכם, שישתדל עליו, אם יוכל לתת לו רפואת הגוף, טוב. ואם לא, יתן לו רפואה לנשמתו, וישתדל על רפואת הנשמה. וזה הוא הרופא שהקב"ה ישתדל עליו לברכו בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ היה כתוב בספרו של הרופא קרטנא הו"ל).

רנד) א"ר אלעזר עד וכו': אע"ג עד עתה

כב"ג, כד איהו בבי מרעיה, הוה אמר, דא חי ודא מת. והוה אמרין עליה דהוא זכאה קשוט, דחיל חטאה. וכל ג מה דלא יכיל ג למדבק מה דאצטריך, איהו הוה קני, ויהיב מדיליה. הוה אמרין, דלית חכים בעלמא כגיניה. ובצלותיה הוה עביד יתיר, ממה דהוה עביד בידי. וכדדמי לן, דא הוה ההוא אסיא.

רנה) אמר ההוא טייעא, ודאי ספרא דיליה בידי איהו, דקא יריתנא מאבי אבא, וכל מלוי דההוא ספרא, כלהו אתייסדון על רזין דאורייתא, ורזין סתימין אשכחנא ביה, ומלין דאסוותא סגיאין, דאיהו אמר דלא יאות למפעל לון, בר ג אי איהו דחיל חטאה.

רנו) ואינון ממה דהוה עביד בלעם, דהוה לחיש לחישין על מרע, והוה אמר בפומי ואתסי מיד. וכלהו בריר לון בההוא ספרא. ואמר, דא אסור, ודא מותר למאן דדחיל חטאה. בגין דמרעין סגיאין אמר, דתלייא אסותא דלהנן, בלחישו דפומא. ואינון מסטרא דנחש, ומנהון מסטרא דקסם. וכל אינון דאסור לומר בפומא, ואסור למעבד בעובדא, הוה אמר. עד דאשכחנא על מרעין ידיעאן דאצטריך לומר כך. ולנדויי בנדוי ג ובשמתא, על ההוא מרע. ואיהו תוהא סגי לגבן.

רנז) חדי ר' אלעזר, וחדו חברייה. א"ר אלעזר, אי ההוא ספרא הוה לגבן נחמי מה איהו אמר. אנא אמסר במסירה, על מנת לאחזאה לבוצינא קדישא. ותנינן, א"ר אלעזר, ההוא ספרא הוה בידי תריסר ירחי, ואשכחנא ביה נהורין עלאין ויקירין. כד מטינא לאינון רזין דהוה מבלעם תוהנא.

חלוסי גרסאות

ג מוסיקי מן פה. ט בדפריי כתבו בצד אולי צ"ל למזבן. נ ליג אי. ט ובשעתא

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

בלעם, שהיה לוחש לחשים על המחלה, והיה אומר בפיו, ומיד נתרפא. וכולם מבודרים באותו ספר, ואומר זה אסור להשתמש בו, וזה מותר להשתמש בו למי שהוא ירא חטא. כי מחלות הרבה, אמר, שהרפואה שלהן תלויה בלחש הפה. והן מצד נחש (הנון והחי פתוחות) ומהן מצד קסם ופל אלו שאסור לומר בפה, ואסור לעשות מעשה. היה אומר שט. עד שמצאתי על מחלות יחזקות שצריך לומר כך, ולגדות בנדוי חזרם, על אותה מחלה. והוא פליאה גדולה לנו.

רנז) חדי ר' אלעזר וכו': שמה ר' אלעזר ושמוח החברים. א"ר אלעזר, אם יהיה אצלנו אותו ספר נראה מה הוא אומר. ואני אמסור במסירה, כלומר שימסור לו הבטחה, על מנת להראות למאור הקדוש. לאביו רשב"י. ולמדנו, א"ר אלעזר, אותו ספר היה בידי י"ב חדש, ומצאתי בו אורות עליונים ויקרים, כשהגעתי לאלו חסודות שהיו מבלעם נפלאתי.

עתה לא שמעתי מרופא הזה, קרטנא, ומספר הזה, חוץ מפעם אחת, שאמר לי סוחר אחד, ששמע מאביו, שרופא אחד היה בימיו, שבשעה שהיה מסתכל באדם כשהוא בבית חוליו, היה אומר, זה חי וזה מת. והיו אומרים עליו שהוא צדיק אמת ירא חטא. וכל מה שהחולה לא היה יכול להשיג מה שצריך, היה הוא קונה ונותן משלו. והיו אומרים שאין חכם בעולם כמוהו. ובתפלתו היה עושה יותר, ממה שהיה עושה בידינו, וכנראה לנו, שזה היה אותו הרופא, קרטנא.

רנה) אמר ההוא טייעא וכו': אמר אותו סוחר, ודאי שהספר שלו, של אותו הרופא, הוא בידי, שירשתי אותו מאבי אבא, וכל דבריו של אותו ספר, כולם נתיסדו על סודות התורה, וסודות סתומים מצאתי בו. ודברי רפואה הרבה, שהוא אמר עליהם שאינו ראוי לפעול עמם חוץ אם הוא ירא חטא.

רנו) ואינון ממה דהוה עביד בלעם, והם, שרפואות הכתובים שט. הם מפה שהיה עושה (דפריי דף רביט צ"ג)

רנח) יומא חד לחישנא באתר חד, והוּו אתוּון סלקן ונחתן. עד דחמינא בחלמא, ואמר לי מה לך למיעל בתחומא דלא דילך, ולא אצטריך לך. אתערנא, וְ וַאבאיש קמאי, על רזין סתימין דהוּו תמן. שדרנא לההוא יודאי, ורי יוסי ברי יהודה שמיא, ויהיבנא ליה ספרא.

רנט) וברזין דבלעם אשכחנא, מאינון שמהן דמלאכין דשדר ליה בלק, ולא הוּו מסתדרן על תקונייהו כדקא יאות. אבל כמה הן זיני אסוותא אשכחנא ביה, דקא מתתקני על תקוני אורייתא, ורזין סתימין דילה. וחמינא ׀ דאינון בחסידותא. וצלותין ובעותין לקב"ה. ואי תימא, דהוּו עביד אסוותא בפסוקי אורייתא, או ברזין דאורייתא. ח"ו. אלא הוּו אמר רזין דאורייתא, ועל ההוא רזא אפיק רזין דאסוותא, דלא חמינא כההוא גוונא לעלמין. אמינא בריך רחמנא, דאחכים לבני נשא מחכמתא דלעילא.

רס) ומאינון מלין דבלעם נסיבנא, וחמינא בהו דלא הוּו בעלמא חכים בחרשין כגיניה. אמינא, בריך רחמנא דבטל מעלמא חרשין, דלא יטעון בני נשא מבתר דחלתא דקב"ה ית' וית' שמו אמן. ע"כ. ׀
ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

׀ ליג דאינון. ׀ בדפויי כתבו מכאן חזור לפרשת בלק איך אלעזר בלעם חייבא מאן קטיל וכר ד קצב ׀
דרך אמנת ון ותרג לי פחד. ון מיני רפואה.

מספרא דקרטנא אסיא

הסולם

מאמר

שהם בחסידות, ותפלות ובקשות להקב"ה, ואם תאמר שהיה ערשה רפואה בדברי תורה, או בסודות התורה, חס ושלום, כי אסור לעשות כן, אלא היה אומר סודות התורה, ועל פי סוד ההוא היה ממציא סודות של רפואה כאלו, שמעולם לא ראיתי כמותם. אמרתי ברוך הרחמן, שהחכים את בני אדם מן החכמה שלמעלה.

רס) ומאינון מלין דבלעם וכר: ומאלו הדברים של בלעם לקחתי, וראיתי בהם, שלא היה בעולם חכם בכשפים כמוהו. אמרתי, ברוך הרחמן שביטל הכשפים מן העולם, שלא יטעו ויסירו בני אדם מאחר יראתו של הקב"ה, יתעלה ויתברך שמו, אמן. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

רנח) יומא חד לחישנא וכר: יום אחד לחשתי במקום אחד, והיו האותיות עולות ויורדות, עד שראיתי בחלום, ואמר לי, מה לך להכנס בגבול שאינו שלך, ואינו צריך לך. הקיצוני, והיה רע לפני, להפרד מן הספר, משום סגרת הסתומים שהיו בג' שלחתי אל אותו יהודי, ורי יוסי ברי יהודה שמו, ונתתי לו את הספר.

רנט) וברזין דבלעם אשכחנא וכר: ובסודות של בלעם מצאתי מאלו שמות המלאכים, ששלח אליו בלק, ולא היו מסודרים על תקונם כראוי. אבל כמה מיני רפואה מצאתי בו. בספר הנו"ל, שהם מתוקנים על תקוני התורה, ועל הסודות הסתומים שבה, וראיתי (דפויי דף רצ"ט ע"ב)

פליק פרשת האזינו וכל ספר הזהר.

אמר תמחבר, ההשמטות המובאות בזהר בדפוסים ישנים,

וְ לקוחות מזהר חדש. אי"ה, כשאבאר את הזהר חדש,

יתבאר אף הם. וכן אני חושב לבאר את ספר הבחיר. אי"ה.